

SLOVENSKÝ
OLYMPIJSKÝ
A ŠPORTOVÝ
VÝBOR

DUÁLNA KARIÉRA ŠPORTOVCA

V NÁZOROCH VCHOLOVÝCH
ŠTUDENTOV ŠPORTOVCOV, TRÉNEROV
A ZÁSTUPCOV ŠPORTOVÝCH
A VZDELÁVACÍCH INŠTITÚCIÍ
A JEJ BUDÚCE PERSPEKTÍVY

Gabriela Luptáková – Ľubor Tománek – Adriana Kaplánová

Bratislava 2024

POĎAKOVANIE

Autori monografie vyjadrujú vďaku recenzentom a konzultantom za ich cenný prínos k jej finalizácii.

Recenzentom, prof. PaedDr. Jaromírovi Šimonekovi, PhD. a Mgr. et Mgr. Ladislavovi Križanovi, PhD. et PhD. patrí vďaka za podrobnú a konštruktívnu recenziu, ktorá pomohla identifikovať a opraviť nedostatky v texte a zlepšiť jeho štruktúru a zrozumiteľnosť.

Zástupcovia Ligy na ochranu slovenských športovcov (LOSS) a Slovenského futbalového zväzu (SFZ) poskytli odbornú pomoc a cenné rady v oblasti duálnej kariéry športovcov, čím významne prispeli k obohateniu obsahu monografie.

Osobitné poďakovanie patrí Ing. Vladimírovi Lackovi, PhD. za štatistické spracovanie získaných dát, angažovanosť a konzultačnú činnosť pri ich interpretácii.

Autori si vážia čas, úsilie a expertízu, ktorú uvedení odborníci venovali práci na monografii. Ich podpora a pripomienky boli neoceniteľným prínosom k jej finalizácii.

Duálna kariéra športovca v názoroch vrcholových študentov športovcov, trénerov a zástupcov športových a vzdelávacích inštitúcií a jej budúce perspektív

Vedecká monografia

Autori: PaedDr. Gabriela Luptáková, PhD. (5 AH)
Mgr. Ľubor Tománek, PhD. (2,30 AH)
PhDr. RNDr. Adriana Kaplánová, PhD. (1 AH)

Recenzenti: prof. PaedDr. Jaromír Šimonek, PhD.
Mgr. Mgr. Ladislav Križan, PhD., PhD.

Vedecká monografia bola vydaná v spolupráci so SOŠV v rámci medzinárodného projektu 2021-2-SK01-KA210-VET-000051054 Dual Career Concept – Transfer of Experience, Synergy of Knowledge” v rámci výzvy Erasmus + pre šport.

Ďalší riešitelia projektu: doc. PaedDr. Antala Branislav, PhD. (FTVŠ UK)
PaedDr. Buček Roman, PhD. (SOŠV)
Mgr. Gantnerová Petra (SOŠV)
PaedDr. Milan Pukančík, PhD. (SOŠV)

Konzultačná a mentorská organizácia: Olympic Committee of Slovenia Association of Sports Federations

Vydavateľ: Slovenský olympijský a športový výbor

Rozsah: 78 strán

Vydané v Bratislave v roku 2024.

Financované Európskou úniou. Vyjadrené názory a postoje sú názormi a vyhláseniami autora(-ov) a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo Európskej výkonnej agentúry pre vzdelávanie a kultúru (EACEA). Európska únia ani EACEA za ne nepreberajú žiadnu zodpovednosť.

Spolufinancovaný
Európskou úniou

ISBN 978-80-89460-41-0
EAN 9788089460410

Všetky práva vyhradené. Toto dielo ani žiadna jeho časť nesmie byť kopírovaná, rozmnožovaná bez súhlasu autorov.

ABSTRAKT

LUPTÁKOVÁ GABRIELA, TOMÁNEK ĽUBOR, KAPLÁNOVÁ ADRIANA: *Duálna kariéra športovca v názoroch vrcholových študentov športovcov, trénerov a zástupcov športových a vzdelávacích inštitúcií a jej budúce perspektívy.* Vedecká monografia. PaedDr. Gabriela Luptáková, PhD.; Mgr. Ľubor Tománek, PhD.; PhDr. et RNDr. Adriana Kaplánová, PhD.; Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu.

Vedecká monografia predstavuje výsledky výskumu, ktorého cieľom bolo zistiť názory a skúsenosti v oblasti duálnej kariéry športovcov, a to zo strany slovenských vrcholových študentov športovcov na stredných a vysokých školách, študijných poradcov, trénerov žiakov stredných a študentov vysokých škôl a zástupcov športových organizácií. Táto vedecká monografia je kľúčovým výstupom medzinárodného projektu "Dual Career Concept – Transfer of Experience, Synergy of Knowledge" v rámci výzvy Erasmus + pre šport.

Na získanie výskumných údajov od študentov športovcov bol použitý štandardizovaný dotazník ESTPORT (Sánchez-Pato 2016), preložený do slovenského jazyka. Získavanie údajov od trénerov, študijných a kariérnych poradcov a zástupcov športových organizácií boli vytvorené ad hoc dotazníky. Pracovali sme s odpoveďami 80 športovcov – žiakov stredných škôl a 49 športovcov – študentov vysokých škôl, z toho 68 žien a 61 mužov, 90 študentov športovcov v individuálnom športe a 39 v kolektívnom športe, z toho 13 účastníkov Olympijských hier, 56 účastníkov medzinárodných svetových súťaží, 28 účastníkov medzinárodných európskych súťaží a 32 účastníkov národných a regionálnych súťaží. Ďalej sme získali údaje od 77 trénerov žiakov stredných škôl a študentov vysokých škôl, z toho 71 mužov a 6 žien, individuálnym športom sa venovalo 14 a kolektívnym športom sa venovalo 63 trénerov. Pracovali sme s odpoveďami od 43 zástupcov športových zväzov a organizácií a 10 študijných alebo kariérnych poradcov, pracujúcich na vysokých, resp. stredných školách. Údaje boli štatisticky spracovávané v štatistickom softvéri „R“ (<https://www.r-project.org/>), ktorý je open-source štandard a je vhodný na použitie pre štatistické súbory menšieho alebo stredne veľkého rozsahu.

Výsledky výskumu preukázali, že väčšina študentov športovcov sa vníma skôr ako športovci (70 %) než ako študenti. Hlavným dôvodom štúdia pre študentov športovcov je uplatnenie sa na trhu práce po skončení športovej kariéry a až polovica respondentov plánuje po skončení kariéry pracovať v oblasti športu. Dve tretiny študentov športovcov vníma zosúladenie športu a štúdia ako ťažké až veľmi ťažké, pričom za najväčšie prekážky považujú denný harmonogram tréningov a sústredenia. Najväčšiu podporu študenti športovci nachádzajú u rodiny a trénera, naopak, podporu nenachádzajú v škole od učiteľov. Výsledky ďalej ukázali, že len tretina škôl používa formy vyučovania podporujúce duálnu kariéru a tiež, že školy ponúkajú veľmi obmedzený prístup k službám pre študentov športovcov okrem športových zariadení. Výskum odhalil dva najvypuklejšie nedostatky. Po prvé, len 7 % študentov športovcov pozná legislatívne usmernenia týkajúce sa duálnej kariéry a rovnako o týchto usmerneniach nemá prehľad ani väčšina poradcov. Po druhé, len minimum študentov športovcov má vedomosť o činnosti poradcu alebo osobnú skúsenosť so športovým poradcom (9%), kariérnym poradcom (9%) a športovo-študijným poradcom (8%). O niečo viac sa v praxi stretávajú s pojmom študijný poradca (17%), a to najmä

na vysokých školách (27%). Alarmujúci je fakt, že až 116 z celkovej vzorky 129 študentov športovcov uviedlo, že nemá poradcu na škole, ktorý by riešil problémy duálnej kariéry. Väčšina trénerov (60 %) sa zhodla, že štúdium ovplyvňuje tréningový proces najmä časovo, čím znižuje čas dostupný na tréning, regeneráciu a oddych. No zároveň je 72 % trénerov je ochotných tolerovať prekážky v tréningu kvôli školským povinnostiam. Zástupcovia športových organizácií vnímajú situáciu v prípade športovcov po ukončení športovej kariéry výrazne negatívne, kritizujú nízku úroveň vzdelania a uplatnenia sa športovcov po kariére na trhu práce. Poukazujú najmä na nedostatočnú podporu pre športovcov v tejto oblasti.

Pre dosiahnutie optimálnych výsledkov v oblasti duálnej kariéry je potrebná úzka spolupráca a koordinácia medzi všetkými relevantnými aktérmi, t.j. ministerstvami školstva, športu, sociálnych vecí, školami, športovými zväzmi, klubmi a rodičmi. Autori navrhujú niekoľko odporúčaní pre relevantné zainteresované strany v oblasti duálnej kariéry:

1. Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže a Ministerstvo cestovného ruchu a športu:

- Zriadenie národnej platformy pre duálnu kariéru, ktorá by slúžila ako koordinačný orgán pre všetky zainteresované strany a umožňovala by im vzájomnú komunikáciu, výmenu informácií a zdieľanie dobrej praxe.
- Legislatívna úprava, ktorá by mala upraviť právne a inštitucionálne podmienky pre duálnu kariéru (napr. zavedenie štatútu reprezentanta, umožnenie nadštandardnej dĺžky vysokoškolského štúdia, definovanie štandardov a akreditačné podmienky pre poskytovateľov duálnej kariéry).
- Vytvorenie a implementácia komplexnej stratégie pre duálnu kariéru na úrovni škôl (základných, stredných, vysokých), vrátane športových tried a stredných športových škôl, v spolupráci so športovými organizáciami. Zvýšenie informovanosti o duálnej kariére medzi študentmi, rodičmi, školami a športovými organizáciami.
- Zabezpečenie modelu vzdelávania pre poradcov v oblasti duálnej kariéry (študijných športových poradcov) pre študentov športovcov.
- Podpora a financovanie programov pre duálnu kariéru na stredných a vysokých školách napr. formou štipendií.
- Zabezpečenie dostupnosti služieb pre športovcov na školách (psychológ, fyzioterapeut, lekár).
- Poskytovateľ športovcom finančnú a personálnu podporu po ukončení športovej kariéry formou relevantných programov.

2. Vzdelávacie inštitúcie:

- Vytvorenie a uplatňovanie kritérií pre zaradenie do programu duálnej kariéry na základe posúdenia úrovne športovej výkonnosti.
- Príprava a umožnenie flexibilných študijných plánov pre študentov športovcov s možnosťou predĺženia štúdia.

- Vytvorenie podmienok pre implementáciu programu duálnej kariéry pre študentov športovcov v spolupráci so športovou organizáciou v rámci možností školy.
- Ponúkanie servisu a poradenstva v duálnej kariére pre študentov športovcov (zvýšiť profesionalitu, dostupnosť a aktivitu študijných poradcov na školách).
- Získavanie akreditácie pre poskytovanie programu duálnej kariéry.
- Garantovanie kvality vyučovania využívaním virtuálnych nástrojov vo výučbe a iných alternatívnych foriem vyučovania.
- Poskytovanie informácií o možnostiach a benefitoch duálnej kariéry (podporovať spoluprácu a komunikáciu medzi trénermi, učiteľmi, rodičmi a športovcami).
- Vytvorenie podmienok pre efektívny peer-tutoring ako ďalšiu formu poradenstva pre študentov-športovcov.

3. Športové organizácie:

- Spolupráca so školami na vytváraní podmienok pre duálnu kariéru s cieľom minimalizovať logistické problémy (zosúladiť rozvrh hodín a tréningov, presuny na tréningy).
- Spolupodieľať sa na vytváraní individuálnych študijných plánov.
- Podpora športovcov v ich vzdelávaní a kariérom rozvoji.
- Ponúkanie programov poradenstva (podporovať spoluprácu a komunikáciu medzi trénermi, učiteľmi, rodičmi a športovcami).
- Vytvoriť jednotnú informačnú platformu s cieľom zvýšiť informovanosť športovcov o možnostiach vzdelávania a uplatnenia sa na trhu práce po ukončení kariéry.
- Zlepšiť systém evidencie a monitorovania bývalých vrcholových športovcov.

4. Športoví odborníci:

- Rešpektovanie študijných povinností športovcov (zosúladiť tréningov a rozvrhu hodín).
- Prispôsobovanie tréningového plánu študijnému rozvrhu a plneniu školských povinností.
- Vyčlenenie času na štúdium v rámci sústredení a dlhších súťažných pobytov.
- Podpora a motivácia športovcov v ich vzdelávaní.
- Spolupráca a komunikácia medzi trénermi, učiteľmi, rodičmi, študijnými poradcami a športovcami.

Kľúčové slová: duálna kariéra, športová kariéra, vrcholový športovec, študent športovec, školský zákon, zákon o vysokých školách, poradenstvo, tréner, športový zväz.

OBSAH

ÚVOD

Predhovor

1 Súčasný stav riešenia problematiky u nás a v zahraničí

1.1 Charakteristika základných pojmov

1.1.1 Športovec

1.1.2 Vzdelávacie a tréningové inštitúcie

1.1.3 Poradenstvo

1.1.4 Kariéra

1.2 Iniciatívy EÚ v oblasti duálnej kariéry športovcov

1.2.1 Usmernenia EÚ pre implementáciu dvojitej kariéry športovcov

1.3 Výskumné projekty a príklady dobrej praxe zo zahraničia

1.3.1 Duálna kariéra v Slovinsku

1.3.2 Štúdie s aplikovaním dotazníka ESTPORT ako nástroja na získavanie údajov

1.4 Výskumy a projekty v oblasti duálnej kariéry športovcov na Slovensku

1.4.1 Záverečné práce študentov vysokých škôl o duálnej kariére športovcov

2 CIELE A ÚLOHY VÝSKUMU

2.1 Cieľ výskumu

2.2 Úlohy výskumu

3 METODIKA VÝSKUMU

3.1 Charakteristika výskumného súboru

3.2 Metódy získavania výskumných údajov

3.3 Metódy spracovania a vyhodnocovania získaných údajov

4 VÝSLEDKY VÝSKUMU A DISKUSIA

4.1 Názory študentov športovcov na duálnu kariéru

4.2 Vnímanie duálnej kariéry športovými / študijnými poradcami

4.3 Názory trénerov študentov športovcov na duálnu kariéru

4.4 Názory zástupcov športových organizácií na duálnu kariéru

4.5 Zhrnutie výsledkov

4.5.1 Študenti športovci a športoví študijní poradcovia

4.5.2 Tréneri

4.5.3 Zástupcovia športových organizácií /zväzov

5 ZÁVERY A ODPORÚČANIA

SUMMARY

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ÚDAJOV

PRÍLOHY

Príloha A Príloha A: Dotazník o vnímaní duálnej kariéry študentov – športovcov ESTPORT SK (Sánchez-Pato et al. 2016)

Príloha B Dotazník o vnímaní duálnej kariéry športovcov pre študijných poradcov (Tománek a kol. 2023)

Príloha C Dotazník o vnímaní duálnej kariéry športovcov pre športové zväzy/organizácie (Kaplánová a kol. 2023)

Príloha D Dotazník o vnímaní duálnej kariéry športovcov pre trénerov (Antala a kol. 2023)

PREDHovor

Predložená monografia sa zameriava na problematiku duálnej kariéry vrcholových študentov športovcov na Slovensku. Venuje sa jej súčasnému stavu, výzvam a perspektívam do budúcnosti. Mnoho športovcov sa snaží skĺbiť športovú kariéru s kvalitným vzdelaním a s prípravou na budúce povolanie. V tejto oblasti existuje mnoho výziev, ale aj príležitostí. Na Slovensku sa problematike duálnej kariéry stále nevenuje dostatočná pozornosť. Existuje len málo výskumov a dát v tejto oblasti. Okrem Usmernenia EÚ (EU Guidelines on Dual Careers of Athletes 2012) sa duálnej kariéry športovca čiastočne dotýka aj Zákon o športe z roku 2015. Chýba však ucelený a systematický prístup k podpore duálnej kariéry. Táto monografia má za cieľ prispieť k riešeniu týchto problémov. Poskytuje komplexný prehľad o povedomí o problematike duálnej kariéry športovcov s identifikáciou problémových oblastí na Slovensku a ponúka návrhy na zlepšenie súčasného stavu.

Úspešnosť programov dvojitej kariéry často závisí od dobrej vôle, ústretovosti, či zhovievavosti osôb v kľúčových pozíciách organizácie alebo inštitúcie, ale v skutočnosti je potrebný systémový prístup na základe všeobecných a udržateľných finančných a právnych opatrení. Napriek množstvu úspešných príkladov dobrej praxe zo zahraničia, medzinárodných iniciatív viacerých významných športových organizácií, ale aj návrhov a odporúčaní zahraničných a našich odborníkov, stále neexistuje jednotný, efektívny systém duálnej kariéry športovca v našich podmienkach. Chýbajúca inštitucionalizácia konceptu duálnej kariéry a jeho slabá základňa v legislatíve, nás viedla k pokračovaniu skúmania tejto problematiky, a v praxi nedoriešenej oblasti, ktorá sa bytostne dotýka slovenských športovcov od žiakov základných škôl až po športovcov, ktorí sú na konci svojej športovej kariéry alebo športovú kariéru už ukončili.

Kľúčovým výstupom je návrh odporúčaní pre zainteresované záujmové skupiny, vychádzajúci z výsledkov realizovaného výskumu, Usmernenia EÚ, úspešných príkladov dobrej praxe a výsledkov najnovších výskumných záverov zo zahraničia. Monografia vychádza z projektu „Koncept duálnej kariéry – prenos skúseností, synergia vedomostí“, ktorý bol realizovaný Slovenským olympijským a športovým výborom v spolupráci s Fakultou telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave a Slovinským olympijským výborom v rámci programu Erasmus+ v rokoch 2022 až 2024. Cieľom tohto medzinárodného projektu bolo zistiť ako pomôcť mladým športovcom zvládnuť prepojenie športovej kariéry s kvalitným vzdelávaním počas a po skončení tak, aby boli schopní sa úspešne zapojiť do civilného života a mohli byť konkurencie schopní na trhu práce.

Duálna kariéra športovcov je dôležitou témou, ktorá si vyžaduje systematický a komplexný prístup. Veríme, že táto monografia bude prínosom pre rozvoj duálnej kariéry na Slovensku a pomôže nastaviť východiská pre ucelenú koncepciu a športovcom dosiahnuť úspech v športe aj v živote.

ÚVOD

PROJEKT ERASMUS + KONCEPT DUÁLNEJ KARIÉRY – PRENOS SKÚSENOSTÍ, SYNERGIA VEDOMOSTÍ

(„Dual Career Concept – Transfer of Experience, Synergy of Knowledge“)

Počas aktívnej kariéry sa do konca života ekonomicky zabezpečiť len minimum športovcov. Po odchode do športového dôchodku majú mnohí problém s uplatnením sa na trhu práce. Športovcom chýbajú poznatky a skúsenosti z podnikateľského a pracovného prostredia mimo oblasti športu. Skombinovať športovú kariéru so vzdelávaním alebo prácou a jej výzvami je nesmierne náročné. Motivácia uspieť na najvyššej úrovni v športe si vyžaduje intenzívny tréning a pravidelnú účasť na súťažiach na národnej aj medzinárodnej úrovni.

Športovci predstavujú špecifickú skupinu so špeciálnymi charakteristikami, potrebami, ako aj predpokladmi pre zamestnanie. Tieto špecifiká sa v súčasnom systéme odborného vzdelávania a prípravy a sociálnych služieb na Slovensku zohľadňujú len čiastočne. Chýba predovšetkým dostatok odborných vzdelávacích kurzov a školení pre športovcov, vďaka ktorým sa už počas športových kariér pripravujú na život po ich skončení.

Problémom so životom vrcholového športovca po kariére je potrebné predchádzať. Športovci by mali získavať ešte počas svojho súťažného života vedomosti a skúsenosti a následne plynulo prejsť na trh práce.

MOTIVÁCIA

Podpora duálnej kariéry športovcov je v súlade s cieľmi stratégie Európa 2020 (prevencia predčasného ukončenia školskej dochádzky, viac absolventov vysokých škôl, vyššia zamestnanosť). Podobná podpora zefektívňuje športové politiky tým, že udržiava talentovaných a vrcholových športovcov v systéme športu.

Na Slovensku doteraz absentuje systematická stratégia, ktorá by sa venovala projektom duálneho vzdelávania športovcov. Vzhľadom na geografické, ekonomické aj iné špecifiká vrátane veľkosti a počtu obyvateľov, je v tomto smere pre Slovensko dobrým príkladom Slovinsko.

Na základe odporúčaní, so zámerom napomôcť zlepšiť súčasný stav v problematike duálnej kariéry športovcov, sa Slovenský olympijský a športový výbor spojil s národným olympijským výborom zo Slovinska, ktorý má s témou dostatok skúseností. Prepojenie pokračuje taktiež s Fakultou telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave, ktorá poskytuje odbornú stránku pri tvorbe východísk pre návrh konceptu duálnej kariéry v rámci projektu „Dual Career Concept – Transfer of Experience, Synergy of Knowledge“ (Konceptcia duálnej kariéry – prenos skúseností, synergia vedomostí). Projekt finančne podporila Európska únia prostredníctvom programu Erasmus+.

Projekt však nenapomáha zlepšiť povedomie o tematike duálnej kariéry športovcov len na Slovensku, ale na základe výmeny poznatkov a skúseností aj v samotnom Slovinsku. Jeho výstupy by mali mať vplyv na všetky zainteresované subjekty, ktoré prepájajú športovú kariéru s ekosystémom odbornej prípravy a vzdelávania.

ZAPOJENÉ ORGANIZÁCIE

Nakoľko partneri vnímajú aj svoju spoločenskú zodpovednosť, športovci sú pre všetkých troch partnerov projektu prvoradi.

Slovenský olympijský a športový výbor i Olympijský výbor Slovinska – Asociácia športových zväzov majú v súlade s Olympijskou chartou všestranne prispievať k rozvoju športu, šíriť a popularizovať základné princípy a hodnoty olympizmu, rozširovať olympijské dedičstvo prostredníctvom športu, prispievať k harmonickému rozvoju človeka, vzájomnému porozumeniu a priateľstvu medzi národmi a k prehlbovaniu mierového spolužitia. Neoddeliteľnou súčasťou ich poslania je presadzovanie oprávnených záujmov športovcov počas kariéry aj po jej skončení.

Fakulta telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave poskytuje vysokoškolské vzdelanie budúcim odborníkom v oblasti športu, zameriava sa na budovanie ich odborných kompetencií, ako aj na osobnostný rozvoj.

Olympijský výbor Slovinska – Asociácia športových zväzov vystupoval v projekte ako mentor, Slovenský olympijský a športový výbor ako nadobúdateľ poznatkov a Univerzita Komenského v Bratislave ako akademický partner.

CIELE PROJEKTU

Primárnym cieľom projektu je formulovať odporúčania pre zainteresované strany (štátne organizácie, športové zväzy, kluby, poskytovatelia služieb zamestnanosti, kariérni a študijní poradcovia a iní), uľahčiť organizačné a sektorové transformácie v oblasti odborného vzdelávania pre športovcov, zlepšiť služby zamestnanosti prispôsobené tejto špecifickej cieľovej skupine počas a po aktívnej športovej kariére i legislatívne návrhy zamerané na zvýšenie zamestnanosti, uznávanie kvalifikácie či už skôr nadobudnutých zručností športovcov. Na základe odporúčaní bude možné v budúcnosti vytvoriť základy pre multisektorové partnerstvá, ktoré umožnia športovcom plynulý prechod z aktívnej športovej kariéry na trh práce.

Konceptcia duálnej kariéry by mala byť do budúcnosti základom pre rozsiahle inštitucionálne a organizačné zmeny zamerané na podporu zamestnávania športovcov po skončení ich športovej kariéry.

Sekundárnym cieľom projektu je, aby športovci profitovali z jeho výsledkov prostredníctvom inštitucionálnych a organizačných zmien v oblasti duálnej kariéry.

VÝSTUPY

Výsledkom projektu, na ktorom sa podieľali experti všetkých spolupracujúcich inštitúcií, je vytvorenie východísk pre návrh strategického dokumentu Konceptcia duálnej kariéry športovcov na Slovensku. Konceptcia integrovala skúsenosti mentora zo Slovinska s prihliadnutím na ich uplatniteľnosť v jedinečnom legislatívnom a organizačnom kontexte Slovenska. Pri jej tvorbe sa zoberali do úvahy aj odporúčania Európskej komisie.

Konceptcia zahŕňa komplexné odporúčania pre rôzne subjekty, vrátane vládnych organizácií, športových zväzov, poskytovateľov odborného vzdelávania, poskytovateľov zamestnanosti, študijných a kariérnych poradcov a ďalšie relevantné zainteresované strany.

ČASŤ 1

SÚČASNÝ STAV RIEŠENIA PROBLEMATIKY U NÁS A V ZAHRANIČÍ

1.1 CHARAKTERISTIKA ZÁKLADNÝCH POJMOV

Považujeme za dôležité charakterizovať niektoré základné pojmy s ohľadom na našu súčasnú legislatívu, ktoré budeme používať v ďalších častiach tejto vedeckej monografie, a ktoré majú priamy súvis s cieľom, úlohami a výsledkami výskumu, a v neposlednom rade s formulovaním navrhovaných opatrení. Týka sa to oblastí: športovec, vzdelávacie a tréningové inštitúcie, poradenstvo a kariéra, duálna kariéra v športe.

1.1.1 ŠPORTOVEC

V Európskych krajinách je vrcholový alebo elitný športovec/atlét definovaný rôzne, legislatíva sa v krajinách Európskej únie viac či menej odlišuje. Náš Zákon o športe uvádza pojmy ako profesionálny a amatérsky športovec, ktorí vykonávajú šport v športovej organizácii, za ktorú sú registrovaní v zdrojovej evidencii. V zákone je ďalej uvedený termín neorganizovaný športovec.

Okrem zákona o športe sú v súvislosti so športovcom v teórii a didaktike športu uvádzané pojmy: vrcholový športovec, výkonnostný športovec, amatérsky športovec a rekreačný športovec (Moravec et al. 2007), ktoré vystihujú rozdielnu úroveň výkonnosti a objem tréningového a zápasového zaťaženia.

PROFESIONÁLNY ŠPORTOVEC

Podľa zákona č. 440/2015 Z. z. o športe ods. 3 profesionálny športovec vykonáva šport:

- a) na základe zmluvy o profesionálnom vykonávaní športu, ak výkon jeho činnosti spĺňa znaky závislej práce,
- b) na základe pracovnoprávneho vzťahu alebo obdobného pracovného vzťahu podľa osobitného predpisu v rezortnom športovom stredisku alebo
- c) ako samostatne zárobkovo činná osoba (§ 4).

V prípade profesionálneho športovca zamestnávateľ, športová organizácia, je zreteľne v pozícii zadávateľa pokynov samotnému

športovcovi. Stanovuje mu časy priameho výkonu, tréningových jednotiek, v ktorých je športovec povinný dostaviť sa na ne, stanovuje mu časy regeneračných jednotiek, časy stravovania, časy odpočinku, voľna a pod. Od plnenia povinnosti správať sa podľa pokynov zamestnávateľa, v reálnych podmienkach vedúcej osoby tímu, prípadne osoby trénera, sa nemožno odchyliť. Ak by sa to udialo, bolo by to jasným porušením zmluvných povinností, vyplývajúcich pre športovca zo zmluvy, uzatvorenej medzi ním a zamestnávateľom (Čollák 2011).

AMATÉRSKY ŠPORTOVEC

Podľa zákona č. 440/2015 Z. z. o športe ods. 4 amatérsky športovec vykonáva šport:

- a) na základe zmluvy o amatérskom vykonávaní športu, ak
  1. rozsah vykonávania športu, aj ak spĺňa znaky závislej práce, počas jedného kalendárneho roka, nepresahuje osem hodín v týždni, päť dní v mesiaci alebo 30 dní v kalendárnom roku,
  2. zmluva športovca nezaväzuje k účasti na príprave na súťaž alebo
  3. vykonáva šport v rámci jednej súťaže alebo viacerých navzájom súvisiacich súťaží v krátkom časovom období,
- b) na základe zmluvy o príprave talentovaného športovca,
- c) na základe dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru, alebo
- d) bez zmluvy (§ 4).

TALENTOVANÝ ŠPORTOVEC

Právny systém Slovenskej republiky definuje pojem talentovaný športovec v Zákone o športe č. 440/2015 Z. z. ods. 5. Talentovaným športovcom sa rozumie: „športovec do 23 rokov veku, ktorý prejavil vysokú úroveň talentu, športových zručností a športových schopností a je zaradený do zoznamu talentovaných športovcov“ (§ 4).

ČASŤ 1

VRCHOLOVÝ ŠPORTOVEC

Pojem „*elite athlete*“ sa veľmi často objavuje v zahraničnej literatúre a zahŕňa rôzne definície. Zákon o športe Slovenskej republiky (č. 440/2015 Z. z.) definuje vrcholového športovca ako športovca, ktorý sa zúčastňuje významných súťaží. Významné súťaže sú definované v § 3 písm. h) zákona ako súťaže, ktoré sú zaradené do medzinárodného alebo národného kalendára športových súťaží a sú organizované medzinárodnou alebo národnou športovou organizáciou. Na základe rôznych zdrojov medzi ďalšie charakteristiky vrcholového športovca patrí napr. aj fakt, že dosahuje vrcholové výkony v danom športe, jeho príprava je vysoko špecializovaná a vyžaduje si veľké množstvo času a energie, zažíva úspechy na medzinárodnej úrovni a získava medaily, reprezentuje svoju krajinu v danom športe a iné.

Vrcholový a profesionálny šport zahŕňa účasť športovca v najvyššej súťaži v jednotlivých športových odvetviach v danej krajine, vrátane štátnej reprezentácie. Vyžaduje podriadiť športu nielen svoj voľný čas, ale celý životný štýl a často i samotnú prácu. Šport sa stáva dominantnou zložkou všetkých životných aktivít, životného štýlu vôbec. Je hlavnou oblasťou sebarealizácie športovca, jeho začlenenia do spoločnosti. Športovec je nútený prispôbiť svoju prácu, resp. pracovné zaradenie, celý svoj život požiadavkám tréningového procesu a účasti na súťažiach. V prípade profesionálnych športovcov sa navyše šport stáva pre športovca povolaním a hlavným zdrojom jeho príjmov, športový výkon je predmetom podnikania, kúpy a predaja (Leška 2005).

Vďaka výskumom, ktoré prebehli na prelome 20. a 21. storočia sa zmenil pohľad na športovcov. Je uplatňovaný holistický prístup, kedy je športovec pozorovaný ako komplexný jedinec, ktorý má okrem športovej kariéry aj iné záujmy. Je nutné brať do úvahy rozvoj športovcov v športových aj nešportových oblastiach ako sú psychosociálny rozvoj športovcov, psychologický rozvoj, akademický rozvoj alebo ekonomický rozvoj (Wylleman, Alfermann a Lavallee 2004).

Zákon o športe č. 440/2015 Z. z. sa v niektorých častiach dotýka starostlivosti o športovca z hľadiska výchovy a vzdelávania, čo vnímame ako náznaky ukotvenia duálnej kariéry v našej legislatíve. Konkrétne v časti „Národný športový zväz a jeho úlohy“ **nariaďuje športovým zväzom zabezpečovať starostlivosť o talentovaných športovcov (§ 16)**, pričom nie je špecifikované, o akú starostlivosť a v akom rozsahu sa jedná. Je možné sa domnievať, že tu môže byť zaradená aj starostlivosť o výchovu, vzdelávanie či prípravu na povolanie športovca.

V tretej časti Zákona o športe **medzi základné povinnosti športovej organizácie patrí umožniť športovcovi prípravu na povolanie, ak ide o žiaka strednej školy alebo študenta vysokej školy (§ 33)**.

Rovnako v tretej časti Zákona sa uvádza, že: (4) Zmluva o príprave talentovaného športovca musí obsahovať záväzok športovej organizácie (uvádzame len vybrané odseky s afinitou k duálnej kariére):

- a) uhrádzať náklady na prípravu talentovaného športovca na vykonávanie športu v športovej organizácii,
- b) zabezpečiť zdravotnú starostlivosť a regeneráciu talentovaného športovca,
- c) **rešpektovať voľbu talentovaného športovca pri výbere strednej školy alebo vysokej školy a prípravu na povolanie,**

d) **organizovať športovú prípravu talentovaného športovca tak, aby bol zabezpečený výchovno-vzdelávací proces talentovaného športovca (§ 48).**

Uvedené charakteristiky športovcov sú používané v príslušných dokumentoch, no v bežnej praxi ich chápanie môže byť zjednodušené. Hoci sa dotazník vo výskumnej časti dotýkal vrcholových športovcov, nie je vylúčené, že nie všetci respondenti chápali pojmy ako vrcholový, profesionálny, amatérsky alebo talentovaný športovec podľa toho, ako ich definuje naša legislatíva. Preto sme pri dotazníkoch využívali kombináciu uvedených pojmov spolu s označením úrovne súťaženia.

1.1.2 VZDELÁVACIE A TRÉNINGOVÉ INŠTITÚCIE

Športovci môžu navštevovať vzdelávacie zariadenia, ktorých charakter podporuje dvojitú kariéru, a teda umožňuje prepájať šport a vzdelávanie. Patria sem športové triedy alebo športové školy. Poznáme aj ďalšie útvary talentovanej mládeže, ktorými sú napr. centrá olympijskej prípravy, centrá talentovanej mládeže, zväzové centrá talentovanej mládeže a pod., ktoré slúžia na vytváranie nadštandardných podmienok pre prípravu športových talentov. Na zabezpečení týchto útvarov sa podieľajú športové zväzy, kluby, zriaďovatelia škôl a Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVŠ SR). Zoznam útvarov talentovanej mládeže je uvedený na stránke MŠVVŠ SR <https://www.minedu.sk/utvary-talentovanej-mladeze/>.

ŠPORTOVÁ TRIEDA

Športová trieda na základnej alebo na strednej škole je trieda určená pre športovo-talentovaných žiakov, v ktorej je systematická športová príprava súčasťou vyučovania. Činnosť v športovej triede je zameraná na optimálny rozvoj pohybových predpokladov žiakov pre konkrétne športové odvetvia a zvyšovanie ich športovej výkonnosti (Usmernenie Ministerstva školstva Slovenskej republiky 2002). Podľa školského zákona č. 245/2008 ods. 11 a 12 triedy pre deti a žiakov so športovým nadaním sú športové triedy. Športovú triedu nemožno zriadiť na strednej škole; to neplatí ak ide o strednú športovú školu. Na strednej športovej škole sa všetky triedy zriaďujú ako športové triedy. Športová trieda sa zriaďuje spravidla pre kolektívne športy. Pre niekoľko športov možno zriadiť spoločnú športovú triedu. Športové triedy v základnej škole sa zriaďujú spravidla na druhom stupni základnej školy. Pre športy, ktoré si vyžadujú skorú špecializáciu, sa športové triedy v základnej škole môžu zriadiť aj na prvom stupni základnej školy (§ 104).

STREDNÁ ŠPORTOVÁ ŠKOLA

Stredná športová škola podľa školského zákona č. 245/2008 Z. z. ods. 1 a 2 je vnútorne diferencovaná stredná škola, ktorá pripravuje žiakov so športovým nadaním vo vzdelávacom programe príslušného odboru vzdelávania. Vzdelávacie programy strednej športovej školy sú zamerané na prípravu žiakov so športovým nadaním pre štúdium na vysokej škole a pre výkon povolania a odborných činností v športe. Výchova a vzdelávanie v strednej športovej škole rozvíjajú vedomosti, zručnosti a schopnosti žiaka so športovým nadaním získané v predchádzajúcom vzdelávaní a poskytujú vedomosti, zručnosti a schopnosti nevyhnutné pre výkon povolania a odborných činností v športe. Stredná športová škola poskytuje:

- a) stredné odborné vzdelanie,
- b) úplné stredné všeobecné vzdelanie alebo
- c) úplné stredné odborné vzdelanie (§ 42a).

ČASŤ 1

V základných a stredných školách „nešportového charakteru“ je podľa Zákona č. 245/2008 Z. z. (§ 26) možné požiadať o tzv. **individuálny učebný plán**. Vzdelávanie podľa individuálneho učebného plánu môže riaditeľ školy povoliť aj žiakovi s nadaním. Vzdelávanie podľa individuálneho učebného plánu žiaka, ktorý sa pripravuje v systéme duálneho vzdelávania, môže riaditeľ školy povoliť po súhlase zamestnávateľa, u ktorého sa tento žiak pripravuje. Súčasne s povolením vzdelávania podľa individuálneho učebného plánu dohodne riaditeľ školy so zákonným zástupcom žiaka alebo s plnoletým žiakom podmienky a organizáciu vzdelávania podľa individuálneho učebného plánu, ktoré musia byť v súlade so schváleným školským vzdelávacím programom a sú záväzné pre obe strany.

Sústava stredných škôl je dostatočne diferencovaná, takže žiakom s rôznymi druhmi nadania umožňuje vzdelávať sa v stredných školách príslušného zamerania. Napriek tomu môže dôjsť k situáciám, kedy školský vzdelávací program plne nezodpovedá výchovno-vzdelávacím potrebám konkrétneho žiaka, čo musí byť potvrdené odborným posúdením žiakovho nadania. Takýto žiak má byť vzdelávaný podľa individuálneho vzdelávacieho programu. Žiaci stredných škôl, ktorých nadanie je natoľko výnimočné, že ho nemožno optimálne rozvíjať bežným vzdelávacím programom školy, postupujú podľa individuálneho vzdelávacieho programu. Žiaci, ktorých športová, umelecká alebo profesijná príprava vyžaduje osobitné usporiadanie povinností, môžu postupovať podľa individuálneho učebného plánu. **Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov s nadaním je dosiahnuť optimálny rozvoj ich nadania a pripraviť ich na tvorivé využitie tohto nadania v prospech spoločnosti. Okrem rozvoja výkonových charakteristík nadania sa kladie dôraz na harmonický osobnostný vývin nadaných žiakov, ich emocionálnej charakteristiky i sociálne vzťahy. Vo všetkých organizačných formách vzdelávania je potrebné vytvárať žiakom s nadaním špecifické podmienky pre úspešné rozvíjanie ich nadania a optimalizáciu vývinu ich osobnosti, najmä:**

- špecifikovať v školskom vzdelávacom programe, resp. v individuálnom vzdelávacom programe ciele vzdelávania s ohľadom na druh a stupeň rozvíjaného nadania a na potrebu všestranného osobnostného rozvoja nadaných žiakov,
- zabezpečiť vzdelávanie nadaných žiakov materiálne, metodicky i personálne,
- dbať na všestranný rozvoj osobnosti nadaných žiakov,
- rozvíjať a stimulovať všeobecné i špeciálne schopnosti žiakov, ich zručnosti a spôsobilosti v súlade s ich nadaním,
- za tým účelom upraviť učebný plán rozšírením dotácie predmetov, na ktorých rozvoj je školský vzdelávací program zameraný, resp. zaradením ďalších špecifických predmetov; žiak môže absolvovať časť výchovno-vzdelávacieho procesu na inej škole na základe dohody s touto školou,
- umožniť žiakom v súlade s ich nadaním vzdelávať sa v konkrétnych predmetoch podľa rozšírených učebných osnov (čo môže byť upravené v školskom, skupinovom alebo individuálnom vzdelávacom programe),
- umožniť žiakom vzdelávanie pod vedením tútora alebo vzdelávanie v konkrétnom predmete pod vedením učiteľa inej strednej školy alebo vysokej školy,
- viesť žiakov k realistickému sebahodnoteniu vlastných schopností a výsledkov svojej práce,
- iné (www.statpedu.sk).

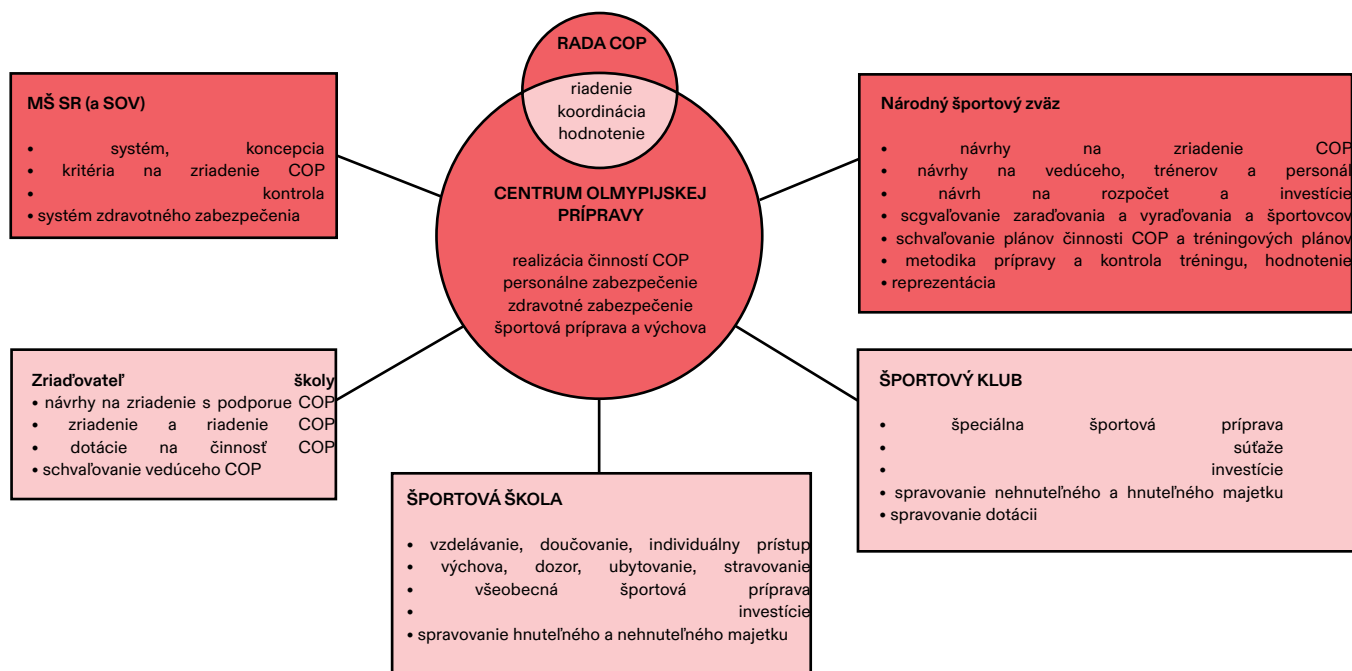
CENTRÁ OLYMPIJSKEJ PRÍPRAVY (COP)

Centrá olympijskej prípravy existujú od roku 1995 ako nevyhnutný prostriedok zvýšenia kvality prípravy kadetských a juniorských reprezentačných družstiev a vytvorenie čo najlepších podmienok pre vrcholovú prípravu talentovaných jedincov (Večeřová 2019). Zriaďovateľ strednej školy, ktorá je športovou školou podľa § 104 ods. 1 a 10 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon), môže za určitých podmienok požiadať o zriadenie COP. Cieľovou skupinou sú žiaci danej športovej školy vo veku 14 – 20 rokov, ktorí spĺňajú kritériá pre zaradenie a výkonnostné ciele. Za určitých podmienok to môžu byť aj žiaci inej strednej školy. Vzdelávanie žiakov COP zabezpečuje stredná športová škola, pod ktorú COP patrí (obrázok 1.) Metodický pokyn č. 17/2009-R z 20. októbra 2009 k organizácii a činnosti centier olympijskej prípravy ustanovuje, že COP zabezpečuje komplexnú starostlivosť o mladých talentovaných športovcov za účelom budúcej úspešnej reprezentácie Slovenskej republiky v olympijských športoch (Čl. 1). **Škola s COP plní z hľadiska vzdelávania tieto úlohy:**

- a) sleduje dosahované študijné výsledky a plnenie študijných povinností,**
- b) umožňuje trénerom ďalšie vzdelávanie,**
- c) umožňuje zaradeným športovcom štúdium podľa individuálneho učebného plánu, ak je to potrebné (Čl. 3).**

Pri športových kluboch vznikajú Centrá talentovanej mládeže (CTM), pri športových zväzoch Zväzové centrá prípravy mládeže (ZCPM), pri školách sú to Školské športové kluby (ŠŠK) alebo Školské centrá záujmovej činnosti (ŠCZČ), avšak činnosť týchto útvarov talentovanej mládeže je zameraná na športovú prípravu športovcov a nesústreďuje sa na ich vzdelávanie, preto ich charakterizujeme len veľmi stručne. ZCPM je útvar pre dlhodobú koncentrovanú športovú prípravu najtalentovanejších športovcov kadetskej a juniorskej kategórie v danom športovom odvetví. Úlohou zväzového centra je vytvárať optimálne podmienky pre zabezpečenie tréningového procesu vybraných športovcov. Za činnosť zväzového centra zodpovedá príslušný športový zväz (Usmernenie Ministerstva školstva Slovenskej republiky 2002). CTM je útvar pre športovú prípravu talentovanej mládeže s predpokladmi výkonnostného rastu na vrcholovú úroveň vo vekovej kategórii juniorov. Úlohou CTM je realizácia športovej prípravy vybraných športovcov, zvyšovanie ich športovej výkonnosti, príprava na prechod z juniorskej do seniorskej kategórie, vychovať športového reprezentanta s vysokou športovou výkonnosťou. CTM sústreďuje talentovanú mládež a zabezpečuje jej všestrannú prípravu a športovú činnosť na vysokej úrovni (https://www.armsport.sk/wp-content/uploads/2021/02/5_statut-centra-talentovanej-mladeze-pri-sapr.pdf).

ČASŤ 1

Obr. 1 Centrum Olympijskej prípravy (www.minedu.sk)

1.1.3 PORADENSTVO

Najčastejšie je duálna kariéra na Slovensku vnímaná verejnosťou ako zladenie štúdia a zamestnania na stredných odborných školách, kde spolupracuje škola a zamestnávateľ. Duálna kariéra športovca, ktorá zahŕňa popri športe aj vzdelanie a/alebo zamestnanie, je náročná a komplexná. Poradenstvo v tejto oblasti je kľúčové z viacerých dôvodov. V prvom rade **poskytuje pomoc pri zvládaní komplexnosti**. Poradcovia radia v niekoľkých oblastiach: v študijnej, v kariérnej a v športovej. Dokážu športovcom pomôcť s plánovaním, organizáciou a koordináciou rôznych aspektov ich života, ako sú tréningy, súťaže, škola, práca a voľný čas. Dôležitou súčasťou poradenstva je **podpora pri rozhodovaní sa**. Športovci čelia v priebehu duálnej kariéry mnohým dôležitým rozhodnutiam. Poradcovia im dokážu pomôcť zväziť všetky možnosti a urobiť informované rozhodnutia o ich študijnej, športovej a kariérnej budúcnosti. Medzi ďalšie oblasti poradenstva patrí **zvládanie stresu, rozvoj životných zručností** ako napríklad komunikácia, časový manažment, riešenie problémov, seba-motivácia a pod., a v neposlednom rade, poradcovia dokážu športovcom prepojiť s relevantnými ľuďmi a organizáciami, ktoré im dokážu pomôcť v ich duálnej kariére. Nezastupiteľnú úlohu v tomto procese má aj tréner konkrétneho športovca.

KARIÉROVÉ PORADENSTVO NA ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKOLÁCH

Kariérové poradenstvo v období vzdelávania a odbornej prípravy predstavuje odbornú pomoc žiakom vo fáze ich predprofesijného vývinu, v procese ich rozhodovania sa o ďalšom štúdiu a budúcom povolani, počas ich systematickej prípravy na vstup do sveta práce. Poradenská pomoc pri riešení vývinových úloh mladých ľudí musí byť systémová, keďže ich kariérový vývin nie je izolovaný, uskutočňuje sa v nedeliteľnej jednote s vývinom osobnostným, sociálnym, emocionálnym, vzdelávacím (Lepeňová a Hargašová 2012, s. 36 – 37).

Kariérová výchova a kariérové poradenstvo sú u nás zakomponované do systému výchovného poradenstva a prevencie v školách a školských zariadeniach. Zásady činnosti systému výchovného poradenstva a prevencie upravuje zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon), § 130 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie. V zmysle zákona sa tu **vykonáva najmä psychologická, pedagogická, špeciálno-pedagogická a sociálna činnosť zameraná na optimalizáciu výchovného, vzdelávacieho, psychického, sociálneho a kariérového vývinu detí** od narodenia až po ukončenie prípravy na povolanie. Poradenské služby sa poskytujú aj zákonným zástupcom detí a pedagogickým zamestnancom. Medzi základné zložky systému výchovného poradenstva a prevencie patria výchovní poradcovia, centrá pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, centrá špeciálno-pedagogického poradenstva, školskí psychológovia, špeciálni pedagógovia a i. Jednotlivé zložky systému výchovného poradenstva a prevencie spolupracujú najmä s rodinou, školou, školským zariadením, zamestnávateľmi, orgánmi verejnej správy a občianskymi združeniami. Zložky systému výchovného poradenstva a prevencie sú organizačne a obsahovo prepojené (Lepeňová a Hargašová 2012, s. 40).

- Centrá pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie pôsobia na regionálnom princípe. V regióne svojej pôsobnosti poskytujú široké spektrum odborných služieb v oblasti psychologického poradenstva žiakom, rodičom a pedagogickým zamestnancom. V oblasti kariérového poradenstva pomáhajú pri profesionálnom rozhodovaní sa žiakov, významne participujú na ich príprave vstupu na trh práce.
- Výchovní poradcovia pôsobia v školách ako poradcovia prvého kontaktu; plnia svoju funkciu popri svojej pedagogickej činnosti. Vykonávajú množstvo úloh (prieskumnú, depistážnu, konzultačnú, informačnú, osvetovú, organizačnú, administratívnu ai.), dôležitá je ich spolupráca s triednymi učiteľmi a vedením školy. Významne participujú na kariérovej výchove a kariérovom poradenstve.

ČASŤ 1

Sprostredkovávajú prepojenie školy so sociálnymi partnermi, zabezpečujú využívanie špecializovaných poradenských služieb pre žiakov a ich rodičov.

- Školskí psychológovia pracujú priamo v školách a v školských zariadeniach, poskytujú informácie a poradenské služby žiakom, zákonným zástupcom a pedagógom. V oblasti profesionálnej orientácie, profesionálneho rozhodovania sa žiakov spolupracujú najmä s výchovnými poradcami, vypracúvajú a realizujú programy profesionálnej orientácie, posudzujú predpoklady žiakov z hľadiska zvoleného povolania apod. (Lepeňová a Hargašová 2012, s. 41).

Poradenstvo na základných a stredných školách poskytuje aj **triedny učiteľ** ako učiteľ prvého kontaktu žiaka, resp. jeho zákonného zástupcu. Činnosť triedneho učiteľa patrí medzi kariérové pozície vykonávajúce špecializovanú činnosť. Podľa § 37 ods. 2 zákona č. 138/2019 Z. z. triedny učiteľ vyučuje v príslušnej triede a:

- koordinuje výchovu a vzdelávanie v príslušnej triede,
- zodpovedá za vedenie príslušnej pedagogickej dokumentácie,
- zodpovedá za utváranie podmienok na rozvoj pozitívnych sociálnych väzieb medzi deťmi alebo žiakmi navzájom, medzi deťmi alebo žiakmi a zamestnancami školy,
- **spolupracuje so zákonnými zástupcami, pedagogickými zamestnancami a odbornými zamestnancami,**
- **poskytuje deťom, žiakom a zákonným zástupcom poradenstvo vo výchove a vzdelávaní.**

Významným partnerom v tomto procese by mal byť aj športový klub.

ŠTUDIJNÝ A KARIÉRNÝ PORADCA NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH

Mnohé vysoké školy majú na podporu štúdia a na zabezpečenie procesov efektívneho učenia sa, vyučovania a hodnotenia orientovaného na študenta svojich študijných resp. kariérnych poradcov, ktorých úlohy a povinnosti udávajú vnútorné predpisy tej-ktorej fakulty prostredníctvom smernice dekana. Ako príklad uvádzame vnútorný predpis Smernica dekana FTVŠ UK v Bratislave č.1/2021, ktorá upravuje problematiku študijných a kariérnych poradcov na FTVŠ UK. Vyberáme niektoré časti z Čl. 2 Študijní a kariérni poradcovia, ich ustanovenie a činnosť:

4. Činnosť študijných a kariérnych poradcov sa začína po zápise študentov do príslušného roku štúdia.
5. Študijný a kariérny poradca sa so študentmi stretáva (prezenčne alebo online) podľa potreby, najmenej však dvakrát za semester a to pred začiatkom výučby a pred začiatkom skúškového obdobia. Zo stretnutí je študijný a kariérny poradca povinný uchovať prezenčnú listinu a to najmenej 5 (päť) rokov od dátumu konania stretnutia.
6. Študenti sa môžu obrátiť na študijného a kariérneho poradcu aj v rámci konzultačných hodín, o čom ich študijný a kariérny poradca informuje na prvom stretnutí.
7. Študijný a kariérny poradca vykonáva túto funkciu pre študentov spravidla do ich skončenia príslušného stupňa štúdia.
8. Pri študijnom poradenstve sa študijný a kariérny poradca opiera najmä o aktuálne platný/ú/é:

- a) študijný poriadok,
- b) dodatok k študijnému poriadku,
- c) ročenku FTVŠ UK pre aktuálny akademický rok,
- d) smernicu dekana o individuálnej úprave kontaktnej výučby,
- e) štipendijný poriadok,
- f) smernicu o osobitostiach doktorandského štúdia,
- g) iné relevantné predpisy.

9. Študijný a kariérny poradca pomáha študentom zostaviť študijný plán na základe odporúčaných semestrov absolvovania jednotlivých predmetov, ako je to uvedené v ročenke FTVŠ UK pre príslušný akademický rok.

10. Študijný a kariérny poradca, o. i., zdôrazní študentom, že je nutné dodržať kontrolné etapy štúdia s minimálnymi počtami kreditov, ktoré študent potrebuje na pokračovanie v štúdiu. Rovnako zdôrazní, že predmety, ktoré majú opakovane zapísané, je najlepšie uzavrieť čím skôr t. j. na začiatku skúškového obdobia.

Niektoré univerzity ponúkajú bezplatné kariérové poradenstvo pre svojich študentov počas štúdia, napríklad študenti Univerzity Komenského (UK) v Bratislave môžu od roku 2023 využívať individuálne, ale aj skupinové poradenstvo vo forme workshopov, osobne alebo online, ktoré poskytuje poradkyňa v rámci Psychologickej poradne UK. UK ponúka program „Kompas na ceste za kariérou“ – séria 7 na seba navádzujúcich skupinových workshopov, zameraných na sebaopoznávanie, objavovanie kariérových možností a rozhodovanie a plánovanie kariéry (www.uniba.sk). Ďalším príkladom je Poradenské a kariérne centrum Žilinskej univerzity v Žiline, ktoré poskytuje bezplatné bazálne podporné, rozvojové a poradenské služby pre všetkých študentov a zamestnancov Žilinskej univerzity, a to v oblastiach psychologického, kariérového, sociálneho poradenstva, poradenstva pre študentov so špecifickými potrebami a zo sociálne znevýhodneného prostredia (www.uniza.sk).

Existujú aj rôzne bezplatné organizácie pracujúce s mládežou, ktoré sa zameriavajú na podpornú a poradenskú činnosť rôzneho druhu. Príkladom sú centrá práce s mládežou vo veku 13 – 29 rokov v banskobystrickom kraji „SPACE“, ktoré sa zameriavajú na kariérové poradenstvo, koučing, psychologické poradenstvo, sociálne poradenstvo, neformálne vzdelávanie, rozvoj životných zručností, a pod. (<https://www.tvojspace.sk/>). Za vytvorenie siete týchto centier bola Rozvojová agentúra Banskobystrického kraja ocenená Národnou cenou kariérového poradenstva v roku 2023 (<https://www.euroguidance.sk/nckp/ocenenia-2023/>).

PORADENSTVO DOSPELÝCH

Pod pojmom poradenstvo chápeme špecifickú formu pomoci dospelému človeku, ktorý sa nachádza v novej, pre neho ťažkej situácii. Vo vzdelávaní, zvyčajne túto pomoc potrebuje človek, ktorý sa nevie rozhodnúť či a ako sa ďalej zdokonaľovať vo svojej profesii, vo svojom kariérom raste, resp. či sa odhodlať zmeniť kvalifikáciu. Poradenstvo vo vzdelávaní je potrebné aj v oblasti voľného času, kde možno pomôcť dospelému pri orientácii, ako účelne využiť voľný čas pre rozvoj svojej osobnosti prostredníctvom záujmového vzdelávania, resp. ako si ujasniť niektoré problémy života v spoločnosti prostredníctvom občianskeho vzdelávania.

ČASŤ 1

Dospelý potrebuje poradiť nielen čo sa týka obsahovej a cieľovej stránky, ujasnenia si svojich potrieb, ich uspokojenia, cieľového zamerania a obsahu, ale aj čo sa týka metodických otázok. Ako sa učiť? Ako zvládnuť podmienky vzdelávania? Podmienky tak vonkajšie (prostredia, požiadaviek a pod.) ako aj vnútorné (typu pamäti, dispozícií na učenie sa, koncentrácie na cieľ, tempa učenia sa a pod. Poradenstvo môže byť tou pomocnou rukou, ktorá tieto bariéry umožní prekonať (Prusáková 2009).

V rozličných koncepciách poradenstva je snaha o zjednotenie jednotlivých krokov, postupností v poradenskom procese. Ide o nasledovné prístupy a možnosti ich kombinácie v aplikácii na vzdelávanie dospelých:

1. Poskytovanie informácií – týkajúce sa vzdelávacích inštitúcií, vzdelávacích programov, obsahov vzdelávania, organizačných foriem, financií, predpokladaných výsledkov, podmienok vzdelávania a pod.
2. Orientácia (angl. guidance) – predstavuje pomoc pri výbere cesty, spôsobu vzdelávania. Poradenstvo v tomto prípade môže obsahovať:
  - analýzu určitých možností vzdelávania a ich výberu s upozornením na ich výhody a riziká,
  - odporúčanie najvhodnejšieho výberu,
  - analýzu vybraného špecifického vzdelávacieho programu s upozornením na výhody a nevýhody,
  - odporúčanie jednej z najvhodnejších foriem ako zvládnuť tento špecifický program.
3. Intenzívna pomoc resp. poradenská pomoc (angl. counselling) – ide o dlhodobjšiu pomoc, v ktorej ide najmä o „prebudenie“ a vymedzenie vzdelávacích potrieb spoločne s identifikovaním ťažkostí a ich eliminovaním. Takáto pomoc predpokladá spoluúčasť klienta a jeho snahu po sebazpoznaní a identifikovaní vzdelávacích potrieb. Má širšiu a hlbšiu dimenziu ako orientácia a vyžaduje si intenzívnejší osobný kontakt (Czierniewska 1994).

V zahraničnej literatúre sa v oblasti poradenstva stretávame s pojmami ako tútor a mentor, ktoré sa etablovali aj u nás a v oblasti duálnej kariéry športovca sú považované za dôležité zdroje podpory. **Kým mentor poskytuje celkový rozvoj a podporu, tútor sa zameriava na oblasť vzdelávania a problémy spojené s vyučovaním a učením.** Významovo sú medzi nimi rozdiely, ktoré považujeme za nevyhnutné si uvedomiť. V praxi môže jedna osoba zastávať obe role.

MENTOR

Mentor je osoba, ktorá svoje skúsenosti predáva v nejakom odbore menej skúsenej osobe (mentee). Ponúka širšie poradenstvo a podporu, nie len v oblasti vzdelávania, ale aj v osobnostnom rozvoji a kariérnom raste. Zameriava sa na celkový rozvoj študenta (www.eduera.sk). Kompletnejšiu verziu definície mentora uvádza Hobson (2012), podľa ktorého je to osoba, ktorá poskytuje pomocou pravidelných stretnutí emocionálnu a psychologickú podporu mentorovanému, pomáha mu cítiť sa vítaným, prijímaným a začleneným a ktorý mu pomáha prekonávať prekážky a zároveň mu ponecháva autonómiu a zodpovednosť v rozhodovaní. Mullen (2012) považuje za najdôležitejšiu jeho psychosociálnu funkciu, ktorá zahŕňa

sociálnu akceptáciu, poradenstvo a tzv. rolové správanie. Mentor ju naplňa tak, že aktívne počúva žiaka, poskytuje rady a sociálnu podporu, pôsobí stimulačne na vývin mentorovaného, rozvíja jeho sebahodnotenie a sebadôveru. Medzi podmienky efektívneho mentorstva Hobson (2012) zaraďuje:

- otvorenosť mentorovaného pre mentorovanie – závisí od vytvorenia vzťahu medzi ním a mentorom; nie všetci žiaci, ktorí by mohli profitovať z mentorovania s ním súhlasia a sú ochotní s ním spolupracovať; žiak, ktorý nie je pripravený na takýto vzťah, sa správa defenzívne, nechotne, príp. arogantne alebo je v opozícii; niekedy sa táto neochota prejavuje navonok ako spolupráca, avšak len preto, lebo je to pre žiaka výhodnejšie alebo je k tomu prinútený, vnútorný motív však u neho chýba;
- podpora mentorstva v širšom kontexte – mentorstvo môže byť ovplyvnené aj faktormi, ktoré nesúvisia s pripravenosťou mentora a mentorovaného, ale môžu ovplyvniť efektívnosť alebo dokonca môžu prispieť k jeho neúspechu; takýmito faktormi sú napr. nemožnosť zosúladiť časový rozvrh žiaka a mentora, miesto, kde by sa mohli stretávať, podpora ostatných vyučujúcich alebo spolužiakov, ohodnotenie mentora (finančné alebo statusové) za prácu so žiakom navyše, konflikt rolí u mentora odrážajúci sa hlavne v procesoch podpory a hodnotenia (napr. nejasné rozlišovanie medzi rolami učiteľa – mentora – priateľa);
- výber mentora – mentor by mal byť pre žiaka aj názorným príkladom, a teda by mal vykazovať správanie, s ktorým by sa mal žiak stotožniť; preto by mali byť charakterové vlastnosti, postoje k práci, profesionalitu a sebadisciplínu, ktoré sa od žiaka vyžadujú, mali byť osvojené aj mentorom; mentorský vzťah sa tiež rýchlejšie utvorí vtedy, keď osobnosť, tempo práce a profesionálne schopnosti mentora korešpondujú s potrebami žiaka; preto je dôležité vybrať žiakovi takého mentora, s ktorým šanca na spoluprácu bude najvyššia a tiež je potrebné mať na pamäti, že sú prípady, kedy máme u žiaka len jednu šancu a od jej úspechu môže závisieť jeho ďalší školský pokrok alebo zlyhanie;
- mentorský štýl – miera kontroly a slobody, ktorú žiakovi mentor poskytuje, závisí od jeho individuálneho štýlu, ktorý vychádza z jeho osobnosti, temperamentu a tiež zo skúseností z praxe; svoje správanie by mal mentor prispôbovať primárne potrebám žiaka a malo by vychádzať z poznania jeho učebného štýlu, záujmov a vývinových potrieb;
- príprava mentora a jeho podpora – nie každý učiteľ, ktorý je odborníkom v svojej oblasti, je aj vhodným kandidátom na mentora; niektorí pedagógovia túto rolu preberajú spontánne a intuitívne, iní potrebujú na efektívnu realizáciu mentorstva teoretickú aj praktickú prípravu (Dubayová a Kochová 2016).

V oblasti duálnej kariéry v športe môže mentor pomôcť športovcovi vyvážiť a integrovať jeho športovú kariéru s ostatnými aspektami života, s plánovaním kariéry, s efektívnym organizovaním času, s riešením problémov spojenými s duálnou kariérou, ale aj s motiváciou k dosiahnutiu cieľov. Mentorom môže byť športovec, odborník v oblasti vzdelávania, alebo iná osoba, ktorá ideálne okrem vedomostí disponuje aj skúsenosťami v oblasti duálnej kariéry športovca. Pri tejto činnosti je nevyhnutná komunikácia so školou a športovým klubom.

ČASŤ 1

TÚTOR

Tútor je osoba, ktorá poskytuje študentovi pomoc s učením. Môže sprevádzať žiaka pri zvyšovaní jeho školskej úspešnosti a dopĺňať, resp. nahrádzať učiteľa. Poskytuje individualizovanú pozornosť, pomáha žiakom, ktorí potrebujú doplniť vedomosti, či už v priebehu chodu vyučovania alebo počas jeho prerušovania (napr. choroba, prázdniny, súťaž, športové sústredenie a pod.) (Cornelius a Higginson 2001). Tútoring (doučovanie) je realizované prostredníctvom osoby pôsobiacej v pozícii učiteľa alebo inej osoby, ktorá chce doučovať a dokáže vysvetliť vybranú tému s veľkou hĺbkou vedomostí a zápalom. Úlohou tútora pri zvyšovaní školskej úspešnosti žiaka je ponúkať učebné materiály na samoštúdium vybranej témy spracované pre rôzne učebné štýly žiakov a na rôznych úrovniach náročnosti. Dávať okamžitú spätnú väzbu prostredníctvom vytvorených testov, slovných reakcií. Individualizovať aktivity v primeranom tempe práce tak, aby žiak prevzal iniciatívu učenia. Kritériom

úspešného tútoringu je vytvorenie osobného vzťahu s tútorovaným (edukantom) a aktívne zapojenie študenta do procesu hľadania odpovedí. Ak osoba pomáha a podporuje žiakov v učení v online priestore, hovoríme o online-tútorovi. Špecifickou osobou tútora môže byť študent – rovesník žiaka, ktorý má podobný vek, úroveň vzdelania alebo rovnaký vzdelávací kontext. Výhodou tohto tzv. peer tútoringu je „vekovo rovnaký“ jazyk používaný v komunikácii, vnímanie problematiky učenia sa z takmer rovnakého pohľadu ako má žiak (Hafičová, Rosinský a Dubayová 2022).

Wood a Tanner (2012) analýzou viacerých zahraničných štúdií identifikovali kľúčové charakteristiky efektívneho tútora, ktoré zvyšujú účinnosť jeho pôsobenia. Sú postavené na tom, čo tútor robí a preto ich môžeme zaradiť medzi tútorské zručnosti, ktoré podmieňujú efektívnosť celého procesu. Zároveň autori uvádzajú aj dopad týchto vlastností na správanie tútorovaného (tabuľka 1).

Tabuľka 1 Charakteristiky tútora determinujúce efektívnosť tútoringu (Hafičová, Rosinský a Dubayová 2022 podľa: Wood a Tanner 2012)

Charakteristiky tútora	Vplyv správania tútora na edukanta
Je odborník – vynikajúco ovláda obsah predmetu a má pedagogicko-didaktické kompetencie.	Obťažnosť požiadaviek zodpovedá potrebám a úrovni edukanta.
Je osobný – dokáže nadviazať a udržiavať osobný a empatický vzťah.	Žiak / študent sa cíti prijatý a podporený a dokáže slobodne prezentovať svoje myšlienky.
Je sokratický – neuvádza takmer žiadne fakty, riešenia ani vysvetlenia, ale vynúti si ich od edukanta neustálym spochybňovaním.	Edukant je nútený neustále premýšľať, pracovať a reagovať.
Je progresívny – postupuje od jednoduchšieho k náročnejšiemu učivu, vyzýva k riešeniu problému a zároveň nastoľuje nový problém.	Edukant riadeným cvičením a tréningom sa neustále zdokonaľuje ako vo svojich vedomostiach, tak aj zručnostiach.
Chváli nepriamo – negatívnu alebo pozitívnu spätnú väzbu poskytuje na základe výsledku, chváli riešenie, nie edukanta.	Edukant pracuje v atmosfére neodsudzovania a je hodnotený len za svoj výkon.
Reflektuje – žiada zdôvodnenie myslenia, vysvetlenie úvah a použitie už známeho v iných kontextoch.	Edukant získava vhľad do vlastného myslenia prostredníctvom metakognitívnej reflexie.
Povzbudzuje – pomocou stratégií motivuje a zvyšuje sebadôveru edukanta.	Edukant získava dôveru vo svoje schopnosti a produktívne sa učí.

PEER-TÚTOR

Rolu tútora môže zastávať aj rovesník športovca, či už priamo spolužiak v triede, skupine alebo krúžku alebo starší žiak / študent školy. V takom prípade hovoríme o tzv. **peer-tútorovi alebo buddym**, čo sú v zahraničí pomerne často využívané formy podpory, najmä v oblasti vzdelávania. Peer-tútoring sa čoraz častejšie objavuje aj u nás, väčšinou vo forme doučovania, a to nielen v súvislosti so študentami športovcami. Nad rámec doučovania môže byť peer-tútor študentovi športovcovi nápomocný so zabezpečovaním študijných materiálov v prípade jeho neprítomnosti, s komunikáciou s vyučujúcimi, s udržiavaním sociálneho kontaktu a utužovaním vzťahov s ostatnými

spolužiakmi a iné. Rovesnícke poradenstvo podporuje aktívne učenie sa, umožňuje žiakom prevziať zodpovednosť za svoje vzdelávanie a zvýšiť ich angažovanosť, umožňuje učiť sa z rôznych perspektív a prístupov, rozvíjať komunikačné zručnosti, a poskytuje mnoho iných výhod, vrátane sociálneho hľadiska.

Okrem aspektu vzdelávania môže byť veľkou pridanou hodnotou rovesníckeho poradenstva, ak aj samotný peer-tútor kedysi pôsobil ako vrcholový športovec, pretože má podobné skúsenosti ako športovec, takže mu dokáže lepšie porozumieť a pomôcť a je pre športovca ľahšie dostupný ako profesionálny poradca. Môže poskytnúť študentovi športovcovi emocionálnu podporu a motiváciu,

ČASŤ 1

zdieľať s ním svoje vlastné skúsenosti s duálnou kariérou, môže mu pomôcť so stanovovaním cieľov, s plánovaním kariéry a takisto mu môže slúžiť ako vzor.

Vo vyššie uvedených typoch poradenstva nie je definované zameranie na oblasť zosúladovania vzdelávania so športovou prípravou žiakov alebo študentov. Táto oblasť tzv. športového študijného poradenstva u nás absentuje a nie je jasné, kto by sa jej mal venovať v rámci svojej pracovnej náplne. Možností sa v tomto smere ponúka viacero, od implementácie riešenia otázok duálnej kariéry do náplne práce školských psychológov, kariérnych poradcov na stredných školách, resp. študijných poradcov na vysokých školách, cez prenesenie týchto kompetencií na triedneho učiteľa alebo učiteľa telesnej a športovej výchovy v prípade stredných škôl, až po vytvorenie samostatnej pozície „športového študijného poradcu“ na všetkých úrovniach vzdelávania. Samozrejme, do úvahy prichádzajú aj externí odborníci z iných inštitúcií, ktorí nemusia byť zamestnancami školstva a môžu mať na starosti sieť stredných a vysokých škôl či už plošne na Slovensku alebo na úrovni krajov, okresov a pod. Môžeme uvažovať o „certifikovaných školách“, ktoré ponúkajú takúto nadštandardnú službu poradenstva v oblasti duálnej kariéry športovcov. Investícia, ktorú do vzdelávania a práce takýchto osôb školy vložia, by sa im mohla vrátiť vo forme konkurenčnej výhody medzi školami.

V každom prípade, nevyhnutnou súčasťou poradenstva v oblasti duálnej kariéry vrcholových športovcov by malo byť pravidelné a systematické vzdelávanie ľudí, pôsobiacich v roli poradcov so zameraním na duálnu kariéru, ktoré na Slovensku zatiaľ neexistuje. Aj tu je možnosť, ako zaradiť problematiku duálnej kariéry do vzdelávania kariérnych a študijných poradcov alebo školských psychológov niekoľko. Na úrovni škôl asi najjednoduchšou cestou by mohlo byť implementovanie tejto problematiky do špecializačného a inovačného vzdelávania kariérneho poradcu a/alebo školského psychológa prostredníctvom akreditovaných vzdelávacích programov. Vzdelávanie študijných poradcov na vysokých školách by mohli v tomto smere zabezpečovať rôzne inštitúcie, zaoberajúce sa poradenstvom, prípadne individuálni lektori so skúsenosťami s duálnou kariérou vrcholových športovcov. Problematika duálnej kariéry športovcov by mohla byť súčasťou vzdelávania pre kariérnych poradcov, ktoré realizujú v súčasnosti napríklad Združenie pre kariérové poradenstvo a rozvoj kariéry (<https://rozvojkariery.sk/>), Asociácia lektorov a kariérnych poradcov (<https://alkp.sk/>), Národný inštitút vzdelávania a mládeže (<https://mpc-edu.sk/>), Kariérny kompas (<http://www.kariernykompas.sk/>) a iné.

Takéto opatrenia by mohli slúžiť ako forma prevencie jednak ukončovania športovej kariéry mladých, talentovaných športovcov v dôsledku mimoriadne náročného zladovania športovej kariéry so štúdiom a finálnou preferenciou získania vzdelania pred športom, a tiež ako prevencia toho, aby sme mali na Slovensku množstvo vrcholových športovcov, ktorí keď ukončia športovú kariéru, sa bez ukončeného vzdelania a pracovných skúseností ocitnú bezradní pri prechode do civilného života. Pozitívom však je, že aj u nás evidujeme tzv. životných (life) koučov, ktorí pracujú a majú skúsenosti s dospelými vrcholovými športovcami v rámci poradenskej činnosti.

1.1.4 KARIÉRA

V súvislosti s duálnou kariérou športovca je nevyhnutné sa na kariéru pozeráť z viacerých uhlov pohľadu a zároveň komplexne, pretože jej súčasťou sú rôzne zložky, ako športová, akademická a/alebo profesijná (pracovná), ktoré sa navzájom prelínajú a nemožno ich sledovať izolovane. Najvýznamnejšou zložkou duálnej kariéry vrcholových športovcov, či už profesionálnych alebo amatérskych, je športová kariéra, ktorá má svoje etapy a špecifiká, na ktoré je treba prihliadať, a preto sa jej podrobnejšie venujeme v nasledujúcich riadkoch.

ŠPORTOVÁ KARIÉRA

Športová kariéra je dráha športovca v športovej disciplíne, ktorá je dôsledkom jeho optimálneho postupu pri realizácii športového výkonu, resp. výkonnosti. Je sprevádzaná osobným uplatnením a postupom v danej športovej disciplíne, pričom je zodpovedajúco hodnotená jeho spoločenským uplatnením. Kariéra, ktorá nasleduje po ukončení profesionálnej športovej kariéry, je novou časovou dimenziou, novou kariérou. Môže mať súvislosť s predchádzajúcou profesionálnou kariérou, teda športovec sa môže stať trénerom a športovým expertom vo svojom odvetví športu, môže pracovať v profesijných organizáciách v oblasti telovýchovy a športu, ako pracovník športových podujatí a športových zariadení, alebo vo funkcii rozhodcu a podobne. Inou možnosťou je, že sa počas profesionálnej športovej činnosti pripravuje na úplne inú, novú profesijnú kariéru (Sakáčová 2010).

Etapy športovej kariéry sa podľa Lešku (2005) čiastočne prekrývajú s etapami životného a rodinného cyklu. V mnohom majú svoje odlišnosti a osobitosti, a v podstatnej miere ich môžu modifikovať. Športovú kariéru rozdeľuje na:

1. prípravnú etapu športovej kariéry,
2. etapu vyzrievania športovej výkonnosti,
3. etapu vrcholovej športovej výkonnosti,
4. etapu ukončenia športovej kariéry.

Programy duálnej kariéry v športe obsahujú požiadavku, aby športovci úspešne iniciovali, rozvinuli a ukončili vrcholovú športovú kariéru ako súčasť ich celoživotnej kariéry v kombinácii so získaním vzdelania a/alebo práce ako aj iných oblastí, ktoré sú dôležité v rôznych fázach života, ako sú získanie pozície v spoločnosti, zabezpečenie uspokojivého príjmu, rozvoj identity a partnerského vzťahu. Dvojité kariéry preklenujú približne obdobie 15–20 rokov. V rôznych modeloch bolo identifikovaných viacero fáz rozvoja športovca, od počiatkovej športovej prípravy až k rozvoju talentu, zdokonaľovaniu výkonnosti do fázy športového majstrovstva a fázy ukončenia vrcholovej kariéry a hľadanie novej kariéry. Dĺžka každej fázy sa líši v závislosti od druhu športu a iných faktorov ako sú rod a osobné schopnosti. V niektorých športoch sa športovci začínajú špecializovať v období adolescencie, v iných, napr. v gymnastike, krasokorčuľovaní a plávaní, je to už v období detstva. Nie všetky športové kariéry prechádzajú cez všetky fázy. Mnohí športovci odchádzajú zo športu už v období základnej športovej prípravy alebo na začiatku fázy športovej špecializácie (EU Guidelines 2012).

ČASŤ 1

Tabuľka 2 Rozvojový model prechodov, ktorým musia športovci čeliť na individuálnej, psychosociálnej a akademickej/odbornej úrovni (EU Guidelines 2012, s. 8, podľa: Wylleman a Lavallee 2004)

VEK	10	15	20	25	30	35
Etapa ŠP	Športová predpríprava	Základná športová príprava	Športová špecializácia	Športové majstrovstvo	Ukončenie športovej kariéry	
Obdobie života	Detstvo	Adolescencia	Mladá dospelosť	Dospelosť		
Sociálne zázemie	Rodičia Súrodenci Rovesníci	Rovesníci Tréner Rodičia	Partner Tréner	Rodina (Tréner)		
Stupeň vzdelania	Primárne vzdelanie	Sekundárne Vzdelanie	Vysoko-školské vzdelanie	Odborné vyššie vzdelanie Profesionálne povolanie		

Ako vidíme v tabuľke 2, športová kariéra je určená pokrokom v oblasti športu, ale aj v oblastiach psychologickkej, psychosociálnej, akademickej a odbornej. Medzi týmito úrovňami rozvoja existujú interakcie a športovci počas ich kariéry musia čeliť viacerým prechodom medzi týmito úrovňami. Popri prechodoch, ktoré možno očakávať, športovci musia čeliť menej predvídateľným zmenám (napr. zranenie alebo zmena trénera), ktoré môžu mať rovnako vážny dopad na kvalitu ich účasti na vzdelávaní, práci, súťažnom športe a na celkovú kvalitu života (EU Guidelines 2012).

Považujeme za dôležité pripomenúť, že vrchol športovej kariéry z hľadiska veku športovcov sa líši v závislosti od športu a športových disciplín. Napríklad Longo et al. (2016) zisťovali vek vrcholovej výkonnosti v olympijských športových disciplínach analýzou veku športovcov s najlepšimi výkonmi na Letných olympijských hrách v roku 2012 (n = 3548). Vek športovcov sa pohyboval od 14,0 do 52,8 rokov. 72 % športovcov bolo vo veku od 20 do 30 rokov a 99 % malo menej ako 40 rokov. Priemerný vek mužov bol 27,0 rokov a žien 26,2 rokov. Tabuľky 3 a 4 prezentujú priemerný vek mužov a žien v jednotlivých športových disciplínach, pričom disciplíny v jednotlivých skupinách sú zoradené vzostupne podľa priemerného veku. O vplyve druhov športu a športových disciplín na dosahovanie vrcholu športovej kariéry z hľadiska veku je treba uvažovať rovnako v prípade zimných športov.

ČASŤ 1

Tabuľka 3 Skupiny športových disciplín s rozsahmi priemerného veku u mužov (upravené podľa: Longo et al. 2016, s. 8)

23,2 – 25,0 rokov	25,3 – 26,7 rokov	26,9 – 29,2 rokov	29,5 – 32,6 rokov
BMX cyklistika	Atletika – krátke trate	Moderný päťboj	Cestná cyklistika
Skoky do vody	Taekwondo	Pozemný hokej	Hádzaná
Gymnastika	Dráhová cyklistika	Šerm	Plážový volejbal
Vzpieranie	Atletika -10boj	Bedminton	Jachting
Bazénové plávanie	Lukostrelba	Atletika – dlhé trate	Strel'ba
Trampolína	Zápasenie	Plávanie v otvorenej vode	
Box	Atletika – skoky	Kanoistika	
Atletika – stredné trate	Džudo	Basketbal	
		Cyklokros	
		Veslovanie	
		Stolný tenis	
		Triatlon	
		Vodné pólo	
		Volejbal	
		Tenis	
		Atletika – vrhy a hody	

Tabuľka 4 Skupiny športových disciplín s rozsahmi priemerného veku u žien (upravené podľa: Longo et al. 2016, s. 8)

19,4 – 21,0 rokov	22,2 – 22,7 rokov	23,8 – 25,3 rokov	25,8 – 27,3 rokov	27,5 – 30,2 rokov
Gymnastika	BMX cyklistika	Taekwondo	Atletika – stredné trate	Futbal
	Bazénové plávanie	Skoky do vody	Bedminton	Kanoistika
		Synchronizované plávanie	Džudo	Tenis
		Lukostrelba	Dráhová cyklistika	Hádzaná
		Vodné pólo	Pozemný hokej	Volejbal
		Moderný päťboj	Box	Atletika – skoky
		Vzpieranie	Šerm	Basketbal
		Skoky na trampolíne	Atletika – krátke trate	Plážový volejbal
		Plávanie v otvorenej vode	Atletika – vrhy a hody	Strel'ba
		Atletika – 7-boj	Stolný tenis	Jachting
				Veslovanie
				Zápasenie
				Atletika – dlhé trate
				Cestná cyklistika
				Cyklokros
				Triatlon

ČASŤ 1

Proces ukončenia aktívnej športovej kariéry je veľmi zložitý a má svoje sociálne, psychologické a právne dimenzie. Sociálne súvislosti sú späté s tým, že športovec stráca svoj sociálny status, sú späté s jeho športovými úspechmi a je nútený zaradiť sa do bežného života. Psychologické dimenzie sú späté so stratou možnosti svojej seberealizácie prostredníctvom športu, nedokáže čeliť novej konkurencii, stráca obdiv a pozornosť spoločnosti, vytráca sa záujem masmédií, postupne sa na neho zabúda. Právny rozmer ukončenia profesionálnej kariéry je spojený s procesom sociálneho zabezpečenia a to vo forme tzv. „športového dôchodku“. Športovci v strednom veku musia zmeniť svoju profesionálnu kariéru, čo mnohým spôsobuje veľmi vážne problémy „so začlenením sa do občianskeho života“. **Jedným z dôvodov je skutočnosť, že počas vrcholovej kariéry majú obmedzený prístup k vzdelaniu, čo im spôsobuje ťažkosti pri uplatňovaní sa po skončení aktívnej športovej činnosti.** Preto sa mnohí po ohlásení ukončenia športovej kariéry opätovne vracajú k vykonávaniu profesionálnej športovej činnosti. Iní, ak dosiahnu určitý stupeň vzdelania vo svojom športe, sa stanú trénermi, alebo funkcionármi v športových kluboch, zväzoch. Niektorí športovci po ukončení športovej kariéry začínajú v novej profesionálnej kariére tam, kde ich rovesníci začínali pred 20 rokmi (Sakáčová 2010).

Bez ohľadu na situácie alebo faktory, ktoré ukončenie kariéry športovca sprevádzajú, väčšina prípadov sa vyznačuje spoločnými znakmi, ktoré majú negatívny dopad na obdobie prechodu do civilného života:

- športovcovi ostáva 30 – 40 produktívnych rokov do konca života,
- športovec strávil 15 – 25 rokov venovaním sa úzko špecializovanej činnosti,
- nepomer krátkeho trvania profesionálnej kariéry (v priemere 3 – 8 rokov) voči dlhým rokom cieľavedomého a obetavého tréningu (10 – 15 rokov),
- športovec sa pohybuje dlhé roky v prostredí do značnej miery izolovanom v rámci odvetvia svojho športu,
- športovec nie je na obdobie prechodu pripravený (Malenovská 2018).

Autorka, inak pôsobiaca ako životný kouč pre športovcov po ukončení ich aktívnej športovej kariéry, ďalej menuje faktory, typické pre život športovca, ktoré mu môžu sťažiť bezproblémový prechod z profesionálnej športovej kariéry do bežného života (Malenovská 2018):

- športovec ako hrdina (neochota pripustiť si nepríjemné pocity či psychické problémy,
- pravidelné dávky serotonínu a adrenalínu počas súťaženia (ich absencia po ukončení kariéry môže spôsobiť v tele športovca biochemický chaos),
- silno štruktúrované dni s presným harmonogramom tréningov (pocit prázdnoty a strach z budúcnosti v rámci nového životného štýlu)
- strata sociálnych väzieb (obzvlášť u tímových športov, pocit niekam patriť, väzby sa po ukončení kariéry pretŕhajú),
- chýbajúce zručnosti či vzdelanie (nízke sebavedomie, strach rozbehnúť novú kariéru),
- financie (špecifický zárobkový „model“ športovcov, v priebehu krátkeho obdobia potreba zarobiť na neskoršie obdobie, nedostatočná finančná gramotnosť).

Športový psychológ Peter Kuračka (2018) podčiarkuje, že obdobie po ukončení profesionálnej športovej kariéry môže byť náročnou životnou fázou. Čím intenzívnejšie sa na tento prechod športovec pripravuje, tým lepšie sú jeho predpoklady k efektívnemu zvládnutiu športového dôchodku. Zároveň uvádza dva hlavné dôvody, prečo športovci nie sú pripravení na život po ukončení športovej kariéry. Prvým dôvodom je prirodzená tendencia človeka riešiť a starať sa hlavne o tie veci, ktoré sú buď fyzicky alebo časovo blízke. Ukončenie kariéry sa zdá športovcovi ako dosť vzdialená vec. Stará sa o svoju formu, kvalitné výsledky. Nerieši, čo bude o 15, 10 alebo 5 rokov, niekedy ani čo bude o pár mesiacov. Všetka energia a úsilie smeruje k tomu, ako podávať čo najlepšie výkony „teraz“, v tejto sezóne, maximálne v nejakom 2 – 3 ročnom cykle. Druhým dôvodom je skutočnosť, že ani ostatné súčasti systému sa fáze po kariére nevenujú. Tréneri, kluby, federácie, dokonca ani rodičia niekedy nie. Pre väčšinu je prioritou športový rast, výkonnosť športovca. Čo bude potom, nie je pre systém (kluby, federácie, trénerov atď.) až tak zaujímavé. Športovcom odporúča, aby sa pripravili na obdobie po ukončení aktívnej kariéry zapojením sa do duálnej kariéry. Profesionálni športovci, ktorí sú dnes na vrchole svojej športovej kariéry však možnosť prípravy na duálnu kariéru majú sťaženú, nakoľko školský či vysokoškolský systém neboli nastavené na duálnu kariéru športovca v takej miere a kvalite, ako by to mali umožniť stredné športové školy. V každom momente kariéry však profesionálni športovci môžu začať pripravovať sa na život po skončení svojej športovej kariéry, zodpovednosť je hlavne na nich. Nemôžu sa spoliehať na systém. Aj keď bude existovať lepší systém, stále to bude na nich, aby sa do neho aktívne zapojili a využili jeho možnosti.

DUÁLNA KARIÉRA ŠPORTOVCA

Definovanie pojmu dvojitej kariéry vrcholových športovcov zahŕňa zapojenie sa do oblasti športu a do oblasti práce (či už vzdelávania alebo zamestnania), vzdelania a zdravia (Usmernenie EÚ 2012, s. 10, Šimonek 2017 s. 20). Tento prístup umožňuje športovcom dosiahnuť rovnováhu medzi športovou kariérou a inými záujmami, ako je vzdelávanie, zamestnanie alebo podnikanie. Liga na ochranu slovenských športovcov (www.loss.sk) definuje duálnu kariéru ako „stav, v ktorom športovec vykonáva športovú činnosť na čo najvyššej úrovni, a zároveň svoj súkromný a profesijný život si dokáže usporiadať takým výnimočným spôsobom, že pri výkone tejto športovej činnosti dokáže vykonávať aj pracovnú, alebo inú zárobkovú činnosť, prípadne študovať a pripravovať sa tak na život po ukončení kariéry športovca.“

Charakterizácia duálnej kariéry športovcov zahŕňa niekoľko kľúčových aspektov (Usmernenie EÚ 2012):

- Vzdelávanie a štúdium: Duálna kariéra umožňuje športovcom súčasne sa zapojiť do vzdelávacej činnosti, absolvovať strednú alebo vysokú školu, čo poskytuje základ pre ich profesionálnu kariéru po skončení športovania.
- Zamestnanie a podnikanie: Športovci môžu vykonávať zamestnanie alebo sa venovať podnikaniu počas svojej športovej kariéry.
- Rovnováha a časový manažment: Duálna kariéra vyžaduje schopnosť efektívne riadiť čas a prioritizovať povinnosti. Športovci sa musia naučiť správne rozložiť svoj čas medzi tréning, súťaže a ďalšie záväzky.
- Znižovanie rizika budúcnosti: Športová kariéra je často krátkodobá a dvojité kariéry môže pomôcť športovcom znižovať riziko, ktoré so sebou prináša ukončenie aktívnej športovej kariéry. Majú tak možnosť mať alternatívny zárobkový zdroj a udržiavať si svoju nezávislosť.

ČASŤ 1

- Psychologický aspekt: Duálna kariéra môže pomôcť športovcom eliminovať stres spojený so strachom z neistej športovej budúcnosti.
- Rozvoj viacerých zručností: Športovci, ktorí sa venujú duálnej kariére, tak rozvíjajú rôzne zručnosti a schopnosti, čo môže prispieť k ich celkovému osobnému a profesijnému rozvoju.

Profil študenta-športovca je komplexný a Sánchez-Pato et al. (2017) ho prirovnávajú k profilu kentaura (napoly človek, napoly zvier). Odôvodňujú to tým, že študent športovec nie je ani skutočným športovcom, ani skutočným študentom – ak si ich predstavíme ako ľudí, ktorí sa naplno venujú športu alebo vzdelávaniu. **Pripomína kentaura: napoly študent, napoly športovec, ktorého úspech závisí na tom, či dokáže byť plnohodnotnou jednou či druhou polovicou tejto mýtiskej bytosti.** Autori upozorňujú, že takýto komplexný, roztrieštený a nestabilný profil sťažuje určenie stabilného vzorca športovej prípravy a vzdelávania v rámci duálnej kariéry. Preto je dôležité ponúknuť študentom športovcom uspokojivú skúsenosť s „celostnou kariérou“. Tento prístup sa sústreďuje na „celého človeka“ a zdôrazňuje, že športovci sú ľudia, ktorí vo svojom profesionálnom rozvoji prechádzajú viacerými prechodnými a alternatívnymi fázami. Tieto fázy sa môžu rozvíjať súčasne a siahajú od športových výkonov, cez prezenčné i dištančné vzdelávacie aktivity, až po psychosociálny rozvoj.

Na obrázku 2 vidíme analýzu vývoja dráh študentov športovcov a ich športovej kariéry po 18 roku života (Taylor 2018). Študent, u ktorého prevažuje športová kariéra a pomerne strmo a rýchlo stúpa jeho športová výkonnosť, je označený číslom 1. Takýto študent dosahuje pomerne skoro vrcholné športové výkony, je preňho náročné zaradenie sa do programu duálnej kariéry v športe a prehlbuje sa u neho priepasť medzi jeho získaným vzdelaním a zručnosťami, ktoré mu neskôr (keď skončí športovú kariéru) budú chýbať pri zaradení sa do pracovného života. Športová kariéra študenta, ktorý je zaradený v programe duálnej kariéry, je označená číslom 2. Obsahuje vyvážený pomer a vzostup tak športovej výkonnosti ako aj získavania vzdelania a zručností, potrebných na zaradenie sa do pracovného života. Keďže najvyššia športová výkonnosť je dosahovaná postupne a neskôr ako v prvom prípade, je absolvovanie programu duálnej kariéry možné, a výsledný efekt pre trh práce je zodpovedajúci potrebám spoločnosti. Tretia dráha, označená číslom 3, je charakteristická pre študenta, u ktorého prevláda štúdium a športová kariéra stagnuje. Medzi takýmto športovcom a ostatnými z prvých dvoch dráh sa neustále prehlbuje rozdiel vo výkonnosti, čo postupne vedie k predčasnému ukončeniu športovej kariéry, avšak s možnosťou pokračovania v akademickej kariére a vhodnej príprave na pracovný život. V prípade študentov športovcov, ktorí sú súčasťou programu duálnej kariéry (dráha č. 2 na obrázku) je možné, že po skončení vzdelávania dôjde k podobnému deleniu ako je znázornené na obrázku. V prípade zvýšenia výkonnosti pokračuje študent vo vrcholovom športe (výrazne menšia časť), v prípade stagnácie jeho cesta často smeruje k postupnému ukončeniu športovej kariéry (pomerne veľká časť) a príprave na pracovné zaradenie, napríklad do pozície športového odborníka (trénera, manažéra, funkcionára, rozhodcu a pod.).

1.2 INICIATÍVY EÚ V OBLASTI DUÁLNEJ KARIÉRY ŠPORTOVCOV

Myšlienka, že športovci môžu popri svojej športovej kariére rozvíjať aj vzdelanie alebo profesiu, existuje v Európe už dlhý čas. Avšak, formalizácia konceptu dvojitej kariéry bola skôr postupným procesom než jedinou prelomovou udalosťou. Prvým krokom v zapojení Európskej únie do problematiky duálnej kariéry bolo Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 291/2003/ES zo 6. februára 2003 o vyhlásení roku 2004 **Európskym rokom vzdelávania prostredníctvom športu**. Odvtedy prejavuje EÚ trvalý záujem o problematiku zosúladenia športu a vzdelávania. V nadväznosti na vybrané medzinárodné štúdie zaviedla Európska komisia termín „dual career“ (Klímová 2022). Počas spomínaného Európskeho roka vzdelávania prostredníctvom športu vznikla sieť **European Athlete Student (EAS)**, ktorej cieľom je podporovať a organizovať neustálu výmenu vedomostí a skúseností medzi inštitúciami a odborníkmi z radov duálnej kariéry, vytvoriť podmienky vhodné na zlepšenie zručností športovcov, vytvoriť digitálnu databázu akademických výskumných prác a vytvoriť politické prostredie umožňujúce spoluprácu športovcov s partnermi v športovom i vzdelávacom systéme (Klímová 2022 podľa: Stanovy EAS, dostupné z dualcareer.eu). Pojem dvojité kariéry bol predstavený v Bielej knihe o športe (European Commission 2007, s. 6) ako prostriedok na ochranu „morálnych, vzdelávacích a profesijných záujmov športovcov“, ako aj ich hladkej „integrácie na trh práce po ukončení ich kariéry“.

Európska únia v posledných rokoch vyvíja významnú snahu v podporovaní dvojitej kariéry športovcov prostredníctvom rôznych výziev, dokumentov, programov a pod.

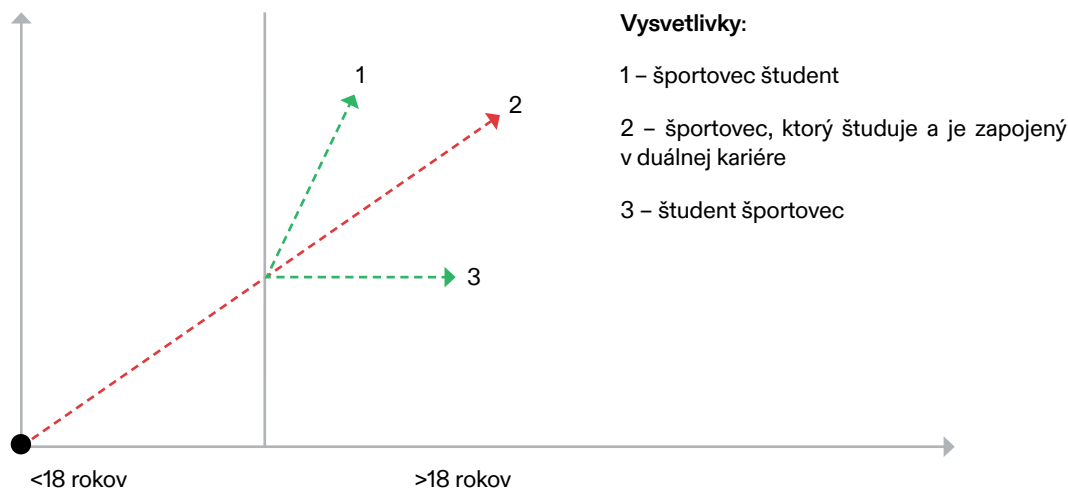
Význam problematiky duálnej kariéry vyplýva aj z obsahu dokumentu **Bielej knihy o športe (2007)** a taktiež z návrhov Európskej únie, ktorá odporúča členským štátom:

- zabezpečiť reintegráciu profesionálnych športovcov do trhu práce na konci ich športovej kariéry,
- zohľadňovať potrebu poskytnutia prípravy na dvojitú kariéru, športovú a akademickú, u mladých športovcov od začiatku, s cieľom umožniť profesionálnym športovcom opätovné začlenenie na trh práce po ukončení ich kariéry, s osobitným dôrazom na vzdelávanie najmladších (Sakáčová 2010).

Aj **Európska Charta o športe** v čl. 8 „Podporovanie vrcholového a profesionálneho športu“ uvádza, že: Metódy poskytovania primeranej priamej či nepriamej podpory športovcom a športovkyniam, ktorí prejavujú výnimočné športové kvality, sa rozpracúvajú v spolupráci s príslušnými športovými organizáciami, aby mohli športovci naplno rozvinúť svoje športové a ľudské schopnosti, pri plnom rešpektovaní ich osobnosti, telesnej a morálnej integrity. Takáto podpora je zároveň zameraná na vyhľadávanie talentov, ich vyvážené vzdelávanie v športových školách, ako aj na bezproblémovú integráciu do spoločnosti vytváraním možností pracovného uplatnenia počas vrcholovej športovej kariéry a po jej skončení (Sakáčová 2010).

Revidovaná Európska charta o športe, ktorej poslednú revíziu schválil Výbor ministrov v roku 2021, predstavuje štandard Rady Európy ktorý ustanovuje základné princípy pre národné športové politiky, a umožňuje vládam vytvárať príležitosti na športovanie pre všetkých za presne vymedzených podmienok. Tvorcom politik poskytuje inšpiráciu a členským štátom poskytuje usmernenie, ako zlepšiť ich existujúcu športovú legislatívu a iné politiky, a vytvoriť komplexný

ČASŤ 1

Obrázok 2 Vývoj dráh študujúcich športovcov, ich akademickej a športovej kariéry (upravené podľa: Taylor 2018)

rámec pre šport. Duálnej kariéry sa dotýka článok 14 – Podpora vrcholového a profesionálneho športu, ktorý hovorí: “Vypracúvajú sa metódy poskytovania adekvátnej priamej alebo nepriamej podpory športovcom, ktorí preukazujú mimoriadne športové kvality, aby sa im poskytli príležitosti na plný rozvoj ich športových a ľudských schopností, pričom sa zaručuje plné rešpektovanie ich osobnosti a ich fyzickej a morálnej integrity. **Táto podpora by mala zahŕňať aspekty súvisiace s vyhľadávaním talentov, dvojitou kariérou športovcov, vyváženým vzdelávaním počas pobytu v tréningových zariadeniach, a s plynulým začlenením sa do spoločnosti prostredníctvom vytvárania kariérnych perspektív počas a po ukončení vykonávania vrcholového športu** (Rada Európy 2021, www.coe.int/sport).

Pod záštitou Európskej komisie boli publikované „**Usmernenia – Podpora duálnej kariéry v EÚ**“ (EOC 2011), ktoré uvádzajú odporúčania pre 4 kategórie zainteresovaných strán: športovcov, podnikateľov/zamestnávateľov, vzdelávacie inštitúcie a športové organizácie, vrátane príkladov dobrej praxe z niektorých členských štátov. Vyzdvihujú významnú rolu EÚ a medzi-sektorovú spolupovednosť a spoluprácu všetkých zainteresovaných skupín. Vzhľadom na špecifické potreby vrcholových športovcov boli identifikované isté medzirezortné charakteristiky, ktoré sú kľúčové pre podporu rozvoja duálnej kariéry. Tieto témy prekračujú všetky štyri cieľové skupiny a zahŕňajú:

- Povedomie a informovanosť: každá cieľová skupina musí byť oboznámená a informovaná o záležitostiach rozvoja duálnej kariéry, prekážkach a príležitostiach;
- záväzok: každá cieľová skupina musí byť zaviazaná k otázke rozvoja duálnej kariéry s cieľom zlepšiť súčasnú situáciu;
- zodpovednosť: Každá cieľová skupina má niesť zodpovednosť za podporu rozvoja duálnej kariéry;
- flexibilita: každá cieľová skupina by mala rozumieť špeciálnym potrebám a výnimočným schopnostiam športovcov v dôsledku ich jedinečných požiadaviek a skúseností;
- vytváranie sietí: na podporu rozvoja duálnej kariéry by siete rôznych zainteresovaných strán mali poskytovať príležitosti na výmenu relevantných informácií a know-how, využívaním silných stránok, synergii a učením sa z osvedčených postupov.

1.2.1 USMERNENIA EÚ PRE IMPLEMENTÁCIU DVOJITEJ KARIÉRY ŠPORTOVCOV

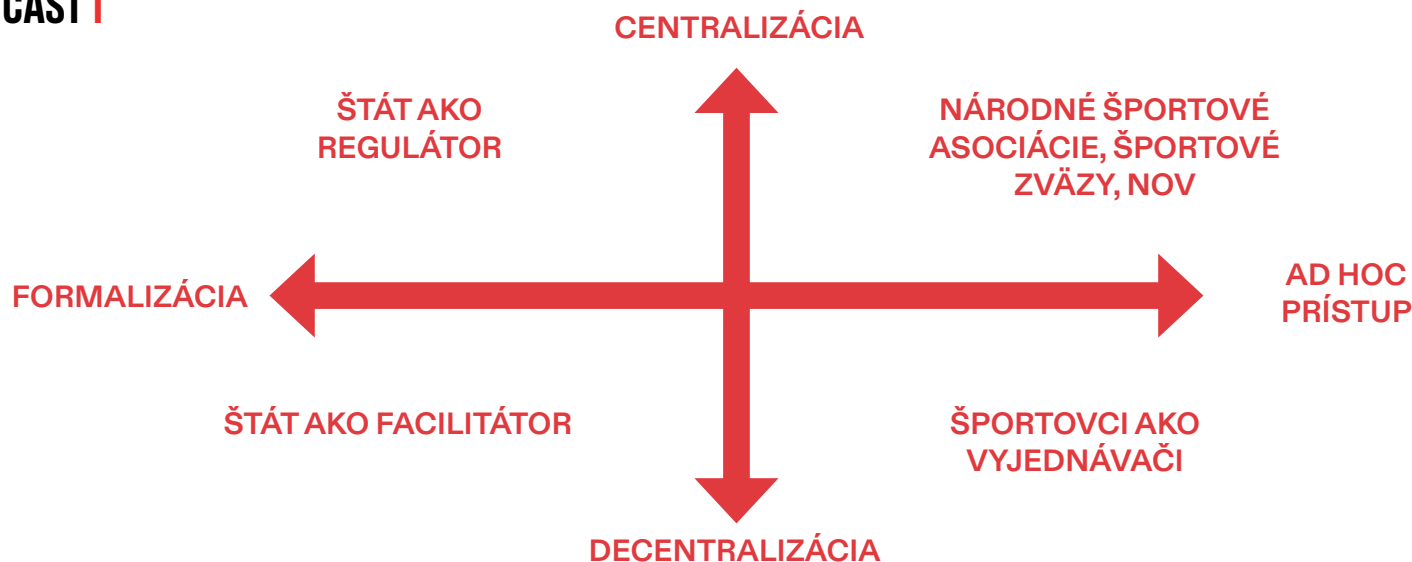
Pri skúmaní legislatívneho rámca pre podporu duálnej kariéry sa treba odkazovať na existujúce dokumenty EÚ, a to najmä na Usmernenie EÚ pre implementáciu dvojitej kariéry športovcov, vydaného Európskou komisiou (*Guidelines on dual career of athletes recommended policy actions in sport, European Commission 2012*) ako aj na úspešné príklady dobrej praxe zo zahraničia. Odporúčané strategické kroky na podporu dvojitej kariéry vrcholových športovcov boli schválené Expertnou skupinou EÚ „Vzdelávanie a tréning v športe“ na stretnutí v Poznani v roku 2012, kde malo zastúpenie aj Slovensko. Táto časť monografie, týkajúca sa Usmernenia EÚ, je prevzatá zo slovenskej verzie uvedeného dokumentu, ktorý bol preložený spoločnosťou ELFI, s.r.o. pre Pedagogickú fakultu Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

Úspešnosť programov dvojitej kariéry často závisí od dobrej vôle osôb v kľúčových pozíciách organizácie alebo inštitúcie, ale v skutočnosti je potrebný systémový prístup na základe všeobecných a udržateľných finančných a právnych opatrení. Vo viacerých členských krajinách EÚ existuje veľký počet špecifikácií a usmernení týkajúcich sa talentovaných a vrcholových športovcov, ale väčšina z nich je iba fragmentovaná alebo sa zameriava iba na niektoré aspekty. Vrcholoví športovci by mali mať vyváženú a zdravú športovú kariéru a plynulý prechod do civilného života po skončení svojej aktívnej kariéry tak, aby nedošlo k žiadnym stratám talentov ani investícií. Veľký význam má reintegrácia do vzdelávania a pracovného trhu.

Usmernenie je primárne adresované tvorcom politiky v členských štátoch EÚ ako inšpirácia pre formulovanie a prijatie akčných národných usmernení pre dvojitú kariéru športovcov. Usilujú sa apelovať na vlády, orgány riadiace šport, vzdelávacie inštitúcie a zamestnávateľov, aby vytvorili vhodné prostredie pre dvojitú kariéru športovcov, vrátane vhodného právneho a finančného rámca a individuálneho prístupu rešpektujúceho rozdiely medzi jednotlivými športmi.

Základom úspešného a funkčného modelu duálnej kariéry je potreba medziodvetvového a medziministerského prístupu na národnej úrovni. Okrem angažovania sa viacerých strategických orgánov v príslušných oblastiach politiky, sú v opatreniach týkajúcich sa duálnej kariéry zahrnuté organizácie v komerčnom, verejnom a mimovládnom (NGO) sektore. V zmysle riadenia alebo regulácie, či podpory dobrej

ČASŤ 1

Obrázok 3 Princípy a aktéri duálnej kariéry v rámci EÚ (upravené podľa Nová 2016, s. 77)

praxe, oblasť dvojitej kariéry športovcov vždy zahŕňa prvok „spojenej politiky“ naprieč strategickým doménami ako aj riadenie a/alebo regulácia aktivity pre zabezpečenie naplnenia dlhodobých potrieb mimo oblasť športu. Súčasťou tohto procesu by mali bezpodmienečne byť samotní športovci a ich zastupiteľské organizácie. Neexistuje jediný, konkrétny model, ktorý by sa dal odporúčať, a ktorý sa týka zahrnutia všetkých príslušných strategických domén do rámca dvojitej kariéry, a nedá sa ani povedať, ktorý sektor by mal pri tejto koordinácii byť dominantným. Prístupov k spôsobu spolupráce medzi jednotlivými sektormi je niekoľko. Rôzne štúdie (Aquilina a Henry 2010) zaraďujú členské štáty podľa prístupov k riešeniu duálnej kariéry a spôsobu spolupráce medzi záujmovými skupinami do štyroch kategórií. Zásadné odlišujúce dimenzie tejto klasifikácie znázorňuje obrázok 3.

1. Štát centrálnie reguluje oblasť duálnej kariéry (štátne opatrenia podporené legislatívou).
2. Štát ako facilitátor podporujúci formálne dohody medzi vzdelávacími a športovými ustanovizňami.
3. Národné športové federácie, zväzy a inštitúcie vystupujúce ako facilitátor priamo zaangażovaný vo vyjednávaní so vzdelávacími inštitúciami v mene jednotlivých športovcov.
4. Laissez-faire – liberálny prístup, kde neexistujú formálne štruktúry (individuálna negociácia dohôd).

Čo sa týka samotných vrcholových športovcov, rozoznávame tri cesty, ktorými sa vrcholoví športovci môžu počas ich športovej kariéry uberať: lineárnu, konvergentnú a paralelnú dráhu. Ak sa športovec venuje iba športu, hovoríme o lineárnej dráhe. Konvergentnou cestou sa vydáva športovec, ktorý uprednostňuje svoju športovú kariéru, ale venuje sa zároveň aj štúdiu alebo práci. Paralelná dráha je taká, keď sa športovec venuje rovnakou mierou športu aj štúdiu alebo práci (Pallarés et al. 2011).

Benefity dvojitej kariéry

Schopnosť športovcov vhodne skĺbiť vrcholový šport so vzdelávaním, resp. pracovnými povinnosťami, im môže zabezpečiť niekoľko výhod. Benefity pre športovcov, vyplývajúce z programov dvojitej kariéry, (v porovnaní so športovcami, ktorí pociťujú nedostatok koordinácie medzi športom a vzdelávaním) zahŕňajú:

- Zdravotné benefity (napr. vyvážený životný štýl, znížená hladina stresu, zlepšená duševná pohoda);
- Rozvojové benefity (napr. lepšie podmienky pre rozvoj zručností aplikovaných na šport, vzdelávanie a ostatné sféry života, rozvoj osobnej identity, pozitívne vplyvy na schopnosť seba-ovládať sa);
- Sociálne benefity (napr. pozitívne efekty socializácie ako napr. rozšírenie sociálnych sietí a systémov sociálnej podpory a lepšie vzťahy s rovesníkmi);
- Benefity týkajúce sa odchodu športovcov do dôchodku a adaptácie v živote po ukončení športovej kariéry (napr. lepšie plánovanie kariéry a odchodu do dôchodku, kratšie obdobie adaptácie, prevencia krízy osobnosti);
- Lepšie vyhliadky zamestnania v budúcnosti (napr. vyššia zamestnateľnosť a prístup k dobre plateným zamestnaniam).

Je dôležité vyvinúť väčšie úsilie pri koordinácii a podpore dvojitej kariéry športovcov, aby si samotní športovci uvedomovali benefity dvojitej kariéry a vedeli ich využiť v svoj prospech. V prípade mladých, talentovaných športovcov by tento fakt mohol prispieť k udržaniu mladých talentovaných športovcov v športe a vzdelávacom systéme.

Usmernenie pre duálnu kariéru pozostáva z 5 oblastí, ktoré by mali členské štáty riešiť prijatím vhodných stratégií na národnej úrovni, a to: šport, vzdelávanie, zamestnanosť, zdravie a finančné stimuly pre športovcov. V každej z týchto oblastí sú potom odporúčané konkrétne usmernenia pre činnosť, a to pre rôzne zainteresované záujmové skupiny³, ktoré majú vytvoriť vzájomne prepojenú sieť programov a služieb pre vrcholových športovcov tak, aby mohli kombinovať štúdium a šport, resp. prácu a šport, a tiež boli schopní po ukončení aktívnej športovej kariéry nájsť zodpovedajúce uplatnenie na trhu práce. Usmernenia venujú samostatnú pozornosť európskej podobe duálnej kariéry a potrebe jej šírenia, komunikácie a monitoringu. Vychádzajú z myšlienky samostatnosti členských štátov pri riešení politiky duálnej kariéry a iba navrhujú princípy a opatrenia, ktoré sa členským štátom odporúčajú na implementáciu na národnej úrovni. Obsahujú tiež príklady dobrej praxe z jednotlivých krajín.

ČASŤ 1

Oblasť ŠPORT

Politiky v oblasti športu by mali byť zamerané na talentovaných a vrcholových športovcov participujúcich na športovej kariére aj edukácii alebo pracovnom procese. Národné vlády vo väčšine členských krajín EÚ hrajú významnú rolu v národných politikách v oblasti športu prostredníctvom ich právnych a/alebo finančných rámcov. Ako politické a často aj hlavné financujúce orgány môžu reagovať na vývoj v športe a spoločnosti a môžu udávať smer implementovania koncepcie dvojitej kariéry organizovaním medzi ministerských opatrení a distribuovaním financií športovým organizáciám, federáciám a ostatným partnerom, ktorí uznávajú a podporujú význam dvojitej kariéry.

Popri príspevkoch od ostatných sektorov ako sú vzdelávanie, zamestnávanie, zdravie a duševná pohoda, a financie, partneri na poli športu (ako napr. športové organizácie, športové strediská, no najmä tréneri a rodičia) hrajú kľúčovú úlohu v úspešnej implementácii dvojitej kariéry pre športovcov.

1. Športové organizácie

Športové organizácie (konfederácie, federácie, asociácie, zväzy, kluby) by mali požadovať rozvoj programov dvojitej kariéry. Národné športové orgány by mohli propagovať a podporovať inklúziu koncepcie dvojitej kariéry do viacerých aktivít svojich členských organizácií, berúc do úvahy postavenie športovcov, dlhodobý strategický prístup k opatreniam dvojitej kariéry a dostupnosť podporných služieb a zariadení. Patrí sem niekoľko bodov:

- Veľmi pozorne treba sledovať konkrétne problémy spojené s včasnou športovou špecializáciou a začiatkom intenzívneho tréningu v mladom veku.
- Je nevyhnutné, aby proces výberu talentovaných a vrcholových športovcov a ďalšie rozhodnutia o dvojitej kariére športovcov boli transparentné a zbavené akejkoľvek formy diskriminácie.
- Pri stratégiách, štruktúrach a programoch pre dvojitú kariéru športovcov je potrebné identifikovať a jasne popísať jednotlivé fázy kariérneho rozvoja v jednotlivých športových disciplínach tak, aby sa dali predvídať jasné cesty od začiatku tréningu až po najvyššiu úroveň výkonnosti a odchod do dôchodku.
- Pri plánovaní tréningu a súťaží sa musia vopred plánovať aj vzdelávacie a mimošportové aktivity, ktoré by mali byť integrované napr. do obdobia bez tréningu a súťaženia. Vhodné opatrenia dvojitej kariéry vzhľadom na tréningy a súťaženie by mali byť zavedené vtedy, ak je športovec v zahraničí dlhší čas.

2. Športové akadémie a tréningové strediská vrcholového športu

Športové akadémie existujú v členských krajinách EÚ v rôznych podobách. Popri profesionálnom tréningu mladých športovcov je potrebné klásť špeciálny dôraz na ich profesionálny rozvoj a všeobecné vzdelanie s pomocou trénerov, učiteľov a odborníkov v zdravotníctve.

Športové akadémie by mali fungovať podľa časových plánov, ktoré umožňujú skĺbiť športový tréning na vrcholovej úrovni so vzdelávaním v škole. Legislatíva, smernice a systém licencií by mali obsahovať podporu kontinuálneho vzdelávania po ukončení povinnej školskej dochádzky, ktorá by bola v súlade s národnými a európskymi stratégiami celoživotného vzdelávania, a bola by zahrnutá v dohodách s príslušnými partnermi v športe.

3. Tréneri a ostatní členovia realizačných tímov

Celý personál realizačného tímu by mal vidieť športovca ako komplexnú osobnosť a podporiť rozvoj zručností potrebných pre jeho život (t.j. efektívna komunikácia, zvládanie úspechu a zlyhania, časový manažment, manažment stresu, atď.) takým spôsobom, aby sa tieto zručnosti prejavili nielen v rámci športu, ale aj v živote a v kariére.

Tréneri hrajú kľúčovú úlohu na začiatku športovej kariéry potenciálne vrcholového športovca pri identifikácii (spolu so špeciálnymi skautmi/vyhľadávačmi talentov a rodičmi), riadenom zdokonaľovaní a rozvoji nadania mladých športovcov. Keďže je budúcnosť mladých športovcov (aj ako športovcov aj ako ľudí) čiastočne v ich rukách, je nevyhnutné, aby tréneri mali patričnú kvalifikáciu na úlohu, ktorú majú plniť v tejto fáze kariéry športovca. Musia mať tiež kompetencie pre pochopenie rôznych druhov rizík, ktorým športovci budú potenciálne čeliť, a nielen rizik priamo spojených so športovým tréningom. Životný štýl talentovaných a vrcholových športovcov a celoživotný rozvoj športovca ako osobnosti by mal byť zahrnutý do ich prístupu k športovcovi. U športových trénerov by sa mala implementovať koncepcia celoživotného vzdelávania, pričom by sa mali do nej zahrnúť aj témy duálnej kariéry.

4. Podporné služby

Podporné štruktúry musia byť plne integrované do systémov športu, vzdelávania, odborného rastu a životného štýlu športovcov skôr ako by mali zostať izolované mimo športový kontext. Mali by byť založené na priamom kontakte so športovcami, rodičmi, trénermi, výkonnými riaditeľmi a ostatnými partnermi.

Je potrebné vytvoriť uvedené služby prostredníctvom sietí špecialistov (napr. finančných, psychologických, sociálnych, právnych expertov a expertov na sociálne zabezpečenie). Potrebná je koordinácia podporných štruktúr a služieb, ktoré sú napojené na rôzne oblasti politiky. Podporné služby by mali predovšetkým obsahovať:

- Psychologickú pomoc, vrátane tréningových kurzov osobného rozvoja, sprístupnenia kariéry, plánovania, rozvoja a kaučingu, manažmentu životného štýlu, zručností na prípravu a adaptáciu na prechod a zmenu, krízových intervencií;
- Edukačnú pomoc a informácie;
- Informácie a vedenie pri zamestnávaní, prípravu na nové zamestnanie;
- Zdravotnícku a nutričnú podporu;
- Finančný manažment a kontrolu rozpočtu.

Oblasť VZDELÁVANIE

Nakoľko je vzdelávacia časť dvojitej kariéry výzvou pre mnohých športovcov, osobná podpora pre športovcov vo forme mentorov, tútorov a systémov podpory učenia sa boli identifikované ako úspešné nástroje pre podporu športovcov zostávať vo sfére vzdelávania. Mnohé členské štáty EÚ začali podporovať **špecializované vzdelávacie inštitúcie, programy a metódy**, aby pomohli mladým športovcom vyvážiť svoje vzdelanie so športom. Tieto opatrenia podporujú implementáciu duálnej kariéry, ale taktiež podporujú nepriamo stratégie členských štátov EÚ v súvislosti so vzdelávaním (vysoko kvalifikovaná pracovná sila, prevencia predčasného opustenia školy) a športom.

ČASŤ 1

Pre (malé skupiny) športovcov by sa mali hľadať na mieru šité riešenia kvôli rôznorodosti športov a rôznych druhov prípravy potrebnej pri každom druhu športu v jednotlivých etapách športovej prípravy, ako aj širokú škálu poskytovateľov vzdelávania. **Podporné služby** by mali propagovať používanie stimulov pri podpore mladých športovcov pri ukončení ich štúdia. **Príručky** nachádzajúce sa na webe môžu poskytovať informácie o akademických a odborných kurzoch na národnej aj európskej úrovni, edukačné zdroje a flexibilné plány, zariadenia, trénerov a informácie o vrcholovej výkonnosti pre jednotlivé športy. Takýto zdrojový nástroj pre vrcholových športovcov by mal podporiť výber kurzov a ich plánovanie.

Školské vzdelávanie

V súčasnosti existuje v krajinách EÚ viacero možností pre mladých športovcov kombinovať školské vzdelávanie a športový tréning. Mnohé členské štáty EÚ vytvorili špecifický status, ktorý garantuje športovcom **štipendiá, flexibilné rozvrhy a dátumy skúšok, a umožňuje im vynechať vyučovanie kvôli súťažiam.**

Väčšina členských štátov EÚ riadi športové triedy v riadnych školách so športovým profilom. U členských krajín EÚ s aktívnymi miestnymi športovými klubmi môžu tieto aktivity byť organizované v úzkej spolupráci medzi školami a klubmi. Mnohé členské štáty EÚ uprednostňujú kombináciu športu s akademickým vzdelávaním v **špeciálnych športových školách a športových gymnáziách** (často na vyššom strednom stupni), kde môžu mladí športovci benefitovať zo **vzdelávacieho programu prispôbenému ich športovej príprave.** Edukačné programy sa vyučujú popri tréningoch. Tieto štruktúry umožňujú flexibilitu, ktorá je výhodná, nakoľko každý šport má odlišné požiadavky. Študent však musí vo všeobecnosti navštevovať rovnaké vzdelávacie programy ako absolujú študenti v bežných školách, avšak športové zariadenia nie sú vždy dostupné pre študentov športovcov s oslabením. Rôzne druhy špecifických úprav majú veľký prínos pre športovcov (napr. **predĺžené štúdium, špecifický športový poradca alebo koordinátor, doplnkové tútorstvo v škole a cez telekomunikačné siete, schémy tzv. „buddy“, špecifické úlohy posielané v písomnej forme a prispôbená organizácia skúšok a testov**). Školy sú povzbudzované, aby používali nástroje a komunikačné kanály na báze internetu medzi študentmi a učiteľmi so zreteľom na pobyty študentov v zahraničí počas dlhšieho obdobia.

Výsledky evaluácie existujúcich športových škôl a športových tried poukazujú na fakt, že študenti športovci nie sú vždy lepší v akademických a športových výsledkoch ako talentovaní športovci v bežných školách. Úspech športových škôl a športových tried závisí od mnohých faktorov, vrátane kvality flexibilných úprav v škole, spolupráce so športovými federáciami ohľadne profilu a kvalifikácie trénerov a obsahu tréningových programov. Kvalita taktiež závisí od výberu škôl a mechanizmov monitoringu.

Odborné vzdelávanie a školenie

Je potrebné ďalej skúmať príležitosti na implementáciu dvojitej kariéry v systéme odborného vzdelávania a školenia (VET). Pre mnohých talentovaných športovcov odborné vzdelávanie predstavuje vzdelávaciu časť ich duálnej kariéry. Je preto potrebné vytvoriť špeciálne opatrenia, ktoré v ideálnom prípade budú súčasťou právneho alebo politického rámca pre všetky inštitúcie VET v členskom štáte. Študenti by mali mať možnosť predĺžiť si odborné vzdelávanie a školenie kvôli vrcholovému športu. Vyžaduje to, aby aj zamestnávateľ aj vzdelávacia inštitúcia zaujali flexibilný prístup. Inštitúcie odborného vzdelávania by mali mať

primárnu zodpovednosť za zaistenie, aby osobné plány vzdelávania boli vytvárané v spolupráci so zamestnávateľom a študentom. V prípadoch, kde je potreba doplnkového tútorstva na zabezpečenie, aby študent dosiahol požadované kompetencie, by vzdelávaci systém mal ponúkať takéto tútorstvo.

Vysokoškolské vzdelávanie

Univerzity sú autonómne, a preto oprávnené regulovať status a podporu alokovanú vrcholovým športovcom a stanoviť si svoje vlastné opatrenia, týkajúce sa flexibility denného programu vyučovania, dištančného vzdelávania, tútorov, atď. Malo by byť v záujme krajín, ktoré nemajú vytvorenú legislatívu, na základe ktorej by došlo k všeobecnej dohode medzi športovými partnermi a príslušnými vysokoškolskými inštitúciami, a **definovať štatút športovca študenta na vysokej škole,** ktorý by rešpektovali a uznávali všetci partneri. Týmto by sa zvýšila transparentnosť tak, aby športovci vedeli, aké špecifické programy môžu očakávať, kedy a kde. **Systém akreditácie** by mal byť vytvorený tak, aby identifikoval a vybral inštitúciu alebo fakultu na univerzite s **vhodným programom duálnej kariéry.**

Dištančné vzdelávanie

Vytvorenie širokej škály flexibilných foriem poskytovania vzdelania je rozhodujúce pre splnenie potrieb študenta športovca vo všetkých druhoch vzdelávania. Dištančné vzdelávanie (alebo rozložené štúdium) môže obzvlášť poskytnúť študentovi flexibilitu čo sa týka načasovania a umiestnenia jeho športových a akademických aktivít. Študenti športovci môžu rovnako profitovať z vytvorenia virtuálneho učebného prostredia v mnohých vzdelávacích inštitúciách a z prostriedkov poskytovania tútorskej podpory cez internet.

Oblasť ZAMESTNANIE

Kombinácia práce a športu

Členské štáty EÚ ako súčasť politiky zamestnávania a športu majú vytvorené štruktúry poskytujúce poradenstvo a podporu športovcom pri plánovaní ich kariéry. V niektorých krajinách špičkoví športovci môžu pracovať pre vládu a verejné inštitúcie, alebo môžu získať pozície v armáde, pohraničnej polícii, lesníctve a/alebo colnej správe. Existujú rôzne modely, napr. športovci sú zaškolovaní na funkcie v týchto službách, majú čiastkové pracovné pomery, alebo sú k dispozícii pre marketing a reklamu. Odchod zo športu však tiež vedie k odchodu z verejnej služby v dôsledku nedostatku perspektív dlhodobej kariéry.

Zavedenie **systémov finančnej podpory športovcov** v členských štátoch EÚ umožnilo zvýšenie počtu športovcov, ktorí sa stali športovcami na plný úväzok. Podstatný počet vrcholových športovcov však stále potrebuje mať stály príjem cez celodenný alebo čiastočný pracovný pomer ako doplnok k športovému financovaniu. Pre týchto športovcov je flexibilita v zamestnaní kľúčová z hľadiska kombinovania ich zamestnania so športom a dosiahnutia správnej rovnováhy.

Prechod ku kariére po skončení športovej kariéry

Prechod k civilnej kariére po skončení športovej kariéry alebo odchode do dôchodku je jedným z najdôležitejších prechodov športovcov, ktorý spája športový kontext (napr. príčiny ukončenia športovej činnosti, uspokojenie zo športovej kariéry) s mimo športovým kontextom relevantným k začiatkom nového života po

ČASŤ 1

športovcom. Športovci, ktorí odišli zo športu, musia akceptovať túto zmenu a prispôbiť sa statusu bývalého športovca, začať/pokračovať v štúdiu alebo práci, prehodnotiť svoju personálnu identitu a obnoviť svoj životný štýl a sociálne kontakty. Výskumy potvrdzujú, že viaceré faktory sú dôležité z hľadiska rozhodovacích procesov a sú zodpovedné za rozhodnutie športovca ukončiť svoju športovú kariéru. Niektoré z týchto faktorov majú súvis so športom (napr. nový výber, stagnácia, zranenia) a iné s budúcim životom (napr. ponuka zamestnania, rozhodnutie založiť si rodinu). Zdroje, ktoré pomáhajú športovcom v prechode do post-športovej kariéry by mali obsahovať:

- Plánovanie odchodu zo športu už vopred (t.j. keď je športovec ešte aktívny v športe);
- Dobrovoľné ukončenie kariéry športovca;
- Viacnásobnú identitu športovca a pozitívne skúsenosti aj v iných rolách (napr. ako študent alebo zamestnanec);
- Efektívnu sociálnu podporu od rodiny, trénera, rovesníkov, hráčskych asociácií a športových organizácií.

Všetky tieto zdroje môžu uľahčiť realizáciu prechodu športovca a jeho vyrovnanie sa s týmito zmenami. Výhradne športová identita športovca môže naopak spôsobiť krízu identity (t.j. skreslené seba ponímanie), zatiaľ čo nedostatočná podpora zo strany trénerov, športových rovesníkov, hráčskych organizácií a športových organizácií môže viesť k ďalším problémom s plánovaním ukončenia športovej kariéry a ďalšou adaptáciou. Čím viac sa športovci zameriavajú výhradne na šport (napr. na profesionálnu zmluvu), tým viac sú zraniteľnejší pri prechode na post-športovú kariéru. Tieto zistenia potvrdzujú potrebu programov duálnej kariéry na podporu športovca počas ich športovej kariéry pri príprave na post-športovú kariéru, na uľahčenie ich prispôsobenia sa na život po športovej kariére a pomoc pri vyhýbaní sa krízovým scenárom pri prechode.

Športovci často čelia finančným výzvam a integrácia športovcov do pracovného trhu môže byť často sprevádzaná psychologickým bojom v dôsledku zmeny životného štýlu a podstatnému zníženiu pozornosti verejnosti. Verejné povedomie je často limitované na športovcov prezentujúcich krajinu v národnom tíme a prehliada profesionálnych športovcov hrajúcich v ligách, ktorí často majú iba priemerný plat a nemajú pravidelné kontakty s národnými športovými federáciami. Hráčske asociácie môžu pre týchto pracujúcich športovcov hrať dôležitú úlohu.

Niektoré členské štáty EÚ poskytujú garanciu zamestnania alebo preferenčného výberu na základe športovej výkonnosti. Žiadna krajina EÚ však nemá stratégiu náboru vrcholových športovcov, ktorí odchádzajú zo športu vo verejný sektor, nakoľko tieto pozície sú vyhradené skôr pre aktívnych ako bývalých športovcov. Iba niekoľko krajín EÚ ponúka priame stimuly (napr. daňové) súkromným spoločnostiam pri zamestnávaní bývalých športovcov. Väčšina členských štátov EÚ podporuje iniciatívy športových organizácií, siete akadémií a olympijských výborov na poli podporných služieb, obzvlášť pri spolupráci s firmami ponúkajúcimi zamestnanie a sponzormi. Takéto služby môžu byť posilňované:

- Poskytovaním príležitostí bývalým vrcholovým športovcom zoznámiť sa so zamestnávateľmi a získať tak informácie o zamestnaniach, očakávaniach a požiadavkách podnikov;
- Monitoringom dostupných pracovných pozícií a poskytovaním informácií bývalým športovcom;
- Vytvorením pozície „stýčného dôstojníka“ pre vzťahy s oddeleniami ľudských zdrojov potenciálnych zamestnávateľov;

- Vytvorením príležitostí pre flexibilné stáže, čiastočné pracovné pozície, krátkodobé zamestnania, praktikantské programy pre absolventov a mentoring starších obchodných manažérov;
- Vytvorením lokálnych a regionálnych partnerských sietí so zainteresovanými podnikmi doplnených o náborové siete partnerov;
- Identifikovaním možností vrcholových športovcov rozvinúť svoje odborné kompetencie počas pobytu v inej krajine/regióne (napr. počas tréningových sústreďení, po zmene klubu, počas dlhého súťažného obdobia);
- Organizovaním špecifických aktivít (napr. seminárov, konferencií, workshopov, networkingu, trhov práce) na pomoc športovcom získať náhľad do odbornej kariéry v kombinácii s alebo po ukončení ich športovej kariéry.

Sociálny dialóg

Sociálni partneri môžu hrať integračnú rolu pri stanovovaní politiky a implementácii agendy duálnej kariéry. Pri pokračovaní v odbornom vzdelávaní, zamestnávateľa v športe zastúpení hráčskymi asociáciami, môžu byť zainteresovaní prostredníctvom kolektívneho vyjednávania alebo účasti na spoločných výboroch alebo radách, ktoré môžu vzniknúť za účelom riadiť dvojité kariéry.

Oblasť ZDRAVIE

Mentálne a fyzické zdravie, bezpečnosť a osobné blaho športovcov podčiarkujú ich duálnu kariéru. Ochorenia a zranenia môžu obmedziť ich schopnosť vyrovnáť sa so športovým tréningom a vzdelávaním. Môžu taktiež mať aj vážny emočný dopad ako aj finančné dôsledky. Je potrebné prijať opatrenia, ktoré zabezpečia, aby športovci neboli vystavení neprimeranému riziku.

- Psychologická pomoc – je zacielená na pomoc športovcom prekonať prechody v ich kariére v aj mimo šport cez špecifické intervencie. Kombinovanie športu s inými aktivitami v živote, vyvážený životný štýl redukuje stres a zlepšujú osobné blaho, videnie športovej kariéry iba ako súčasť životnej kariéry, patria medzi ústredné doktríny kariérovej pomoci.
- Zdravotnícka podpora – mala by obsahovať pravidelné a komplexné zdravotné prehliadky za účelom identifikovať príznakov zdravotných problémov, ktoré nemusia byť viditeľné počas športovania. Niektoré členské štáty EÚ vypracovali podrobné právne úpravy týkajúce sa zdravotných prehliadok, zatiaľ čo v iných krajinách sú prehliadky v kompetencii športových organizácií.
- Preventívne programy – význam poskytnutia včasnej a adekvátnej starostlivosti za účelom minimalizovať dlhodobé dôsledky je životne dôležitá otázka pre každého zraneného alebo pretrénovaného športovca. Náklady a geografická vzdialenosť od miesta poskytovania starostlivosti by nemali byť faktormi, ktoré znižujú prístup športovca k starostlivosti. Jediným riešením by však nemalo byť liečenie. Redukovanie rizika akéhokoľvek zranenia alebo krízy by malo byť považované za rovnako dôležité. Okrem toho, vzdelávanie v oblasti techniky, zotavenie sa zo súťaže/z cestovania, bezpečné používanie a kvalita náčinia, náradia a povrchov, ako aj výživa, napomôžu športovcom vyrovnáť sa s fyzickými dopadmi ich športu, a preto by mali byť zahrnuté do vzdelávacej časti ich dvojitej kariéry.

ČASŤ 1

Oblasť FINANČNÉ STIMULY

Finančné stimuly pre športovcov

Existuje veľmi široké spektrum rozličných modelov, reprezentujúcich spôsob finančných podpor v členských štátoch EÚ na základe (právnych) rámcov, na kompenzáciu nákladov, štipendií, minimálny príjem alebo príjem v závislosti od športových výsledkov a sponzorstvo. Vo fáze vzdelávania v rámci duálnej kariéry sú hlavnými zdrojmi príjmu talentovaných športovcov štipendiá a špecifické príspevky. Pre vrcholových športovcov sú dostupné aj iné špecifické príspevky vďaka kontraktom, finančným odmenám za dosiahnutie určitých výsledkov v súťaži, sponzorským prostriedkom.

Štipendiá

Väčšina členských štátov EÚ ponúka študentom štipendiá na ich finančnú podporu počas univerzitného štúdia a umožňuje im kombinovať vysokoškolské vzdelávanie s ich športovými ambíciami. Zdroj a rozsah štipendia značne varujú. Štipendiá, či už **akademické, športové alebo ich kombinácia**, sú často nevyhnutné na to, aby sa študenti športovci mohli zamerať na svoje dva hlavné ciele v oblasti športu a vzdelávania. Mali by sa preto vytvoriť štipendiá dvojitej kariéry. Popri určitých kritériách výberu môžu vyžadovať kontinuálne dodržiavanie určitých pravidiel vzťahujúcich sa na akademické a/alebo športové výkony. Programy štipendií môžu obsahovať aj kritériá na stimuláciu športovcov dosahovať výborné výsledky v štúdiu alebo v športe ako protihodnotu za štipendium. Môžu tiež zahrňovať rozpočet na plánovanie cesty do zahraničia na šport a/alebo vzdelávanie športovca. Príspevky súkromných podnikateľov by mohli byť propagované cez zníženie dane. Je potrebné zahrnúť nasledovné prvky:

- Finančnú pomoc na pokrytie výdavkov v súvislosti so športom;
- Platbu školného, ak to vyžadujú vzdelávacie programy;
- Podporné služby.

Iná finančná pomoc

Vo viacerých krajinách športovci, ktorí nedostávajú štipendium alebo nemajú pravidelný príjem, sú podporovaní **národným programom pre vrcholových športovcov**, zatiaľ čo ostatní dostávajú podporu z lotérií. Vo väčšine členských štátov EÚ, športovci, ak majú limitované ostatné finančné zdroje a ak podpíšu zmluvu, majú nárok iba na získanie príspevkov alebo kompenzácie. Niekedy národné asociácie alebo športové kluby alokujú **štipendiá mladým športovcom**. V profesionálnom športe sa podpisujú profesionálne zmluvy v rámci kolektívnych športov a kompenzáciu udeľuje klub. V niektorých športoch a krajinách mladí športovci podpisujú zmluvy so svojimi národnými asociáciami, zatiaľ čo v iných môže dostať športovec kompenzáciu od štátu vo forme financovania na základe športových výsledkov alebo štipendium poskytované nezávisle od športových výsledkov, prípadne platbu za účasť na súťažiach.

Sociálne zabezpečenie, ochrana zdravia a plány na odchod zo športu

Každý členský štát EÚ by mal prijať opatrenia na zabezpečenie účinnej sociálnej ochrany talentovaných a vrcholových športovcov počas ich športovej prípravy a súťaženia. V niektorých krajinách existuje tzv. **Štátny fond, schémy cez športové asociácie, iné verejné alebo súkromné fondy, alebo súkromné poisťovacie kontrakty**. Bolo by potrebné analyzovať, či súkromné poisťovacie krytie, ktoré

je veľmi nákladné pre mladých športovcov, je dostatočné. Iný spôsob efektívnej ochrany talentovaných a vrcholových športovcov môže predstavovať uznávanie skutočnosti, že športovci uvedení na zozname vydanom príslušnou športovou asociáciou, vykonávajú nebezpečnú športovú činnosť, čo by mohlo mať za následok lepšie poisťové krytie. V niektorých krajinách vrcholoví športovci pri získaní športovej licencie profitujú z poisťového krytia zranení, či už cez kompetentné športové asociácie alebo ich klub. Národné usmernenia sa v tejto oblasti v jednotlivých krajinách líšia a malo by sa vyvinúť úsilie na zovšeobecnenie pokrytia mladých športovcov poisťovými zmluvami. Členské štáty by si mohli zvoliť minimálnu poisťovaciu zmluvu podpísanú športovými asociáciami, ktorá by umožňovala zranenému športovcovi získať odškodnenie. Taktiež by si krajiny mohli zvoliť systém, v ktorom udelenie štipendia zahŕňa aj zdravotné poistenie. U profesionálnych športovcov by to mohla byť súčasť dohôd o kolektívnom vyjednávaní.

Čo sa týka sociálneho zabezpečenia a dôchodkových programov, mladí profesionálni športovci v mnohých členských krajinách EÚ benefitujú zo všeobecnej schémy sociálneho zabezpečenia, niekedy už od veku 15 rokov. Väčšina krajín však nemá pre športovcov amatérov žiaden špecifický plán s ohľadom na ich sociálne zabezpečenie a penzijné programy.

Príklady dobrej praxe

Vychádzajúc z Usmernenia EÚ (2012), Nová (2016) klasifikovala nástroje a opatrenia v oblasti duálnej kariéry v Európe prostredníctvom príkladov dobrej praxe, ktoré sú implementované na národnej úrovni členských štátov (tabuľka 5). Usmernenie EÚ sa tiež dotýka európskej dimenzie duálnej kariéry v športe, kde spadajú tréning a štúdium v zahraničí či vytvorenie kurikula na úrovni EÚ, a v neposlednom rade sa venuje témam ako disseminácia, monitoring a evaluácia.

ČASŤ 1

Tabuľka 5 Prístupy a nástroje identifikované v členských krajinách EÚ v oblasti duálnej kariéry (upravené podľa Nová 2016, s. 78-80)

Prístup a opatrenia	Príklad
Vytváranie a zapájanie sa do znalostných a vzdelávacích sietí	EAS sieť (European Athletes as Students), http://www.dualcareer.eu/pages/about.html , výmena skúseností a lobbying
Vytváranie inštitúcií na podporu duálnej kariéry	Národný inštitút športu a expertízy pre výkon (INSEP) vo Francúzsku ; Sport England Talented Athlete Scholarship Scheme – TASS vo Veľkej Británii , www.tass.gov.uk . Táto organizácia predstavuje partnerstvo medzi vládou, vzdelávacími a športovými organizáciami na podporu športovcov-študentov. Táto organizácia predstavuje partnerstvo medzi vládou, vzdelávacími a športovými organizáciami na podporu športovcov-študentov.
Vytváranie regionálnych vzdelávacích a tréningových centier a národných športových akadémií	17 regionálnych vzdelávacích a tréningových centier a 3 národné športové akadémie (Národná športová sieť) s cieľom prispievať k rozvoju elitných športovcov uľahčením ukončenia ich vzdelávania a integrácie na trhu práce vo Francúzsku .
Prijatie špecifického zákona o elitnom športe	Vo Španielsku existuje špecifický zákon o elitnom športe, ktorý reguluje status elitného športovca, definuje opatrenia v oblasti vzdelávania, zamestnania a daní.
Zavedenie špecializovaných programov	Program pre asistenciu v kariére (Career Assistance Program (CAP) pre elitných športovcov, Programa de Ayuda al Deportista – PROAD vo Španielsku ; Programy Team Danmark, Study4Player, Job4Player, FIFPRO online akadémia v Dánsku .
Existencia stratégie pre duálnu kariéru na národnej, regionálnej a miestnej úrovni	Stratégia pre duálnu kariéru na národnej, regionálnej a miestnej úrovni, ktorá je implementovaná prostredníctvom rôznych programov v Dánsku . Nemecko – existuje rozsiahla stratégia pre duálnu kariéru na národnej, regionálnej a miestnej úrovni, ktorá zahŕňa ministerstvo vnútra, športové orgány, univerzity a súkromné firmy. Švédsko má rozsiahlu národnú stratégiu pre duálnu kariéru. Veľká Británia – existuje rozsiahla stratégia duálnej kariéry (špecificky pre šport a vzdelávanie). Rakúsko má stratégiu pre duálnu kariéru na národnej, regionálnej a miestnej úrovni, ktorá zahŕňa špecifické charakteristiky pre šport aj pre vzdelávanie. Taliansko má síce národnú stratégiu pre duálnu kariéru, ale absentujú rozsiahle intervencie, ktoré by boli koordinované na národnej úrovni.
Rola národných športových asociácií v duálnej kariére	Národné športové asociácie iniciovali programy duálnej kariéry v Dánsku (futbalová, volejbalová asociácia), ktoré začali programy duálnej kariéry pre športovcov-študentov a športovcov na konci ich športovej kariéry.
Ustanovenie funkcie koordinátora duálnej kariéry	Dánsko – spolupráca na programoch IOC a Adecco.
Vytvorenie elitných športových škôl	Elite Schulen des Sports v Nemecku ; príklad aktívnej spolupráce medzi školami a organizovaným športom (kluby, asociácie) na poskytovanie športovej, vzdelávacej a stravovacej podpory pre mladých športovcov. Švédska športová konfederácia založila v 70. rokoch národné školy pre elitný šport, kde mladí talentovaní športovci môžu kombinovať šport a vzdelávanie, prispôsobuje školský program tréningom a súťažiam. Taliansko – v roku 2013 pod dohodou medzi talianskym ministerstvom školstva a národným olympijským výborom bola vytvorená inštitúcia Licei ad Indirizzo Sportivo (športové stredné školy). Tieto nezaručujú žiadne systémové nástroje a športovci si vyjednávajú podmienky štúdia individuálne podľa svojich športových požiadaviek a potrieb.
Podpora duálnej kariéry na úrovni univerzít	Všeobecný nemecký vysokoškolský zväz (Allgemeiner Deutscher Hochschulsportverband, ADH), ktorý podporuje duálnu kariéru športovcov-študentov a od roku 1999 realizuje program, do ktorého je zahrnutých približne 100 partnerských univerzít.

ČASŤ 1

Nárok na flexibilný študijný program	Olympijské tréningové centrum poskytuje služby pre vedenie kariéry (kariérne poradenstvo, fyzioterapiu, lekárske služby). Finančnú podporu pre tieto služby zabezpečuje Deutsche Sporthilfe – DSH. Rad miestnych a regionálnych inštitúcií (napríklad nadácia obchodných komôr) uľahčuje prechod športovcov na trh práce v Nemecku .
Kariérne poradenstvo pri olympijských tréningových centrách, spolupráca s obchodnými komorami	Olympijské tréningové centrum poskytuje služby pre vedenie kariéry (kariérne poradenstvo, fyzioterapiu, lekárske služby). Finančnú podporu pre tieto služby zabezpečuje Deutsche Sporthilfe – DSH. Rad miestnych a regionálnych inštitúcií (napríklad nadácia obchodných komôr) uľahčuje prechod športovcov na trh práce v Nemecku .
Grantové programy a iniciatívy pre elitných športovcov	Pre podporu duálnej kariéry sa elitní športovci môžu uchádzať o grant od národného olympijského výboru vo Švédsku . Rakúsko – Iniciatíva Kariéra po (Karriere Danach, KADA) vznikla v roku 2006 s účelom aktívnej prípravy športovcov na post-elitnú športovú kariéru. Financuje ministerstvo športu a ministerstvo práce a sociálnych vecí, spolupracuje s Rakúskym olympijským výborom, Austrian Sport Aid, federálnou sieťou športových psychológov, národnými športovými organizáciami, armádnym športovým centrom a radom športových federácií.
Poskytovanie služieb pre duálnu kariéru olympijským výborom	Švédsko – Olympijský výbor poskytuje kariérne poradenstvo.
Agentúry (komerčné) – služby pre elitných športovcov	Švédsko – agentúry pomáhajú športovcom nájsť flexibilné zamestnanie. Taliansko – Addeco poskytuje bývalým športovcom zdroje a tréning pre začlenenie na trh práce prostredníctvom Programu pre kariéru športovcov (www.addeco.it).
Športové kluby – služby pre bývalých športovcov	Švédsko – športové kluby propagujú svojich bývalých športovcov na trhu práce.

ČASŤ 1

1.3 VÝSKUMNÉ PROJEKTY A PRÍKLADY DOBREJ PRAXE ZO ZAHRANIČIA

Od vydania Usmernenia EÚ pred viac ako 10 rokmi sa na európskej úrovni realizovalo množstvo medzinárodných projektov týkajúcich sa duálnej kariéry športovcov, so zapojením viacerých partnerských krajín, s finančnou podporou grantov Európskej komisie, najčastejšie formou ERASMUS+ kooperatívnych projektov. López-Flores et al. (2020b) uvádzajú, že Výkonná agentúra pre vzdelávanie, audiovizuálny sektor a kultúru od začiatku programu do roku 2020 pomohla s financovaním 59 projektov zameraných na rozvoj duálnej kariéry. Tieto projekty prispeli k vytvoreniu usmernení pre implementáciu duálnej kariéry, zvýšili povedomie o výhodách a prekážkach a zároveň podporili vedecký výskum v danej oblasti. Avšak, autori (2020a) tiež poukazujú na fakt, že existuje len obmedzený počet projektov zameraných na športovcov (juniorov) na stredných školách.

Objavuje sa tiež veľké množstvo výskumov, ktoré sumarizujú a analyzujú realizované výskumné projekty z rôznych hľadísk, snažiac sa identifikovať spoločné vyskytujúce sa problémy, ale aj efektívne kroky a programy, a následne formulovať odporúčania pre úspešnú implementáciu programov duálnej kariéry. Keďže nie je možné predstaviť tak veľké množstvo výstupov a výskumných záverov v teoretickej časti práce, pre potreby tejto monografie sme vybrali v prvom rade tie, v ktorých bol použitý rovnaký nástroj získavania údajov – dotazník ESTPORT (Sánchez-Pato et al. 2016) a následne práve tie príspevky, ktoré sumarizujú väčšie množstvo individuálnych vedeckých výstupov.

Vidal-Vilaplana et al. (2022) poskytujú prehľad o súčasnom stave výskumu v oblasti duálnej kariéry športovcov na základe prehľadu vedeckej literatúry, avšak publikovanej len v časopisoch indexovaných vo „Web of Science“ Len pre ilustráciu toho, koľko publikácií sa týka duálnej kariéry, a to len v jednej z databáz vedeckých výskumov, prezentujeme závery z tohto výstupu. Analýze vyhovovalo 163 dokumentov publikovaných v 58 rôznych časopisoch so zapojením 204 inštitúcií zo 40 krajín. Výrazný nárast počtu publikácií v oblasti duálnej kariéry sa objavuje od roku 2015, pričom najviac príspevkov bolo zaznamenaných v roku 2021. Najproduktívnejšou krajinou je Španielsko (37), nasleduje Anglicko, Fínsko a Taliansko (21). Autori rozdeľujú príspevky do 5 oblastí, vychádzajúc z ich obsahu. Jedna skupina príspevkov venuje osobitnú pozornosť politickej situácii a legislatíve na európskej úrovni v súvislosti s duálnou kariérou. Zaoberá sa tým, ako sa možnosti kombinovania športovej kariéry a vzdelania alebo práce rozvíjajú v európskom kontexte a aké aspekty môžu tento rozvoj ovplyvniť. Ďalšia skupina výskumov sa sústreďuje na chápanie športovej kariéry z holistického hľadiska. Analyzuje tiež prechody, ktoré sa v rámci športovej kariéry vyskytujú, a následne aj v životoch študentov športovcov. V súčasnosti ide o najvplyvnejšiu tematickú skupinu vo výskume duálnej kariéry. Tematickou skupinou s najnižším počtom zdrojov v rámci celého výskumu je športová identita a vnímanie dvojakej kariéry mladými študentmi športovcami. V tejto skupine vynikajú štúdie experimentálnej povahy. Okrem využitia kvalitatívnych metodík pri zbere dát v popredí figuruje využitie kvantitatívnych metód prostredníctvom overených dotazníkov. Štvrtá skupina príspevkov sa zameriava na výhody, ktoré má duálna kariéra v živote športovcov. Poukazuje tiež na bariéry a prekážky, s ktorými sa športovci stretávajú pri úspešnom budovaní duálnej kariéry – akademickej i športovej. Posledná identifikovaná skupina sa zameriava na rôzne perspektívy športovcov v duálnej kariére a cesty, ktoré môžu nasledovať. Hoci jednotlivé štúdie využívajú rôzne metodické prístupy, väčšina z nich pracuje so skúsenosťami zhromaždenými prevažne kvalitatívnymi metódami.

Podľa autorov literatúra poukazuje na to, že severské krajiny Európy najviac rozvíjajú a analyzujú programy zamerané na úspešný rozvoj duálnej kariéry študentov športovcov, a to na stredných i vysokých školách. Kľúčový je rozvoj vzdelávacích a športových politik pre úspešný rozvoj duálnej kariéry študentov športovcov na národných úrovniach. Medzi budúce smery rozvoja v tejto oblasti patria:

- realizácia medzinárodných porovnávacích štúdií, ktoré poskytnú vládám, športovým a vzdelávacím inštitúciám cenné informácie o riadení a podpore duálnej kariéry;
- skúmanie vplyvu akademického a športového vyhorenia počas štúdia;
- analýza a porovnanie skúseností študentov športovcov z rôznych univerzít s programami zameranými na duálnu kariéru v Európe, Severnej Amerike a inde vo svete;
- skúmanie prekážok pre štúdium vrcholových športovcov v rôznych krajinách pre umožnenie porovnania ich podmienok.

1.3.1 DUÁLNA KARIÉRA V SLOVINSKU

Významným partnerom projektu „Koncept duálnej kariéry – Prenos skúseností, synergia vedomostí“, ktorého jedným z výstupov je táto monografia, je Slovinský olympijský výbor, vystupujúci primárne ako mentor projektu. Koncept duálnej kariéry športovcov v Slovinsku je prepracovaná a považovaná za efektívnu, preto jej venujeme osobitú pozornosť v nasledujúcich riadkoch.

V Slovinsku má šport v spoločnosti dôležitú úlohu. Slovinskí športovci sú veľmi úspešní v zimných aj letných športoch. Športová výchova je integrovaná do škôl a všetky deti majú v škole aspoň 3 hodiny telesnej a športovej výchovy. Slovinci sú tiež veľmi aktívni v športe pre všetkých alebo ako jednotlivci v rôznych športových aktivitách.

Slovinskí športovci majú stanovené práva podľa zákona o športe v Slovinskej republike a podpora a ochrana týchto práv športovcov patrí medzi najdôležitejšie priority Slovinského olympijského výboru. Dôležitým základom podpory duálnej kariéry v národnom kontexte je rozvoj národného modelu duálnej kariéry.

Slovinský olympijský výbor v rámci spolupráce s príslušnými ministerstvami riadi rôzne aktivity a projekty na národnej úrovni a programy na podporu športovcov a ich duálnej kariéry, ktoré zahŕňajú vzdelávanie a podporu pri podpore zamestnávania športovcov.

V rôznych obdobiach kariéry športovca sú tak k dispozícii rôzne možnosti.

Mladí športovci

Vo veku od 12 do 15 rokov majú mladí športovci nárok na modifikácie pri plnení školských povinností, ktoré upravujú postavenie športovca vo vzdelávacej inštitúcii.

Mladí perspektívni športovci vo veku približne od 16 do 23 rokov majú nárok na športové štipendium na základe vynikajúcich výsledkov, ktoré určuje Súbor pravidiel o štipendiách pre športovcov v Slovinskej republike.

Športové oddelenia sú k dispozícii študentom športovcom na stredných školách, kde je tomu prispôsobená realizácia školského programu. Ak študenti súťažajú na najvyššej úrovni alebo sú súťažne aktívni, môžu študovať aj diaľkovo (dištančne).

ČASŤ 1

Študenti športovci majú možnosť prispôbiť si vykonanie maturitnej skúšky (posunutie termínov, vykonanie maturitnej skúšky v dvoch častiach) a študenti so štatútom kategorizovaného športovca majú znížený počet bodov, ktoré musia dosiahnuť na zápis na určitú fakultu.

Slovinský olympijský výbor organizuje aj rôzne druhy seminárov s témami duálnej kariéry športovcov, finančnej gramotnosti a práv štatútu športovca pre mladých športovcov, napr. kandidátov na Olympijské hry mládeže, členov národných tímov a športovcov na stredných školách a športových gymnáziách.

Certifikát „Athlete-friendly education“

V oblasti vzdelávania (stredné a vyššie stredné školy) udeľuje Slovinský olympijský výbor aj tzv. certifikát „Athlete-friendly education“ – certifikát na podporu aktivít v oblasti duálnej kariéry športovcov. Cieľom certifikátu je oceniť prostredia a vzdelávacie inštitúcie, ktoré umožňujú vzdelávanie prispôbené športovcom. Hlavným cieľom je ukončenie stredoškolského stupňa vzdelávania a uľahčenie prechodu na vyšší (univerzitný) stupeň vzdelávania prostredníctvom vytvorenia siete partnerských inštitúcií. Certifikát priamo umožňuje:

- a) systém informovania športovcov pri rozhodovaní, ktorá vzdelávacia inštitúcia má lepšie podmienky na vzdelávanie, s cieľom, aby športovci ukončili aspoň stredoškolský stupeň vzdelávania;
- b) pozitívnu pridanú hodnotu pre vzdelávacie inštitúcie v podobe komparatívnej výhody (športové programy, iné programy) a ako základ pre kritériá pridelovania systémových prostriedkov v oblasti podpory športovcov a ich duálnej kariéry.

Špeciálne bakalárske a postgraduálne študijné programy

Vytvorenie bakalárskeho študijného programu **Manažment v športe** v spolupráci Slovinského olympijského výboru a Fakulty organizačných vied Univerzity v Maribore, prispôbeného potrebám športovcov, s dôrazom na získanie formálneho vzdelania v e-learningovom prostredí spolu s praktickými skúsenosťami z praxe. Hlavným cieľom je zvýšiť úroveň servisnej podpory smerom k budúcemu zamestnaniu. Prvý ročník študijného programu sa uskutočnil v študijnom roku 2018/2019, pričom študentmi bolo 18 elitných športovcov.

Na Fakulte podnikania a ekonomiky a Fakulte športu existuje aj magisterský študijný program Manažment športu, ktorý buduje vedomosti v oblastiach:

- kľúčových kompetencií v riadení športových organizácií,
- rozvoja stratégií v športových organizáciách,
- riadenia športových zariadení a športových podujatí, práce s ľuďmi v športových organizáciách,
- financovania športových organizácií,
- marketingu v športe atď., ktoré pomôžu riešiť najzložitejšie manažérske výzvy v podnikateľskej praxi.

Vrcholoví športovci v Slovinsku

Vrcholovým športovcom na vrchole ich športovej kariéry sa ponúka zamestnanie vo verejnej správe. Taktiež majú títo športovci nárok na úpravy v oblasti vzdelávania, ak chcú získať formálne vzdelanie (bezplatné externé štúdium).

Elitný športovec, ktorý je držiteľom olympijskej, paralympijskej, deaflympijskej, šachovej olympijskej medaily alebo medaily z majstrovstiev sveta v olympijských kolektívnych športoch alebo individuálnych športových disciplínach, má tiež právo na úhradu nákladov na vzdelávanie za získanie kvalifikácie prostredníctvom verejne uznaných vzdelávacích programov v Slovinskej republike, a to jedenkrát na každom stupni vzdelania, ktoré ešte nezískal, alebo za odbornosť v profesionálnom športe podľa tohto zákona, a na mimoriadny dôchodok. Nadácia Slovinského olympijského výboru pre mladých športovcov

Nadácia Slovinského olympijského výboru bola založená v roku 2016 s jasným poslaním: posilniť a podporiť mladých športovcov vo veku 14 – 18 a 18 – 23 rokov, ktorí pochádzajú zo sociálne slabšieho prostredia. Keďže títo športovci čelia jedinečným výzvam, cieľom nadácie je poskytnúť im možnosť duálnej kariéry, ktorá harmonizuje športovú dokonalosť so vzdelávaním a osobným rozvojom.

Prostredníctvom cielených programov, mentorstva a finančnej pomoci nadácia zabezpečuje, aby si títo nádejní športovci mohli plniť svoje športové sny a zároveň získať kvalitné vzdelanie a odbornú prípravu. Podporovaním odolnosti, disciplíny a silnej pracovnej morálky nadácia prispieva nielen k ich športovým úspechom, ale aj k ich celkovej pohode a perspektívam.

V spolupráci s rôznymi zainteresovanými stranami vrátane škôl, športových klubov a miestnych komunit Nadácia Slovinského olympijského výboru významne ovplyvňuje životy mladých športovcov a pomáha im rozvíjať sa na športovisku aj mimo neho.

1.3.2 ŠTÚDIE S APLIKOVANÍM DOTAZNÍKA ESTPORT AKO NÁSTROJA NA ZÍSKAVANIE ÚDAJOV

Conde et al. (2023) overovali vplyv modelu ESTPORT na duálnu kariéru vysokoškolských študentov-športovcov v Španielsku na základe hodnotenia ich názorov na športovú a akademickú kariéru v rámci služby športového tútora. Výskumu sa zúčastnilo 109 študentov-športovcov (59 mužov, 50 žien) vo veku 19 – 40 rokov, väčšina na profesionálnej (56,9 %) alebo polo-profesionálnej úrovni športovania (40,4 %). Výsledky boli prezentované v 4 oblastiach:

1. Športová kariéra

Väčšina študentov športovcov sa identifikovalo viac ako študent športovec (67 %) oproti športovec študent (33 %). Takmer všetci študenti športovci majú podporu pri zvládaní duálnej kariéry od rodiny (94,5 %), zo strany univerzity je podpora takmer nulová (1,8 %). Po ukončení športovej kariéry polovica študentov športovcov (52,8 %) by chcela pokračovať v kariére, ktorá súvisí so športom, 39,8 % uviedlo, že by chceli pracovať v odbore, ktorý študujú a len 5,6 % by chcelo pokračovať vo svojej športovej kariére.

2. Akademická kariéra

Priemerne študentom športovcom trvalo $1,8 \pm 0,8$ roka na absolvovanie jedného akademického roka. Väčšina z nich to zvládla za jeden (36,7 %) alebo dva roky (45 %), no niektorí potrebovali tri (12,8 %) alebo štyri roky (5,5 %). Najvýznamnejším dôvodom ich štúdia je zvýšenie úspešnosti nájsť si prácu (81,7 %).

ČASŤ 1

Prevažná väčšina študentov športovcov získala oslobodenie od školného (97,2%). Po ukončení akademickej kariéry polovica študentov športovcov plánuje ďalej študovať (52,8%), tretina pracovať v odbore svojho štúdia (39,8%), a len veľmi malá časť plánuje pokračovať v športovej kariére (5,6%). Čo sa týka legislatívy k duálnej kariére, len 33,9% študentov športovcov pozná právne predpisy podporujúcich zosúladienie športovej a akademickej kariéry.

3. Duálna kariéra

Medzi významné prekážky, ktoré sťažujú zosúladienie športovej kariéry a štúdia, patrí vzdialenosť univerzity od bydliska športovca ($2,8 \pm 1,6$ na Likertovej škále; 1 = úplne nesúhlasím, 5 = úplne súhlasím). K ďalším bariéram sa radí vzdialenosť medzi univerzitou a tréningovým miestom ($2,8 \pm 3,3$), pocit neschopnosti kombinovať štúdium s tréningom ($2,1 \pm 1,1$), starostlivosť o príbuzných ($1,2 \pm 0,8$), chronická únava ($2,9 \pm 1,4$), strata tempa kurzov ($2,8 \pm 1,4$), úbytok kontaktu so spolužiakmi ($2,6 \pm 1,6$), vysoké náklady na štúdium ($1,7 \pm 1,5$), nedostatočná podpora zo strany univerzity ($1,7 \pm 1,1$), neflexibilná organizácia výučby ($1,7 \pm 1,3$) a neflexibilný rozvrh tréningov ($2,0 \pm 1,3$). Naopak, výsledky zdôrazňujú význam faktorov, ktoré uľahčujú duálnu kariéru. Sú to: získanie akademickeho titulu uľahčujúceho hľadanie zamestnania ($4,5 \pm 4,2$), presvedčenie študentov športovcov o vlastnej schopnosti získať univerzitný titul ($4 \pm 1,4$), vnútorný záujem a dôležitosť osvojenia si vedomostí a zručností prameniacych zo štúdia ($4,6 \pm 0,8$) a prítomnosť virtuálnych nástrojov univerzity napomáhajúcich pri štúdiu ($4,2 \pm 0,9$).

4. Športový tútor

Úloha športového tútora bola viac cenená športovcami, ktorí súťažili na národnej úrovni ($z = 3,2$; $p = .001$), pretože považujú za dôležité mať niekoho, kto ich počúva a je im k dispozícii ($z = 3,4$; $p = .001$), poskytuje im návod na potrebné akademicke postupy na univerzite ($z = 2,9$; $p = .003$), je tiež osobnou pomocou ($z = 2,8$; $p = .004$), ktorá im pomáha a podporuje ich pri riadení času v ich akademickej kariére ($z = 2,8$; $p = .005$).

Štúdia preukázala viaceré rozdiely vzhľadom k pohlaviu a úrovni súťaženia. Muži boli častejšie v skoršej fáze športovej kariéry ako ženy. Častejšie tiež pokračovali v bakalárskom štúdiu, zatiaľ čo ženy prevažovali v postgraduálnych programoch (magisterské štúdium a vyššie). U mužov bolo pozorované, že v dôsledku športovej kariéry viac strácali tempo v štúdiu ako u žien. Športovci súťažiaci na medzinárodnej úrovni sa častejšie považovali za poloprofesionálov alebo profesionálov v porovnaní so športovcami na národnej úrovni. Športovci súťažiaci na oboch úrovniach (národnej aj medzinárodnej) získavali častejšie úplné oslobodenie od školného v porovnaní s tými, ktorí súťažili len národne. Športovci na národnej úrovni udržiavali s tútorom intenzívnejší kontakt a viac si cenili jeho dostupnosť a osobnú pomoc. Tiež zdôrazňovali význam tútora v oblasti akademickej procedúr a pomoci s časovým manažmentom popri štúdiu.

Autori formulovali nasledovné závery:

- Programy zamerané na efektívne tútorstvo ako ESTPORT preukazujú pozitívny vplyv na schopnosť študentov-športovcov zvládať svoju duálnu kariéru.
- Efektivitu podporných programov pre študentov-športovcov môže zvýšiť prispôbenie špecifickým potrebám jednotlivcov na základe faktorov ako je pohlavie a úroveň súťaže.

Univerzity môžu študentov-športovcov ďalej podporovať zvýšením flexibility v rozvrhoch štúdia a rozšírením možností virtuálneho vzdelávania.

Mateo-Orcajada et al. (2022) zisťovali rozdiely v motivácii a vnímaných prekážkach, v dôležitosti pripisovanej akademickej kvalifikácii a vo vnímaní duálnej kariéry z multifaktoriálnej perspektívy u vrcholových športovcov podľa pohlavia, typu vykonávaného športu, pracovného uplatnenia, času športovej kariéry, typu športovca a typu získaného štipendia. Na výskumnej participovalo 100 študentov športovcov, ktorí vyplnili dotazník ESTPORT. Výsledky ukázali, že športovci z individuálnych disciplín ($p = 0,012$) a tí, ktorí nedostali žiadne štipendium, sa stretávali s väčším počtom prekážok ($p < 0,001$). Ženy okrem toho študovali viac, pretože ich to bavilo ($p = 0,007$); športovci z individuálnych disciplín študovali, aby neskôr mohli pracovať ($p = 0,008$); športovci, ktorí nepracujú, vnímali väčší vplyv medzi štúdiom a športovým výkonom ($p = 0,029$); na začiatku a v najlepšej fáze športovej kariéry bol vnímaný väčší vplyv akademickeho prostredia na výkon ($p = 0,016$); a športovci, ktorí sa považovali za profesionálov, a športovci, ktorí nedostali žiadne štipendium ($p = 0,025$), uviedli, že zosúladienie športového a akademickeho života bolo náročné ($p = 0,034$). Získané výsledky podľa autorov poukazujú na dôležitosť štipendí v rámci duálnej kariéry pre študentov športovcov, ako aj na potrebu, aby programy určené pre týchto športovcov zohľadňovali pohlavie, športovú disciplínu alebo typ priznaného štipendia.

Albenza-Cano et al. (2020) mali za cieľ posúdiť vnímanie dvojitej kariéry vrcholových študentov športovcov počas lockdownu spôsobeného pandemiou ochorenia koronavírusom 2019 (COVID-19), v porovnaní so skupinou vrcholových študentov športovcov, ktorí mohli rozvíjať svoju duálnu kariéru za normálnych podmienok. Celkovo 150 vrcholových športovcov, ktorí boli zároveň vysokoškolskými alebo postgraduálnymi študentmi, vyplnilo dotazník ESTPORT, z nich 78 počas obdobia povinného lockdownu a 72 rok pred olympijskými hrami v Riu 2016. Zistilo sa, že skupina COVID-19 trávi štúdiom výrazne viac hodín týždenne, pričom medzi skupinami sa nepozorovali žiadne významné rozdiely v časových premenných tréningu. Študenti športovci zo skupiny COVID-19 mali lepšie vnímanie toho, či by im ich športová kariéra mohla pomôcť zvládnuť akademicke kariéru, a lepšie celkové vnímanie dištančného vzdelávania a využívania úloh a videokonferencií ako nástrojov na podporu učenia sa. Nižšie percento športovcov zo skupiny COVID-19 ako z kontrolnej skupiny si želalo pokračovať v športovej kariére po ukončení štúdia. Záverom autori konštatovali, že študenti športovci zo skupiny COVID-19 vykazujú v porovnaní so študentmi športovcami z bežného predolympijskeho roka úpravy, pokiaľ ide o organizáciu štúdia, dôležitosť, ktorú mu prikladajú, a služby poskytované programami pre duálnu kariéru. Celkovo je vnímanie duálnej kariéry študentov-športovcov veľmi pozitívne.

Gavala-González et al. (2019) realizovali štúdiu so španielskym reprezentačným tímom kanoistov na pokojnej vode do 23 rokov, ktorý pozostával z 21 vysokoškolských študentov športovcov (11 žien a 10 mužov) s priemerným vekom $20,57 \pm 2,64$ roka. Na získanie údajov bol použitý polo-štruktúrovaný rozhovor na základe teoretického modelu Wyllemana et al. (2013) a v rámci kvantitatívnej metodiky bol použitý dotazník o duálnej kariére ESTPORT. Výsledky ukázali, že pre všetkých veslárov je kanoistika veľmi dôležitá. Zvyčajne je pre nich komplikované navštevovať vyučovanie, a plánovanie si rozvrhu sa prispôsobuje ich tréningovému plánu. V druhej/poslednej časti štúdia je pre týchto športovcov stresujúce kombinovať obe aktivity a niektorí zo školy odchádzajú. Počas štúdia však oceňujú, že majú aj inú aktivitu, ktorá im umožňuje vypnúť od tréningovej rutiny. Chýba im tiež, že nemajú akademickeho tútora, ktorý by

ČASŤ 1

ich usmerňoval a radil im. Títo študenti športovci si uvedomujú, že pre svoj šport prichádzajú o mnohé chvíle s rodinou a priateľmi kvôli tréningom alebo súťažiam. V súčasnosti je to však do značnej miery kompenzované ich vysokou výkonnosťou, vďaka ktorej ľahšie získavajú štipendiá, a tým aj finančnú podporu.

Vaquero-Cristobal et al. (2023) porovnávali prekážky duálnej kariéry medzi študentmi športovcami s postihnutím ($n = 79$) a bez postihnutia ($n = 83$) prostredníctvom dotazníka ESTPORT. Keďže táto problematika nie je súčasťou nášho výskumného zámeru, len stručne uvádzame, konštatovanie autorov, že študenti športovci s postihnutím vnímali prekážky silnejšie ako študenti športovci bez postihnutia a sú potrebné opatrenia na zabezpečenie ich začlenenia sa do vzdelávacieho systému.

1.4 VÝSKUMY A PROJEKTY V OBLASTI DUÁLNEJ KARIÉRY ŠPORTOVCOV NA SLOVENSKU

Na Slovensku sa pri riešení problematiky duálnej kariéry športovcov musíme opierať v prvom rade o platnú legislatívu, v tomto prípade o Zákon o športe č. 440/2015 Z. z. a Zákon o výchove a vzdelávaní č. 245/2008 Z. z., a o vyššie uvedený dokument vydaný Európskou komisiou „Usmernenie EÚ pre implementáciu dvojitej kariéry športovcov“ z roku 2012. Je treba povedať, že duálna kariéra športovcov si od vydania európskych odporúčaní na Slovensku získala pozornosť viacerých odborníkov či končiacich študentov vysokých škôl a bola viacnásobne preskúmaná. Na základe dostupných odborných a vedeckých výstupov sme sa snažili zmapovať situáciu na Slovensku, ktorú prezentujeme v nasledujúcich riadkoch tejto kapitoly.

Šimonek (2017) (www.DC4AC.sk) predstavuje výsledky prieskumu a riešenia otázok uplatnenia športovcov na trhu práce a spojenia športového tréningu so svojou civilnou kariérou na Slovensku, v rámci medzinárodného projektu „Regional Centre for Dual Career Policies and Advocacy“ (DC4AC) pod hlavičkou Erasmus+ pre šport, realizovaného v rokoch 2016 – 2017. Partnerskými krajinami Slovenska na riešení projektu boli Rumunsko, Maďarsko, Taliansko, Slovinsko, Grécko a Bulharsko. Dotazníkového výskumu sa zúčastnilo 83 slovenských vrcholových a talentovaných športovcov, s cieľom získať informácie o realizácii, ako autor nazýva, „dvojítých kariér“ u nás. Respondenti dotazníka vyjadrili názor, že realizovať dvojítu kariéru na Slovensku je veľmi náročné, avšak dosiahnuteľné, a súčasne poukázali na viaceré problémy a nedostatky. Prieskumom bolo zistené, že 65% športovcov dokázalo vo svojom živote skombinovať šport a vzdelávanie/prácu, avšak takmer polovica respondentov bola v minulosti postavená pred výber medzi športom a vzdelávaním. Takmer polovica športovcov si myslí, že neboli dostatočne alebo vôbec podporovaní v procese rozvoja dvojitej kariéry a rovnako 1/2 je presvedčená, že na Slovensku je slabá podpora dvojítých kariér športovcov. Väčšina zastáva názor, že najdôležitejším obdobím podpory športovca je obdobie prechodu medzi juniorskou kategóriou a seniorskou (vek 15 – 19 rokov) a pri prechode k profesionálom. 82% si myslí, že program dvojítých kariér by bol veľmi nápomocný najmä pri profesionálnej orientácii, pri plánovaní a rozvoji kariéry.

Športovci by z hľadiska budúceho uplatnenia na trhu práce najviac ocenili:

- pomoc pri vzdelávaní,
- poradenstvo v súvislosti s dvojitou kariérou,
- odborné stáže,
- flexibilné rozvrhy,
- efektívnu sociálnu podporu od rodiny, trénerov, rovesníkov, športových zväzov a organizácií.

Najvypuklejšie nedostatky a medzery v zákonoch a smerniciach na Slovensku, ktoré sa týkajú dvojítých kariér talentovaných a vrcholových športovcov na Slovensku predstavujú:

- chýbajúca spolupráca medzi rezortmi a koordinácia zo strany vlády SR,
- chýbajúce poradenstvo pre športovcov poskytované sieťou expertov,
- chýbajúce špecializované odborné kurzy poradenstva k duálnej kariére pre trénerov, výchovných/profesijných poradcov, tútorov, študijných poradcov,
- chýbajúce školenia pre športovcov zamerané na self-manažment, právne a ekonomické vzdelanie, podnikanie, zdravý životný štýl, personálny rozvoj,
- chýbajúce koncepčno-legislatívne zastrešenie problematiky duálnej kariéry.

Autor navrhuje možné stratégie riešenia uvedených problémov:

1. Vypracovanie národného **koncepčno-strategického dokumentu** za účelom zabezpečenia dvojitej kariéry mladých talentovaných športovcov.
2. Úprava existujúcej legislatívy s cieľom umožniť rozvoj dvojitej kariéry športovcov podporou opatrení, ale aj odstránením bariér ohľadom **predĺženia štúdia**, odbornej prípravy alebo ďalších znevýhodnení, ktoré sa dotýkajú športovcov.
3. Vytvorenie a **akreditovanie** Kurzov poradenstva pre dvojítu kariéru v rámci ďalšieho vzdelávania športovcov. Prevádzkovateľmi by mali byť NŠC, športové zväzy, vysoké školy, športové akadémie, atď.
4. Implementácia do Zákona o vysokých **školách štatútu štátneho reprezentanta**, umožnenie jednoduchšieho prístupu k odbornej spôsobilosti (kvalifikácii) uznávaním športových skúseností vrcholových športovcov.
5. Zakomponovanie ADECCO Slovakia do odborného garantomania zastrešujúceho kariérne poradenstvo, odborné konzultácie i umiestnenie športovca na trhu práce.

Križan (2019) predstavil návrh komplexného riešenia duálnej kariéry, ktorý by mohol pomôcť niekoľkým tisícom slovenským talentovaným športovcom vo veku 15 až 23 rokov rozvíjať ich duálnu kariéru a zároveň i slovenským športovým organizáciám optimalizovať ich náklady pri zabezpečovaní starostlivosti o nich ako mladých talentovaných športovcov. Je treba povedať, že Ladislav Križan bol členom expertnej skupiny Európskej Komisie pri tvorbe Usmernení EÚ (2012), dlhodobo sa venuje oblasti šport a právo, a preto ho považujeme za odborníka v problematike duálnej kariéry športovcov. Konkrétne odkazy na zákony autor uvádza v pôvodnom príspevku.

ČASŤ 1

Podstatu navrhovaných zmien by odrážala zmena názvu zmluvy – zo zmluvy o príprave talentovaného športovca na zmluvu o podpore duálnej kariéry športovca. Ide o analógiu štipendií udeľovaných doktorandom v dennej forme doktorandského štúdia pri vytvorení nového inštitútu tzv. športového štipendia. Športové štipendium je inštitút v rôznych podobách známy i z iných krajín EÚ. Štipendium by bolo na strane poskytujúcej športovej organizácie vždy daňovo uznateľným výdavkom za podmienky, ak by bol talentovaný športovec uvedený v zozname talentovaných športovcov pre príslušné obdobie, a súčasne žiakom strednej školy v dennej forme alebo študentom vysokej školy v dennej forme štúdia. Športovec by bol vzhľadom na jeho status žiaka alebo študenta na účely zdravotného poistenia poistencom štátu na jeho náklady. Športovec ani športová organizácia, v ktorej by športovec vykonával šport na základe zmluvy o duálnej kariére športovca, by neplatili ani zdravotné odvody a ani povinné odvody na sociálne poistenie, nakoľko štipendium by bolo príjmom oslobodeným od dane po vzore statusu štipendií udeľovaných doktorandom v dennej forme doktorandského štúdia. Možnosť dobrovoľného poistenia existuje vždy, ale napr. pri úrazovom poistení určite treba zvažovať i zákonnú povinnosť športových organizácií športovcovi v Sociálnej poisťovni platiť príslušné poistné i pre zvýšené riziko nielen športových úrazov pri športovej činnosti.

Autor dodáva, že takéto riešenie by zároveň okrem kolektívnych športov, v ktorých sa prevažne vykonáva závislá práca v športe, pomohlo zároveň i národným športovým zväzom a športovým klubom v individuálnych športoch, ktoré by takto vedeli podporiť jednoduchšie, kvalitnejšie a viac svojich mladých talentovaných slovenských športovcov. Prijatím tohto riešenia by získal i štát a slovenská spoločnosť, pretože perspektívy mladých talentovaných športovcov do budúcnosti by sa vplyvom zlepšenia motívácií pre podporu duálnej kariéry v športe zásadne zlepšili a myšlienka, že vzdelanie a vrcholový šport majú patriť k sebe, by bola nie iba slovná, ale i reálne v športovej praxi veľmi konkrétnymi, merateľnými a kontrolovateľnými finančnými stimulmi s jednoduchou administratívou i zásadne reálne podporovaná.

Kuračka (2019) v súvislosti s psychologickými problémami športovcov po ukončení športovej kariéry uvádza niekoľko návrhov, ako môže systém podporovať duálnu kariéru športovcov na Slovensku:

- zamerať sa na komplexný rozvoj športovca,
- podporovať štúdium športovcov na stredných školách, partnerstvo športových organizácií s vysokými školami, „sport-friendly“ štúdium,
- zaradiť duálnu kariéru do vzdelávania trénerov,
- využívať známych športovcov ako pozitívne vzory,
- vytvoriť podpornú sieť pre športovcov po ukončení kariéry,
- vytvoriť na báze solidarity sociálny fond športovcov (na úrovni štátu alebo zväzov), ktorý by pomohol bývalým profesionálnym športovcom v sociálnej núdzi.
- pre mladších športovcov vybudovať systém duálnej prípravy športovcov súčinnosťou všetkých zainteresovaných subjektov, od samotných športovcov, cez ich rodičov, trénerov, športových manažérov, kluby a zväzy až po riaditeľov škôl či úradníkov na ministerstve školstva.

Životná koučka pre športovcov po ukončení ich športovej kariéry na Slovensku, Klaudia Malenovská (2018), sa v praxi často stretáva s neochotou športovcov uvažovať a hovoriť o tom, čo bude po ukončení ich kariéry. Preto navrhuje motivovať ich k zmene

správania práve zameraním sa na súčasnosť – ich aktuálnu kariéru a jej možné kapacity. Vidí nutnosť o danej téme diskutovať v rámci jednotlivých zainteresovaných strán: športovci, tréneri, rodičia, funkcionári – zväzy, sponzori, podnikateľské prostredie, vzdelávacie inštitúcie, keďže každá z týchto strán určitým spôsobom ovplyvňuje kariéru a život športovca. V roku 2018 sa podieľala na organizácii niekoľkých podujatí⁴ pre aktívnych a bývalých športovcov, zameraných na témy duálnej kariéry, ktorých sa zúčastnilo 140 športovcov, trénerov, rodičov a športových nadšencov. Malenovská podporuje športovcov po ukončení ich športovej kariéry aj prostredníctvom iniciatívy „Project Life After“.

V roku 2005 vznikla iniciatíva **Medzinárodného olympijského výboru (MOV) „Athlete Career Program“**, ktorého cieľom bolo poskytovať pomoc v rozvoji profesionálnej kariéry športovcov, podnietiť integráciu športovcov do pracovného procesu počas, i po skončení súťažnej etapy. Slovenský olympijský a športový výbor (vtedy SOV) nadviazal spoluprácu s profesionálnou agentúrou Adecco Slovakia a tento program od roku 2008 ponúkal na Slovensku pod názvom „Kariérne zabezpečenie športovca“. Program sa zameriaval na dve hlavné oblasti:

1. Profesionálny rozvoj športovca za účelom podpory a skvalitnenia jeho športovej kariéry v činnostiach, ktoré nesúvisia priamo s tréningovým procesom. Toto skvalitnenie je možné dosiahnuť zlepšením komunikácie športovca s trénerom, kolegami, podporným tímom, funkcionármi, ale aj médiami;
2. Osobnostný rozvoj športovca, ktorý je zameraný na výber a podporu kariéry športovca po ukončení aktívnej športovej činnosti, keď samotná príprava (kariérne zabezpečenie športovca) prebieha ešte počas jeho aktívneho športovania (Sakáčová 2010).

Adecco Athlete Career Program je aktuálne spájaný nielen s MOV, národnými olympijskými výbormi, medzinárodnými športovými federáciami, ale aj s Medzinárodným paralympijským výborom. Podľa webových stránok MOV (2024) Adecco Group aktuálne podporuje viac ako 50 000 športovcov prostredníctvom programu „Athlete 365 Career+“, ktorý má za úlohu pomôcť športovcom pri dosahovaní úspechov vo vzdelávaní, zamestnaní, ale aj v reálnom živote. Program kariéry športovcov je určený elitným športovcom, olympionikom a paralympionikom starším ako 16 rokov vo všetkých krajinách a v akejkolvek fáze ich športovej kariéry. Poskytuje online kurzy, špeciálne programy Adecco Group, workshopy, spojenie s mentormi a odborníkmi z rôznych odvetví pre ďalšie poradenstvo a iné (www.olympics.com).

Slovensko v roku 2010 prostredníctvom zástupcov z FTVŠ UK v Bratislave participovalo na medzinárodnom projekte INTECS Network (RAMK 2010), ktorý bol zameraný na **duálnu kariéru profesionálnych športovcov v zimných športoch**. Spolu s hlavným riešiteľom z Finska a partnerskými krajinami z Estónska, Poľska, Rumunska, Rakúska, Slovinska, Talianska a zo Švédska sa zamerali na elimináciu najčastejšie vyskytujúcich sa identifikovaných problémov, ako napr. neprítomnosť študentov v škole kvôli tréningom, medzery medzi rôznymi stupňami štúdia (napr. medzi strednou a vysokou školou), absencia mentoringu, nedostatok podpory zo strany rôznych aktérov (rodičia, tréneri, asociácie, ai.), ale **v prípade zimných športov aj špecifické faktory ako závislosť od ročných období či veľké vzdialenosti do vyhovujúceho tréningového prostredia**. Ako najzávažnejšie boli identifikované tieto problémy na Slovensku: nedostatok financovania, nedostatok povedomia o dôležitosti duálneho kariérneho rozvoja a nedostatočná koordinácia medzi rôznymi zainteresovanými stranami.

ČASŤ 1

V posledných rokoch duálnu kariérou športovcov významne podporuje organizácia **Liga na ochranu slovenských športovcov (LOSS)**, a to viacerými spôsobmi, ktoré sme kategorizovali do viacerých oblastí:

1. **Poradenstvo a podpora:** poskytuje športovcom individuálne poradenstvo a podporu v oblasti duálneho kariérneho rozvoja, pomáha športovcom s výberom vhodného vzdelania a profesie a ponúka im pomoc pri hľadaní práce a pri príprave na pracovný pohovor.
2. **Vzdelávanie a informačné kampane:** LOSS organizuje workshopy a semináre pre športovcov, trénerov a rodičov o duálnej kariére, realizuje informačné kampane o dôležitosti tejto problematiky medzi verejnosťou na Slovensku, vydáva informačné brožúry a materiály.
3. **Lobbing a advokácia:** LOSS sa intenzívne angažuje v pokusoch o zlepšenie podmienok duálnych kariér športovcov, spolupracuje s vládnymi orgánmi, športovými federáciami a ďalšími zainteresovanými stranami, monitoruje a hodnotí politiku a programy týkajúce sa duálnej kariéry (www.loss.sk).

Slovenský futbalový zväz (SFZ) sa už niekoľko rokov angažuje v podpore duálnej kariéry futbalistov, implementuje rôzne stratégie a programy, ktoré slúžia na podporu futbalistov v ich snahe o úspešné zvládnutie športovej kariéry popri vzdelávaní a profesijnom rozvoji. SFZ v roku 2021 schválil Konceptiu vzdelávania futbalistov a futbalistiek vo futbalových akadémiách zriadených SFZ, ktorá sa výrazne zameriava na podporu duálnej kariéry, pričom SFZ sa zaväzuje implementovať stratégiu duálnej kariéry do všetkých úrovní slovenského futbalu. SFZ poskytuje finančnú podporu futbalovým akadémiám, ktoré implementujú programy duálnej kariéry, a tiež podporuje individuálnych futbalistov, ktorí sa venujú duálnej kariére, formou grantov a štipendií. Dokument k uvedenej Konceptii podčiarkuje benefity pre futbalové kluby a futbal ako celok, medzi ktoré patrí: zvýšená výkonnosť a zároveň zníženie rizika zranení vplyvom vyššej úrovne duševnej pohody športovca, znížené riziko vyhorenia, predĺženie dĺžky športovej kariéry a „životnosti“ hráča, využitie nadobudnutého vzdelania hráčov pre fungovanie klubu, príklad dobrej praxe pre ostatné kluby a inštitúcie v oblasti duálnej kariéry, pozitívny imidž klubu pre rodičov mladých športovcov vďaka možnosti duálne sa vzdelávať (www.futbalsfz.sk).

1.4.1 ZÁVEREČNÉ PRÁCE ŠTUDENTOV VYSOKÝCH ŠKÔL O DUÁLNEJ KARIÉRE ŠPORTOVCOV

Repčík (2020) vo svojej diplomovej práci v odbore športová diplomacia dotazníkovou metódou zisťoval názory a skúsenosti aktívnych talentovaných a vrcholových slovenských atlétov (n=23) a atlétov s ukončenou športovou kariérou (n=26), vo veku od stredoškôľakov (>20 rokov) do 50 rokov, v oblasti pripravenosti na ukončenie športovej kariéry. Z výsledkov prieskumu vyplynuli viaceré závery, ktoré autor zhrnul do nasledujúcich bodov:

1. Orientácia športovcov počas aktívnej kariéry:

- Športovci sa v priebehu aktívnej kariéry prioritne sústredia na maximalizáciu výkonu.
- Plánovanie budúcnosti je odsunuté do úzadia, avšak myšlienky na post-kariérne obdobie sa objavujú už v prechode z juniorskej do seniorskej kategórie.
- Väčšina respondentov vníma súbežné rozvíjanie vzdelania

a športovej kariéry bez pocitu tlaku na výber medzi nimi.

2. Kariérne plány po skončení športovej kariéry:

- Prevažná časť respondentov s vysokoškolským vzdelaním preferuje uplatnenie v športovom sektore (tréneri, funkcionári).
- Nepomer medzi ponukou voľných pozícií a dopytom zo strany športovcov predstavuje značnú prekážku.

3. Podpora pri prechode do post-kariérneho obdobia:

- Športovci očakávajú pomoc od športových zväzov, stredísk, klubov a trénerov.
- Najväčšiu podporu vnímajú u trénera a rodiny.
- Napriek slabej proaktívite v plánovaní konca kariéry si uvedomujú vlastnú zodpovednosť a nízku úroveň systémovej podpory (78 % respondentov).

4. Bariéry pri uplatnení sa na trhu práce:

- Športovci vnímajú nedostatok relevantnej praxe ako najväčší problém.
- Životopisy obsahujú prevažne informácie o športovej kariére, ktorá nemusí v konkurenčnom prostredí postačovať.
- Autor navrhuje viacero odporúčaní:

Zaistiť športovcom systematickú pomoc a podporu počas aktívnej športovej kariéry.

- Život športovcov po ukončení aktívnej športovej kariéry musí začať zaujímať športové kluby, športové zväzy aj samotných trénerov či manažérov.
- Podporovať duálnu kariéru športovcov a implementovať jej princípy a hodnoty do národných politík a stratégií rozvoja v oblasti športu, spojenú s monitorovaním realizácie konkrétnych aktivít.
- Vytvoriť pracovnú skupinu expertov pre vzdelávanie v športe.
- Vytvoriť vzdelávacie programy pre športovcov formou seminárov, workshopov a individuálneho poradenstva.
- Spolupráca škôl so športovými zväzmi.
- Poskytnutie individuálnych študijných plánov aj pri diaľkovej forme štúdia.
- Online výučba, ktorá by umožnila študovať a vykonávať online skúšky aj počas dlhodobých pobytov na sústredeniach v zahraničí.
- Systematické upravovanie systému ďalšieho vzdelávania odborníkov v športe a získania osvedčení o kvalifikáciách, ktoré by pomohlo športovcom zotrvať v športe so svojimi skúsenosťami aj po ukončení aktívnej športovej kariéry.

Geraniosova a Ronkainen (2015) realizovali kvalitatívny výskum, v ktorom na základe polo-štruktúrovaného rozhovoru s 5 vrcholovými športovcami (lyžovanie, kanoe, tenis, volejbal) zisťovali ich skúsenosť s dvojitou kariérou v týchto oblastiach: spokojnosť s duálnou kariérou, osobné úsilie pri riadení duálnej kariéry, motivácia začať študovať na vysokej škole, podpora dvojitej kariéry; nepriaznivé podmienky a vnímanie športovcov. Športovci zhodnotili duálnu kariéru ako zvládateľnú, pokiaľ boli zavedené aspoň základné podporné štruktúry a flexibilné opatrenia, ktoré umožnili prispôbiť vzdelávanie alebo zamestnanie tréningom, sústredeniam a súťažiam. Podpora zo strany vysokých škôl však bola vytvorená len pre športovcov najvyššej úrovne (s úspechmi na európskych a svetových súťažiach), zatiaľ čo iní čelili problémom pri zvládaní požiadaviek športu a vzdelávania. Účastníci používali

ČASŤ 1

rôzne spôsoby riadenia duálnej kariéry, ale len málo z týchto stratégií bolo oficiálne zakotvených v usmerneniach. Okrem významnej podpory rodiny, študenti-športovci v individuálnych športoch vnímali z psychologického hľadiska (pocit osamelosti, izolácie) aj prítomnosť a podporu rovesníkov dôležitú ako v tréningovom procese, tak v štúdiu. Predsudky učiteľov voči študentom športovcom a ich negatívne vnímanie, sa pre študentov športovcov javili ako významné nedostatky v podpore duálnej kariéry. Účastníci si však uvedomovali aj dôležitosť osobného úsilia pre úspešnú duálnu kariéru a napriek viacerým nepriaznivým podmienkam nezaujali rolu obete „nefunkčného systému“. Naopak, spoliehali sa viac na svoje schopnosti a osobné úsilie ako na organizovaný systém podpory. Štúdiom na vysokej škole si vybrali najmä z dôvodu zabezpečenia sa do budúcnosti po ukončení športovej kariéry, avšak spomenuli aj tlak zo strany rodičov. Respondenti uviedli niekoľko odporúčaní, ktoré by mohli skvalitniť dvojitzú kariéru študentom športovcom na vysokých školách:

1. Spolupráca medzi vzdelávacími inštitúciami a športovými organizáciami, vrátane budovania dobrých vzťahov;
2. Poskytovanie dištančného vzdelávania pre študentov športovcov;
3. Štrukturálne posilnenie duálnej kariéry;
4. Vytváranie nových programov duálnej kariéry najmä na podporu dosiahnutia zmysluplného vzdelania;
5. Hľadanie spôsobov, ako zmeniť stereotypy učiteľov a pedagógov o študentoch športovcoch.

Reguly (2019) prostredníctvom polo-štruktúrovaného rozhovoru overoval skúsenosti 5 študentov športovcov z FTVŠ UK v Bratislave so vzdelávaním popri ich športovej kariére, ktorí aspoň na isté časové obdobie využili možnosť individuálnej úpravy kontaktnej výučby kvôli ich prebiehajúcej vrcholovej športovej kariére. Respondenti sa vyjadrili k vybraným oblastiam a výsledky naznačujú nasledujúce závery:

- **Predchádzajúce vzdelávanie v spojení so športovou kariérou** – športová trieda na základnej škole a stredná športová škola poskytujú adekvátne podmienky pre duálnu kariéru športovcov, avšak zvládanie duálnej kariéry na strednej škole bez športového zamerania závisí od ochoty konkrétnych učiteľov.
- **Štúdium na FTVŠ UK v Bratislave** – napriek individuálnej úprave kontaktnej výučby študenti športovci nemajú dostatok času venovať sa profesionálnej športovej kariére. Množstvo a spôsob úľav závisí vo veľkej miere na individuálnej dohode medzi konkrétnym vyučujúcim a študentom športovcom.
- **Podpora okolia** – všetci účastníci identifikovali svojich rodičov ako najväčšiu oporu, či už v športe alebo vzdelávaní, poskytujúc študentom športovcom najmä psychickú a finančnú podporu.
- **Nepriaznivé podmienky** – hlavným problémom zvládania duálnej kariéry je nedostatok financií, nutnosť privyrábania si popri športovej a akademickej kariére. Respondenti uvádzajú aj problémy s korupciou v kluboch, kde sa preferujú športovci s finančnou podporou zo strany rodičov, najmä v mládežníckych kategóriách.
- **Návrhy zo strany študentov športovcov na vylepšenie podmienok štúdia pre profesionálnych športovcov** – bezplatný prístup k športovým zariadeniam na univerzite po skončení vyučovania a štipendia pre profesionálnych študentov športovcov ako motiváciu k duálnej kariére.

Sochor (2021) vo svojej magisterskej práci v odbore manažment

športu zisťoval na základe polo-štruktúrovaného rozhovoru s 10 slovenskými vrcholovými športovcami ukazovateľa, ktoré viedli športovcov po ukončení športovej kariéry k zvládnutiu ukončovania športovej kariéry, formuloval spôsob ich ukončovania, stratégiu ukončovania športovej kariéry, riešenia duálnej kariéry a vymedzenia ľudských zdrojov. Kľúčové výsledky práce sú nasledovné:

- Prežívanie ukončovania športovej kariéry je individuálne a závisí na osobných skúsenostiach a okolnostiach športovca;
- športovci, ktorí mali vedomie o blížiacom sa konci kariéry, mali lepšiu možnosť pripraviť sa na ďalšiu profesionálnu etapu,
- väčšina športovcov sa aktívne pripravovala na koniec kariéry, aj keď niektorí čelili neočakávanému ukončeniu,
- vnútorná motivácia, osobné zázemie a rodinná podpora boli dôležité pre úspech športovcov počas kariéry, ale ovplyvňujú aj priebeh ukončovania športovej kariéry a jeho následné vnímanie,
- vrcholoví športovci často uvažujú o ďalšom pôsobení v oblasti športu po ukončení kariéry.

Výskumy na Slovensku priniesli viacero cenných odporúčaní, avšak ich uplatnenie naďalej ostáva v teoretickej rovine alebo na báze dobrovoľnosti inštitúcií, ktorých sa táto problematika dotýka. Doposiaľ nebola na národnej úrovni vytvorená jednotná koncepcia duálnej kariéry športovcov. Preto sme sa rozhodli pokračovať v skúmaní názorov vrcholových študentov športovcov (žiacov stredných škôl, študentov vysokých škôl), športovcov po ukončení športovej kariéry, rodičov, trénerov, zástupcov športových organizácií a študijných poradcov vysokých škôl na skúsenosti s dvojitzou kariérou na Slovensku, čím máme za cieľ prispieť k skvalitneniu tejto oblasti.

ČASŤ 2

2 CIELE A ÚLOHY VÝSKUMU

2.1 CIEĽ VÝSKUMU

Cieľom výskumu bolo zistiť názory a skúsenosti v oblasti duálnej kariéry športovcov, a to zo strany slovenských vrcholových študentov športovcov na stredných a vysokých školách, študijných poradcov, trénerov žiakov stredných a študentov vysokých škôl a zástupcov športových organizácií.

2.2 ÚLOHY VÝSKUMU

Hlavnou úlohou výskumu bolo administrovať dotazníky študentom športovcom, kariérnym a študijným poradcov, trénerom a zástupcom športových organizácií, na otázky súvisiace s duálnou kariérou vrcholových športovcov na Slovensku. Následne získané údaje vyhodnotiť a spracovať pre potreby záverečného výstupu k medzinárodnému projektu ERASMUS+ Dual Career Concept.

Ďalšou úlohou bolo spracovať súčasný stav riešenej problematiky na Slovensku a v Európe, vrátane legislatívnych usmernení, výstupov medzinárodných projektov a príkladov dobrej praxe.

Kľúčovou úlohou bolo na základe výsledkov výskumu, dokumentov a príkladov dobrej praxe k problematike duálnej kariéry športovcov, formulovať návrhy a odporúčania pre športovú a edukačnú prax v prospech podpory duálnej kariéry športovcov na Slovensku.

ČASŤ 3

3 METODIKA VÝSKUMU

3.1 CHARAKTERISTIKA VÝSKUMNÉHO SÚBORU

Študenti športovci (n=129) – aktívni vrcholoví športovci, ktorí sú zároveň žiakmi stredných škôl (n=80) alebo študentmi vysokých škôl (n=49), z toho 68 žien a 61 mužov, 90 študentov športovcov v individuálnom športe a 39 v kolektívnom športe, z toho 13 účastníkov Olympijských hier, 56 účastníkov medzinárodných svetových súťaží, 28 účastníkov medzinárodných európskych súťaží a 32 účastníkov národných a regionálnych súťaží (tabuľka

6). V globále respondenti absolvujú 6 až 18 tréningových jednotiek týždenne, najviac študentov športovcov trénuje 8-10 krát do týždňa (n=76), o niečo menej 6-7x a (n=39) a 11-18x za týždeň len minimálne (n=11). Traja respondenti týždenný objem tréningov neuviedli (tabuľka 7). Čo sa týka týždenného objemu tréningu v hodinách, najviac športovcov trénuje 11-15h / týždeň (n=57) a 16-20h / týždeň (n=43), (tabuľka 8).

Tabuľka 6 Charakteristika výskumného súboru študentov športovcov z hľadiska pohlavia, druhu športu, stupňa štúdia a úrovne súťaženia

Typ športu	Stredoškólači	Stredoškólači	Vysokoškólači	Vysokoškólači
Súťažná úroveň	Muž	Žena	Muž	Žena
Individuálny šport	31	26	16	18
Národné a regionálne súťaže	10	7	1	
Medzinárodné európske súťaže	10	7	2	2
Medzinárodné svetové súťaže	10	11	10	10
Olympijské hry	1		3	6
Kolektívny šport	9	15	5	10
Národné a regionálne súťaže	7	4	2	1
Medzinárodné európske súťaže	1	2	2	2
Medzinárodné svetové súťaže		8	1	6
Olympijské hry	1	1		1

Tabuľka 7 Charakteristika výskumného súboru študentov športovcov z hľadiska týždenného tréningového objemu – počet tréningových jednotiek: 1. časť

Týždenný počet tréningov	Počet	Počet
Súťažná úroveň	Stredoškólači	Vysokoškólači
6	15	8
Národné a regionálne súťaže	7	2
Medzinárodné európske súťaže	3	2
Medzinárodné svetové súťaže	5	3
Olympijské hry	0	1
7	11	5
Národné a regionálne súťaže	4	1
Medzinárodné európske súťaže	1	0
Medzinárodné svetové súťaže	5	4
Olympijské hry	1	0
8	18	7
Národné a regionálne súťaže	8	0
Medzinárodné európske súťaže	6	3
Medzinárodné svetové súťaže	3	3
Olympijské hry	1	1

ČASŤ 3

Tabuľka 7 Charakteristika výskumného súboru študentov športovcov z hľadiska týždenného tréningového objemu – počet tréningových jednotiek: 2. časť

9	15	11
Národné a regionálne súťaže	6	1
Medzinárodné európske súťaže	3	2
Medzinárodné svetové súťaže	5	5
Olympijské hry	1	3
10	14	11
Národné a regionálne súťaže	2	0
Medzinárodné európske súťaže	5	1
Medzinárodné svetové súťaže	7	6
Olympijské hry	9	4
11	3	1
Národné a regionálne súťaže	1	0
Medzinárodné európske súťaže	1	0
Medzinárodné svetové súťaže	1	1
Olympijské hry	0	0
12	0	1
Národné a regionálne súťaže	0	0
Medzinárodné európske súťaže	1	0
Medzinárodné svetové súťaže	0	1
Olympijské hry	0	0
13	2	0
Národné a regionálne súťaže	0	0
Medzinárodné európske súťaže	0	0
Medzinárodné svetové súťaže	0	1
Olympijské hry	0	0
14	2	0
Národné a regionálne súťaže	0	0
Medzinárodné európske súťaže	0	0
Medzinárodné svetové súťaže	2	1
Olympijské hry	0	0
15	0	0
Národné a regionálne súťaže	0	0
Medzinárodné európske súťaže	0	0
Medzinárodné svetové súťaže	1	0
Olympijské hry	0	0
Neuvedené	0	3
Národné a regionálne súťaže	0	0
Medzinárodné európske súťaže	0	0
Medzinárodné svetové súťaže	0	3
Olympijské hry	0	0

ČASŤ 3

Tabuľka 8 Charakteristika výskumného súboru študentov športovcov z hľadiska týždenného tréningového objemu - počet hodín tréningu

Týždenný počet hodín tréningu	Počet	Počet
Súťažná úroveň	Stredoškóľáci	Vysokoškóľáci
Do 4 hodín	2	0
Národné a regionálne súťaže	0	0
Medzinárodné európske súťaže	0	0
Medzinárodné svetové súťaže	1	0
Olympijské hry	1	0
5 až 10 hodín	9	7
Národné a regionálne súťaže	3	1
Medzinárodné európske súťaže	3	1
Medzinárodné svetové súťaže	3	5
Olympijské hry	0	0
11 až 15 hodín	38	19
Národné a regionálne súťaže	14	3
Medzinárodné európske súťaže	8	4
Medzinárodné svetové súťaže	15	9
Olympijské hry	1	3
16 až 20 hodín	25	18
Národné a regionálne súťaže	11	0
Medzinárodné európske súťaže	8	2
Medzinárodné svetové súťaže	5	10
Olympijské hry	1	6
21 a viac hodín	6	5
Národné a regionálne súťaže	0	0
Medzinárodné európske súťaže	1	1
Medzinárodné svetové súťaže	5	3
Olympijské hry	0	1

Športoví študijní poradcovia (n=10) – kariérni poradcovia na stredných školách a študijných poradcovia na vysokých školách.

Tréneri študentov športovcov (n=77) – tréneri žiakov stredných škôl a študentov vysokých škôl. V uvedenom súbore trénerov bolo 71 mužov a 6 žien. Štruktúra trénerov z pohľadu pôsobenia na typoch škôl bola nasledovná: všetky typy škôl 7, stredné a vysoké školy 7, základné a stredné školy 21, len stredné školy 26, len vysoké školy 16. Individuálnym športom sa venovalo 14 a kolektívnym športom sa venovalo 63 trénerov.

Zástupcovia športových organizácií (n=43) – respondentmi boli zástupcovia národných športových zväzov a športových organizácií, ktorých sa dotýka problematika duálnej kariéry študentov športovcov.

ČASŤ 3

3.2 METÓDY ZÍSKAVANIA VÝSKUMNÝCH ÚDAJOV

Výskumným kvantitatívnym nástrojom použitým na získavanie údajov od študentov športovcov bol štandardizovaný dotazník v španielskom a anglickom jazyku "ESTPORT" (Sánchez-Pato et al. 2016), preložený do slovenského jazyka v roku 2023 Adrianou Kaplánovou v spolupráci s Ľuborom Tománkom a Branislavom Antalom. Tento dotazník je výsledkom projektu schváleného Európskou komisiou v roku 2014 s názvom „Vývoj inovačného európskeho modelu športového tútoringu pre duálnu kariéru športovcov“, ktorého cieľom bolo „vyvinúť, preniesť a implementovať inovačný program športového tútoringu v rámci EÚ na rôznych európskych univerzitách“ s cieľom splniť usmernenia EÚ pre duálnu kariéru športovcov. Ide o overený dotazník, ktorý sa používal v predchádzajúcom výskume v španielskom kontexte (Gavala-González et al. 2019; Vaquero-Cristobal et al. 2023; Mateo-Orcajada et al. 2022; Albenza-Cano et al. 2020). Vnútna konzistencia dotazníka je vysoká, keďže Cronbachove alfa koeficienty sú nad 0,70, čo je najnižšia hranica akceptovaná ako spoľahlivá. Vzhľadom na tieto charakteristiky bol dotazník ESTPORT považovaný za vhodný nástroj s veľkým potenciálom extrapolácie do iných krajín. Uvedomujeme si, že tento štandardizovaný dotazník nebol preložený do slovenského jazyka použitím metódy reverzného prekladu a jazykový preklad nebol vypracovaný certifikovaným prekladateľom, čo môže mať negatívny vplyv na kvalitu metodologickej časti práce. Avšak, pred samotným zberom dát od študentov športovcov bola slovenská verzia dotazníka testovaná na výbere viacerých respondentov, pôsobiacich v rôznych pracovných oblastiach, a následne boli zapracované korektúry na základe ich podnetov. Zber údajov bol zabezpečený prostredníctvom formuláru Google. Dotazník pozostáva z 84 otázok, ktoré sa týkajú niekoľkých oblastí duálnej kariéry športovca, vrátane sociodemografických a kontextových premenných, športovej kariéry, akademickej kariéry a poradenstva. Formy odpovedí sú viaceré: dichotomické (áno/nie), výber viacerých možností, otvorené odpovede, Likertová 5-bodová škála (1-Veľmi nesúhlasím, 5-Veľmi súhlasím a jej ekvivalenty).

Na získavanie údajov o duálnej kariére vrcholových športovcov od ďalších záujmových skupín boli v roku 2023 vytvorené ad hoc dotazníky odborníkmi z FTVŠ UK v Bratislave:

- Dotazník pre študijných poradcov, vytvorený Ľ. Tománkom v spolupráci s B. Antalom a A. Kaplánovou;
- Dotazník pre trénerov, vytvorený B. Antalom v spolupráci s Ľ. Tománkom a A. Kaplánovou;
- Dotazník pre zástupcov športových organizácií, vytvorený A. Kaplánovou v spolupráci s Ľ. Tománkom a B. Antalom.

Všetky uvedené dotazníky sú súčasťou príloh.

3.3 METÓDY SPRACOVANIA A VYHODNOCOVANIA ZÍSKANÝCH ÚDAJOV

Údaje spracované z Google formulárov boli pripravené na štatistické spracovanie vo forme zošita v programe MS Excel a takto odovzdané Ing. Vladimírovi Lackovi, PhD. na ďalšie spracovanie. Do zošita bola doplnená identifikácia záznamov pre potreby auditu. Základný súbor obsahoval odpovede 373 respondentov, čomu zodpovedalo 133 stípcov s hodnotami.

Technické spracovanie údajov

Datasetsy vykazovali nasledovné charakteristiky, ktoré si vyžiadali extenzívnejšie spracovanie z technického hľadiska:

- Niektoré otázky umožňovali respondentovi vybrať viacero možností. To znamená, že každá možnosť bola v princípe samostatná otázka s odpoveďou „áno“ / „nie“.
- Veľký počet otázok poskytoval možnosť „iné“ s naratívnyim poľom, ktoré respondenti často využívali.
- Významný počet otázok mal odpovede, ktoré bolo potrebné „opraviť“ prípadne „aproximovať“.

Vzhľadom na:

- počet respondentov,
- počet faktických odpovedí,
- nevyhnutnosť manuálne opravovať veľký počet odpovedí,
- auditovateľnosť procesu spracovania dát,
- rýchlu opakovateľnosť procesu spracovania dát pri dodatočných korekciách,
- potrebu ľahko modifikovať štruktúru dátového súboru pre štatistický softvér,

bolo prvotné spracovanie vykonané v databáze. Pre zabezpečenie portability na rôzne zariadenia bol použitý databázový systém MS Access. V databáze bol vytvorený metadátoý model popisujúci štruktúru dotazníka, dátové typy odpovedí (text, číselníková hodnota, a pod.). Ďalej, databáza obsahovala importnú vrstvu pre načítanie obsahu dodaného zošitu MS Excel v textovej podobe bez modifikácií. Následne, databáza spúšťa sériu transformačných programov, ktoré validujú vstupné dáta a prevádzajú ich do štruktúr na základe metadátového modelu. Spomínané transformačné programy obsahujú aj konkrétne korekcie chýb v pôvodných odpovediach. Na základe spracovaných dát sa pripravujú a ukladajú na disk exportné pohľady nad databázovými tabuľkami v štruktúre, aká je požadovaná pre štatistické spracovanie.

SELEKCIA ÚDAJOV PRE ŠTATISTICKÉ SPRACOVANIE A DEFINÍCIA VÝSKUMNÉHO SÚBORU ŠTUDENTOV ŠPORTOVCOV

Z dôvodu efektívnosti už v databázovom systéme dochádza k selekcii respondentov, ktorí sú v zameraní štatistického spracovania. Ide o respondentov, ktorý súčasne spĺňajú tieto kritériá:

1. Vek respondenta je 15 a viac rokov;
2. športová kariéra respondenta je buď na začiatku alebo na vrchole,
3. najvyššia úroveň súťaží respondenta je olympijská, svetová a európska. Národná úroveň je akceptovaná iba u športovcov s vekom 18 a menej rokov a u športovcov, ktorí dostávajú finančnú kompenzáciu od klubu, zväzu, rezortného strediska alebo Slovenského olympijského a športového výboru,
4. respondent nemá ukončené vysokoškolské vzdelanie II. alebo III. stupňa,
5. respondent absolvuje týždenne 6 a viac tréningov. Ak nie je uvedený počet tréningov, musí mať uvedený týždenný počet hodín strávených tréningom v kategórii 5 až 10 hodín alebo viac.

ČASŤ 3

Počet respondentov vyhovujúcich stanoveným kritériám bol 129 z celkového počtu 373.

V rámci spracovania sú respondenti rozdelení do dvoch skupín: „stredoškólači“ a „vysokoškólači“. V rámci dotazníka bolo identifikované neporozumenie otázky o najvyššom dosiahnutom vzdelaní zo strany respondentov, preto na základe preskúmania dát bolo rozdelenie do skupín aproximované takto:

- Respondent je zaradený do skupiny „stredoškólači“ ak spĺňa aspoň jednu z nasledujúcich podmienok
  - Vek 18 rokov a menej.
  - Vek 19 rokov až 21 rokov vrátane, a súčasne počet rokov na danej škole je 3 alebo 4.
- Respondent je zaradený do skupiny „vysokoškólači“, ak nie je zaradený do skupiny „stredoškólači“.

TECHNICKÉ ZABEZPEČENIE ŠTATISTICKÉHO SPRACOVANIE ÚDAJOV

Údaje boli štatisticky spracovávané v štatistickom softvéri „R“ (<https://www.r-project.org/>), ktorý je open-source štandard a je vhodný na použitie pre štatistické súbory menšieho alebo stredne veľkého rozsahu. Všetky výpočty sú uložené v skripte v jazyku „R“, a teda všetky štatistické výpočty nad extraktom z databázy sú opakovateľné.

SPRACOVANIE DOTAZNÍKOV PRE ŠTUDIJNÝCH A KARIÉRNÝCH PORADCOV, TRÉNEROV A ZÁSTUPCOV ŠPORTOVÝCH ORGANIZÁCIÍ

Získané údaje boli spracované v zošite programu MS Excel. Zo vzorky zástupcov športových organizácií bol vylúčený jeden respondent, ktorého odpovede si vzájomne odporovali. Zo vzorky trénerov boli vylúčení respondenti, ktorí trénujú len žiakov základných škôl, a to v počte 71. Odpovede respondentov na otvorené otázky boli vyhodnocované na základe podobných, najčastejšie sa vyskytujúcich odpovedí, a následne syntetizované do tematických oblastí.

ČASŤ 4

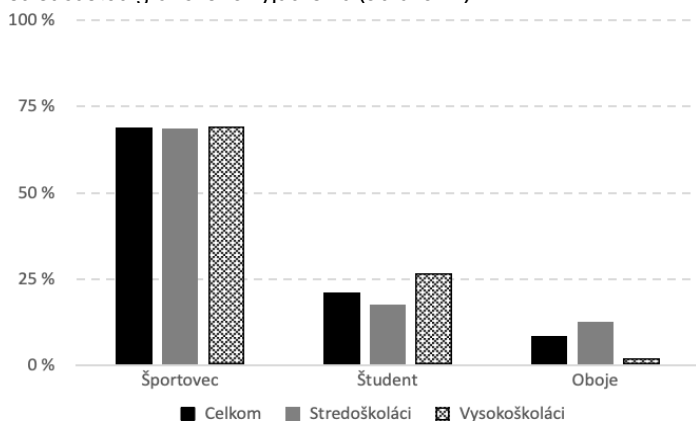
4 VÝSLEDKY VÝSKUMU A DISKUSIA

4.1 NÁZORY ŠTUDENTOV ŠPORTOVCOV NA DUÁLNU KARIÉRU

IDENTITA ŠTUDENTA ŠPORTOVCA

Túto otázku sme vzali za kľúčovú a seba ponímanie študentov športovcov, či sa vnímajú viac ako športovec alebo viac ako študent, sme poňali ako jedno z hľadísk pre ďalšie vyhodnocovanie a interpretáciu dát. Druhým hľadiskom je skutočnosť, či sa jedná a študentov športovcov strednej alebo vysokej školy. Dáta prezentujeme z uvedených dvoch hľadísk z dôvodu, že sa názory na duálnu kariéru javia odlišne vo viacerých oblastiach, čím nás môžu nasmerovať k adresnejším odporúčaniam pre tieto kategórie študentov športovcov.

Zo všetkých uvedených respondentov sa takmer 70 % vníma viac ako športovec a 21% viac ako študent. Zo stredoškôľakov sa 69 % študentov športovcov vníma viac ako športovec, 17,5 % viac ako študent, zvyšných 12,5 % uviedlo možnosť oboje. Podobne je to v prípade vysokoškôľakov, kde sa 70 % študentov športovcov prikláňa k možnosti športovec a 27 % k možnosti študent. Z vysokoškôľakov športovcov sa možnosť oboje vyskytla len v jednom prípade, preto v ďalších otázkach odpovede tohto respondenta nepopisujeme, hoci sú súčasťou grafického vyjadrenia (obrázok 4).

Obrázok 4 Identita študentov športovcov

PREFERENCIA PRE ŠPORT ALEBO ŠTÚDIUM

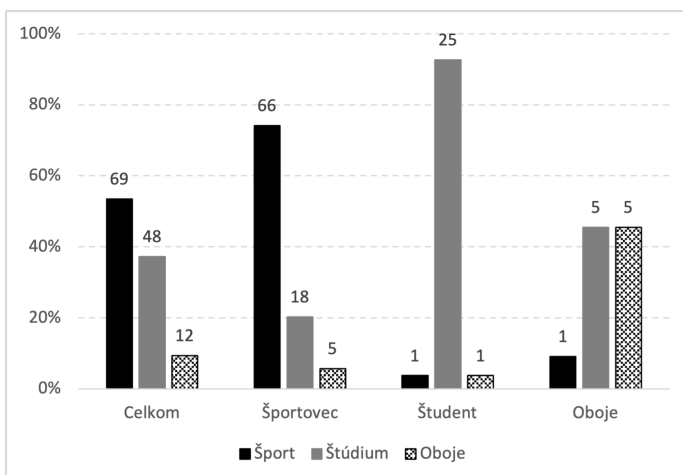
S identitou študentov športovcov veľmi úzko súvisí ich preferencia pre šport alebo štúdium. Zhruba polovica (53 %) respondentov uvádza ako preferenciu šport, tretina (37 %) štúdium a pre zvyšných 9 % sú šport aj štúdium rovnako dôležité. Situácia sa, logicky, výrazne odlišuje z hľadiska seba ponímania. Tí študenti športovci, ktorí sa považujú viac za športovca, sa v 73 % vyjadrili za preferenciu športu. Naopak, 93 % druhej skupiny, ktorá sa vníma viac ako študent, preferuje štúdium oproti športu (obrázok 5).

Z hľadiska stupňa vzdelávania, z celkového počtu stredoškôľakov športovcov 60 % preferuje šport a 30 % štúdium. Stredoškôľáci športovci,

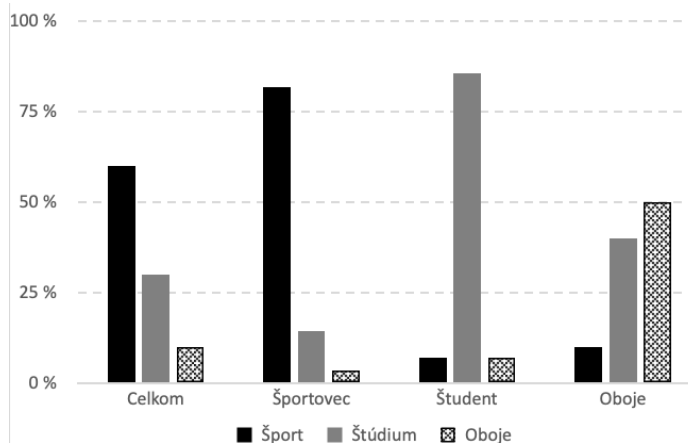
ktorí sa vnímajú viac ako športovci, majú silnú preferenciu pre šport (82 %) a menšiu pre štúdium (15 %). Tí, ktorí sa cítia viac ako študenti, majú výraznejšiu preferenciu pre štúdium (86 %). Stredoškôľáci športovci, ktorí vnímajú svoju pozíciu študenta a športovca rovnocenne, sú rozdelení – polovica nemá konkrétnu preferenciu, ale z druhej polovice až 40 % preferuje štúdium (obrázok 6).

Z celkového počtu vysokoškôľakov športovcov sú preferencie takmer vyrovnané, 43 % preferuje šport a 47 % štúdium. Vysokoškôľáci športovci, ktorí sa vnímajú viac ako športovci, majú stále väčšiu preferenciu pre šport (62 %) oproti štúdiu (30 %). Všetci tí, ktorí sa vnímajú viac ako študenti, preferujú štúdium (obrázok 7).

Výsledky naznačujú, že stredoškôľáci športovci majú v priemere silnejšiu preferenciu pre šport, zatiaľ čo vysokoškôľáci športovci sú viac rozdelení a preferencie sú vyrovnané. To môže súvisieť so zmenou priorit alebo pomeru času venovaného športu a štúdiu po prechode zo strednej školy na vysokú školu.

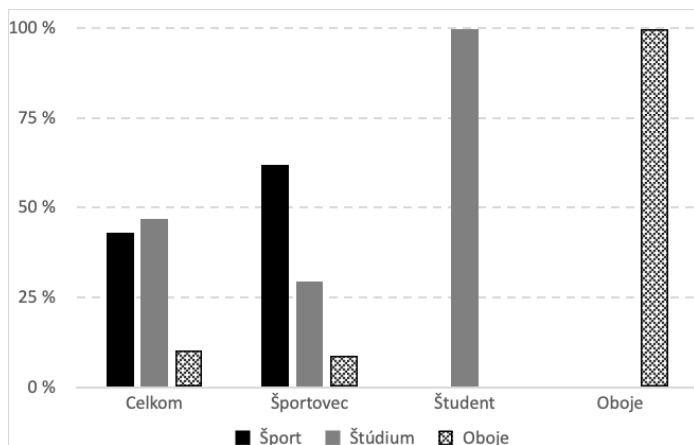

Obrázok 5 Preferencia pre šport alebo štúdium

Obrázok 6 Preferencia pre šport alebo štúdium – stredoškôľáci športovci

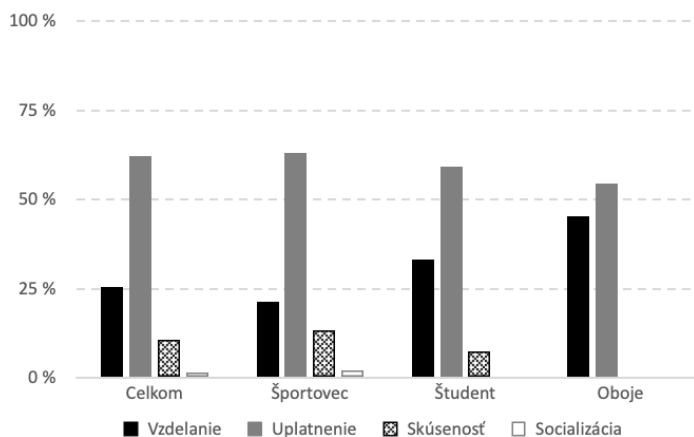
ČASŤ 4

Obrázok 7 Preferencia pre šport alebo štúdium – vysokoškoláci športovci

DÔVODY ŠTÚDIA

Väčšina respondentov (62%) uvádza ako motiváciu na štúdium uplatnenie sa na trhu práce. Druhým najčastejším dôvodom je získanie vzdelania (26%) a nasleduje skúsenosť so štúdiom na vysokej škole (11%). Socializácia ako motivácia k štúdiu sa takmer vôbec neobjavuje medzi odpoveďami. Čo sa týka porovnania z hľadiska seba ponímania, v oboch skupinách prevažuje uplatnenie sa na pracovnom trhu (okolo 60%), no rozdiel je vidieť v motíve získať vzdelanie a ešte výraznejšie v získaní skúsenosti. Tí respondenti, ktorí sa považujú viac za športovcov, uvádzajú menšiu motiváciu študovať pre nadobudnutie vzdelania (21%:33%), ale naopak, až dvojnásobne väčšiu pre nadobudnutie skúsenosti (14%:7%) v porovnaní so skupinou študentov športovcov, ktorí sa vnímajú viac ako študenti. U skupiny študentov športovcov, ktorá sa považuje rovnako za študenta ako športovca, sú len 2 dôvody pre štúdium, a to v približne rovnakej miere uplatnenie sa na trhu práce a získanie vzdelania (obrázok 8).

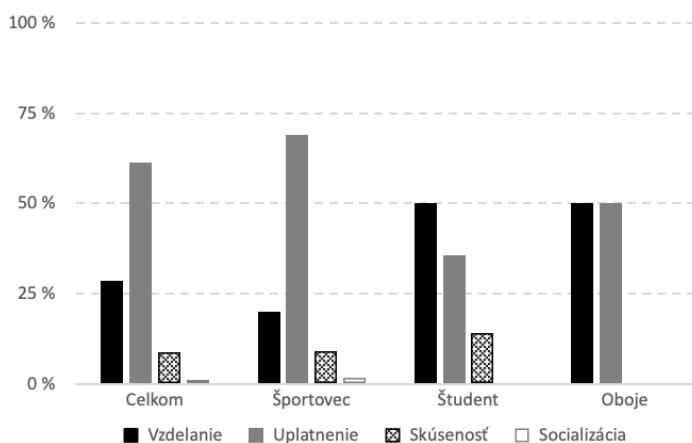

Obrázok 8 Dôvody štúdia

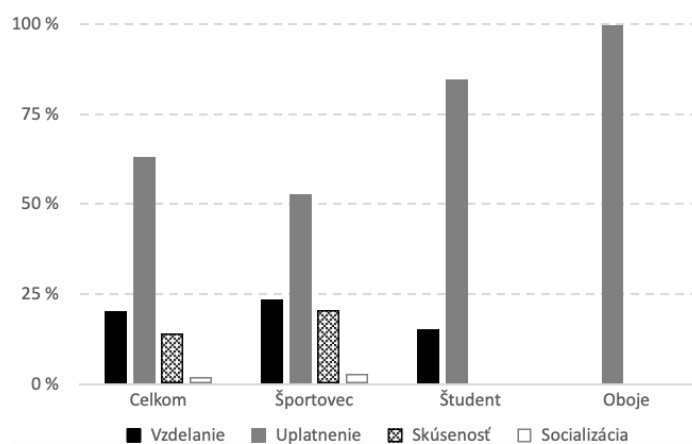
Na základe výsledkov možno pozorovať niekoľko odlišností v dôvodoch štúdia medzi stredoškólakmi a vysokoškólakmi, pričom sa zohľadňuje ich vnímanie ako športovci alebo študenti.

Spolu 29% stredoškólakov športovcov uvádza motív štúdia získanie vzdelania, 61% uplatnenie sa na trhu práce a 9% skúsenosť so štúdiom na vysokej škole. Podobne, stredoškóláci športovci, ktorí sa vnímajú viac ako športovci, majú väčší dôraz na uplatnenie sa na pracovnom trhu (69%) a menší na získanie vzdelania (20%). Iná situácia je u stredoškólakov športovcov, ktorí sa vnímajú ako študenti. Evidujeme väčší podiel tých, ktorí študujú kvôli vzdelaniu (50%) oproti tým, ktorí študujú kvôli uplatneniu sa (36%). Socializácia nie je dôvodom stredoškólakov športovcov pre štúdium (obrázok 9).

Medzi vysokoškólakmi športovcami je menších podiel takých respondentov, ktorí študujú kvôli vzdelaniu (20%), pričom väčšina uvádza uplatnenie sa na trhu práce (63%) ako hlavný motív štúdia. Vysokoškóláci športovci, ktorí sa vnímajú ako športovci, kladú väčší dôraz na získanie skúsenosti so vzdelávaním na vysokej škole (21%) a menší na získanie vzdelania (24%). Významná väčšina (85%) tých, ktorí sa vnímajú ako študenti, študujú kvôli uplatneniu sa na pracovnom trhu, druhotným dôvodom je získanie vzdelania (obrázok 10).

Obrázok 9 Dôvody štúdia – stredoškóláci športovci

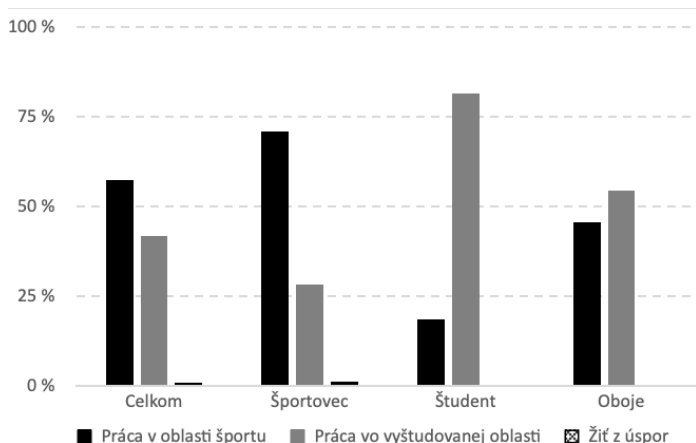
Obrázok 10 Dôvody štúdia – vysokoškóláci športovci

Z uvedených výsledkov vyplýva, že v stredoškolskom období majú študenti športovci väčšiu rôznorodosť v dôvodoch štúdia v závislosti od toho, ako vnímajú svoje športové a študentské identity. Na vysokých školách je dôraz viac kladený na uplatnenie sa na trhu práce, pričom aj tu je badať rozdiel v dôvodoch v závislosti od seba ponímania študentov športovcov.

PLÁNY PO SKONČENÍ ŠPORTOVEJ KARIÉRY

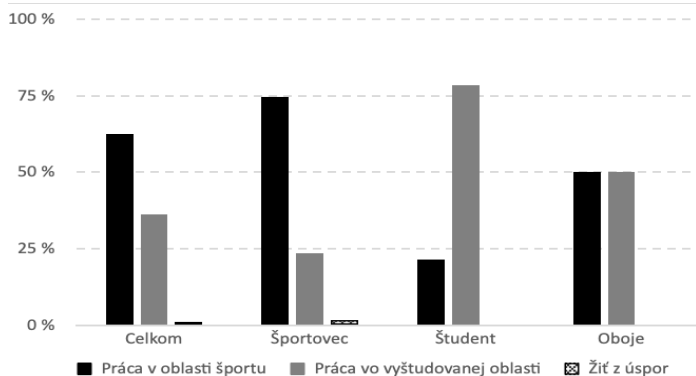
Väčšia polovica respondentov (57%) chce po skončení športovej kariéry pracovať v oblasti športu a 42% v oblasti, ktorú vyštudovala, resp. študuje. Z pohľadu seba ponímania respondentov pozorujeme protichodné názory na plány po skončení športovej kariéry. Kým väčšina študentov športovcov, ktorí sa vnímajú ako športovci (71%), chce pracovať v oblasti športu, väčšina druhej skupiny respondentov, ktorí sa vnímajú viac ako študenti (81%), chce pracovať vo vyštudovanej oblasti. Nad žítím z úspor uvažuje len 1 športovec, študent strednej školy (obrázok 11).

ČASŤ 4

Obrázok 11 Plány po skončení športovej kariéry

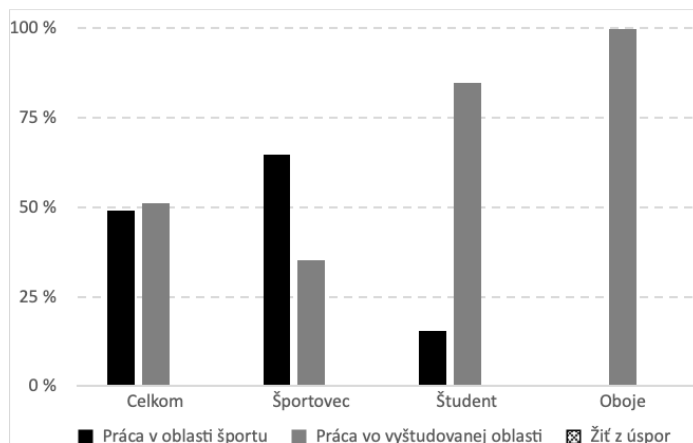
Z celkového počtu žiakov strednej školy až 63% chce pracovať v oblasti športu a 36% vo vyšťudovanej oblasti. Stredoškólači športovci, ktorí sa vnímajú ako športovci, majú výraznú preferenciu pre prácu v oblasti športu (75%) oproti vo vyšťudovanej oblasti (24%). Naopak, stredoškólači športovci, ktorí sa vnímajú ako študenti, väčšinou plánujú pracovať vo vyšťudovanej oblasti (79%) a len menšina v oblasti športu (21%). Respondenti, ktorí vnímajú svoju identitu rovnocenne, majú rozdelené preferencie: polovica chce pracovať v oblasti športu a polovica vo vyšťudovanej oblasti. Žiť z úspor stredoškólači športovci neplánujú, až na jedného respondenta (obrázok 12).

Obrázok 12 Plány po skončení športovej kariéry – stredoškólači športovci

Čo sa týka vysokoškólačkov, v globále polovica študentov športovcov plánuje pracovať v oblasti športu a polovica vo vyšťudovanej oblasti. Celkom 65% tých, ktorí sa vnímajú viac ako športovci, chce pracovať v oblasti športu a 35% vo vyšťudovanej oblasti. V prípade vysokoškólačkov športovcov, ktorí sa vidia viac ako študenti, je situácia protichodná. Len 15% plánuje pracovať v oblasti športu a 85% v oblasti, ktorú vyšťudovali, resp. študujú. Žiadny športovec vysokej školy neplánuje žiť z úspor (obrázok 13).

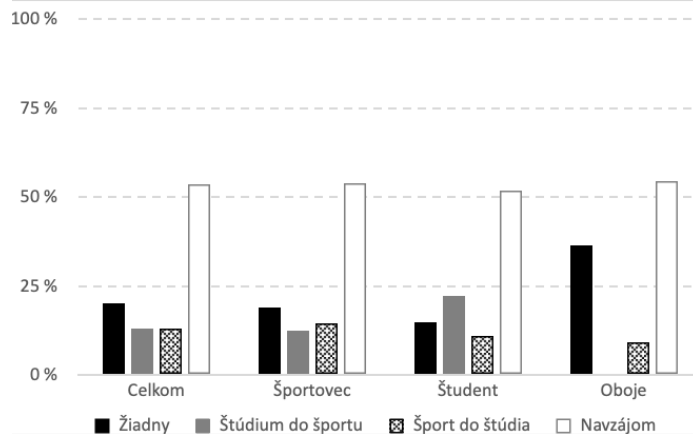
Na základe výsledkov môžeme konštatovať, že stredoškólači športovci majú častejšie tendenciu plánovať kariéru v oblasti športu, zatiaľ čo vysokoškólači športovci, a najmä tí, ktorí sa viac identifikujú so študentskou rovinou, majú väčšiu preferenciu pracovať vo vyšťudovanej oblasti.

Obrázok 13 Plány po skončení športovej kariéry – vysokoškólači športovci

VNÍMANIE VZÁJOMNÝCH ZÁSACHOV ŠPORTOVEJ KARIÉRY A ŠTÚDIA

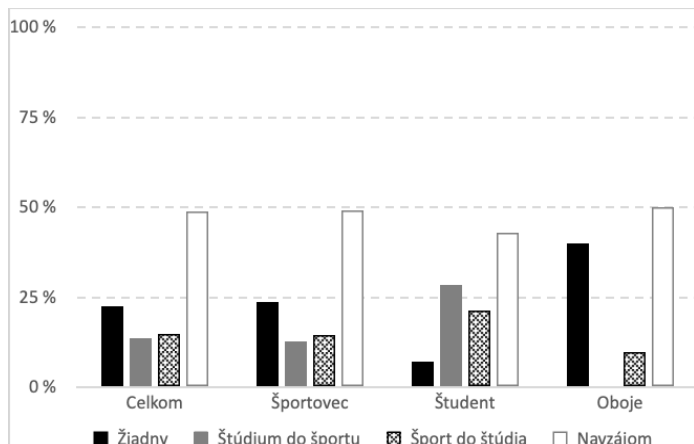
Polovica (53%) študentov športovcov si myslí, že športová kariéra a štúdium sa ovplyvňujú navzájom, naopak 20% nevníma žiadne zásahy jednej oblasti do druhej. Spolu 13% respondentov vníma situáciu tak, že športová kariéra zasahuje do štúdia a naopak, 13% sa domnieva, že štúdium zasahuje do športovej kariéry. Z hľadiska seba ponímania je vidieť mierny rozdiel iba v tom, že tí, ktorí sa vnímajú viac ako študenti, sa vo väčšej miere prikláňajú k tomu, že štúdium im zasahuje do športovej kariéry (22%:12%), (obrázok 14).

Obrázok 14 Vnímanie vzájomných zásahov športovej kariéry a štúdia

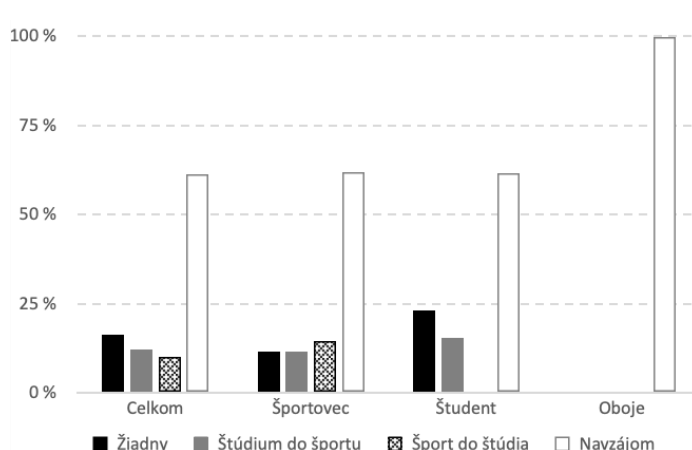
Z hľadiska stupňa štúdia rovnako polovica (49%) stredoškólačkov športovcov si myslí, že šport a štúdium zasahujú jeden do druhého. Len 23% respondentov nevníma žiadne zásahy, pričom zvyšok odpovedí je pomerne vyvážený – 14% cíti, že štúdium zasahuje do športu a 15% vníma zásahy opačným smerom. V prípade stredoškólačkov športovcov, ktorí sa vnímajú viac ako športovci, je situácia takmer identická. Avšak medzi respondentmi, ktorí sa vidia viac ako študenti, prevažuje vnímanie vzájomných zásahov (43%), pričom 29% cíti, že šport zasahuje do štúdia a 21% vníma zásahy opačným smerom. Odlišná situácia sa ukazuje v prípade stredoškólačkov športovcov, ktorí sa vnímajú rovnocenne ako študenti aj ako športovci, kde približne 1/2 tvrdí, že do seba šport a štúdium nezasahujú a druhá polovica naopak uvádza, že sa ovplyvňujú navzájom (obrázok 15).

ČASŤ 4

Obrázok 15 Vnímanie vzájomných zásahov športovej kariéry a štúdia – stredoškólační športovci

Medzi vysokoškólačkmi športovcami 61% vníma vzájomné zásahy športu a štúdia. Len 16% respondentov nevidí medzi týmito dvomi oblasťami žiadne zásahy. Zvyšok odpovedí je pomerne vyvážený – 12% uvádza, že štúdium zasahuje do športu a 10% vníma zásahy opačným smerom. Pri rozlišovaní, či sa respondent vníma viac ako študent alebo športovec, nie sú významné rozdiely v vnímaní vzájomných zásahov. Zaujímavosťou je, že ani jeden vysokoškólačk športovec, ktorý sa vníma ako študent, nepocituje, že by mu šport zasahoval do štúdia (obrázok 16).

Obrázok 16 Vnímanie vzájomných zásahov športovej kariéry a štúdia – vysokoškólační športovci

Celkovo možno povedať, že stredoškólační športovci, ktorí sa viac vnímajú ako študenti, majú tendenciu viac vnímať vzájomné zásahy medzi športom a štúdiom, zatiaľ čo vysokoškólační športovci majú pomerne vyrovnané vnímanie, nezávisle od toho, ako sa identifikujú.

Ďalej sme odpovede na otázky, či respondenti vnímajú, že im športová kariéra zasahuje do štúdia alebo naopak, dali do porovnania s odpoveďami na veľmi podobnú otázku v dotazníku, a to je miera súhlasu s tým, že štúdium zasahuje do športovej kariéry. Až 70% respondentov, ktorí uviedli, že im štúdium zasahuje do športovej kariéry alebo do seba zasahujú vzájomne potvrdilo, že štúdium do športovej kariéry zasahuje. Zaujímavosťou však je, že až 42% tých, ktorí odpovedali, že štúdium im nezasahuje do športovej kariéry potom odpovedali, že súhlasia s tým, že štúdium do športovej kariéry zasahuje (tabuľky 9 a 10).

Tabuľka 9 Vnímanie miery zásahu štúdia do športovej kariéry za predpokladu zásahu do športovej kariéry

Vnímanie miery zásahu štúdia do športovej kariéry za predpokladu zásahu do športovej kariéry

Skupina	Štúdium zasahuje do športu		Celkom	Športovec	Študent	Oboje	N.A.
Celkom	Celkom	Počet	86	59	20	6	1
	Úplne nesúhlasím	Počet	5	5	0	0	0
		Podiel (s)	5,81%	8,47%	0,00%	0,00%	0,00%
Skôr nesúhlasím	Počet	5	3	2	0	0	
	Podiel (s)	5,81%	5,08%	10,00%	0,00%	0,00%	
Ani nesúhlasím ani súhlasím	Počet	16	9	7	0	0	
	Podiel (s)	18,60%	15,25%	35,00%	0,00%	0,00%	
Skôr súhlasím	Počet	37	23	8	5	1	
	Podiel (s)	43,02%	38,98%	40,00%	83,33%	100,00%	
Úplne súhlasím	Počet	23	19	3	1	0	
	Podiel (s)	26,74%	32,20%	15,00%	16,67%	0,00%	

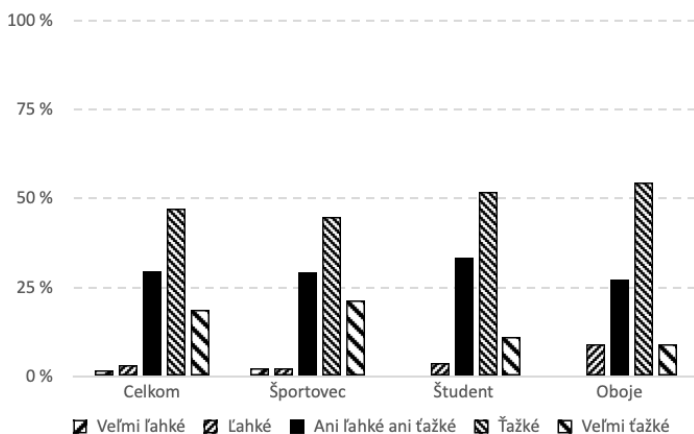
ČASŤ 4

Tabuľka 10 Vnímanie miery zásahu štúdia do športovej kariéry za predpokladu BEZ zásahu do športovej kariéry

Skupina	Štúdium zasahuje do športu		Celkom	Športovec	Študent	Oboje	N.A.
Celkom	Celkom	Počet	43	30	7	5	1
	Úplne nesúhlasím	Počet	3	2	0	1	0
		Podiel (s)	6,98%	6,67%	0,00%	20,00%	0,00%
	Skôr nesúhlasím	Počet	12	6	3	3	0
		Podiel (s)	27,91%	20,00%	42,86%	60,00%	0,00%
	Ani nesúhlasím ani súhlasím	Počet	10	8	1	1	0
		Podiel (s)	23,26%	26,67%	14,29%	20,00%	0,00%
	Skôr súhlasím	Počet	16	12	3	0	1
		Podiel (s)	37,21%	40,00%	42,86%	0,00%	100,00%
	Úplne súhlasím	Počet	2	2	0	0	0
		Podiel (s)	4,65%	6,67%	0,00%	0,00%	0,00%

VNÍMANIE MIERY NÁROČNOSTI ZOSÚLADENIA ŠPORTOVEJ KARIÉRY SO ŠTÚDIOM

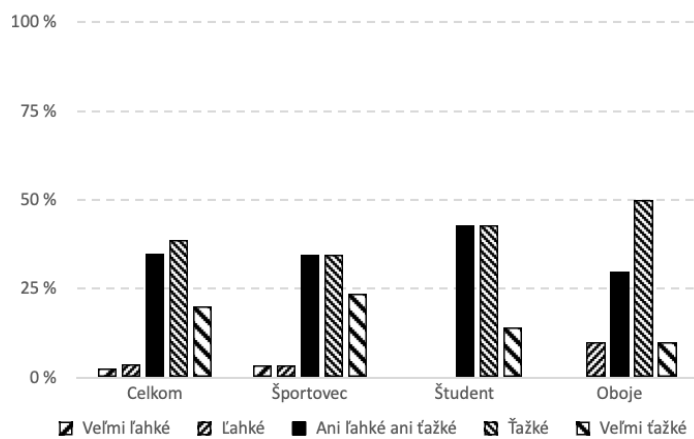
Dve tretiny respondentov si myslia, že zosúladiť športovú kariéru so štúdiom je ťažké až veľmi ťažké a len do 5 %, že je to ľahké. Z hľadiska seba ponímania nepozorujeme významné rozdiely (obrázok 17).

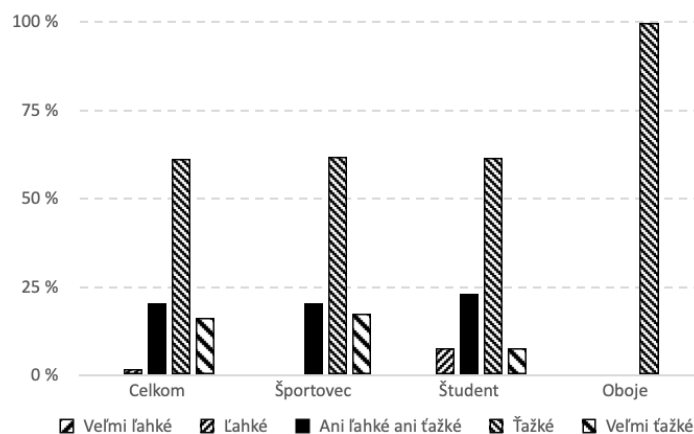
Obrázok 17 Vnímanie miery náročnosti zosúladenia športovej kariéry so štúdiom

Z hľadiska stupňa štúdia sa viac ako polovica športovcov študujúcich na stredných školách prikláňa k tomu, že zosúladiť športovú kariéru so športom je ťažké až veľmi ťažké. Iba 6 % to vníma ako ľahké, resp. veľmi ľahké. Zvyšných 35 % označilo možnosť ani ťažké, ani ľahké. Totožná situácia je v prípade stredoškolákov športovcov, ktorí sa vnímajú viac ako športovci, a aj stredoškoláci športovci, ktorí sa vnímajú viac ako študenti, resp. rovnocenne ako študenti a športovci, vnímajú zosúladenie športovej kariéry so štúdiom ako náročné (obrázok 18).

Z pohľadu vysokoškolákov, viac ako 2/3 respondentov vníma zosúladenie športovej kariéry so štúdiom ako ťažké až veľmi ťažké. Ako ľahké to vníma iba jeden študent športovec. Zvyšných 20 % zastáva názor, že zosúladenie športovej kariéry so štúdiom nie je ani ťažké ani ľahké. Z hľadiska seba ponímania opýtaných nepozorujeme významné rozdiely (obrázok 19).

Obrázok 18 Vnímanie miery náročnosti zosúladenia športovej kariéry so štúdiom - stredoškoláci športovci

Obrázok 19 Vnímanie miery náročnosti zosúladenia športovej kariéry so štúdiom - vysokoškoláci športovci

Celkovo možno povedať, že obe skupiny vnímajú zosúladenie športovej kariéry so štúdiom ako výzvu. Vysoký podiel respondentov považuje toto zosúladenie za ťažké a vyjadruje, že nie je jednoduché zvládnuť obidve oblasti súčasne.

Prostredníctvom dvoch nižšie uvedených tabuliek 11 a 12 prezentujeme súvislosť medzi odpoveďami na dve rôzne otázky, ktoré zisťujú rovnaký fakt. Na jednej strane sme sa pýtali, ako veľmi je

ČASŤ 4

náročne zosúladiť športovú kariéru so štúdiom, na strane druhej sme zisťovali vyjadrenie miery súhlasu s pocitom, že nie je možné zosúladiť štúdium a športovú kariéru. Prvá tabuľka č. 11 prezentuje skupinu respondentov, ktorí sa vnímajú viac ako športovci a druhá tabuľka č. 12 tých, ktorí sa vnímajú viac ako študenti. Dalo by sa očakávať, že odpovede si nebudú protirečiť. Avšak pozorujeme, že percentá sú výrazne vychýlené od diagonály, na základe čoho môžeme

konštatovať dve možnosti. Buď sú odpovede nekonzistentné, alebo v druhom prípade nám vyhodnotená data naznačujú, že ak aj vieme oblasti štúdia a športovej kariéry zosúladiť, je to mimoriadne náročné. Tento trend je obzvlášť vidieť v prípade vysokoškolákov a z hľadiska seba ponímania v prípade tých študentov športovcov, ktorí sa vnímajú viac ako študenti.

Tabuľka 11 Vyjadrenie náročnosti zosúladenia športovej kariéry a štúdia verzus vyjadrenie pocitu nemožnosti zosúladiť štúdium a športovú kariéru – skupina študentov športovcov so seba identitou športovca

Športovec (podiel)

Skupina	Obtiažnosť zosúladenia športovej kariéry so štúdiom	Celkom	Pocit nemožnosť zosúladiť štúdium a športovú kariéru				
			Úplne nesúhlasím	Skôr nesúhlasím	Ani nesúhlasím ani súhlasím	Skôr súhlasím	Úplne súhlasím
Celkom	Celkom	100,00%	32,58%	28,09%	16,85%	17,98%	4,49%
	Veľmi ľahké	2,25%	1,12%	0,00%	0,00%	1,12%	0,00%
	Ľahké	2,25%	2,25%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Ani ľahké ani ťažké	29,21%	12,36%	11,24%	4,49%	0,00%	1,12%
	Ťažké	44,94%	11,24%	16,85%	5,62%	10,11%	1,12%
	Veľmi ťažké	21,35%	5,62%	0,00%	6,74%	6,74%	2,25%
Stredoškoláci	Celkom	100,00%	30,91%	32,73%	16,36%	14,55%	5,45%
	Veľmi ľahké	3,64%	1,82%	0,00%	0,00%	1,82%	0,00%
	Ľahké	3,64%	3,64%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Ani ľahké ani ťažké	34,55%	9,09%	18,18%	5,45%	0,00%	1,82%
	Ťažké	34,55%	9,09%	14,55%	3,64%	7,27%	0,00%
	Veľmi ťažké	23,64%	7,27%	0,00%	7,27%	5,45%	3,64%
Vysokoškoláci	Celkom	100,00%	35,29%	20,59%	17,65%	23,53%	2,94%
	Veľmi ľahké	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Ľahké	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Ani ľahké ani ťažké	20,59%	17,65%	0,00%	2,94%	0,00%	0,00%
	Ťažké	61,76%	14,71%	20,59%	8,82%	14,71%	2,94%
	Veľmi ťažké	17,65%	2,94%	0,00%	5,88%	8,82%	0,00%

Tabuľka 12 Vyjadrenie náročnosti zosúladenia športovej kariéry a štúdia verzus vyjadrenie pocitu nemožnosti zosúladiť štúdium a športovú kariéru – skupina študentov športovcov so seba identitou študenta

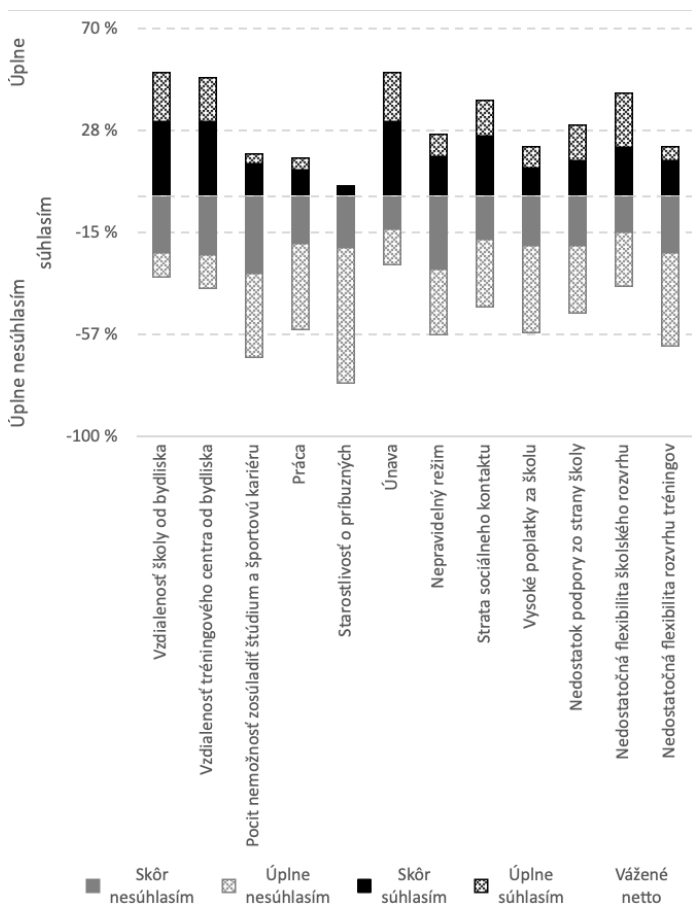
Študent (podiel)

Skupina	Obtiažnosť zosúladenia športovej kariéry so štúdiom	Celkom	Pocit nemožnosť zosúladiť štúdium a športovú kariéru				
			Úplne nesúhlasím	Skôr nesúhlasím	Ani nesúhlasím ani súhlasím	Skôr súhlasím	Úplne súhlasím
Celkom	Celkom	100,00%	37,04%	40,74%	14,81%	3,70%	3,70%
	Veľmi ľahké	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Ľahké	3,70%	3,70%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Ani ľahké ani ťažké	33,33%	11,11%	14,81%	3,70%	3,70%	0,00%
	Ťažké	51,85%	14,81%	22,22%	11,11%	0,00%	3,70%
	Veľmi ťažké	11,11%	7,41%	3,70%	0,00%	0,00%	0,00%
Stredoškoláci	Celkom	100,00%	42,86%	28,57%	21,43%	7,14%	0,00%
	Veľmi ľahké	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Ľahké	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Ani ľahké ani ťažké	42,86%	7,14%	21,43%	7,14%	7,14%	0,00%
	Ťažké	42,86%	21,43%	7,14%	14,29%	0,00%	0,00%
	Veľmi ťažké	14,29%	14,29%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Vysokoškoláci	Celkom	100,00%	30,77%	53,85%	7,69%	0,00%	7,69%
	Veľmi ľahké	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Ľahké	7,69%	7,69%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Ani ľahké ani ťažké	23,08%	15,38%	7,69%	0,00%	0,00%	0,00%
	Ťažké	61,54%	7,69%	38,46%	7,69%	0,00%	7,69%
	Veľmi ťažké	7,69%	0,00%	7,69%	0,00%	0,00%	0,00%

ČASŤ 4

PREKÁŽKY V DUÁLNEJ KARIÉRE

Medzi najvýznamnejšie prekážky v duálnej kariére z hľadiska počtu výskytu odpovedí patria: únava, vzdialenosť školy od bydliska a vzdialenosť tréningového centra od bydliska (všetky možnosti označilo 52-50 % študentov športovcov), nasleduje nedostatočná flexibilita školského rozvrhu a strata sociálneho kontaktu (označilo 43-40 % opýtaných). Ďalej to je nedostatok podpory zo strany školy a nepravidelný režim (30-26 % respondentov). Len 21 % študentov športovcov považuje za bariéry nedostatočnú flexibilitu rozvrhov tréningov a vysoké poplatky za školu, 18 % pocit nemožnosti zosúladienia športovej kariéry so štúdiom, 16 % prácu a 5 % starostlivosť o príbuzných (obrázok 20).

Obrázok 20 Prekážky v duálnej kariére

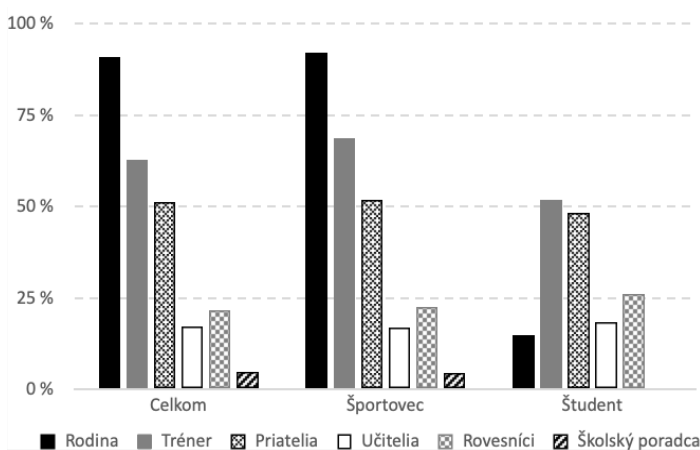
Z nižšie uvedených výsledkov korelačných matíc prostredníctvom tabuľky 13 je možné odvodiť niekoľko dôležitých poznatkov o vzájomných vzťahoch medzi prekážkami v duálnej kariére študentov športovcov. **Najvýraznejšia miera korelácie (0,69) je medzi vzdialenosťou školy od bydliska a vzdialenosťou tréningového centra od bydliska**, čo znamená, že väčšia skupina študentov športovcov sa stretáva s oboma prekážkami súčasne. Je možné, že sa jedná o respondentov, ktorí za tréningami a školou dochádzajú z okrajových častí miest alebo dedín, alebo sú odkázaní na odvoz rodičov a pod. **Najčastejšie korelovaná s inými prekážkami je únava**, a to so stratou sociálneho kontaktu (0,55), vzdialenosťou školy od bydliska (0,53), s prácou (0,48), nepravidelným režimom (0,44) a so vzdialenosťou tréningového centra od bydliska (0,43). V tomto prípade môže byť únava spôsobená tréningom, štúdiom, prácou či cestovaním, ale aj narušením režimom po súťaži, sústredení a pod. Únava môže spôsobovať stratu sociálneho kontaktu s priateľmi. **Vzťah tiež pozorujeme medzi nedostatkom podpory zo strany školy**

a nedostatočnou flexibilitou školského rozvrhu (0,53) a prácou (0,45). V súvislosti s prácou môžeme uvažovať o vnímaní nedostatku podpory školy z finančného hľadiska, napr. vysoké školné, absencia štipendia za športové úspechy, doplňovanie za nadštandardnú dĺžku štúdia a pod. **Vzdialenosť školy od bydliska koreluje so stratou sociálneho kontaktu (0,44)**, čo naznačuje, že respondenti majú okruh priateľov zo školského prostredia a prílišná vzdialenosť od školy im výrazne obmedzuje stretávanie sa. Celkovo tieto korelácie ponúkajú dôležité informácie o tom, ako rôzne prekážky v duálnej kariére študentov športovcov súvisia medzi sebou. Tieto zistenia môžu byť nápomocné pri vyvíjaní podporných opatrení a programov na zlepšenie podmienok duálnej kariéry študentov športovcov.

PODPORA ROVNOVÁHY MEDZI ŠTÚDIOM A ŠPORTOVOU KARIÉROU

Vo všeobecnosti majú študenti športovci najväčšiu podporu zo strany rodiny (91%), nasleduje podpora trénera (63%) a priateľov (51%). U rovesníkov nachádza podporu len 22% respondentov, ešte menej je to u učiteľov (17%) a školských poradcov (5%). Výsledky naznačujú, že škola neposkytuje dostatočnú podporu v dvojitej kariére študentom športovcom. Z hľadiska seba ponímania respondentov sú odpovede študentov športovcov, ktorí sa vnímajú viac ako športovci, identické s uvedenými výsledkami. V prípade respondentov, ktorí sa vnímajú viac ako študenti, vidíme markantný rozdiel v tom, že len 15% má podporu v rodine. Inak je trend vnímania podpory zo strany jednotlivých faktorov veľmi podobný. Výsledky naznačujú, že študenti športovci, ktorí sa vnímajú viac ako športovci, vidia vyššiu podporu u trénera v porovnaní so skupinou respondentov, ktorí sa vnímajú viac ako študenti (obrázok 21).

Stredoškooláci športovci majú najväčšiu podporu v rodine (89%),

Obrázok 21 Podpora rovnováhy medzi štúdiom a športovou kariérou

v trénerovi (65%) a priateľoch (53%). Podpora rovesníkov (22%), učiteľa (16%) a školského poradcu je veľmi malá (5%). Z hľadiska seba ponímania, respondenti, ktorí sa vnímajú viac ako športovci, uvádzajú väčšiu podporu trénera ako tí, ktorí sa vnímajú viac ako študenti (72% : 57%), (obrázok 22).

V kategórii vysokoškoolákov športovcov je trend vnímania podpory pri udržiavaní rovnováhy medzi štúdiom a športovou kariérou veľmi podobný ako v prípade stredoškoolákov. Dokonca vnímanie podpory trénera zo strany respondentov, ktorí sa vnímajú viac ako športovci, je oproti vnímaniu tých, ktorí sa vnímajú viac ako študenti, ešte výraznejšie (65% : 46%), (obrázok 23).

ČASŤ 4

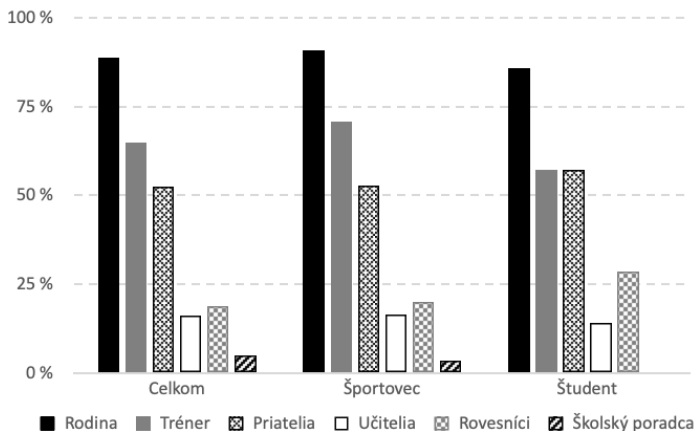
Tabuľka 13 Vzájomné vzťahy medzi prekážkami v duálnej kariére študentov športovcov

Skupina: Celkom

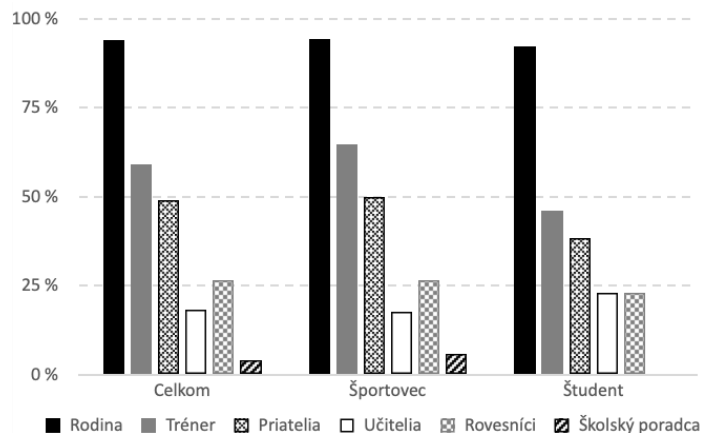
Sebahodnotenie: Celkom

	Vzdialenosť školy od bydliska	Vzdialenosť tréningového centra od bydliska	Pocit nemožnosť zosúladiť štúdium a športovú kariéru	Práca	Starostlivosť o príbuzných	Únava	Nepravidelný režim	Strata sociálneho kontaktu	Vysoké poplatky za školu	Nedostatok podpory zo strany školy	Nedostatočná flexibilita školského rozvrhu	Nedostatočná flexibilita rozvrhu tréningov
Vzdialenosť školy od bydliska	1,00	0,69	0,27	0,40	0,21	0,53	0,32	0,44	0,27	0,30	0,34	0,31
Vzdialenosť tréningového centra od bydliska	0,69	1,00	0,21	0,30	0,15	0,43	0,31	0,34	0,22	0,25	0,28	0,24
Pocit nemožnosť zosúladiť štúdium a športovú kariéru	0,27	0,21	1,00	0,38	0,17	0,40	0,40	0,35	0,27	0,38	0,33	0,20
Práca	0,40	0,30	0,38	1,00	0,38	0,48	0,31	0,41	0,30	0,45	0,35	0,26
Starostlivosť o príbuzných	0,21	0,15	0,17	0,38	1,00	0,24	0,24	0,22	0,18	0,18	0,17	0,40
Únava	0,53	0,43	0,40	0,48	0,24	1,00	0,44	0,55	0,22	0,41	0,34	0,34
Nepravidelný režim	0,32	0,31	0,40	0,31	0,24	0,44	1,00	0,40	0,32	0,28	0,29	0,35
Strata sociálneho kontaktu	0,44	0,34	0,35	0,41	0,22	0,55	0,40	1,00	0,29	0,41	0,39	0,28
Vysoké poplatky za školu	0,27	0,22	0,27	0,30	0,18	0,22	0,32	0,29	1,00	0,23	0,24	0,15
Nedostatok podpory zo strany školy	0,30	0,25	0,38	0,45	0,18	0,41	0,28	0,41	0,23	1,00	0,57	0,23
Nedostatočná flexibilita školského rozvrhu	0,34	0,28	0,33	0,35	0,17	0,34	0,29	0,39	0,24	0,57	1,00	0,30
Nedostatočná flexibilita rozvrhu tréningov	0,31	0,24	0,20	0,26	0,40	0,34	0,35	0,28	0,15	0,23	0,30	1,00

Celkovo je možné povedať, že rodina, tréner a priatelia sú pre študentov športovcov kľúčovými zdrojmi podpory v snahe o rovnováhu medzi štúdiom a športovou kariérou. Rovnako sa zdá, že vnímanie podpory od trénera môže byť ovplyvnené tým, ako sa študent identifikuje vo vzťahu k športu a štúdiu. Zároveň však výsledky poukazujú na potrebu väčšej učiteľskej angažovanosti a podpory zo strany školských poradcov.

Obrázok 22 Podpora rovnováhy medzi štúdiom a športovou kariérou – stredoškolskí športovci

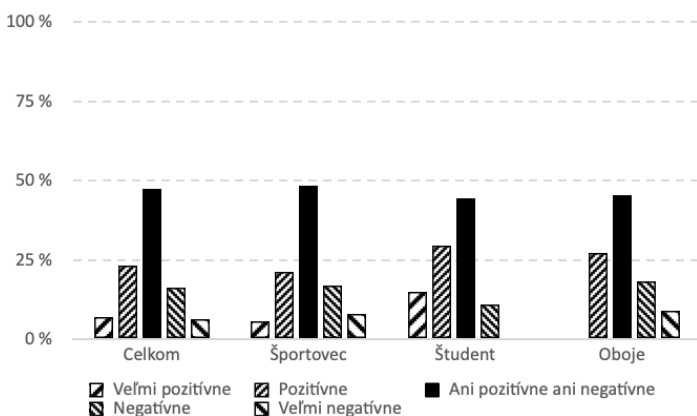
Obrázok 23 Podpora rovnováhy medzi štúdiom a športovou kariérou – vysokoškolskí športovci

ČASŤ 4

UČEBNÉ OSNOVY DUÁLNEHO VZDELÁVANIA

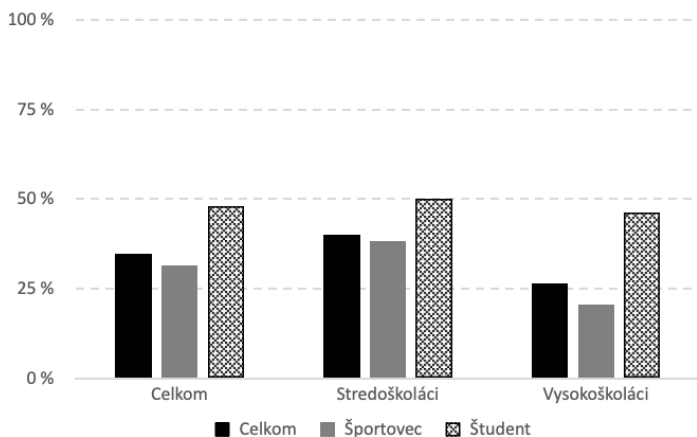
Výsledky v tomto smere sú veľmi nejednoznačné, nakoľko takmer polovica študentov športovcov sa ku kvalite učebných osnov duálneho vzdelávania v školách nevyjadřila. Odpovede druhej polovice respondentov naznačujú, že respondenti hodnotia učebné osnovy duálneho vzdelávania skôr pozitívne (30%) ako negatívne (22%), hoci rozdiely sú minimálne. Významný rozdiel medzi pozitívnym (45%) a negatívnym hodnotením (11%) je vidieť v skupine študentov športovcov, ktorá sa vníma viac ako študent (obrázok 24). Nakoľko až polovica respondentov sa ku otázke kvality učebných osnov duálneho vzdelávania nevyjadřila, odpovede ďalej nevyhodnocujeme z hľadiska stupňa vzdelávania.

Obrázok 24 Učebné osnovy duálneho vzdelávania

POUŽÍVANIE FORIEM VYUČOVANIA PODPORUJÚCICH DUÁLNU KARIÉRU

Z výsledkov vyplýva, že len 35% stredných a vysokých škôl, kde študujú naši respondenti, používa formy vyučovania podporujúce duálnu kariéru. Situácia je horšia na vysokých školách (27%) v porovnaní so strednými školami (40%). Hoci, študenti športovci, ktorí sa vnímajú viac ako študenti, to vnímajú viac pozitívne až polovica z nich uvádza, že školy využívajú formy vyučovania, ktoré duálnu kariéru podporujú (obrázok 25).

Obrázok 25 Používanie foriem vyučovania podporujúcich duálnu kariéru

DIŠTANČNÉ VZDELÁVANIE A POUŽÍVANIE VIRTUÁLNYCH NÁSTROJOV VO VYUČOVACOM PROCESE

Dištančné vzdelávanie úzko súvisí s využívaním virtuálnych nástrojov. Preto sme sa pri vyhodnocovaní odpovedí študentov športovcov pozreli na obidve otázky súčasne (tabuľka 14). V princípe by mohlo platiť, že čím pozitívnejšie je hodnotené dištančné vzdelávanie vo všeobecnosti, tým viac školy vo výučbe využívajú virtuálne nástroje. V našom prípade to však nie je úplne tak, o čom svedčia významne vychýlené čísla v tabuľke od očakávanej diagonály smerom napravo (zvýraznené tmavou farbou), výraznejšie u vysokoškoolákov.

Ku kvalite dištančného vzdelávania sa nevyjadřila zhruba polovica respondentov, a to ako celkovo, tak s prihliadnutím na stupeň školy. Domnievame sa, že to je z dôvodu, že študenti športovci nemajú úplne jasnú predstavu o tom, čo (efektívne) dištančné vzdelávanie je a ako by malo (alebo mohlo) vyzeráť. Druhá polovica respondentov vníma dištančné vzdelávanie viac pozitívne ako negatívne v pomere 2:1.

Kontrast však vidíme pri porovnaní s odpoveďami na otázku, do akej miery využívajú školy virtuálne nástroje vo vyučovacom procese, pretože len 12% odpovedalo, že školy virtuálne nástroje používajú oproti 63%, v ktorých sa tieto nástroje nepoužívajú. V prípade vysokých škôl je to dokonca 71%. Zaujímavé je, že aj tí študenti športovci, ktorí dištančné vzdelávanie vnímajú pozitívne tvrdia, že školy neaplikujú virtuálne nástroje do výučby. Dôležité je upozorniť, že až vyše 30% študentov športovcov, ktorí sa ku kvalite dištančného vzdelávania nevyjadřili, študuje na školách, v ktorých sa virtuálne nástroje nevyužívajú.

OSOBNÉ DÔVODY ŠTÚDIA

Dôvody štúdia študentov športovcov sú veľmi vyrovnané a sú prezentované v tabuľkách 15, 16 a 17. Celkovo 82% respondentov verí, že akademický titul umožňuje jednoduchšie získať zamestnanie, 74% respondentov študuje, aby získalo potrebné vedomosti a zručnosti a 70% študuje, aby získalo akademický titul. Medzi názormi žiakov stredných škôl a študentov vysokých škôl sú len zanedbateľné rozdiely. Skupina študentov športovcov, ktorí sa vnímajú viac ako študenti, sa s týmito osobnými dôvodmi na štúdium stotožňuje ešte intenzívnejšie a o niečo viac v prípade vysokoškoolákov.

ČASŤ 4

Tabuľka 14 Dištančné vzdelávanie verzus používanie virtuálnych nástrojov vo vyučovacom procese

Celkom (podiel)		Miera potvrdenia použitia virtuálnych nástrojov školou					
Skupina	Hodnotenie dištančného vzdelávania	Celkom	Úplne súhlasím	Skôr súhlasím	Ani nesúhlasím ani súhlasím	Skôr nesúhlasím	Úplne nesúhlasím
Celkom	Celkom	100,00%	6,20%	11,63%	19,38%	24,03%	38,76%
	Veľmi pozitívne	8,53%	1,55%	0,78%	1,55%	0,78%	3,88%
	Pozitívne	24,81%	1,55%	3,88%	6,20%	6,20%	6,98%
	Ani pozitívne ani negatívne	49,61%	2,33%	5,43%	9,30%	13,18%	19,38%
	Negatívne	12,40%	0,00%	1,55%	2,33%	3,88%	4,65%
	Veľmi negatívne	4,65%	0,78%	0,00%	0,00%	0,00%	3,88%
Stredoškóľáci	Celkom	100,00%	8,75%	13,75%	20,00%	26,25%	31,25%
	Veľmi pozitívne	6,25%	2,50%	1,25%	1,25%	1,25%	0,00%
	Pozitívne	27,50%	1,25%	5,00%	7,50%	7,50%	6,25%
	Ani pozitívne ani negatívne	47,50%	3,75%	5,00%	9,75%	11,25%	18,75%
	Negatívne	12,50%	0,00%	2,50%	2,50%	5,25%	1,25%
	Veľmi negatívne	6,25%	1,25%	0,00%	0,00%	0,00%	5,00%
Vysokoškóľáci	Celkom	100,00%	2,04%	8,16%	18,37%	20,41%	51,02%
	Veľmi pozitívne	12,24%	0,00%	0,00%	2,04%	0,00%	10,20%
	Pozitívne	20,41%	2,04%	2,04%	4,08%	4,08%	8,16%
	Ani pozitívne ani negatívne	53,06%	0,00%	6,12%	10,20%	16,33%	20,41%
	Negatívne	12,24%	0,00%	0,00%	2,04%	0,00%	10,20%
	Veľmi negatívne	2,04%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	2,04%

Tabuľka 15 Získanie akademického titulu ako osobný dôvod štúdia

Skupina		Celkom	Športovec	Študent	Oboje	N.A.	
Celkom	Celkom	Počet	129	89	27	11	2
	Úplne súhlasím	Počet	50	32	13	4	1
		Podiel (s)	38,76%	35,96%	48,15%	36,36%	50,00%
	Skôr súhlasím	Počet	40	29	10	1	0
		Podiel (s)	31,01%	32,58%	37,04%	9,09%	0,00%
	Ani nesúhlasím ani súhlasím	Počet	15	10	2	3	0
		Podiel (s)	11,63%	11,24%	7,41%	27,27%	0,00%
	Skôr nesúhlasím	Počet	13	9	1	2	1
		Podiel (s)	10,08%	10,11%	3,70%	18,18%	50,00%
	Úplne nesúhlasím	Počet	11	9	1	1	0
		Podiel (s)	8,53%	10,11%	3,70%	9,09%	0,00%
	Stredoškóľáci	Celkom	Počet	80	55	14	10
Úplne súhlasím		Počet	33	23	6	4	0
		Podiel (s)	41,25%	41,82%	42,86%	40,00%	0,00%
Skôr súhlasím		Počet	23	18	4	1	0
		Podiel (s)	28,75%	32,73%	28,57%	10,00%	0,00%
Ani nesúhlasím ani súhlasím		Počet	10	5	2	3	0
		Podiel (s)	12,50%	9,09%	14,29%	30,00%	0,00%
Skôr nesúhlasím		Počet	5	2	1	1	1
		Podiel (s)	6,25%	3,64%	7,14%	10,00%	100,00%
Úplne nesúhlasím		Počet	9	7	1	1	0
		Podiel (s)	11,25%	12,73%	7,14%	10,00%	0,00%
Vysokoškóľáci		Celkom	Počet	49	34	13	1
	Úplne súhlasím	Počet	17	9	7	0	1
		Podiel (s)	34,69%	26,47%	53,85%	0,00%	100,00%
	Skôr súhlasím	Počet	17	11	6	0	0
		Podiel (s)	34,69%	32,35%	46,15%	0,00%	0,00%
	Ani nesúhlasím ani súhlasím	Počet	5	5	0	0	0
		Podiel (s)	10,20%	14,71%	0,00%	0,00%	0,00%
	Skôr nesúhlasím	Počet	8	7	0	1	0
		Podiel (s)	16,33%	20,59%	0,00%	100,00%	0,00%
	Úplne nesúhlasím	Počet	2	2	0	0	0
		Podiel (s)	4,08%	5,88%	0,00%	0,00%	0,00%

ČASŤ 4

Tabuľka 16 Získanie vedomostí a zručností ako osobný dôvod štúdia

Skupina			Celkom	Športovec	Študent	Oboje	N.A.
Celkom	Celkom	Počet	129	89	27	11	2
	Úplne súhlasím	Počet	50	26	15	8	1
		Podiel (s)	38,76%	29,21%	55,56%	72,73%	50,00%
	Skôr súhlasím	Počet	44	31	9	3	1
		Podiel (s)	34,11%	34,83%	33,33%	27,27%	50,00%
	Ani nesúhlasím ani súhlasím	Počet	16	15	1	0	0
		Podiel (s)	12,40%	16,85%	3,70%	0,00%	0,00%
	Skôr nesúhlasím	Počet	13	12	1	0	0
		Podiel (s)	10,08%	13,48%	3,70%	0,00%	0,00%
	Úplne nesúhlasím	Počet	6	5	1	0	0
Podiel (s)		4,65%	5,62%	3,70%	0,00%	0,00%	
Stredoškóľáci	Celkom	Počet	80	55	14	10	1
	Úplne súhlasím	Počet	30	17	6	7	0
		Podiel (s)	37,50%	30,91%	42,86%	70,00%	0,00%
	Skôr súhlasím	Počet	24	15	5	3	1
		Podiel (s)	30,00%	27,27%	35,71%	30,00%	100,00%
	Ani nesúhlasím ani súhlasím	Počet	13	12	1	0	0
		Podiel (s)	16,25%	21,82%	7,14%	0,00%	0,00%
	Skôr nesúhlasím	Počet	9	8	1	0	0
		Podiel (s)	11,25%	14,55%	7,14%	0,00%	0,00%
	Úplne nesúhlasím	Počet	4	3	1	0	0
Podiel (s)		5,00%	5,45%	7,14%	0,00%	0,00%	
Vysokoškóľáci	Celkom	Počet	49	34	13	1	1
	Úplne súhlasím	Počet	20	9	9	1	1
		Podiel (s)	40,82%	26,47%	69,23%	100,00%	100,00%
	Skôr súhlasím	Počet	20	16	4	0	0
		Podiel (s)	40,82%	47,06%	30,77%	0,00%	0,00%
	Ani nesúhlasím ani súhlasím	Počet	3	3	0	0	0
		Podiel (s)	6,12%	8,82%	0,00%	0,00%	0,00%
	Skôr nesúhlasím	Počet	4	4	0	0	0
		Podiel (s)	8,16%	11,76%	0,00%	0,00%	0,00%
	Úplne nesúhlasím	Počet	2	2	0	0	0
Podiel (s)		4,08%	5,88%	0,00%	0,00%	0,00%	

Skupina			Celkom	Športovec	Študent	Oboje	N.A.
Celkom	Celkom	Počet	129	89	27	11	2
	Úplne súhlasím	Počet	64	41	15	7	1
		Podiel (s)	49,61%	46,07%	55,56%	63,64%	50,00%
	Skôr súhlasím	Počet	41	28	9	3	1
		Podiel (s)	31,78%	31,46%	33,33%	27,27%	50,00%
	Ani nesúhlasím ani súhlasím	Počet	12	9	2	1	0
		Podiel (s)	9,30%	10,11%	7,41%	9,09%	0,00%
	Skôr nesúhlasím	Počet	6	5	1	0	0
		Podiel (s)	4,65%	5,62%	3,70%	0,00%	0,00%
	Úplne nesúhlasím	Počet	6	6	0	0	0
Podiel (s)		4,65%	6,74%	0,00%	0,00%	0,00%	
Stredoškóľáci	Celkom	Počet	80	55	14	10	1
	Úplne súhlasím	Počet	40	28	6	6	0
		Podiel (s)	50,00%	50,91%	42,86%	60,00%	0,00%
	Skôr súhlasím	Počet	23	14	5	3	1
		Podiel (s)	28,75%	25,45%	35,71%	30,00%	100,00%
	Ani nesúhlasím ani súhlasím	Počet	7	4	2	1	0
		Podiel (s)	8,75%	7,27%	14,29%	10,00%	0,00%
	Skôr nesúhlasím	Počet	5	4	1	0	0
		Podiel (s)	6,25%	7,27%	7,14%	0,00%	0,00%
	Úplne nesúhlasím	Počet	5	5	0	0	0
Podiel (s)		6,25%	9,09%	0,00%	0,00%	0,00%	

Pokračovanie Tabuľky 17 na ďalšej strane >>

ČASŤ 4

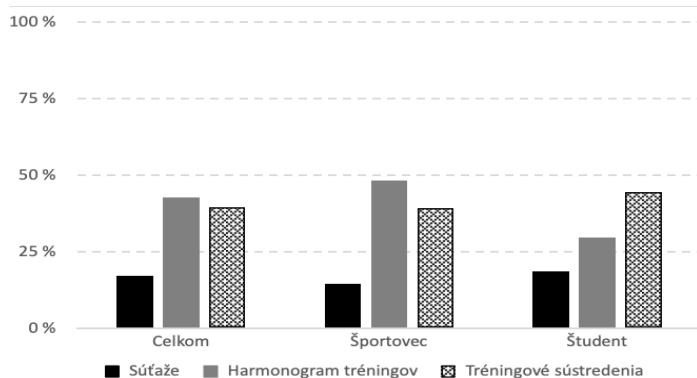
Dokončenie Tabuľky 17 z predchádzajúcej strany.

Tabuľka 17 Akademický titul umožní získať zamestnanie ako osobný dôvod štúdia

Vysokoškooláci	Celkom	Počet	49	34	13	1	1
	Úplne súhlasím	Počet	24	13	9	1	1
		Podiel (s)	48,98%	38,24%	69,23%	100,00%	100,00%
	Skôr súhlasím	Počet	18	14	4	0	0
		Podiel (s)	36,73%	41,18%	30,77%	0,00%	0,00%
	Ani nesúhlasím ani súhlasím	Počet	5	5	0	0	0
		Podiel (s)	10,20%	14,71%	0,00%	0,00%	0,00%
	Skôr nesúhlasím	Počet	1	1	0	0	0
		Podiel (s)	2,04%	2,94%	0,00%	0,00%	0,00%
	Úplne nesúhlasím	Počet	1	1	0	0	0
		Podiel (s)	2,04%	2,94%	0,00%	0,00%	0,00%

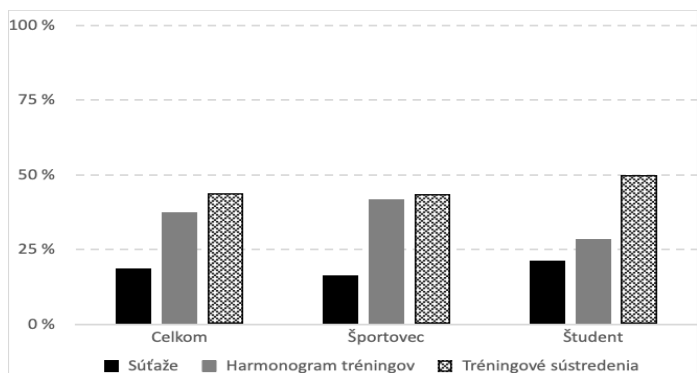
PROBLÉMY S ORGANIZÁCIOU ŠPORTOVÝCH AKTIVÍT POPRI ŠTÚDIU

Vo všeobecnosti vnímajú študenti športovci pre zosúladenie športových aktivít so štúdiom najnáročnejšie denný harmonogram tréningov (43%) a tréningové sústredenia (40%). Účasť na súťažiach nepovažujú za významný problém (17%). Z hľadiska seba ponímania je pre respondentov, ktorí sa vnímajú viac ako športovci, najnáročnejšie zosúladiť denný harmonogram tréningov (48%) a pre tých, ktorí sa vnímajú viac ako športovci sú to tréningové sústredenia (44%), (obrázok 26).

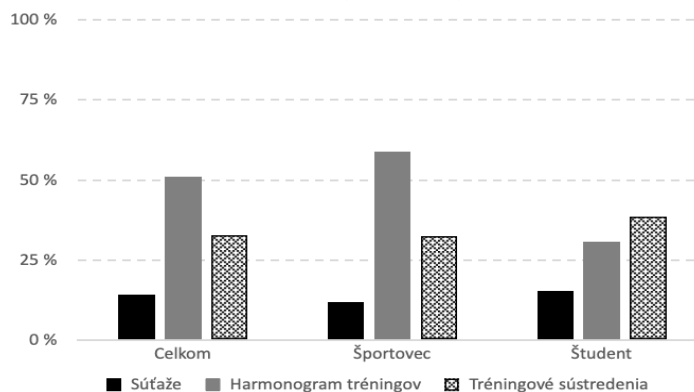
Obrázok 26 Problémy s organizáciou športových aktivít popri štúdiu

Všetci stredoškooláci športovci vnímajú ako najproblematickejšie pre zosúladenie so školou tréningové sústredenia (44%), najviac to pociťuje ako problém skupina respondentov, ktorá sa posudzuje viac ako študenti (50%). U tejto skupiny výsledky naznačujú o niečo častejšie sa vyskytujúci problém aj s účasťou na súťažiach (21%). V celkovom meradle (38%) a rovnako aj v skupine študentov športovcov, ktorí sa vnímajú viac ako športovci (43%), je druhým vážnym problémom v tesnom závесе za sústredeniami denný harmonogram tréningov (obrázok 27).

Obrázok 27 Problémy s organizáciou športových aktivít popri štúdiu – stredoškooláci športovci

Viac ako polovica vysokoškoolákov športovcov vníma ako najväčší problém zosúladenia so školou denný harmonogram tréningov (51%), ešte intenzívnejšie to vníma skupina, ktorá sa posudzuje ako športovec (59%). V tejto skupine je to dokonca dvojnásobok v porovnaní s tréningovými sústredeniami (32%). Opačný trend naznačujú výsledky respondentov, ktorí sa vnímajú ako študenti, kde účasť na sústredeniach (38%) prevyšuje nad harmonogramom tréningov (31%) z pohľadu náročnosti zosúladenia so školou (obrázok 28).

Obrázok 28 Problémy s organizáciou športových aktivít popri štúdiu – vysokoškooláci športovci

Na základe uvedených výsledkov môžeme konštatovať, že denný harmonogram tréningov je spoločným problémom stredoškoolákov a vysokoškoolákov športovcov, pričom vysokoškooláci vnímajú tento problém ešte intenzívnejšie. Na druhej strane, stredoškooláci majú častejšie problémy so sústredeniami a účasťou na súťažiach.

TÝŽDENNÝ ČAS STRÁVENÝ ŠTÚDIOM: STREDOŠKOLÁCI ŠPORTOVCI

Z dôvodu, že sme tieto výsledky podrobili podrobnejšej analýze, neuvádzame ich vyhodnotenie pre celkovú skupinu študentov športovcov, ale samostatne na základe odpovedí stredoškoolákov a vysokoškoolákov.

Zaujímalo nás, koľko týždenne času študenti športovci trávajú prezenčnou účasťou na vyučovaní (vyučovacie hodiny na strednej škole, prednášky a semináre a pod. na vysokej škole) a zároveň koľko času venujú ďalšiemu štúdiu. Výsledky prinášajú diskutabilné závery, najmä u stredoškoolákov športovcov, pretože pomerne veľká časť stredoškoolákov trávi na vyučovaní len do 10 (26%), resp. do 20 hodín (16%), čo je z hľadiska týždenného školského rozvrhu mimoriadne málo za predpokladu, že žiaci strednej školy majú denne 6 – 7 vyučovacích hodín. Zároveň tí istí stredoškooláci športovci trávajú len do 5 (21%) resp. do 10 hodín (15%) týždenne ďalším štúdiom, čo je ako súčet stále málo vzhľadom k celkovému očakávanému počtu hodín na základe školského rozvrhu. Snažili sme sa zistiť dôvod, prečo takmer polovica

ČASŤ 4

stredoškólákov športovcov venuje štúdiu tak málo času týždenne. Predpokladali sme, že by to mohlo byť v prvom rade spôsobené príliš veľkým časovým objemom tréningov. Avšak, pri ďalšom vyhodnocovaní výsledkov sa nepotvrdil žiadny súvis medzi nízkym počtom hodín strávených štúdiom a vysokým počtom hodín strávených tréningom a vo všeobecnosti absolútna väčšina stredoškólákov športovcov trénuje od 11 do 20 hodín týždenne. Alternatívne sme sa pokúsili tento jav vysvetliť aj tým, že v prípade, že učitelia aplikujú formy vyučovania podporujúce duálnu kariéru, stredoškóláci športovci nemusia tráviť veľký počet hodín prezenčne na vyučovaní. Lenže korelácia medzi týmito dvomi odpoveďami sa opäť nepotvrdila. Preto sa domnievame, že niektoré výsledky môžu byť ovplyvnené nekorektnými odpoveďami alebo nesprávnym pochopením otázok zo strany študentov športovcov. Druhá polovica (58 %) stredoškólákov športovcov uviedla, že na vyučovaní trávi do 30 (29 %), resp. nad 30 hodín (29 %) a zároveň ďalšiemu štúdiu venuje do 5 až 10 hodín týždenne, čo môžeme považovať za adekvátny obraz reality (tabuľka 18).

Z hľadiska seba ponímania výsledky ukazujú (tabuľky 19 a 20), že stredoškóláci športovci, ktorí sa vnímajú viac ako študenti, trávajú viacej času účasťou na vyučovaní (nad 30 hodín 36 %) oproti tým, ktorí sa vnímajú viac ako športovci (nad 30 hodín 25 %). Podobne to je v prípade ďalšieho štúdia, ktorému len 2 % respondentov prvej skupiny venujú do 15 hodín, 13 % do 10 hodín a 11 % do 5 hodín, zatiaľ čo 7 % druhej skupiny venuje doplnkovému štúdiu do 15 hodín, 14 % do 10 hodín a 14 % do 5 hodín času týždenne. Výsledky tiež naznačujú zaujímavé pozorovanie, že stredoškóláci športovci, ktorí trávajú viacej času na vyučovaní, venujú aj viac času ďalšiemu štúdiu, čo je obzvlášť potvrdené v skupine, ktorá sa vníma viac ako študent.

TÝŽDENNÝ ČAS STRÁVENÝ ŠTÚDIOM: VYSOKOŠKÓLÁCI ŠPORTOVCI

Vo všeobecnosti trávi 43 % vysokoškólákov športovcov účasťou na seminároch a prednáškach do 10 hodín a 45 % do 20 hodín týždenne. Z nich väčšia polovica venuje doplnkovému štúdiu do 5 hodín, 18 % do 10 hodín za týždeň. Len minimálny počet vysokoškólákov športovcov venuje štúdiu v akejkoľvek forme viac času (12 %), (tabuľka 18), a v prípade tých, ktorí sa považujú viac za športovcov, je to ešte menší počet (9 %), (tabuľka 19). Úplne inú situáciu pozorujeme v skupine vysokoškólákov športovcov, ktorí sa vnímajú viac ako študenti. Len 8 % z nich trávi do 10 hodín týždenne na seminároch a prednáškach a rovnako venuje doplnkovému štúdiu do 10 hodín za týždeň. Patria sem aj takí študenti športovci, ktorí trávajú účasťou na vyučovaní medzi 20 a 30 hodín týždenne (23 %), z nich 2/3 venuje doplnkovému štúdiu do 10 hodín a 1/3 viac ako 15 hodín za týždeň. Najväčšiu časť (69 %) reprezentujú takí respondenti, ktorí trávajú na prednáškach a seminároch medzi 10 až 20 hodín týždenne a z nich sa tretina venuje doplnkovému štúdiu v rozsahu nad 15 hodín, tretina od 5 do 10 hodín, 15 % od 10 do 15 hodín a 8 % do 5 hodín za týždeň (tabuľka 20). Aj v prípade vysokoškólákov športovcov je badať tendenciu, že čím viac sa študenti športovci zúčastňujú na vyučovaní, tým viac času venujú aj doplnkovému štúdiu.

Tabuľka 18 Týždenný čas strávený kontaktnou výučbou a inou formou vyučovania

Skupina	Týždenný čas strávený výukou (vrátane)	Čas strávený štúdiom nad rámec výuky (vrátane)				
		Celkom	Do 5 hodín	Do 10 hodín	Do 15 hodín	Nad 15 hodín
Celkom	Celkom		51,94%	29,46%	10,85%	7,75%
	Do 10 hodín	32,56%	20,93%	6,98%	2,33%	2,33%
	Do 20 hodín	27,13%	12,40%	9,30%	2,33%	3,10%
	Do 30 hodín	20,93%	10,85%	4,65%	3,10%	2,33%
	Nad 30 hodín	19,38%	7,75%	8,53%	3,10%	0,00%
Stredoškóláci	Celkom		48,75%	33,75%	13,75%	3,75%
	Do 10 hodín	26,25%	15,00%	7,50%	2,50%	1,25%
	Do 20 hodín	16,25%	6,25%	7,50%	1,25%	1,25%
	Do 30 hodín	28,75%	17,50%	5,00%	5,00%	1,25%
	Nad 30 hodín	28,75%	10,00%	13,75%	5,00%	0,00%
Vysokoškóláci	Celkom		57,14%	22,45%	6,12%	14,29%
	Do 10 hodín	42,86%	30,61%	6,12%	2,04%	4,08%
	Do 20 hodín	44,90%	22,45%	12,24%	4,08%	6,12%
	Do 30 hodín	8,16%	0,00%	4,08%	0,00%	4,08%
	Nad 30 hodín	4,08%	4,08%	0,00%	0,00%	0,00%

ČASŤ 4

Tabuľka 19 Týždenný čas strávený kontaktnou výučbou – z hľadiska seba ponímania ako športovec

Športovec

Celkom	Do 5 hodín	Do 10 hodín	Do 15 hodín	Nad 15 hodín
	66,29%	23,60%	5,62%	4,49%
39,33%	26,97%	7,87%	2,25%	2,25%
23,60%	15,73%	6,74%	0,00%	1,12%
19,10%	14,61%	1,12%	2,25%	1,12%
17,98%	8,99%	7,87%	1,12%	0,00%
žiaci SŠ	60,00%	29,09%	7,27%	3,64%
30,91%	18,18%	9,09%	1,82%	1,82%
14,55%	7,27%	5,45%	0,00%	1,82%
29,09%	23,64%	1,82%	3,64%	0,00%
25,45%	10,91%	12,73%	1,82%	0,00%
študenti				
VŠ	76,47%	14,71%	2,94%	5,88%
52,94%	41,18%	5,88%	2,94%	2,94%
38,24%	29,41%	8,82%	0,00%	0,00%
2,94%	0,00%	0,00%	0,00%	2,94%
5,88%	5,88%	0,00%	0,00%	0,00%

Tabuľka 20 Týždenný čas strávený kontaktnou výučbou – z hľadiska seba ponímania ako študent

Študent

Celkom	Do 5 hodín	Do 10 hodín	Do 15 hodín	Nad 15 hodín
	22,22%	40,74%	22,22%	14,81%
14,81%	7,41%	7,41%	0,00%	0,00%
44,44%	7,41%	14,81%	11,11%	11,11%
22,22%	0,00%	11,11%	7,41%	3,70%
18,52%	7,41%	7,41%	3,70%	0,00%
žiaci SŠ	35,71%	35,71%	28,57%	0,00%
21,43%	14,29%	7,14%	0,00%	0,00%
21,43%	7,14%	7,14%	7,14%	0,00%
21,43%	0,00%	7,14%	14,29%	0,00%
35,71%	14,29%	14,29%	7,14%	0,00%
študenti				
VŠ	7,69%	46,15%	15,38%	30,77%
7,69%	0,00%	7,69%	0,00%	0,00%
69,23%	7,69%	23,08%	15,38%	23,08%
23,08%	0,00%	15,38%	0,00%	7,69%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

LEGISLATÍVA A ŠKOLSKÉ USMERNENIA V OBLASTI DUÁLNEJ KARIÉRY

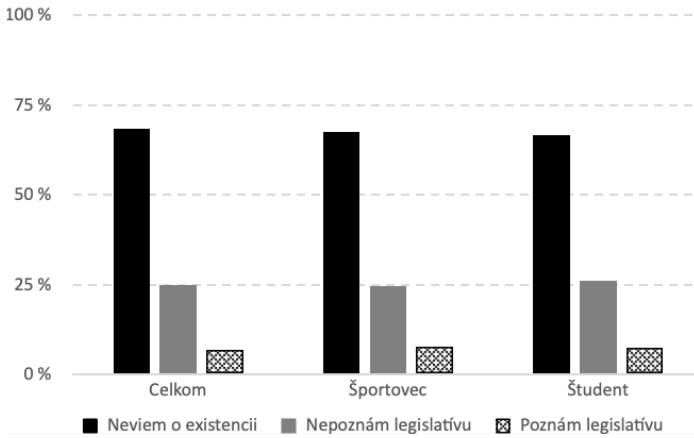
Odpovede študentov športovcov na otázku, či poznajú štátne legislatívne usmernenia, týkajúce sa duálnej kariéry športovcov, preukazujú jednoznačné výsledky. Len 7% respondentov pozná takéto usmernenia, ostatných 25% nepozná a takmer 70% vôbec nevie o tom, že takéto usmernenia existujú. Výsledky sú rovnaké aj z hľadiska seba ponímania (obrázok 29). Veľmi podobné výsledky sa potvrdili v prípade porovnania stredoškôľákov a vysokoškôľákov

s tým rozdielom, že kým 14% stredoškôľákov, ktorí sa vnímajú viac ako študenti, legislatívu pozná, v prípade vysokoškôľákov to nie je ani jeden študent športovec.

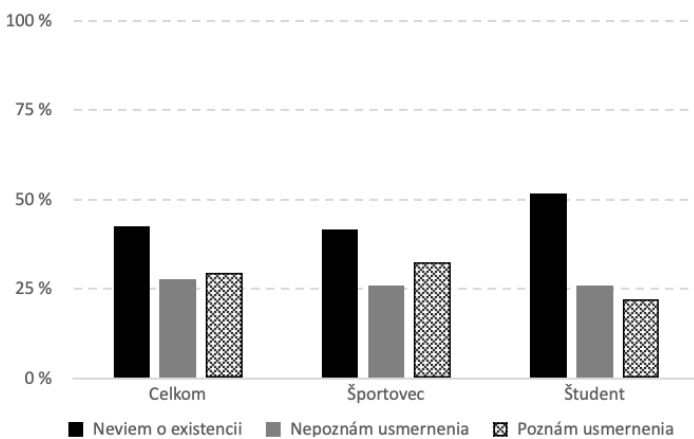
Usmernenia a školský poriadok, týkajúci sa študentov športovcov, pozná 30% respondentov, 28% nepozná a 43% nevie o existencii takýchto dokumentov. Z hľadiska seba ponímania, len o niečo menej študentov športovcov, ktorí sa vnímajú ako študenti, uvádza, že usmernenia a školský poriadok pozná oproti skupine, ktorá sa vníma viac ako športovci a zároveň o 10% viac nevie

ČASŤ 4

o tom, že takéto usmernenia existujú (obrázok 30). Porovnanie stredoškólkov a vysokoškólkov športovcov prináša porovnateľné výsledky, len o 8 % menej vysokoškólkov pozná usmernenia oproti stredoškólkom. Rozdiely väčšieho významu sú opäť z hľadiska seba ponímania v prípade skupiny, ktorá sa identifikuje viac ako študent, kde o polovicu menej vysokoškólkov pozná usmernenia oproti stredoškólkom.

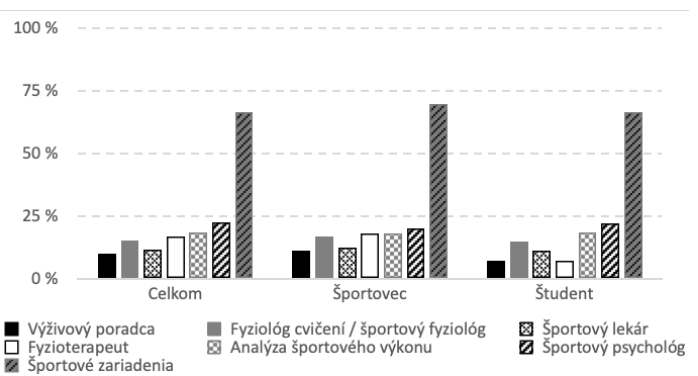
Obrázok 29 Vedomosť o štátnych legislatívnych usmerneniach k duálnej kariére športovcov

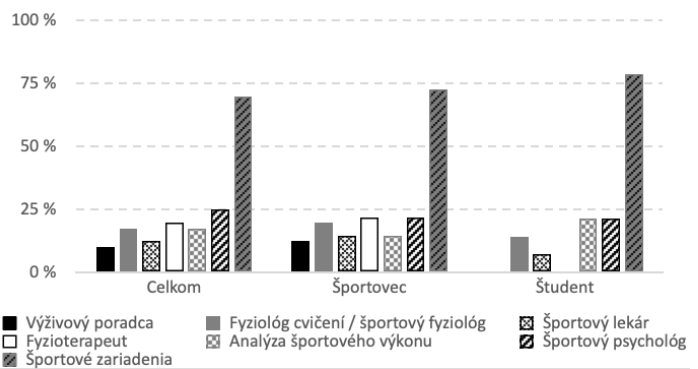
Obrázok 30 Vedomosť o usmerneniach a školskom poriadku k duálnej kariére študentov športovcov

SLUŽBY, KTORÉ ŠTUDENTOM ŠPORTOVCOM POSKYTUJE ŠKOLA

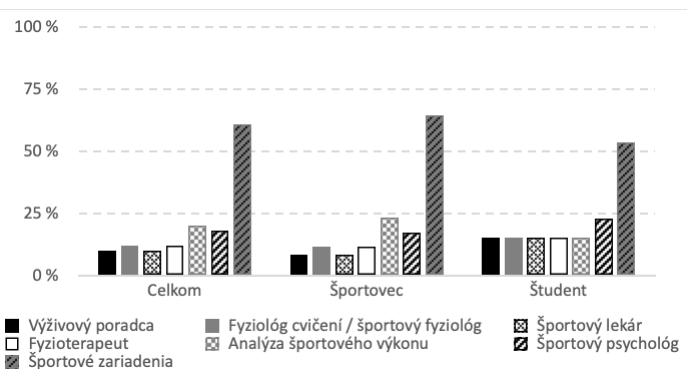
Obrázok 31 poukazuje na mimoriadne negatívny fakt, že okrem možnosti využívať športové zariadenia (67%), školy, ktoré navštevujú vrcholoví študenti športovci, im poskytujú len veľmi obmedzený prístup k iným službám, týkajúcich sa ich športovej kariéry, medzi ktoré patria: športový psychológ (22%), analýza športového výkonu (19%), fyzioterapeut (17%), športový fyziológ (16%), športový lekár (12%) a výživový poradca (10%). Z hľadiska seba ponímania sa nepreukázali významné rozdiely. Situáciu vnímajú veľmi podobne žiaci stredných škôl (obrázok 32) a študenti vysokých škôl (obrázok 33).

Obrázok 31 Služby, ktoré študentom športovcom poskytuje škola

Obrázok 32 Služby, ktoré stredoškólkom športovcom poskytuje škola

Obrázok 33 Služby, ktoré vysokoškólkom športovcom poskytuje škola

PORADCA V OBLASTI DUÁLNEJ KARIÉRY PRE ŠTUDENTOV ŠPORTOVCOV

Zistovali sme fakt, koľko študentov športovcov vie o činnosti poradcu alebo má osobnú skúsenosť so spoluprácou s poradcem v oblasti duálnej kariéry, pričom sme použili termíny, ktoré sa u nás najčastejšie spájajú s poradenstvom v oblasti školstva, a to kariérny poradca na stredných školách a študijný poradca na vysokých školách. Doplnili sme otázku o termíny najčastejšie používané v zahraničí, a to športový poradca (tutor) a športovo-študijný poradca. Z tabuľky 21 vyplýva, že v globálnom meradle má len minimum študentov športovcov vedomosť o činnosti poradcu alebo osobnú skúsenosť so športovým poradcem (9%), kariérnym poradcem (9%) a športovo-študijným poradcem (8%). O niečo viac sa v praxi stretávajú s pojmom študijný poradca (17%), a to najmä na vysokých školách (27%). Prekvapivé je, že len 8% stredoškólkov športovcov vie o činnosti kariérneho poradcu alebo s ním má osobnú skúsenosť, keďže sa jedná o pozíciu, ktorá je súčasťou stredoškólskeho vzdelávania. Z hľadiska seba

ČASŤ 4

ponímania je badať rozdiel na úrovni vysokých škôl, kde dvojnásobne viac respondentov, ktorí sa vnímajú viac ako športovci (32 %), uviedlo, že pozná resp. má skúsenosť so študijným poradcom oproti skupine, ktorá sa identifikuje viac ako študent (15 %). Výsledky alarmujúco

naznačujú, že na stredných školách poradenstvo v oblasti duálnej kariéry absentuje, na vysokých školách je situácia o niečo lepšia, avšak nedá sa povedať, že uspokojivá.

Tabuľka 21 Poradca v oblasti duálnej kariéry pre študentov športovcov

Skupina	Zdroj podpory		Celkom	Sportovec	Student	Oboje
Celkom	Športový poradca	Podiel kladných odpovedí	8,53%	10,11%	7,41%	0,00%
	Študijný poradca	Podiel kladných odpovedí	17,05%	19,10%	11,11%	18,18%
	Kariérny poradca	Podiel kladných odpovedí	9,30%	8,99%	11,11%	9,09%
	Športovo-študijný poradca	Podiel kladných odpovedí	7,75%	8,99%	3,70%	9,09%
Stredoškóľáci	Športový poradca	Podiel kladných odpovedí	1,25%	9,09%	7,14%	0,00%
	Študijný poradca	Podiel kladných odpovedí	11,25%	10,91%	7,14%	20,00%
	Kariérny poradca	Podiel kladných odpovedí	7,50%	7,27%	7,14%	10,00%
	Športovo-študijný poradca	Podiel kladných odpovedí	6,25%	7,27%	0,00%	10,00%
Vysokoškóľáci	Športový poradca	Podiel kladných odpovedí	10,20%	11,76%	7,69%	0,00%
	Študijný poradca	Podiel kladných odpovedí	26,53%	32,35%	15,38%	0,00%
	Kariérny poradca	Podiel kladných odpovedí	12,24%	11,76%	15,38%	0,00%
	Športovo-študijný poradca	Podiel kladných odpovedí	10,20%	11,76%	7,69%	0,00%

Tabuľka 22 Hodnotenie poradcu verzus udržiavanie kontaktu s poradcom

Celkom (podiel)		Sportový/študijný poradca udržiaval s respondentom kontakt					
Skupina	Hodnotenie športového/študijného poradcu	Celkom	Úplne súhlasím	Skôr súhlasím	Ani nesúhlasím ani súhlasím	Skôr nesúhlasím	Úplne nesúhlasím
Celkom	Celkom	100,00%	3,64%	10,91%	49,09%	3,64%	32,73%
	Veľmi pozitívne	9,09%	3,64%	1,82%	0,00%	0,00%	3,64%
	Pozitívne	23,64%	0,00%	5,45%	14,55%	1,82%	1,82%
	Ani pozitívne ani negatívne	52,73%	0,00%	3,64%	34,55%	1,82%	12,73%
	Negatívne	1,82%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,82%
	Veľmi negatívne	12,73%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	12,73%
Stredoškóľáci	Celkom	100,00%	3,57%	10,71%	39,29%	0,00%	46,43%
	Veľmi pozitívne	10,71%	3,57%	0,00%	0,00%	0,00%	7,14%
	Pozitívne	21,43%	0,00%	7,14%	14,29%	0,00%	0,00%
	Ani pozitívne ani negatívne	46,43%	0,00%	3,57%	25,00%	0,00%	17,86%
	Negatívne	3,57%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	3,57%
	Veľmi negatívne	17,86%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	17,86%
Vysokoškóľáci	Celkom	100,00%	3,70%	11,11%	59,26%	7,41%	18,52%
	Veľmi pozitívne	7,41%	3,70%	3,70%	0,00%	0,00%	0,00%
	Pozitívne	25,93%	0,00%	3,70%	14,81%	3,70%	3,70%
	Ani pozitívne ani negatívne	59,26%	0,00%	3,70%	44,44%	3,70%	7,41%
	Negatívne	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Veľmi negatívne	7,41%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	7,41%

ČASŤ 4

Tabuľka 23 Hodnotenie poradcu verzus udržiavanie kontaktu s poradcom – z hľadiska seba identity ako študent

Študent (podiel)		Poradca udržiaval s respondentom kontakt					
Skupina	Hodnotenie poradcu	Celkom	Úplne súhlasím	Skôr súhlasím	Ani nesúhlasím ani súhlasím	Skôr nesúhlasím	Úplne nesúhlasím
Celkom	Celkom	100,00%	0,00%	42,86%	57,14%	0,00%	0,00%
	Veľmi pozitívne	14,29%	0,00%	14,29%	0,00%	0,00%	0,00%
	Pozitívne	28,57%	0,00%	14,29%	14,29%	0,00%	0,00%
	Ani pozitívne ani negatívne	57,14%	0,00%	14,29%	42,86%	0,00%	0,00%
	Negatívne	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Veľmi negatívne	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Stred oškoláci	Celkom	100,00%	0,00%	66,67%	33,33%	0,00%	0,00%
	Veľmi pozitívne	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Pozitívne	66,67%	0,00%	33,33%	33,33%	0,00%	0,00%
	Ani pozitívne ani negatívne	33,33%	0,00%	33,33%	0,00%	0,00%	0,00%
	Negatívne	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Veľmi negatívne	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Vysokoškoláci	Celkom	100,00%	0,00%	25,00%	75,00%	0,00%	0,00%
	Veľmi pozitívne	25,00%	0,00%	25,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Pozitívne	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Ani pozitívne ani negatívne	75,00%	0,00%	0,00%	75,00%	0,00%	0,00%
	Negatívne	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Veľmi negatívne	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Tabuľka 24 Hodnotenie poradcu verzus udržiavanie kontaktu s poradcom – z hľadiska seba identity ako športovec

Športovec (podiel)		Poradca udržiaval s respondentom kontakt					
Skupina	Hodnotenie poradcu	Celkom	Úplne súhlasím	Skôr súhlasím	Ani nesúhlasím ani súhlasím	Skôr nesúhlasím	Úplne nesúhlasím
Celkom	Celkom	100,00%	4,76%	7,14%	45,24%	4,76%	38,10%
	Veľmi pozitívne	9,52%	4,76%	0,00%	0,00%	0,00%	4,76%
	Pozitívne	21,43%	0,00%	4,76%	11,90%	2,38%	2,38%
	Ani pozitívne ani negatívne	54,76%	0,00%	2,38%	32,23%	2,38%	16,67%
	Negatívne	2,38%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	2,38%
	Veľmi negatívne	11,90%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	11,90%
Stred oškoláci	Celkom	100,00%	5,00%	5,00%	35,00%	0,00%	55,00%
	Veľmi pozitívne	15,00%	5,00%	0,00%	0,00%	0,00%	10,00%
	Pozitívne	10,00%	0,00%	5,00%	5,00%	0,00%	0,00%
	Ani pozitívne ani negatívne	55,00%	0,00%	0,00%	30,00%	0,00%	25,00%
	Negatívne	5,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	5,00%
	Veľmi negatívne	15,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	15,00%
Vysokoškoláci	Celkom	100,00%	4,55%	9,09%	54,55%	9,09%	22,73%
	Veľmi pozitívne	4,55%	4,55%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Pozitívne	31,82%	0,00%	4,55%	18,18%	4,55%	4,55%
	Ani pozitívne ani negatívne	54,55%	0,00%	4,55%	32,23%	4,55%	9,09%
	Negatívne	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Veľmi negatívne	9,09%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	9,09%

ČASŤ 4

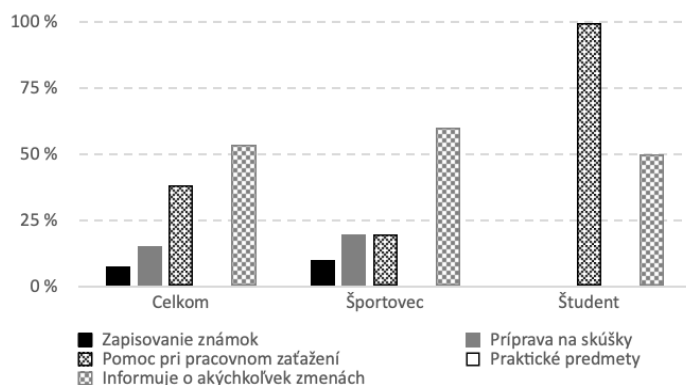
HODNOTENIE PORADCU A MIERA KONTAKTU PORADCU SO ŠTUDENTOM ŠPORTOVCOM

Napriek skutočnosti, že na Slovensku neexistuje pracovná pozícia športový študijný poradca, a vzhľadom k nejednotnej terminológii poradcov na stredných a vysokých školách, v ďalších výsledkových častiach sme sa rozhodli používať práve tento jednotný pojem športový/študijný poradca pre všetky stupne vzdelávania z dôvodu, že z nášho pohľadu najlepšie vystihuje poradenstvo v oblasti duálnej kariéry, a teda zosúladenia športovej a vzdelávacej činnosti.

Z tabuľky 22 je vidieť, že polovica z tých študentov športovcov, ktorí majú s poradcom osobnú skúsenosť, sa k hodnoteniu kvality jeho činnosti nevyjadrila, druhá polovica ju hodnotí viac pozitívne ako negatívne. Na druhej strane, hoci sa rovnako polovica respondentov nevyjadrila, či poradca s nimi udržiaval kontakt, väčšina druhej polovice sa prikláňa k odpovedi nie. Silný korelačný vzťah medzi týmito dvomi otázkami poukazuje na fakt, že väčšina študentov, ktorí sa nevyjadrili k hodnoteniu poradcu sa ani nevyjadrili, či s nimi poradca udržiaval kontakt. Tiež naznačuje, že časť respondentov, ktorí sa nevyjadrili, či s nimi poradca udržiaval kontakt, hodnotili poradcu skôr pozitívne. Avšak, časť respondentov, ktorí jednoznačne uvádzajú, že s nimi poradca kontakt vôbec neudržiaval, hodnotili jeho činnosť veľmi negatívne. To sa ukázalo obzvlášť na úrovni stredoškôľakov športovcov. Veľmi podobný trend, len v opačnom smere, naznačuje korelácia v prípade respondentov, ktorí sa vnímajú viac ako študenti, a to aj stredných aj vysokých škôl (tabuľka 23). Študenti športovci hodnotia športového/študijného poradcu pozitívne v prípade, keď s nimi udržiaval kontakt. V prípade respondentov, ktorí sa vnímajú viac ako športovci, je tento vzájomný vzťah najviditeľnejší aj v pozitívnom aj v negatívnom smere, hoci percentuálne najmenej významný (tabuľka 24). Doplnujúcou informáciou je fakt, že poradca so študentami nadväzoval kontakt primárne osobne (50 %) alebo prostredníctvom e-mailovej komunikácie (38 %), ojedinele telefonicky (25 %).

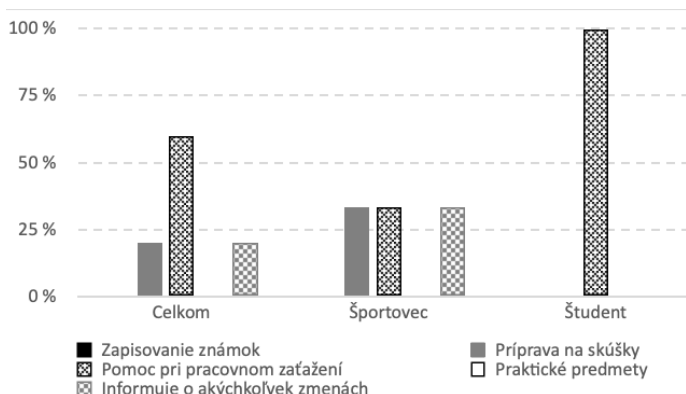
OBLASTI, V KTORÝCH BOL PORADCA ŠTUDENTOM ŠPORTOVCOM NÁPOMOCNÝ

Až 116 z celkovej vzorky 129 študentov športovcov uviedlo, že nemá poradcu na škole, ktorý by riešil problémy duálnej kariéry. Spomedzi študentov športovcov, ktorí majú na škole poradcu (n=13), sa sedem zhoduje, že študijný športový poradca im bol nápomocný najmä v tom, že ich informoval o akýchkoľvek zmenách (54 %), 5 respondentov (38 %) uvádza, že im poskytoval pomoc pri pracovnom zaťažení, dvaja (15 %), že pomáhal s prípravou na skúšky a jeden (8 %) so zapisovaním známok. Z hľadiska seba ponímania sú badateľné rozdiely vo výsledkoch. Kým v skupine respondentov, ktorí sa vnímajú viac ako športovci, sú výsledky porovnateľné s celkovou vzorkou študentov športovcov, v prípade skupiny, ktorá sa identifikuje viac ako študent, respondenti uvádzajú len 2 oblasti, s ktorými im poradca pomáhal, a to pomoc pri pracovnom zaťažení (100 %) a v tom, že ich informoval o akýchkoľvek zmenách (50 %) (obrázok 34).

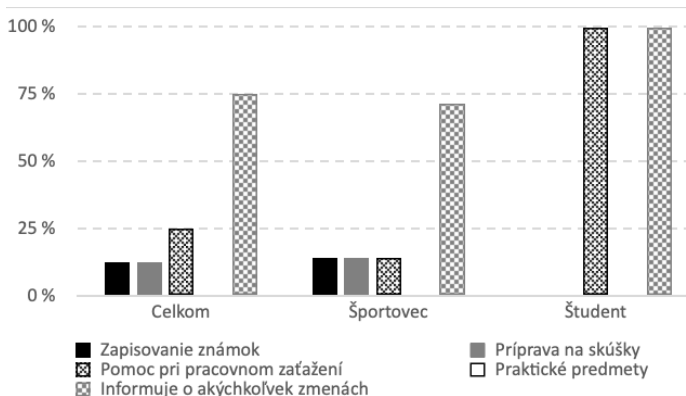

Obrázok 34 Oblasti, s ktorými poradca pomáhal študentom športovcom

Porovnanie stredoškôľakov (n=5) a vysokoškôľakov (n=8) preukázalo významné rozdiely (obrázky 35 a 36). Kým stredoškôľáci športovci vnímajú najväčšiu pomoc poradcu pri pracovnom zaťažení (60 %), menej s prípravou na skúšky a s informovaním o zmenách (oboje 20 %), viac ako 2/3 vysokoškôľakov zaznamenalo pomoc najmä s informovaním o zmenách (75 %), 1/4 s pomocou pri pracovnom zaťažení, menej s prípravou na skúšky a zapisovaním známok (oboje 12,5 %).

Obrázok 35 Oblasti, s ktorými poradca pomáhal stredoškôľakom športovcom

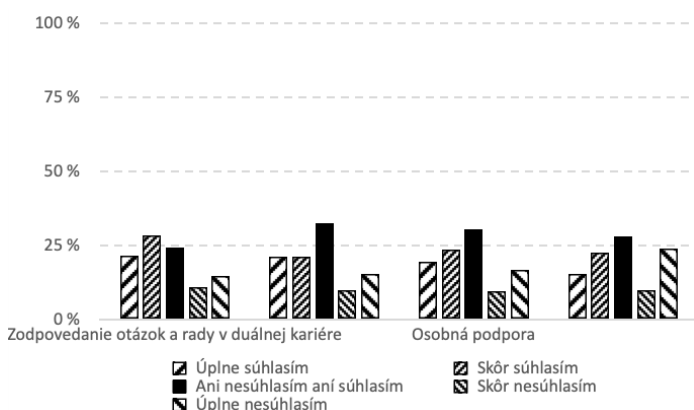

Obrázok 36 Oblasti, s ktorými poradca pomáhal vysokoškôľakom športovcom

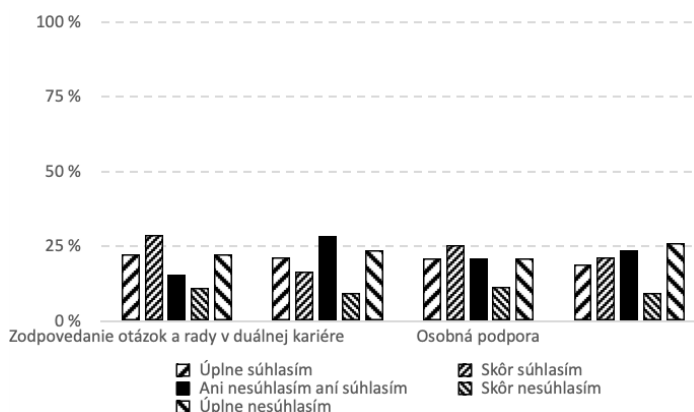
ČASŤ 4

PREFEROVANÉ SLUŽBY PORADCU V DUÁLNEJ KARIÉRE

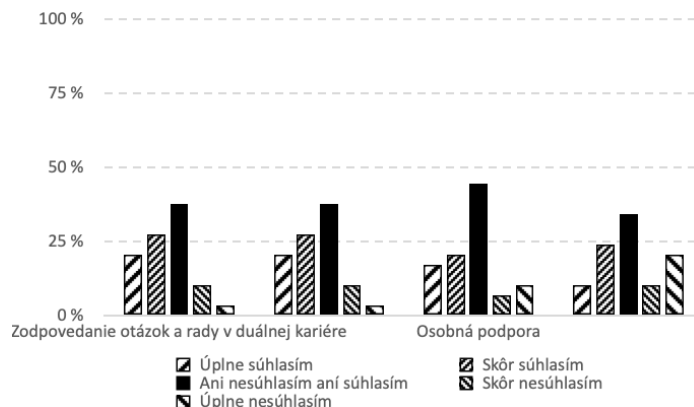
Vo všeobecnosti sa študenti športovci nevyjadrujú jednoznačne, o ktorú poradenskú službu od športového/študijného poradcu majú výraznejší záujem (obrázok 37). Výsledky jemne naznačujú, že najväčší záujem zo strany respondentov je o zodpovedanie otázok a rady v duálnej kariére a najmenší o pomoc s organizáciou času. Z obrázkov 38 a 39 ďalej vyplýva, že stredoškólační športovci majú menší záujem o služby poradcu v porovnaní s vysokoškólákmi, kde je to vidieť najmä na základe počtu negatívnych odpovedí. Z hľadiska seba ponímania je markantný rozdiel v prípade respondentov, ktorí sa vnímajú viac ako študenti, najmä v počte pozitívnych odpovedí, ktorých je v každej oblasti o približne 20% viac v porovnaní s respondentami, ktorí sa vnímajú viac ako športovci. Najväčší rozdiel je v oblasti osobnej podpory, o ktorú vyjadrilo záujem až 79% študentov športovcov, ktorí sa vnímajú ako študenti a zároveň žiadny sa nevyjadril, že by takúto formu podpory nepotreboval.

Obrázok 37 Preferované služby poradcu v duálnej kariére

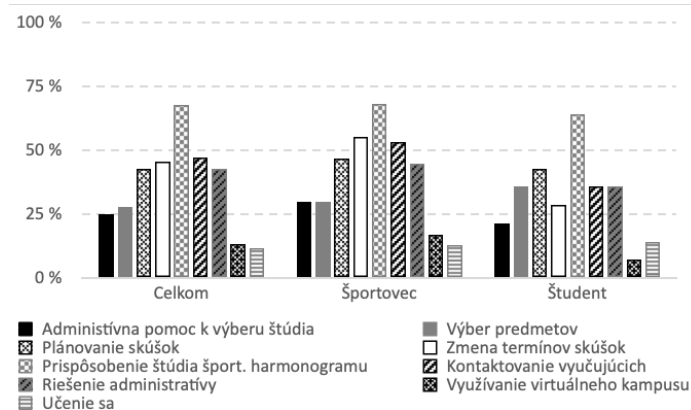

Obrázok 38 Preferované služby poradcu v duálnej kariére zo strany stredoškólačkov športovcov

Obrázok 39 Preferované služby poradcu v duálnej kariére zo strany vysokoškólačkov športovcov

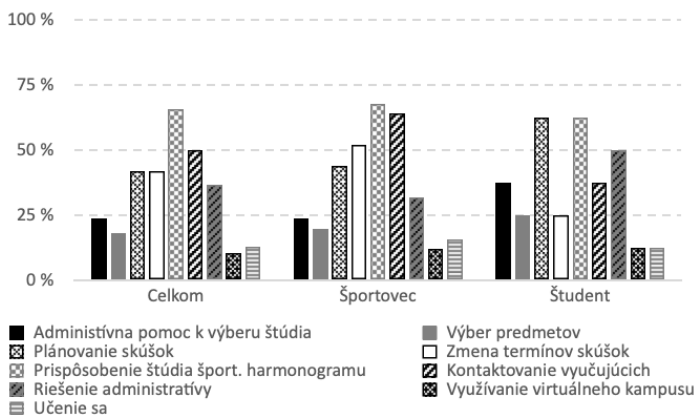
Medzi ďalšie oblasti, v ktorých by študenti športovci očakávali pomoc zo strany športového/študijného poradcu, patria: prispôsobenie štúdia športovému harmonogramu (68%), kontaktovanie vyučujúcich (47%), zmena termínov skúšok (46%), plánovanie skúšok a riešenie administratívy (43%), nasleduje výber predmetov (28%), administratívna pomoc pri výbere štúdia (25%) a nakoniec využívanie virtuálneho kampusu (13%) a učenie sa (12%), (obrázok 40). Čo sa týka seba ponímania, skupina študentov športovcov, ktorá sa identifikuje viac ako študent, nepotrebuje toľko pomoci od poradcu takmer vo všetkých oblastiach okrem výberu predmetov, kde naopak, očakávajú väčšiu pomoc zo strany poradcu.

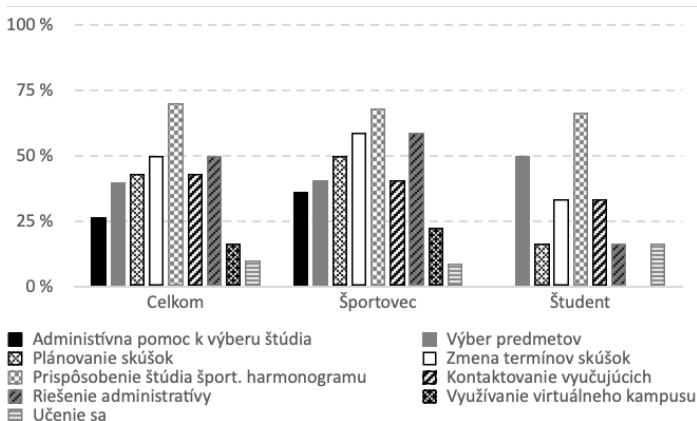
Obrázok 40 Ďalšie oblasti, v ktorých študenti športovci očakávajú pomoc zo strany poradcu

V prípade porovnania preferencií stredoškólačkov a vysokoškólačkov športovcov sú výsledky veľmi podobné až na niektoré rozdiely, napr., zatiaľ čo len 18% stredoškólačkov očakáva pomoc s výberom predmetov, na vysokej škole je to až 40% študentov, čo zrejme vychádza z relatívne fixného rozvrhu na stredných školách. Na oboch úrovniach dominuje pomoc s prispôobením štúdia športovému harmonogramu (okolo 70%). Väčšie rozdiely pozorujeme v skupinách respondentov, ktorí sa vnímajú viac ako študenti. Síce rovnako dominuje prispôsobenie štúdia harmonogramu tréningov, no vysokoškólační vôbec neočakávajú pomoc poradcu s riešením administratívy a administratívnou pomocou k výberu štúdia, čo je u stredoškólačkov naopak veľká potreba (50% a 38%). S plánovaním skúšok by chcela pomôcť 63% stredoškólačkov a len 17% vysokoškólačkov športovcov. Navyše dvojnásobný počet vysokoškólačkov by chcel pomôcť s výberom predmetov oproti stredoškólačkom športovcom (obrázky 41 a 42).

ČASŤ 4

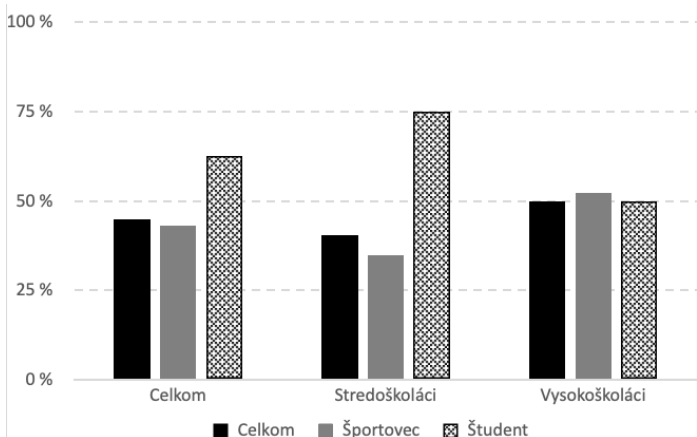

Obrázok 41 Ďalšie oblasti, v ktorých stredoškólcovia športovci očakávajú pomoc zo strany poradcu

Obrázok 42 Ďalšie oblasti, v ktorých vysokoškólcovia športovci očakávajú pomoc zo strany poradcu

Ďalej, asi polovica študentov športovcov, ktorí majú osobnú skúsenosť s poradcom v oblasti duálnej kariéry (pripomíname, že celkovo sa jedná o 13 respondentov zo 129) sa zhoduje, že spolupráca poradcu a školy im uľahčila život, a to ako stredoškólcovia (41%), tak aj vysokoškólcovia (50%). Z hľadiska seba ponímania vidíme najväčší rozdiel v prípade stredoškólcov, spomedzi ktorých sa s týmto tvrdením stotožňuje dvojnásobne viac tých, ktorí sa vnímajú viac ako študenti (75%) oproti tým, ktorí sa vnímajú viac ako športovci (35%). U vysokoškólcov nie je z hľadiska seba ponímania žiadny rozdiel (obrázok 43).

Obrázok 43 Vyjadrenie názoru na tvrdenie, že spolupráca s poradcom uľahčila študentovi športovcovi život v zosúladaní štúdia a športovej kariéry

4.2 VNÍMANIE DUÁLNEJ KARIÉRY ŠPORTOVÝMI / ŠTUDIJNÝMI PORADCAMI

Pre doplnenie oblasti poradenstva v duálnej kariére sme v rámci výskumu zisťovali názory aj zo strany tých, ktorí stoja na opačnej strane poradenstva – kariérnych poradcov, pôsobiach na stredných školách a študijných poradcov, pôsobiach na vysokých školách (n=10). Uvedomujeme si, že na základe tak malej vzorky respondentov nie je možné výskumné závery zovšeobecňovať, túto výsledkovú časť vnímame skôr ako doplnenie k vyššie uvedeným názorom študentov športovcov ako hlavnej výskumnej vzorky v tejto štúdii.

Výsledky preukázali, že dvaja poradcovia majú výborný prehľad v legislatíve a usmerneniach, poznajú zákony (celoštátne), usmernenia (rezortné-ministerské), smernice (interné-školské), z toho jeden navyše aj zväzové úpravy a odporúčania. Jeden poradca pozná len usmernenia, jeden len zákony, piati sú oboznámení len s internými školskými smernicami a jeden nepozná žiadne z uvedených. Piati respondenti považujú vyššie uvedené predpisy za dostatočné a vytvárajúce vhodné podmienky pre zosúladenie štúdia a športovania, dvaja nie a jeden sa nevedel vyjadríť, keďže uvedené predpisy nepozná. Ostatní dvaja sa exaktne nevyjadrili, avšak poskytli cenné pripomienky vychádzajúce z ich skúseností: „Bolo by vhodné, keby vrcholoví športovci mohli v prípade potreby navštevovať jeden predmet celý akademický ročník a nie len jeden semester. To by bolo možné, ak by vybrané predmety bežali v zimnom aj letnom semestri.“ „V rámci výučby by mali byť študenti vopred upozorňovaní na dôležitosť prípravy a plnenie predbežných podmienok, čo neskôr môže byť problém.“ Polovica opýtaných nepovažuje existujúce úľavy z vyučovania za vhodné riešenie pre zosúladenie štúdia a športovania. Štyria ich za vhodné považujú a jeden sa nevyjadril konkrétne, avšak konštatoval, že je vhodné, ak sa študentovi vychádza v ústrety.

Respondenti sa zhodli, že nemali možnosť absolvovať špeciálne vzdelávanie zamerané na podporu duálnej kariéry študentov športovcov. Dvaja uvádzajú, že sa veľa naučili dlhoročnou praxou a skúsenosťami, z toho jeden poznamenal, že nevie o tom, že by boli organizované školenia v tejto problematike.

Poradcom bolo v dotazníku ponúknutých niekoľko možností náhradných metód a foriem vyučovania, ktoré by mohli podporiť duálnu kariéru študentov športovcov. Za dostatočne kvalitné považujú poradcovia najmä zadávanie individuálnych úloh (n=7), online vyučovanie (aktuálne s triedou), (n=6) a offline vyučovanie (náhradné zo záznamu), (n=5). Online vyučovanie (mimo vyučovacieho času, ale s vyučujúcim) považujú za dostatočne kvalitné iba dvaja respondenti. Rovnako dvaja sa prikláňajú k individuálnym konzultáciám s presvedčením, že „takíto športovci sú väčšinou vnímaví a uvedomujú si tento aspekt doplnenia štúdia.“

Študenti športovci sa na poradcov najviac obracajú s problémom, že sa nemôžu osobne zúčastniť na vyučovaní (niekedy aj vo vyššej miere, ako je dohodnuté v individuálnej úprave kontaktnej výučby) a s problémami, ktoré sú s tým spojené, ako je náhrada vymesaných termínov vyučovania, náhrada plnenia zadaných úloh na výučbe, možnosti individuálnej konzultácie, nutnosť absolvovať medzi ročník na vysokej škole a pod. Poradcovia uvádzajú, že vrcholoví študenti športovci častokrát nevedia, kde majú vyhľadať svoje povinnosti a práva. S tým súvisí otázka, aké konkrétne činnosti poradcovia vykonávajú, aby pomohli študentom športovcom v duálnej kariére. Z ponúkaných možností je to najčastejšie poskytovanie informácií o akýchkoľvek zmenách (n=7), pomoc s prípravou na skúšky (n=5), pomoci pri pracovnom zaťažení (n=4), v menšej miere pomoc

ČASŤ 4

s praktickými predmetmi (napr. zabezpečovanie docvičovania), (n=2) a pomoc so zapisovaním známok (n=2). Viacerí sa vyjadrili, že sú študentom nápomocní svojou vyslovene poradenskou činnosťou, napr. „V prípade otázky nájdem a poskytnem odpoveď“ alebo „konzultujem vzniknuté problémy v rámci ústretovosti aj s inými zainteresovanými vo výučbovom procese,“ či „snažím sa poradiť ohľadom riešenia vzniknutých problémov – hľadania riešení ako sa to dá.“ Zaujímavá je odpoveď jedného zo študijných poradcov na vysokých školách, ktorá je svojím spôsobom v rozpore s predošlými: „Nerozumiem možnostiam... študenti majú možnosť nácvičných hodín, odporúčaná literatúra je dostupná, prípadne majú prístupné e-learningové formy vzdelávania.“

Za najpodnetnejšiu časť výsledkov považujeme odporúčania dotazovaných poradcov, čo považujú za potrebné v danej oblasti zlepšiť. Vyskytli sa rôznorodé odpovede, medzi ktorými sa viackrát vyskytlo odporúčanie zvýšiť informovanosť študijných a kariérnych poradcov, pedagógov a aj študentov ohľadom duálnej kariéry, s čím súvisí aj zlepšenie komunikácie medzi školou (vyučujúcimi) a študentom športovcom (a rodičmi, ak relevantné). Medzi navrhované riešenie v tejto oblasti patrí návrh „realizovať stretnutia s takýmito študentmi športovcami a informovať ich o možnostiach, výhodách a pod., aby nemuseli izolovane získavať potrebné informácie, a zároveň by si vedeli na takejto platforme navzájom poradiť.“ Ďalej sa medzi návrhmi objavuje nevyhnutnosť jednotných pravidiel a podmienok duálnej kariéry a zjednotenie požiadaviek (“úľav”) podľa úrovne súťaží s ohľadom na masovosť (populárnosť) športu, členskú základňu daného športu a štruktúru súťaží.

Podľa respondentov duálnu kariéru môže vzdelávacia inštitúcia pre študentov športovcov podporiť tým, že:

- umožní vrcholovým športovcom študentom, aby si mohli bezplatne, v prípade potreby, predĺžiť štandardnú dĺžku štúdia („napr. v roku, kedy sa zúčastní na OH“),
- zlepši dostupnosť študijných, prednáškových a seminárnych materiálov pre študentov športovcov,
- ponúkne alternatívne formy výučby, ktoré zabezpečia študentom športovcom účasť na výučbe a zároveň kvalitu vzdelávania („napr. blokové online vyučovanie s pedagógom“),
- Bude propagovať vrcholových športovcov v rámci spoločnosti, najmä na univerzitnej úrovni, „aby bolo jasné, že títo športovci vynakladajú niekedy oveľa viac energie ako ostatní študenti a určite si zaslúžia pozornosť, našu aj spoločnosť, športovci sú najlepší ambasádori a propagátori, vzdelanie ich potom môže pripraviť hneď na konci kariéry na pokračujúcu športovú prax... možno informovať predbežne a tlačiť športovcov k vzdelávaniu, napr. trénerských špecializácií a pod., aby nenastával zbytočný časový sklz.“

Poradcovia zároveň požadujú od študentov športovcov „ochotu pracovať aj na štúdiu, nielen na športovej kariére... Nepovažujem za správne nekonečné uľahčovanie podmienok.“ Toto tvrdenie zrejme vyplýva z negatívnej skúsenosti konkrétneho športového/ študijného poradcu s prístupom študentov športovcov k študijným povinnostiam, čo poukazuje na skutočnosť, že **duálnu kariéru v edukačnom prostredí treba vnímať ako obojsmerný proces, a tak, ako študenti od pedagógov, trénerov a poradcov vyžadujú určitú mieru tolerancie, tak je na mieste od týchto študentov športovcov požadovať istú mieru zodpovednosti. Záverom, považujeme za nevyhnutné, aby tieto „miery“ mali svoje hranice a vychádzali z uchopiteľných usmernení, o ktorých by boli informované obe strany.**

4.3 NÁZORY TRÉNEROV ŠTUDENTOV ŠPORTOVCOV NA DUÁLNU KARIÉRU

Trénerov (n=77) športovcov, ktorí sú žiakmi stredných alebo vysokých škôl, sme sa pýtali 6 otázok, týkajúcich sa ovplyvňovania športovej kariéry štúdiom. V odpovedi na otázku, ako ovplyvňuje štúdium tréningový proces ich zverencov, sa väčšia polovica trénerov zhodla na tom, že štúdiom ovplyvňuje tréningový proces najmä časovo (60 %). Čas venovaný štúdiu znižuje čas dostupný na tréning, regeneráciu a oddych, obzvlášť v skúškovom období. Študenti musia zvládať učenie, písanie domácich úloh, prípravu na skúšky a zároveň trénovať, častokrát dvakrát denne. Významným problémom z časového hľadiska je tiež cestovanie, resp. dochádzanie na tréningy. Študijné povinnosti nie len, že vedú k zníženej dochádzke na tréning, ale štúdium môže negatívne ovplyvňovať aj koncentráciu športovcov na tréningoch, najmä v období skúšok. Kombinácia uvedených faktorov môže viesť k zníženiu efektivity tréningu a následne zhoršeniu športovej výkonnosti športovca. Na druhej strane, 26 % trénerov si myslí, že štúdium nemá žiadny alebo má len minimálny vplyv na tréningový proces, alebo ho dokonca pozitívne ovplyvňuje (8 %), napr. ako uvádza respondent: „Z pozitívneho pohľadu podporuje ich fyzicky aj mentálne pri dosiahnutí každodenných cieľov v škole“. Iný tréner sa na základe skúseností vyjadril, že so študentami športovcami, ktorí majú dobré výsledky v škole, sa ľahšie pracuje na tréningu. Viacerí tréneri sa vyjadrili, že škola a štúdium sú prvoradé jednak pre študentov športovcov, ale aj z pohľadu trénerov.

Na predošlú otázku nadväzuje hneď ďalšia, ktorej cieľom bolo zistiť, ako študenti športovci zvládajú plniť tréningové povinnosti vo väzbe na školské povinnosti. Väčšina trénerov (57 %) uviedla, že ich zverenci zvládajú tréningové povinnosti veľmi dobre alebo aspoň v celku dobre, aj napriek školským povinnostiam. Časť trénerov (20 %) uviedla, že športovci nie vždy stíhajú tréningy kvôli škole a 23 % trénerov uviedlo, že zvládnutie tréningov závisí od individuálnych faktorov, ako sú vlastnosti osobnosti športovca, priorita športu, rozvrh hodín či podpora zo strany školy. Výsledky naznačujú názor trénerov, že zodpovednosť za zvládnutie tréningov a školy leží vo veľkej miere na pleciach samotných študentov športovcov: Tréneri zdôrazňovali dôležitosť správneho časového manažmentu, sústredenia sa na tréning a zladenia priorit. Ďalším zistením je, že vplyv školy sa líši v závislosti od veku a úrovne športu. Tréneri uvádzajú, že na vysokej škole je to jednoduchšie vďaka individuálnym študijným plánom vrcholových športovcov oproti strednej škole, kde je problémom fixný rozvrh a častokrát slabá alebo žiadna podpora zo strany učiteľov. Učitelia nie vždy chápu potreby športovcov a neumožňujú im kombinovať tréningy so štúdiom.

Väčšina trénerov (72 %) je ochotná tolerovať a akceptovať rôzne prekážky v tréningu, ktoré sú spôsobené školskými povinnostami. Medzi najčastejšie tolerované veci patria: vynechanie tréningu kvôli dôležitým písomkám, skúškam, či príprave na testy, neskorý príchod na tréning kvôli školským povinnostiam, občasná neúčasť na tréningoch z dôvodu doučovania, exkurzií, či napr. lyžiarskych výcvikov. Viacerí tréneri (14 %) zdôrazňujú, že prioritou je škola a tréning by mal byť druhoradý. Malá skupina trénerov (7 %) je striktná a očakáva od športovcov plnú dochádzku na tréningy, bez ohľadu na školské povinnosti, je ochotná uvoľniť športovca z jednej tréningovej jednotky v týždni, prípadne, ak to charakter tréningu dovoľuje, absolvovať tréning individuálne v náhradnom čase. Ku kľúčovým zisteniam patrí, že tréneri chápu dôležitosť vzdelania a sú ochotní spolupracovať so športovcami a školami, aby sa im podarilo zladiť tréningy so štúdiom. Oceňujú komunikáciu medzi športovcami, rodičmi, učiteľmi a trénermi, ktorá umožňuje hľadanie kompromisov

ČASŤ 4

a riešení. Je treba povedať, že existuje rozdiel v očakávaníach trénerov v závislosti od úrovne športu (profesionálny verzus amatérsky).

Výsledky odpovedí trénerov na otázku o stretnutí sa so športovým/študijným poradcom a jeho vplyve na zosúladienie školy a športovej kariéry ukazujú, že väčšina trénerov (86%) sa s takým poradcom nestretla. Tréneri, ktorí sa so športovým/študijným poradcom (alebo alternatívne, s triednym učiteľom) stretli (14%), to vnímajú ako veľmi pozitívny prínos pre zosúladienie štúdia a športovej kariéry. Medzi najčastejšie formy pomoci zo strany poradcu, s ktorými sa tréneri stretli, patria: dohoda o rozvrhu hodín, nastavenie individuálneho výchovno-vzdelávacieho plánu a pomoc pri riešení stresových situácií. Tréneri oceňujú pomoc poradcov pri riešení individuálnych potrieb športovcov. Napriek tomu, že športoví/študijní poradcovia hrajú dôležitú úlohu pri zosúladiení školy a športovej kariéry, ale nie sú dostupní na všetkých školách. Existuje rozdiel v dostupnosti a aktivitách poradcov na rôznych typoch škôl. Je dôležité, aby školy túto pozíciu podporovali a aby sa tréneri nebáli s nimi spolupracovať.

Odpovede trénerov na otázku ohľadom diskusie so svojimi zverencami o očakávaníach v spojitosti so štúdiom a uplatnením sa na trhu práce priniesli nasledujúce výsledky. Väčšina trénerov (85%) diskutovala so svojimi zverencami o tom, ako im štúdium môže pomôcť pri pracovnom uplatnení sa po skončení štúdia alebo športovej kariéry. Najčastejšou témou diskusií bola dôležitosť vzdelania pre budúcnosť športovcov, ale aj voľba vhodného študijného odboru s ohľadom na kariérne ciele. Tréneri si uvedomujú dôležitosť vzdelania pre športovcov a snažia sa ich podporovať v plánovaní ich budúcnosti.

Na otázku, ako by malo vyzeráť optimálne prepojenie štúdia a tréningového procesu, neexistuje jednotný konsenzus. Takmer 30% trénerov na túto otázku nevedelo odpovedať a dvaja vyhodnotili, že sa to nedá. Optimálne prepojenie štúdia a tréningového procesu je komplexná otázka, ktorá si vyžaduje individuálny prístup a spoluprácu všetkých zainteresovaných strán. Medzi najčastejšie spomínané faktory patria:

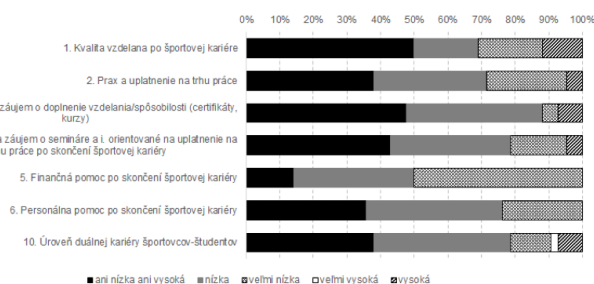
- Komunikácia a spolupráca medzi trénermi, učiteľmi, rodičmi a športovcami,
- flexibilita a individuálny prístup k športovcom, individuálne študijné plány, tréneri priamo v školách,
- zosúladienie rozvrhu hodín a tréningov, logistika tréningov a vzdelávania v súvislosti s cestovaním,
- podpora športových tried, športových škôl a podobných programov,
- disciplinovanosť a časový manažment samotného študenta športovca,
- kvalitná telesná výchova na školách.

Oceňujeme názor respondenta, ktorý zaujal k individuálnemu študijnému plánu, ako jednému z navrhovaných riešení, špecifické stanovisko a dodal, že „Nestačí individuálny študijný plán. Treba individuálne vedenie štúdia a usmerňovanie ku budúcej kariére.“

4.4 NÁZORY ZÁSTUPCOV ŠPORTOVÝCH ORGANIZÁCIÍ NA DUÁLNU KARIÉRU

Keďže sme tento výskumný projekt poňali ako komplex, zaujímali nás názory na aktuálnu situáciu a možné riešenie problematiky duálnej kariéry aj zástupcov rôznych športových organizácií (športových klubov, zväzov, federácií a pod.). Celkovo sa nám podarilo získať odpovede od 43 respondentov, čo podobne ako v prípade študijných poradcov nie je veľa na formulovanie všeobecne platných záverov, avšak ako doplnenie problematiky duálnej kariéry tieto výsledky považujeme za prínosné. V tomto prípade však naše otázky boli smerované na športovcov, ktorí ukončili športovú kariéru, pretože aj tejto skupiny športovcov sa dotýka problematika duálnej kariéry.

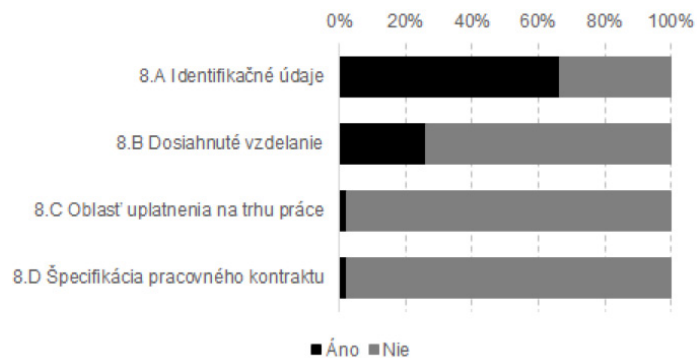
Ku kvalite vzdelania športovcov po športovej kariére sa nevyjadřila polovica respondentov (n=21). Tretina opýtaných (38%, n=16) zastáva názor, že kvalita vzdelania športovcov po ukončení športovej kariéry je nízka až veľmi nízka, a 12% (n=5) sa prikláňa k názoru, že kvalita je vysoká. Viac ako polovica zástupcov športových organizácií uviedla, že prax a uplatnenie sa na trhu práce športovcov po kariére sú nízke až veľmi nízke (57%, n=24), len dvaja respondenti (5%) zastávajú opačný názor. Názor nevyjadřilo 38% opýtaných (n=16). Informovanosť a záujem športovcov o doplnenie vzdelania (odbornej spôsobilosti – certifikáty, kurzy) je podľa väčšiny respondentov, ktorí sa k otázke vyjadrili, nízka (40%, n=17), prípadne veľmi nízka (5%, n=2). Traja opýtaní si myslia, že vysoká (7%) a takmer polovica sa nepriklonila k ani jednej možnosti (48%, n=20). Veľmi podobná distribúcia odpovedí bola na otázku, aká je informovanosť a záujem športovcov o semináre, webináre, konferencie, workshopy a i., orientované na uplatnenie sa na trhu práce po skončení športovej kariéry. Veľká časť sa nevyjadřila (43%, n=18) a opäť len dvaja zastávajú názor, že vysoká (5%). Zvyšných 36% hodnotí informovanosť a záujem ako nízke (n=15) a 17% ako veľmi nízke (n=7). Na otázku, aká je finančná pomoc športovcom po skončení športovej kariéry, sa vyjadrilo najviac zástupcov športových organizácií (86%, n=36), z ktorých ani jeden si nemyslí, že je vysoká, prípadne veľmi vysoká. Naopak, presne polovica si myslí, že finančná pomoc je veľmi nízka (50%, n=21) a 36% uvádza, že je nízka (n=15). Veľmi podobne vnímajú respondenti personálnu pomoc pre vrcholových športovcov po ukončení kariéry, s tým rozdielom, že sa nevyjadřilo raz toľko opýtaných oproti otázke zameranej na finančnú pomoc (36%, n=15). Avšak, rovnako žiadny respondent si nemyslí, že je športovcom po kariére poskytovaná (veľmi) veľká pomoc, naopak, 40% uvádza malú (n=17) a 24% veľmi malú (n=10). Kým všetky otázky boli zamerané na športovcov po skončení športovej kariéry, posledná, desiatu otázka, sa týkala študentov športovcov a úrovne ich duálnej kariéry. Opäť sa veľké množstvo opýtaných nevyjadřilo (38%, n=16), jeden respondent si myslí, že úroveň duálnej kariéry študentov športovcov je veľmi vysoká (2%), ďalší traja, že vysoká (7%), k nízkej sa prikláňa 40% respondentov (n=17) a za veľmi nízku ju považuje 12% zástupcov športových organizácií (n=5), (obrázok 44).

Obrázok 44 Názory zástupcov športových organizácií na duálnu kariéru športovcov po ukončení športovej kariéry

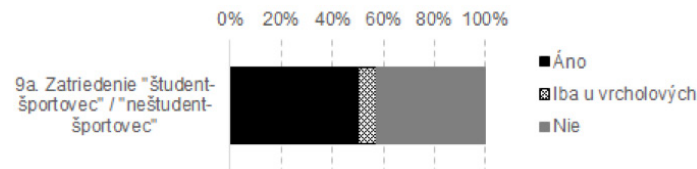
ČASŤ 4

Výsledky ukázali, že športové organizácie vedú len minimálnu evidenciu s informáciami o športovcoch po skončení športovej kariéry. Identifikačné údaje o športovcoch po ukončení športovej kariéry zbiera 67% športových organizácií (zväzov), informácie o dosiahnutom vzdelaní zbiera 26% organizácií, informácie o uplatnení sa na trhu práce a špecifikácii pracovného kontraktu zbierajú 2% športových organizácií (obrázok 45).

Obrázok 45 Zbieranie informácií o športovcoch po skončení športovej kariéry športovými organizáciami

Odpovede zástupcov športových organizácií sú zásadne nejednoznačné v prípade ich prístupu voči študentovi športovcovi a neštudentovi športovcovi. Kým polovica (50%) sa vyjadrila, že prístup športových organizácií sa voči študentovi a neštudentovi športovcovi odlišuje, 7% to potvrdilo len v prípade vrcholových športovcov. Naopak, 43% respondentov sa zhodlo, že športové organizácie neodlišujú prístup k športovcovi z pohľadu, či je študent alebo nie (obrázok 46).

Obrázok 46 Prístup športových organizácií k študentovi a neštudentovi športovcovi

Výsledky naznačujú, že medzi najčastejšie uvedené problémy v oblasti kvality vzdelania športovcov po športovej kariére patria:

- Chýbajúca odborná kvalifikácia a praktické zručnosti z civilného sektora – respondenti poukázali na to, že športovci často nemajú dostatočné vzdelanie a zručnosti pre uplatnenie sa v bežných profesiách mimo športu, chýba im prax v odbore, ako aj základné jazykové a počítačové zručnosti;
- finančné problémy – respondenti sa zhodli, že mnohí športovci čelia nedostatku finančných prostriedkov na vzdelávanie, a tiež poukazujú na fakt, že finančné ohodnotenie trénerov, ktorými sa športovci po kariére často stanú, je veľmi slabé;
- dostupnosť a informovanosť – respondenti konštatovali, že vzdelávanie pre športovcov nie je dostupné v malých mestách a obciach a tiež, že športovci a ich okolie nemajú dostatok informácií o možnostiach vzdelávania sa po skončení kariéry;
- motivácia a angažovanosť – respondenti spomenuli, že mnohým športovcom chýba motivácia a angažovanosť pre vzdelávanie mimo športu.

- Ďalšie problematické oblasti, ktoré sa vyskytovali medzi odpoveďami zástupcov športových organizácií, sú:
- Nezájem o pokračovanie vo funkciách, ktoré patria do oblasti športu, ako napr. rozhodcovia, funkcionári, športovní odborníci, a pod. z dôvodu nízkeho finančného ohodnotenia,
- Slabá práca s mládežou v oblasti prípravy na život po športovej kariére,
- problémy s adaptáciou na bežný život po ukončení športovej kariéry a prácu,
- neaktuálne témy vzdelávania s ohľadom na dopyt trhu práce,
- nedostatok praxe a skúseností v civilnom sektore,
- jazyková bariéra a nízka úroveň všeobecného prehľadu.

Ďalej výsledky priniesli závery, že medzi najčastejšie spomínané problémy v oblasti praxe a uplatnenia športovcov na trhu práce patria:

- Nedostatok praxe a relevantných skúseností – respondenti konštatovali, že vrcholoví športovci často nemajú dostatok praxe a relevantných skúseností mimo oblasti športu, chýbajú im pracovné návyky a skúsenosti z civilného pracovného prostredia;
- nízka kvalifikácia – respondenti uviedli, že športovci nemajú adekvátnu kvalifikáciu pre uplatnenie sa v mnohých oblastiach trhu práce. Navyše, na športových fakultách neexistujú študijné programy pre niektoré športy, čo vedie k nedostatku kvalifikovaných trénerov;
- finančné problémy – respondenti poukázali na nízke platy trénerov a iných funkcionárov v oblasti športu, a nedostatok financií pre kluby, čo sťažuje športovcom uplatnenie sa v oblasti športu. Mnohí športovci po skončení športovej kariéry čelia nedostatku financií na rekvalifikáciu a vzdelávanie.

Ďalšie problematické oblasti, uvedené respondentmi, sú:

- Slabá informovanosť o možnostiach uplatnenia sa po skončení športovej kariéry,
- nedostatok pracovných miest pre trénerov,
- vrcholoví športovci sa často nevedia adaptovať na bežný pracovný život a požiadavky zamestnávateľov,
- preferencia práce v oblasti športu, aj keď nie je dostupná, namiesto hľadania alternatív.

Najčastejšie identifikované problémy v oblasti informovanosti a záujmu športovcov o doplnenie vzdelania (odbornej spôsobilosti – certifikáty, kurzy), resp. o rôzne semináre, webináre, konferencie, workshopy a i., orientované na uplatnenie na trhu práce po skončení športovej kariéry sú:

- Nízky záujem športovcov – respondenti konštatovali, že športovci často nemajú záujem o doplnenie vzdelania po skončení kariéry, preferujú prácu v oblasti športu, aj keď nie je dostupná a nemajú motiváciu vzdelávať sa v iných oblastiach;
- slabá informovanosť – respondenti sa zhodli, že športovci nie sú dostatočne informovaní o možnostiach vzdelávania a rekvalifikácie, informácie o dostupných kurzoch nie sú dostupné na jednom mieste. Média venujú málo pozornosti téme vzdelávania športovcov. Kluby a zväzy neinformujú športovcov o týchto možnostiach.

ČASŤ 4

- finančné problémy – respondenti opakovane potvrdili, že športovci nemajú dostatok financií na kurzy a rekvalifikáciu a nízke platy trénerov a rovnako nízke ohodnotenie v iných oblastiach športu sťažujú športovcom uplatnenie v tomto sektore.

Ďalšie problematické oblasti, ktoré spomenuli zástupcovia športových organizácií, sú:

- Nedostatok času na vzdelávanie počas aktívnej športovej kariéry,
- jazyková bariéra – mnoho kurzov je v anglickom jazyku,
- nedostatok relevantných aktivít a ich neatraktívnosť,
- slabá dostupnosť kurzov v menších mestách a obciach,
- nízke sebavedomie a zlá psychická kondícia športovcov po skončení kariéry,
- nízka finančná gramotnosť športovcov.

Medzi najčastejšie problémy v oblasti finančnej a personálnej pomoci športovcom po skončení športovej kariéry patria:

- Nízka, resp. žiadna finančná pomoc – respondenti poukázali na nízku úroveň finančnej podpory pre športovcov po skončení kariéry. Mnohí uviedli, že pomoc neexistuje, je dostupná len pre olympijských víťazov, alebo je nízka a závislá od individuálnych úspechov;
- nedostatok systémovej podpory – respondenti kritizovali chýbajúci systém prechodu športovcov do civilného života. Poukázali na neriešené oblasti v zákone o športe, neexistujúce programy rekvalifikácie a slabé prepojenie medzi športovými organizáciami a trhom práce;
- finančná negramotnosť – mnoho respondentov zdôraznilo potrebu edukácie športovcov v oblasti financií. Poukázali na to, že športovci často nevedia efektívne spravovať svoje príjmy;
- nezáujem štátu – respondenti vnímali štát ako nezainteresovaného v riešení problematiky financovania športovcov po skončení kariéry. Kritizovali nízke investície do tejto oblasti a chýbajúcu koncepciu podpory;
- nedostatok kariérneho poradenstva – mnoho respondentov zdôraznilo potrebu kariérneho poradenstva pre športovcov. Poukázali na to, že športovci sa často nevedia orientovať na trhu práce a identifikovať svoje silné stránky a možnosti uplatnenia sa,
- nedostatok prepojenia s trhom práce – respondenti kritizovali slabé prepojenie medzi športovými organizáciami a trhom práce. Poukázali na to, že športovci nemajú dostatok informácií o dostupných pracovných pozíciách a o tom, ako sa uchádzať o prácu.

Iné ťažkosti športovcov po skončení športovej kariéry – najproblematickejšie oblasti:

- Zaradenie sa do civilného života – respondenti poukázali na ťažkosti športovcov pri prechode do civilného života po skončení kariéry. Mnohí uviedli problémy s hľadaním práce, adaptáciou na nové prostredie a zvládaním bežných životných úloh;
- nedostatočná príprava na život po kariére – respondenti kritizovali chýbajúci systém prípravy športovcov na život po skončení kariéry. Poukázali na to, že športovci často nemajú dostatok vzdelania, relevantných zručností a skúseností pre uplatnenie sa na trhu práce;
- psychické problémy – respondenti poukázali na psychické ťažkosti, s ktorými sa športovci po skončení kariéry stretávajú. Tieto ťažkosti súvisia s náhlym poklesom záujmu verejnosti, stratou identity a náhlou zmenou životného štýlu;

- zdravotné problémy – respondenti poukázali na zdravotné ťažkosti, ktoré sú u mnohých športovcov dôsledkom zranení a nadmernej záťaže. Tieto problémy im sťažujú uplatnenie sa v niektorých profesiách a znižujú ich kvalitu života.

- Hodnotenie duálnej kariéry študentov športovcov zástupcami športových organizácií – najproblematickejšie oblasti:
- Nedostatočná podpora – respondenti poukázali na chýbajúcu podporu duálnej kariéry zo strany športových organizácií. Mnohí uviedli, že organizácie sa o túto problematiku nezaujmajú, alebo ju riešia len formálne;
- nedostatočná koordinácia – respondenti kritizovali chýbajúcu koordináciu medzi športovými organizáciami, školami a zamestnávateľmi. Poukázali na to, že športovci často čelia prekážkam pri skĺbení tréningov, súťaží a štúdia;
- nedostatočná informovanosť – respondenti poukázali na nedostatočnú informovanosť o možnostiach duálnej kariéry. Mnohí uviedli, že športovci a ich rodičia nemajú dostatok informácií o tom, ako skĺbiť šport a štúdium;
- problémy so socializáciou – respondenti poukázali na problémy so socializáciou športovcov, ktorí sa venujú duálnej kariére. Mnohí uviedli, že športovci kvôli tréningom a súťažiam nemajú dostatok času na budovanie kvalitných medziľudských vzťahov.

4.5 ZHRNUTIE VÝSLEDKOV

IDENTITA A MOTIVÁCIA ŠTUDENTOV ŠPORTOVCOV, ZOSÚLADENIE ŠPORTOVEJ KARIÉRY A ŠTÚDIA

Takmer 70 % študentov športovcov sa vníma viac ako športovec a 21 % viac ako študent. 69 % stredoškôľakov športovcov sa vníma viac ako športovec, 17,5 % viac ako študent, zvyšných 12,5 % uviedlo možnosť oboje. 70 % vysokoškôľakov športovcov sa prikláňa k možnosti športovec a 27 % k možnosti študent. Zhruba polovica (53 %) respondentov uvádza ako preferenciu šport, tretina (37 %) štúdium a pre zvyšných 9 % sú šport aj štúdium rovnako dôležité. Stredoškôľáci športovci majú v priemere silnejšiu preferenciu pre šport, zatiaľ čo vysokoškôľáci športovci majú preferencie vyrovnané.

Väčšina respondentov (62 %) uvádza ako motiváciu do štúdia uplatnenie sa na trhu práce. Druhým najčastejším dôvodom je vzdelanie (26 %) a nasleduje skúsenosť (11%). V stredoškolskom období majú študenti športovci väčšiu rôznorodosť v dôvodoch štúdia v závislosti od toho, ako vnímajú svoje športové a študentské identity. Na vysokých školách je dôraz viac kladený na uplatnenie sa, pričom aj tu môže byť rozdiel v dôvodoch v závislosti od seba ponímania študentov športovcov. Nadpolovičná väčšina (57 %) všetkých respondentov chce po skončení športovej kariéry pracovať v oblasti športu a 42 % v oblasti, ktorú vyštudovali, resp. študujú. Stredoškôľáci športovci majú častejšie tendenciu plánovať kariéru v oblasti športu, zatiaľ čo vysokoškôľáci športovci, a najmä tí, ktorí sa viac identifikujú so študentskou rovinou, majú väčšie ambície pracovať vo vyštudovanej oblasti.

Dôvody štúdia študentov športovcov sú veľmi vyrovnané. Celkovo 82 % respondentov verí, že akademický titul umožňuje jednoduchšie získať zamestnanie, 74 % respondentov študuje, aby získalo potrebné vedomosti a zručnosti a 70 % študuje, aby získalo akademický titul. Medzi názormi žiakov stredných škôl a študentov vysokých škôl sú len zanedbateľné rozdiely.

ČASŤ 4

Polovica (53 %) študentov športovcov si myslí, že športová kariéra a štúdium sa ovplyvňujú navzájom, naopak 20 % nevníma žiadne zásahy jednej oblasti do druhej. 13 % vníma situáciu tak, že športová kariéra zasahuje do štúdia a rovnako 13 %, že štúdium zasahuje do športovej kariéry. Takmer polovica (49 %) stredoškôľakov športovcov si myslí, že šport a štúdium zasahujú jeden do druhého. Len 23 % respondentov nevníma žiadne zásahy, pričom zvyšok odpovedí je pomerne vyvážený – 14 % cíti, že štúdium zasahuje do športu a 15 % vníma zásahy opačným smerom. Medzi vysokoškôľakmi športovcami 61 % vníma vzájomné zásahy športu a štúdia. Len 16 % respondentov nevidí medzi týmito dvomi oblasťami žiadne zásahy. Zvyšok odpovedí je pomerne vyvážený – 12 % uvádza, že štúdium zasahuje do športu a 10 % vníma zásahy opačným smerom. Až 70 % respondentov, ktorí uviedli, že im štúdium zasahuje do športovej kariéry alebo do seba zasahujú vzájomne potvrdilo, že štúdium do športovej kariéry zasahuje. Zaujímavosťou však je, že až 42 % tých, ktorí odpovedali, že štúdium im nezasahuje do športovej kariéry potom odpovedalo, že súhlasia s tým, že štúdium do športovej kariéry zasahuje. Dve tretiny respondentov si myslí, že zosúladiť športovú kariéru so štúdiom je ťažké až veľmi ťažké a len do 5 %, že je to ľahké. Viac ako polovica stredoškôľakov športovcov sa prikláňa k tomu, že zosúladiť športovú kariéru so športom je ťažké až veľmi ťažké. Iba 6 % to vníma ako ľahké, resp. veľmi ľahké. Zvyšných 35 % označilo možnosť ani ťažké, ani ľahké. Viac ako 2/3 vysokoškôľakov športovcov vníma zosúladenie športovej kariéry so štúdiom ako ťažké až veľmi ťažké. Ako ľahké to vníma jeden študent športovec. Zvyšných 20 % zastáva názor, že zosúladenie športovej kariéry so štúdiom nie je ani ťažké ani ľahké. Celkovo možno povedať, že obe skupiny vnímajú zosúladenie športovej kariéry so štúdiom ako výzvu. Vysoký podiel respondentov považuje toto zosúladenie za ťažké a vyjadruje, že nie je jednoduché zvládvať obidve oblasti súčasne.

Vo všeobecnosti vnímajú študenti športovci pre zosúladenie športových aktivít so štúdiom najnáročnejšie denný harmonogram tréningov (43 %) a tréningové sústredenia (40 %). Účasť na súťažiach nepovažujú za významný problém (17 %). Denný harmonogram tréningov je spoločným problémom stredoškôľakov a vysokoškôľakov športovcov, pričom vysokoškôľáci vnímajú tento problém ešte intenzívnejšie. Na druhej strane, stredoškôľáci majú častejšie problémy so sústredeniami a účasťou na súťažiach.

PREKÁŽKY A PERSONÁLNA PODPORA V DUÁLNEJ KARIÉRE

Medzi najvýznamnejšie prekážky v duálnej kariére z hľadiska počtu výskytu odpovedí patria: únava, vzdialenosť školy od bydliska a vzdialenosť tréningového centra od bydliska (všetky možnosti označilo 52-50 % respondentov), nasleduje nedostatočná flexibilita školského rozvrhu a strata sociálneho kontaktu (označilo 43-40 % opýtaných). Ďalej to je nedostatok podpory zo strany školy a nepravidelný režim (30-26 % respondentov). Len 21 % študentov športovcov považuje za bariéry nedostatočnú flexibilitu rozvrhov tréningov a vysoké poplatky za školu, 18 % pocit nemožnosti zosúladenia športovej kariéry so štúdiom, 16 % prácu a zanedbateľných 5 % starostlivosť o príbuzných. Najvýraznejšia miera korelácie (0,69) je medzi vzdialenosťou školy od bydliska a vzdialenosťou tréningového centra od bydliska, čo znamená, že väčšia skupina študentov športovcov sa stretáva s oboma prekážkami súčasne. Najčastejšie korelovaná s inými prekážkami je únava, a to so stratou sociálneho kontaktu (0,55), vzdialenosťou školy od bydliska (0,53), s prácou (0,48), nepravidelným režimom (0,44) a so vzdialenosťou tréningového centra od bydliska. Vzťah tiež pozorujeme medzi nedostatkom podpory zo strany školy a nedostatočnou flexibilitou školského rozvrhu (0,53) a prácou (0,45). Vzdialenosť školy od bydliska koreluje so stratou sociálneho kontaktu (0,44).

Čo sa týka personálnej podpory, vo všeobecnosti majú študenti športovci najväčšiu podporu zo strany rodiny (91%), nasleduje podpora trénera (63%) a priateľov (51%). U rovesníkov nachádza podporu len 22 % respondentov, ešte menej je to u učiteľov (17 %) a školských poradcov (5 %).

KVALITA AKADEMICKÉJ OBLASTI DUÁLNEJ KARIÉRY A ČAS VENOVANÝ ŠTÚDIU

Výsledky v oblasti hodnotenia učebných osnov sú veľmi nejednoznačné, nakoľko takmer polovica študentov športovcov sa ku kvalite učebných osnov duálneho vzdelávania v školách nevyjadrila. Odpovede druhej polovice respondentov naznačujú, že respondenti hodnotia učebné osnovy duálneho vzdelávania skôr pozitívne (30 %) ako negatívne (22 %), hoci rozdiely sú minimálne. Významný rozdiel medzi pozitívnym (45 %) a negatívnym hodnotením (11 %) je vidieť v skupine študentov športovcov, ktorá sa vníma viac ako študent. Len 35 % škôl, kde študujú naši respondenti, používa formy vyučovania podporujúce duálnu kariéru. Situácia je horšia na vysokých školách (27 %) v porovnaní so strednými školami (40 %). Ku kvalite dištančného vzdelávania sa nevyjadrila zhruba polovica respondentov, a to ako celkovo, tak s prihliadnutím na úroveň školy. Druhá polovica respondentov vníma dištančné vzdelávanie viac pozitívne ako negatívne v pomere 2:1. Len 12 % študentov športovcov odpovedalo, že školy virtuálne nástroje používajú oproti 63 %, v ktorých sa tieto nástroje nepoužívajú. V prípade vysokých škôl je to dokonca 71 %. Zaujímavé je, že aj tí študenti športovci, ktorí dištančné vzdelávanie vnímajú pozitívne tvrdia, že školy neaplikujú virtuálne nástroje do výučby. Dôležité je upozorniť, že až vyše 30 % študentov športovcov, ktorí sa ku kvalite dištančného vzdelávania nevyjadrili, študuje na školách, v ktorých sa virtuálne nástroje nevyužívajú.

Pomerne veľká časť stredoškôľakov trávi na vyučovaní len do 10 (26 %), resp. do 20 hodín (16 %), čo je z hľadiska týždenného školského rozvrhu mimoriadne málo za predpokladu, že žiaci strednej školy majú denne 6 – 7 vyučovacích hodín. Zároveň tí istí stredoškôľáci športovci trávia len do 5 (21 %) resp. do 10 hodín (15 %) týždenne ďalším štúdiom, čo je ako súčet stále málo vzhľadom k celkovému očakávanému počtu hodín na základe školského rozvrhu. Druhá polovica (58 %) stredoškôľakov športovcov uviedla, že na vyučovaní trávi do 30 (29 %), resp. nad 30 hodín (29 %) a zároveň ďalšiemu štúdiu venuje do 5 až 10 hodín týždenne, čo môžeme považovať za adekvátny obraz reality. Vo všeobecnosti trávi 43 % vysokoškôľakov športovcov účasťou na seminároch a prednáškach do 10 hodín a 45 % do 20 hodín týždenne. Z nich väčšia polovica venuje doplnkovému štúdiu do 5 hodín, 18 % do 10 hodín za týždeň. Len minimálny počet vysokoškôľakov športovcov venuje štúdiu v akejkoľvek forme viac času (12 %). Patria sem aj takí študenti športovci, ktorí trávia účasťou na vyučovaní medzi 20 a 30 hodín týždenne (23 %), z nich 2/3 venuje doplnkovému štúdiu do 10 hodín a 1/3 viac ako 15 hodín za týždeň. Najväčšiu časť (69 %) reprezentujú takí respondenti, ktorí trávia na prednáškach a seminároch medzi 10 až 20 hodín týždenne a z nich sa tretina venuje doplnkovému štúdiu v rozsahu nad 15 hodín, tretina od 5 do 10 hodín, 15 % od 10 do 15 hodín a 8 % do 5 hodín za týždeň. Aj v prípade vysokoškôľakov športovcov je badať tendenciu, že čím viac sa študenti športovci zúčastňujú na vyučovaní, tým viac času venujú aj doplnkovému štúdiu.

ČASŤ 4

SLUŽBY POSKYTOVANÉ VZDELÁVACÍMI ZARIADENIAMI ŠTUDENTOM ŠPORTOVCOM

Okrem možnosti využívať športové zariadenia (67%), školy, ktoré navštevujú vrcholoví študenti športovci, im poskytujú len veľmi obmedzený prístup k iným službám, týkajúcich sa ich športovej kariéry, medzi ktoré patria: športový psychológ (22%), analýza športového výkonu (19%), fyzioterapeut (17%), športový fyziológ (16%), športový lekár (12%) a výživový poradca (10%).

PORADENSTVO V OBLASTI DUÁLNEJ KARIÉRY NA ŠKOLÁCH

V globálnom meradle má len minimum študentov športovcov vedomosť o činnosti poradcu alebo osobnú skúsenosť so športovým poradcom (9%), kariérnym poradcom (9%) a športovo-študijným poradcom (8%). O niečo viac sa v praxi stretávajú s pojmom študijný poradca (17%), a to najmä na vysokých školách (27%). Prekvapivé je, že len 8% stredoškôlkov športovcov vie o činnosti kariérneho poradcu alebo s ním má osobnú skúsenosť, keďže sa jedná o pozíciu, ktorá je súčasťou stredoškolského vzdelávania, že na stredných školách.

Polovica z tých študentov športovcov, ktorí majú s poradcom osobnú skúsenosť, sa k hodnoteniu kvality jeho činnosti nevyjadřila, druhá polovica ju hodnotí viac pozitívne ako negatívne. Časť respondentov, ktorí jednoznačne uvádzajú, že s nimi poradca kontakt vôbec neudržiaval, hodnotili jeho činnosť veľmi negatívne. To sa ukázalo obzvlášť na úrovni stredoškôlkov športovcov. Veľmi podobný trend, len v opačnom smere, naznačuje korelácia v prípade respondentov, ktorí sa vnímajú viac ako študenti, a to aj stredných aj vysokých škôl. Študenti športovci hodnotia športového/študijného poradcu pozitívne v prípade, keď s nimi udržiaval kontakt. Doplňujúcou informáciou je fakt, že poradca so študentami nadväzoval kontakt primárne osobne (50%) alebo prostredníctvom e-mailovej komunikácie (38%), ojedinele telefonicky (25%). 116 zo 129 študentov športovcov uviedlo, že nemá športového / študijného poradcu. Spomedzi študentov športovcov, ktorí majú na škole poradcu (n=13), sa 7 zhoduje, že študijný športový poradca im je nápomocný najmä v tom, že ich informuje o akýchkoľvek zmenách (54%), 38% respondentov uvádza, že im poskytuje pomoc pri pracovnom zaťažení, 15%, že pomáha s prípravou na skúšky a 8% so zapisovaním známok. Medzi ďalšie oblasti, v ktorých by študenti športovci očakávali pomoc zo strany športového / študijného poradcu, patria: prispôbenie štúdia športovému harmonogramu (68%), kontaktovanie vyučujúcich (47%), zmena termínov skúšok (46%), plánovanie skúšok a riešenie administratívy (43%), nasleduje výber predmetov (28%), administratívna pomoc pri výbere štúdia (25%) a nakoniec využívanie virtuálneho kampusu (13%) a učenie sa (12%).

POVEDOMIE ŠTUDENTOV ŠPORTOVCOV A PORADCOV O USMERNENIACH TÝKAJÚCICH SA DUÁLNEJ KARIÉRY

Len 7% študentov športovcov pozná legislatívne usmernenia týkajúce sa duálnej kariéry, ostatných 25% nepozná a takmer 70% vôbec nevie o tom, že takéto usmernenia existujú. Usmernenia a školský poriadok, týkajúci sa študentov športovcov, pozná 30% respondentov, 28% nepozná a 43% nevie existencie takýchto dokumentov.

Dvaja z 10 športových / študijných poradcov majú výborný prehľad v legislatíve a usmerneniach, poznajú zákony (celoštátne), usmernenia (rezortné-ministerské), smernice (interné-školské), z toho jeden navyše aj zväzové úpravy a odporúčania. Jeden poradca

pozná len usmernenia, jeden len zákony, piati sú oboznámení len s internými školskými smernicami a jeden nepozná žiadne z uvedených. Piati respondenti považujú vyššie uvedené predpisy za dostatočné a vytvárajúce vhodné podmienky pre zosúladienie štúdia a športovania, dvaja nie a jeden sa nevedel vyjadriť, keďže uvedené predpisy nepozná. Polovica opýtaných nepovažuje existujúce úľavy z vyučovania za vhodné riešenie pre zosúladienie štúdia a športovania. Štyria ich za vhodné považujú a jeden sa nevyjadřil konkrétne, avšak konštatoval, že je vhodné, ak sa študentovi vychádza v ústrety.

4.5.2 TRÉNERI

Výskum skúmal názory trénerov študentov športovcov na duálnu kariéru, teda zosúladienie športovej prípravy so štúdiom. Väčšina trénerov (60%) sa zhodla, že štúdium ovplyvňuje tréningový proces najmä časovo, čím znižuje čas dostupný na tréning, regeneráciu a oddych. Štúdium môže viesť k zníženej dochádzke na tréningy a ovplyvňovať koncentráciu športovcov. Napriek tomu, 26% trénerov vníma vplyv štúdia ako minimálny alebo pozitívny.

Väčšina trénerov (57%) uviedla, že ich zverenci zvládajú tréningové povinnosti aj napriek školským povinnostiam. Časť trénerov (20%) však uviedla, že športovci nie vždy stíhajú tréningy kvôli škole. Zodpovednosť za zvládnutie tréningov a školy leží na pleciach študentov športovcov, pričom tréneri zdôrazňujú dôležitosť správneho časového manažmentu, sústredenia sa na tréning a zladenia priorít.

Väčšina trénerov (72%) je ochotná tolerovať prekážky v tréningu spôsobené školskými povinnosťami. Prioritou je podľa nich škola a tréning by mal byť druhoradý (14% trénerov). Malá skupina trénerov (7%) je striktná a očakáva plnú dochádzku na tréningy.

Väčšina trénerov (86%) sa nikdy nestretla so športovým/študijným poradcom. Tréneri, ktorí sa s ním stretli (14%), to vnímajú ako veľmi pozitívny prínos. Športoví/študijní poradcovia hrajú dôležitú úlohu pri zosúladení školy a športovej kariéry.

Väčšina trénerov (85%) diskutovala so svojimi zverencami o dôležitosti vzdelania a voľbe vhodného študijného odboru. Tréneri si uvedomujú dôležitosť vzdelania pre športovcov a snažia sa ich podporovať v plánovaní ich budúcnosti.

Neexistuje jednotný konsenzus ohľadom optimálneho prepojenia štúdia a tréningového procesu. Je to komplexná otázka, ktorá si vyžaduje individuálny prístup a spoluprácu všetkých zainteresovaných strán. Medzi najčastejšie spomínané faktory patria: komunikácia a spolupráca medzi trénermi, učiteľmi, rodičmi a športovcami; flexibilita a individuálny prístup k športovcom; individuálne študijné plány; tréneri priamo v školách; zosúladienie rozvrhu hodín a tréningov; logistika tréningov a vzdelávania v súvislosti s cestovaním; podpora športových tried, škôl a programov; disciplinovanosť a časový manažment športovca; kvalitná telesná výchova na školách.

ČASŤ 4

4.5.3 ZÁSTUPCOVIA ŠPORTOVÝCH ORGANIZÁCIÍ /ZVÄZOV

Zástupcovia športových organizácií vnímajú situáciu v prípade športovcov po ukončení športovej kariéry výrazne negatívne. Kvalitu vzdelania označuje 38% za nízku až veľmi nízku, 12% za vysokú. Prax a uplatnenie sa na trhu práce športovcov po kariére je podľa 57% respondentov nízke až veľmi nízke, len 5% uviedlo možnosť vysoké. Informovanosť a záujem o doplnenie vzdelania je podľa 45% opýtaných nízka až veľmi nízka, podľa 7% vysoká. Informovanosť a záujem o semináre, webináre, workshopy a pod., orientované na uplatnenie sa na trhu práce, sú podľa 53% respondentov nízke až veľmi nízke, podľa 5% vysoké. 86% zástupcov športových organizácií sa prikláňa k názoru, že finančná podpora pre športovcov po kariére je nízka až veľmi nízka, a 64% je toho istého názoru v oblasti personálnej podpory. Úroveň duálnej kariéry študentov športovcov považuje 52% respondentov za nízku až veľmi nízku a 9% za vysokú. Nie všetky športové organizácie / zväzy evidujú informácie o bývalých vrcholových športovcoch, a ak áno, tak len identifikačné údaje (67%) a dosiahnuté vzdelanie (26%). Prístup športových organizácií voči športovcom, ktorí študujú a neštudujú, odlišuje 50% opýtaných, 7% len v prípade vrcholových športovcov, a 43% prístup k študentovi / neštudentovi športovcovi neodlišuje.

ČASŤ 5

5 ZÁVERY A ODPORÚČANIA

Z výsledkov výskumu vyplýva, že študenti športovci sa prevažne vnímajú ako športovci, až sekundárne ako študenti. Motivácia pre štúdium je u nich rôznorodá, avšak dominuje snaha o uplatnenie sa na trhu práce po ukončení športovej kariéry. Až polovica študentov športovcov deklaruje záujem o prácu v oblasti športu. Zosúladenie športovej kariéry a štúdia vnímajú ako náročné, pričom za najvýznamnejšie prekážky považujú únavu, časové nároky tréningového procesu a vzdialenosti medzi tréningovými centrami, školami a domovom. Najväčšiu podporu v duálnej kariére vnímajú študenti športovci od rodiny, trénera a priateľov. Podporu zo strany školy považujú za nízku, pričom kritizujú najmä nedostatočnú flexibilitu študijných programov, slabú informovanosť o možnostiach duálnej kariéry a nízky stupeň individuálneho prístupu zo strany pedagógov a školských poradcov. Virtuálne nástroje a dištančné formy vzdelávania sa vo výučbe využívajú len minimálne, napriek ich potenciálu pre zjednodušenie zosúladenia študijných a športových aktivít. Väčšina študentov športovcov nemá skúsenosti s poradcom pre duálnu kariéru a ani s alternatívnymi, relevantnými poradenskými programami. Študenti aj poradcovia deklarujú nízku informovanosť o existujúcich legislatívnych usmerneniach a systémových riešeniach pre podporu duálnej kariéry. Navyše, existujúce úľavy z vyučovania nie sú vnímané ako vhodné riešenie pre kvalitnú duálnu kariéru. Kvalita duálnej kariéry na slovenských školách je nízka. Školy neponúkajú dostatok služieb a podpory pre študentov športovcov. Tréneri si uvedomujú dôležitosť vzdelania pre športovcov a sú ochotní tolerovať prekážky v tréningu spôsobené školskými povinnosťami. Zástupcovia športových organizácií vnímajú situáciu športovcov po ukončení kariéry ako veľmi problematickú.

Pre dosiahnutie optimálnych výsledkov v oblasti duálnej kariéry je potrebná úzka spolupráca a koordinácia medzi všetkými relevantnými aktérmi, t.j. ministerstvami školstva a športu, školami, športovými zväzmi, klubmi a rodičmi. Implementácia odporúčaní by mala vychádzať z komplexnej analýzy potrieb a požiadaviek študentov športovcov a zohľadňovať špecifiká rôznych športových odvetví. Dôležitým aspektom je aj kontinuálne monitorovanie a vyhodnocovanie efektivity zavedených programov. Implementácia odporúčaní a systémové riešenia v tejto oblasti prispievajú k lepším možnostiam vzdelávania a uplatnenia sa športovcov po ukončení kariéry, a tým aj k ich celkovej životnej spokojnosti.

Na základe zistených výsledkov prekladáme nasledovné odporúčania pre relevantné zainteresované strany v oblasti duálnej kariéry:

1. Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže a Ministerstvo cestovného ruchu a športu:

- Zriadenie národnej platformy pre duálnu kariéru, ktorá by slúžila ako koordinačný orgán pre všetky zainteresované strany a umožňovala by im vzájomnú komunikáciu, výmenu informácií a zdieľanie dobrej praxe.
- Legislatívna úprava, ktorá by mala upraviť právne a inštitucionálne podmienky pre duálnu kariéru (napr. zavedenie štatútu

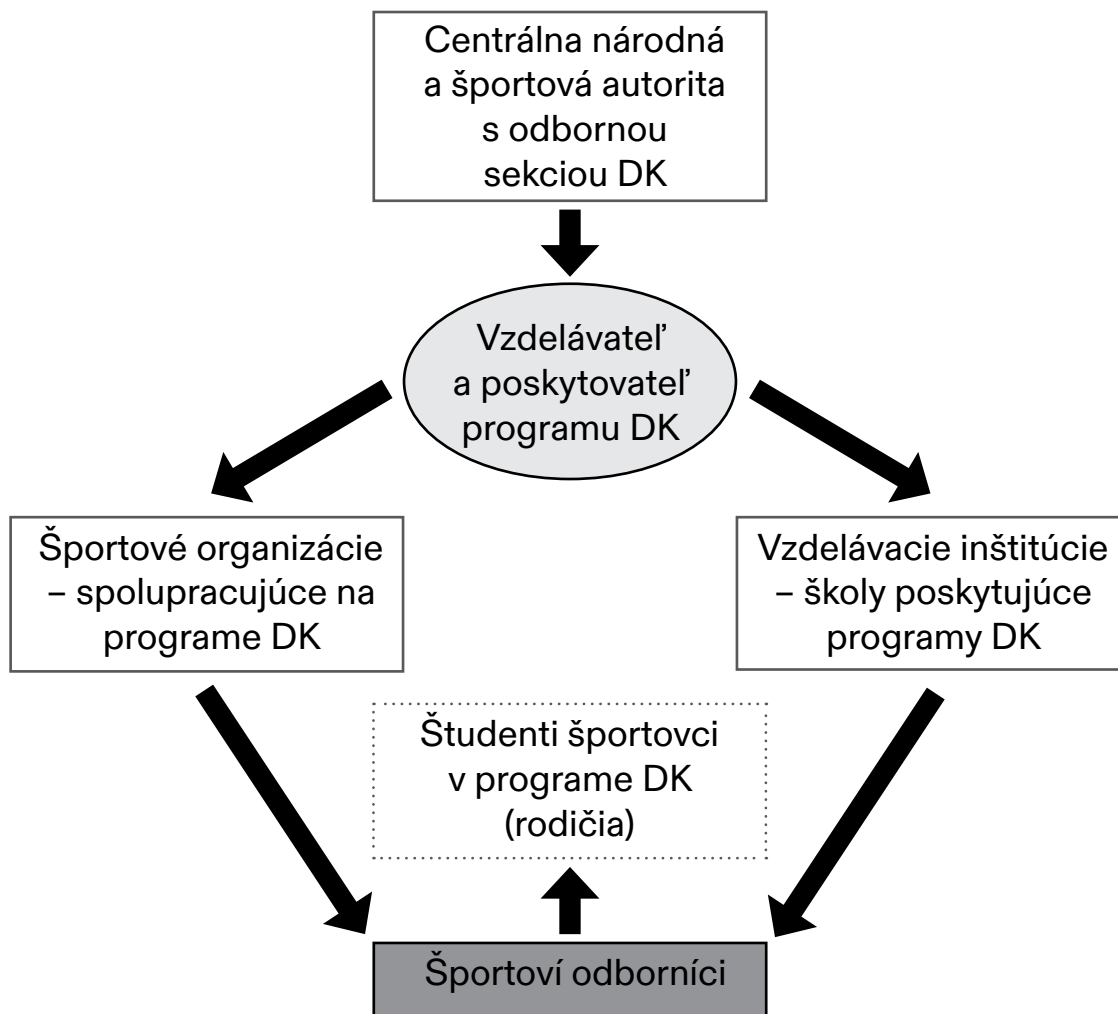
reprezentanta, umožnenie nadštandardnej dĺžky vysokoškolského štúdia, definovanie štandardov a akreditačné podmienky pre poskytovateľov duálnej kariéry).

- Vytvorenie a implementácia komplexnej stratégie pre duálnu kariéru na úrovni škôl (základných, stredných, vysokých), vrátane športových tried a stredných športových škôl, v spolupráci so športovými organizáciami. Zvýšenie informovanosti o duálnej kariére medzi študentmi, rodičmi, školami a športovými organizáciami.
- Zabezpečenie modelu vzdelávania pre poradcov v oblasti duálnej kariéry (študijných športových poradcov) pre študentov športovcov.
- Podpora a financovanie programov pre duálnu kariéru na stredných a vysokých školách napr. formou štipendií.
- Zabezpečenie dostupnosti služieb pre športovcov na školách (psychológ, fyzioterapeut, lekár).
- Poskytovateľ športovcom finančnú a personálnu podporu po ukončení športovej kariéry formou relevantných programov.

2. Vzdelávacie inštitúcie:

- Vytvorenie a uplatňovanie kritérií pre zaradenie do programu duálnej kariéry na základe posúdenia úrovne športovej výkonnosti.
- Príprava a umožnenie flexibilných študijných plánov pre študentov športovcov s možnosťou predĺženia štúdia.
- Vytvorenie podmienok pre implementáciu programu duálnej kariéry pre študentov športovcov v spolupráci so športovou organizáciou v rámci možnosti školy.
- Ponúkanie servisu a poradenstva v duálnej kariére pre študentov športovcov (zvýšiť profesionalitu, dostupnosť a aktivitu študijných poradcov na školách).
- Získavanie akreditácie pre poskytovanie programu duálnej kariéry.
- Garantovanie kvality vyučovania využívaním virtuálnych nástrojov vo výučbe a iných alternatívnych foriem vyučovania.
- Poskytovanie informácií o možnostiach a benefitoch duálnej kariéry (podporovať spoluprácu a komunikáciu medzi trénermi, učiteľmi, rodičmi a športovcami).
- Vytvorenie podmienok pre efektívny peer-tutoring ako ďalšiu formu poradenstva pre študentov-športovcov.

ČASŤ 5

Obrázok 47 Navrhovaný model systému duálnej kariéry na národnej úrovni

3. Športové organizácie:

- Spolupráca so školami na vytváraní podmienok pre duálnu kariéru s cieľom minimalizovať logistické problémy (zosúladiť rozvrh hodín a tréningov, presuny na tréningy).
- Spolupodieľať sa na vytváraní individuálnych študijných plánov.
- Podpora športovcov v ich vzdelávaní a kariérom rozvoji.
- Ponúkanie programov poradenstva (podporovať spoluprácu a komunikáciu medzi trénermi, učiteľmi, rodičmi a športovcami).
- Vytvoriť jednotnú informačnú platformu s cieľom zvýšiť informovanosť športovcov o možnostiach vzdelávania a uplatnenia sa na trhu práce po ukončení kariéry.
- Zlepšiť systém evidencie a monitorovania bývalých vrcholových športovcov.

4. Športoví odborníci:

- Rešpektovanie študijných povinností športovcov (zosúladiť tréningov a rozvrhu hodín).
- Prispôsobovanie tréningového plánu študijnému rozvrhu a plneniu školských povinností.

- Vyčlenenie času na štúdium v rámci sústredení a dlhších súťažných pobytov.
- Podpora a motivácia športovcov v ich vzdelávaní.
- Spolupráca a komunikácia medzi trénermi, učiteľmi, rodičmi, študijnými poradcami a športovcami.

V závere sa v súlade s odbornou literatúrou prikláňame k názoru, že pre úspešnú implementáciu duálnej kariéry na národnej úrovni je nevyhnutná úzka a efektívna spolupráca medzi všetkými relevantnými aktérmi, a to z viacerých dôvodov. Spolupráca umožňuje zladit' rôzne záujmy a ciele jednotlivých aktérov a vytvoriť jednotný systém duálnej kariéry, umožňuje efektívne využívať dostupné zdroje a predchádzať duplicitne úsilie, umožňuje zdieľať najlepšie praktiky a know-how medzi jednotlivými aktérmi a zvyšovať tak kvalitu duálnej kariéry a v neposlednom rade umožňuje budovať podporu pre duálnu kariéru medzi všetkými zainteresovanými stranami a zvyšuje tak šancu na jej úspešnú implementáciu. Vláda, zamestnávateľia, vzdelávacie inštitúcie, sociálni partneri, rodičia a študenti musia spojiť svoje sily a spolupracovať na tom, aby duálna kariéra bola dostupná pre všetkých študentov, ktorí o ňu majú záujem. Vychádzajúc z tohto presvedčenia sme navrhli model systému duálnej kariéry na národnej úrovni, ktorý prezentujeme nižšie prostredníctvom obrázka 47.

SUMMARY

Dual Career of Athletes in the Opinions of Top Student Athletes, Coaches and Representatives of Sports and Educational Institutions and its Future Perspectives

This publication presents the results of a research project that aimed to investigate the opinions and experiences of top Slovak student athletes, coaches, and representatives of sports and educational organizations in the field of dual career. The monograph is a key output of the international project “Dual Career Concept – Transfer of Experience, Synergy of Knowledge” within the Erasmus+ call for Sport.

To obtain research data from student athletes, the standardized ESTPORT questionnaire (Sánchez-Pato 2016) was used, translated into Slovak language. Ad hoc questionnaires were created to collect data from coaches, tutors, and representatives of various sports organizations. The research involved responses from 80 elite student athletes from secondary schools and 49 elite student athletes from universities, of which 68 were women and 61 were men. Overall, 90 student athletes were involved in individual sports and 39 in team sports. Moreover, 13 participants were Olympians, 56 participants in international world competitions, 28 participants in international European competitions, and 32 participants in national and regional competitions. Data was also collected from 77 coaches of secondary school students and university students (71 men and 6 women). In addition, 14 coaches were involved in individual sports and 63 coaches were involved in team sports. The research also involved responses from 43 representatives of sports federations and organizations and 10 tutors working at universities or secondary schools. The data was statistically processed using the statistical software “R” (<https://www.r-project.org/>), which is an open-source standard and is suitable for use with small or medium-sized statistical datasets.

The results are divided into several parts.

1. Insights from student athlete responses

a) Identity and Motivation of Student Athletes, Balancing Sports Career and Studies

Almost 70 % of student athletes perceive themselves more as athletes and 21 % more as students. 69 % of high school student athletes perceive themselves more as athletes, 17.5 % more as students, and the remaining 12.5 % stated the option “both”. 70 % of university student athletes lean towards the option “athlete” and 27 % towards the option “student”.

Approximately half (53 %) of respondents state their preference for sports, a third (37 %) for studies, and for the remaining 9 % sports and studies are equally important. High school student athletes have a stronger preference for sports on average, while university student athletes have balanced preferences.

Most respondents (62 %) state that their motivation to study is to find employment on the labor market. The second most common reason is education (26 %) followed by experience (11 %). During high school, student athletes have a greater diversity of reasons for studying depending on how they perceive their athletic and student identities. In universities, the emphasis is more on finding employment, although there may also be a difference in reasons depending on the self-perception of student athletes.

A majority (57 %) of all respondents want to work in the field of sports after their sports career and 42 % in the field they studied or

are studying. High school student athletes are more likely to plan a career in sports, while university student athletes, especially those who identify more with the student level, have greater ambitions to work in their field of study.

The reasons for studying among student athletes are very balanced. Overall, 82 % of respondents believe that an academic degree makes it easier to find a job, 74 % of respondents study to acquire the necessary knowledge and skills, and 70 % study to acquire an academic degree. There are only negligible differences between the opinions of high school students and university students.

Half (53 %) of student athletes think that sports career and studies influence each other, while 20 % do not perceive any interference of one area with the other. 13 % perceive the situation in such a way that the sports career interferes with the studies and 13 % that the studies interfere with the sports career.

Almost half (49 %) of high school student athletes think that sports and studies interfere with each other. Only 23 % of respondents do not perceive any interference, while the rest of the answers are relatively balanced – 14 % feel that studies interfere with sports and 15 % perceive interference in the opposite direction. Among university student athletes, 61 % perceive a mutual interference between sports and studies. Only 16 % of respondents do not see any interference between these two areas. The rest of the answers are relatively balanced – 12 % state that studies interfere with sports and 10 % perceive interference in the opposite direction.

As many as 70 % of respondents who stated that their studies interfere with their sports career or that they interfere with each other confirmed that studies interfere with their sports career. However, it is interesting that as many as 42 % of those who answered that studies do not interfere with their sports career then answered that they agree that studies do interfere with their sports career.

Two-thirds of respondents think that balancing a sports career with studies is difficult to very difficult and only up to 5 % that it is easy. More than half of high school student athletes agree that balancing a sports career with sports is difficult to very difficult. Only 6 % perceive it as easy or very easy. The remaining 35 % chose the option “neither difficult nor easy”. More than 2/3 of university student athletes perceive balancing a sports career with studies as difficult to very difficult. One student athlete perceives it as easy. The remaining 20 % hold the opinion that balancing a sports career with studies is neither difficult nor easy.

Overall, it can be said that both groups perceive balancing a sports career with studies as a challenge. A high proportion of respondents consider this balancing to be difficult and express that it is not easy to manage both areas at the same time.

In general, student athletes perceive the daily training schedule (43 %) and training camps (40 %) as the most difficult to reconcile with their studies. They do not consider participation in competitions to be a significant problem (17 %). The daily training schedule is a common problem for high school and university student athletes, with university students perceiving this problem even more intensely. On the other hand, high school students have more frequent problems with training camps and participation in competitions.

b) Challenges and Personal Support in Dual Career

In terms of the number of occurrences of responses, the most significant challenges in dual career include:

SUMMARY

- Fatigue (52%)
- Distance of school from home (50%)
- Distance of training center from home (50%)
- Insufficient flexibility of school schedule (43%)
- Loss of social contact (40%)
- Lack of support from the school (30%)
- Irregular schedule (26%)
- Insufficient flexibility of training schedules (21%)
- School fees (21%)
- Feeling of impossibility to reconcile sports career with studies (18%)
- Work (16%)
- Caring for relatives (5%)

The most significant correlation coefficient (0.69) is between the distance of school from home and the distance of the training center from home, which means that a larger group of student athletes encounters both obstacles simultaneously. Fatigue is the most frequently correlated with other obstacles, namely:

- Loss of social contact (0.55)
- Distance of school from home (0.53)
- Work (0.48)
- Irregular schedule (0.44)
- Distance of training center from home (0.44)

The relationship is also observed between:

- Lack of support from the school and insufficient flexibility of the school schedule (0.53)
- Lack of support from the school and work (0.45)
- Distance of school from home and loss of social contact (0.44)

In general, student athletes have the most significant support from family (91%), coaches (63%) and friends (51%). Only 22% of respondents find support from peers, and even less from teachers (17%) and tutors (5%).

c) Quality of the Academic Area of Dual Career

The results in the area of curriculum evaluation are highly ambiguous, as almost half of the student athletes did not express their opinion on the quality of dual education curricula in schools. The responses of the second half of the respondents suggest that they evaluate the dual education curricula rather positively (30%) than negatively (22%), although the differences are minimal. A significant difference between positive (45%) and negative (11%) evaluation can be seen in the group of student athletes who perceive themselves more as students. Only 35% of the schools where our respondents study use forms of teaching that support a dual career. The situation is worse at universities (27%) compared to high schools (40%).

About half of the respondents did not express their opinion on the quality of distance learning, both overall and with regard to the school level. The second half of the respondents perceive distance learning more positively than negatively in a 2:1 ratio. Only 12% of student athletes responded that schools use virtual tools, compared to 63% where these tools are not used. In the case of universities, it is even 71%. Interestingly, even those student athletes who perceive distance learning positively claim that schools do not apply virtual tools to teaching. It is important to note that over 30% of student athletes who did not express their opinion on the quality of distance learning study at schools where virtual tools are not used.

d) Time Devoted to Teaching and Self-Study

A relatively large proportion of high school students spend only up to 10 (26%) or 20 hours (16%) on teaching, which is extremely low in terms of the weekly school schedule, assuming that high school students have 6-7 lessons per day. At the same time, the same high school student athletes spend only up to 5 (21%) or 10 hours (15%) per week on additional studying, which is still too little in total compared to the expected number of hours based on the school schedule. The second half (58%) of high school student athletes stated that they spend up to 30 (29%) or more than 30 hours (29%) on teaching and at the same time devote up to 5 to 10 hours per week to additional studying, which can be considered an adequate picture of reality.

In general, 43% of university student athletes spend up to 10 hours and 45% up to 20 hours per week attending seminars and lectures. The majority of them devote up to 5 hours and 18% up to 10 hours per week to additional studying. Only a minimal number of university student athletes devote more time to studying in any form (12%). This includes student athletes who spend between 20 and 30 hours per week attending classes (23%), of whom 2/3 devote up to 10 hours and 1/3 more than 15 hours per week to additional studying. The largest group (69%) consists of respondents who spend between 10 and 20 hours per week on lectures and seminars, of whom one third devote more than 15 hours, one third from 5 to 10 hours, 15% from 10 to 15 hours and 8% up to 5 hours per week to additional studying.

In the case of university student athletes, there is also a tendency that the more student athletes participate in teaching, the more time they devote to additional studying.

e) Services Provided by Educational Institutions to Student Athletes

In addition to the possibility of using sports facilities (67%), the schools attended by top student athletes provide them with only very limited access to other services related to their sports career, including:

- Sports psychologist (22%)
- Sports performance analysis (19%)
- Physiotherapist (17%)
- Sports physiologist (16%)
- Sports doctor (12%)
- Nutritionist (10%)

SUMMARY

f) Dual Career Tutors at Schools

Globally, only a minimum of student athletes are aware of the activities of a tutor or have personal experience with a sports tutor (9%), career tutor (9%), and sports-study tutor (8%). The term study tutor is encountered somewhat more in practice (17%), especially at universities (27%). It is surprising that only 8% of high school student athletes are aware of the activities of a career tutor or have personal experience with them, as this is a position that is part of high school education.

Half of the student athletes who have personal experience with a tutor did not express their opinion on the quality of his/her work, the other half evaluated it more positively than negatively. Some respondents who unequivocally stated that the tutor did not maintain any contact with them at all rated his/her work very negatively. This was especially evident at the high school student athlete level. A very similar trend, but in the opposite direction, is indicated by the correlation in the case of respondents who perceive themselves more as students, both at high schools and universities. Student athletes evaluate the sports-study tutor positively if he/she kept in touch with them.

Additional information is the fact that the tutor contacted the students primarily in person (50%) or via email communication (38%), and occasionally by phone (25%). 116 out of 129 student athletes reported not having a sports-study tutor.

Of the student athletes who have a tutor at school (n=13), 7 agree that the study-sports tutor is most helpful in informing them about any changes (54%), 38% of respondents say that he/she provides them with assistance with their workload, 15% that he/she helps with exam preparation and 8% with recording grades.

Other areas where student athletes would expect help from a sports-study tutor include:

- Adapting studies to the sports schedule (68%)
- Contacting teachers (47%)
- Changing exam dates (46%)
- Planning exams and solving administration (43%)
- Choosing subjects (28%)
- Administrative assistance in choosing a study program (25%)
- And finally, using the virtual campus (13%) and learning (12%)

g) Legislation

Only 7% of student athletes are aware of the legislative guidelines related to dual career, the other 25% do not know them and almost 70% do not even know that such guidelines exist. 30% of respondents know the guidelines and school regulations concerning student athletes, 28% do not know them and 43% are not aware of the existence of such documents.

2. Insights from tutor responses

Two out of 10 sports-study tutors have an excellent overview of the legislation and guidelines, they know the laws (nationwide), guidelines (departmental-ministerial), directives (internal-school), of which one also knows the federation regulations and recommendations. One tutor knows only the guidelines, one only the laws, five are familiar only with the internal school directives and one does not know any of the mentioned.

Five tutors consider the above regulations to be sufficient and creating suitable conditions for balancing study and sport, two do not and one could not express an opinion, as he/she does not know the mentioned regulations. Half of the respondents do not consider the existing exemptions from teaching to be a suitable solution for balancing study and sport. Four consider them to be appropriate and one did not express himself/herself specifically, but stated that it is appropriate to be accommodating to the student.

3. Insights from coach responses

The research investigated the opinions of coaches of student athletes on dual career, i.e. balancing sports training with studies. Most coaches (60%) agreed that studying affects the training process mainly in terms of time, reducing the time available for training, regeneration and rest. Studying can lead to reduced attendance at training sessions and affect the concentration of athletes. Despite this, 26% of coaches perceive the impact of studying as minimal or positive.

Most coaches (57%) stated that their trainees manage their training duties despite their school obligations. However, some coaches (20%) stated that athletes do not always have time for training due to school. The responsibility for managing training and school lies on the shoulders of the student athletes, with coaches emphasizing the importance of proper time management, focus on training and aligning priorities.

Most coaches (72%) are willing to tolerate obstacles in training caused by school obligations. According to them, school is the priority and training should be secondary (14% of coaches). A small group of coaches (7%) are strict and expect full attendance at training sessions.

Most coaches (86%) have never met with a sports-study tutor. Coaches who have met with them (14%) perceive this as a very positive contribution.

Most coaches (85%) have discussed the importance of education and choosing the right field of study with their trainees. Coaches are aware of the importance of education for athletes and try to support them in planning their future.

There is no consensus on the optimal way to combine study and training. It is a complex issue that requires an individual approach and cooperation of all stakeholders. The most frequently mentioned factors include:

- Communication and cooperation between coaches, teachers, parents and athletes;
- Flexibility and individual approach to athletes;
- Individual study plans;
- Coaches directly in schools;

SUMMARY

- Coordination of class schedules and training;
- Logistics of training and education in the context of travel;
- Support for sports classes, schools and programs;
- Discipline and time management of the athlete;
- Quality physical education in schools.

4. Insights from representatives of sports organizations responses

Representatives of sports organizations perceive the situation of athletes after the end of their sports career very negatively. The quality of education is considered low to very low by 38%, and high by 12%. The practice and employment of athletes on the labor market after their career is considered low to very low by 57% of respondents, and only 5% mentioned the possibility of high.

The awareness and interest in further education is considered low to very low by 45% of respondents, and high by 7%. Awareness and interest in seminars, webinars, workshops, etc., focused on employment on the labor market, are considered low to very low by 53% of respondents, and high by 5%.

86% of representatives of sports organizations believe that financial support for athletes after their career is low to very low, and 64% are of the same opinion in the area of personnel support. The level of dual career of student athletes is considered low to very low by 52% of respondents and high by 9%.

Not all sports organizations / federations keep records of former top athletes, and if they do, they only keep identification data (67%) and education achieved (26%).

The approach of sports organizations towards athletes who study and do not study is differentiated by 50% of respondents, 7% only in the case of top athletes, and 43% do not differentiate the approach towards student / non-student athletes.

Recommendations

Based on the research results, we present the following recommendations for relevant stakeholders in the field of dual career:

Ministry of Education, Research, Development and Youth and Ministry of Tourism and Sport:

- Establish a national platform for dual career, which would serve as a coordinating body for all stakeholders and allow them to communicate, exchange information and share good practices.
- Legislative amendment that would regulate the legal and institutional conditions for dual career (e.g. introduction of the representative status, allowing for an above-standard length of university studies, defining standards and accreditation conditions for dual career providers).
- Creation and implementation of a comprehensive strategy for dual career at the school level (primary, secondary, higher), including sports classes and secondary sports schools, in cooperation with sports organizations.
- Raising awareness of dual career among students, parents, schools and sports organizations.

- Ensuring a model of education for dual career counselors (study sports counselors) for student athletes.
- Support and financing of dual career programs at secondary and higher schools, e.g. in the form of scholarships.
- Ensuring the availability of services for athletes at schools (psychologist, physiotherapist, doctor).
- Providing financial and personal support to athletes after the end of their sports career through relevant programs.

Educational institutions:

- Creation and application of criteria for inclusion in the dual career program based on an assessment of the level of sports performance.
- Preparation and provision of flexible study plans for student athletes with the possibility of extending their studies.
- Creation of conditions for the implementation of the dual career program for student athletes in cooperation with the sports organization within the possibilities of the school.
- Offering service and counseling in dual career for student athletes (increasing the professionalism, availability and activity of study counselors at schools).
- Obtaining accreditation for providing the dual career program.
- Guaranteeing the quality of teaching by using virtual tools in teaching and other alternative forms of teaching.
- Providing information about the possibilities and benefits of dual career (promoting cooperation and communication between coaches, teachers, parents and athletes).
- Creating conditions for effective peer-tutoring as another form of counseling for student athletes.

Sports organizations:

- Cooperating with schools to create conditions for dual career with the aim of minimizing logistical problems (aligning the schedule of classes and training, transfers to training).
- Co-participating in the creation of individual study plans.
- Supporting athletes in their education and career development.
- Offering counseling programs (promoting cooperation and communication between coaches, teachers, parents and athletes).
- Creating a unified information platform with the aim of increasing awareness among athletes about the possibilities of education and employment on the labor market after the end of their career.
- Improving the system of recording and monitoring former top athletes.

SUMMARY

Sport experts:

- Respecting the study obligations of athletes (aligning training and class schedules).
- Adapting the training plan to the study schedule and fulfillment of school obligations.
- Allocating time for study during training camps and longer competition stays.
- Supporting and motivating athletes in their education.
- Cooperation and communication between coaches, teachers, parents, study counselors and athletes.

In conclusion, in line with the literature related to dual career in sports, we believe that close and effective cooperation between all relevant actors is essential for the successful implementation of dual career at the national level, for several reasons. Cooperation allows for the alignment of the different interests and goals of the individual actors and the creation of a unified dual career system. It allows for the effective use of available resources and prevents duplication of efforts. It allows for the sharing of best practices and know-how between the individual actors and thus increases the quality of dual career. Finally, it allows for building support for dual career among all stakeholders and thus increases the chances of its successful implementation. The government, employers, educational institutions, social partners, parents and students must join forces and cooperate to make dual career available to all students who are interested in it.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ÚDAJOV

- Abenza-Cano, L., Leiva-Arcas, A., Vaquero-Cristóbal, R., García-Roca, J. A., Meroño, L., & Sánchez-Pato, A. (2020). Effect of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) on elite Spanish student-athletes' perception of the dual career. *Frontiers in Psychology*, 11, 620042. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.620042>
- Boboc, D., Bardoczi-Bencsik, M., Farkas, J., Rozšlawiński, T., Dangelo, C., Reverberi, E., Corvino, C., Šimonek, J., Karvouna, C. I., Yakaliev, G., & Petrova, Y. (2017). Actual status of Dual Career of Athletes in DC4AC Countries – National Reports. [Report by Empatia educational platform]. Retrieved from <https://edu.empatiasport.eu/wp-content/uploads/2020/11/Actual-status-of-DC-in-participating-countries.pdf>
- Aquilina, D., Henry, I. (2010). Elite athletes and university education in Europe: a review of policy and practice in higher education in the European Union Member States, *Int J Sport Policy*, 2: 25-47. DOI:[10.1080/19406941003634024](https://doi.org/10.1080/19406941003634024)
- Conde, E., Martínez-Aranda, L. M., Leiva-Arcas, A., García-Roca, J. A., & Sánchez-Pato, A. (2023). Efficacy of European Sport Tutorship model (ESTPORT) in the dual career of athletes in Spain. *Journal of Human Sport and Exercise*, 18(1), 86-100. <https://doi.org/10.14198/jhse.2023.181.06>
- Cornelius, S., Higgison, C. (2001). Online Tutoring e-Book. Chapter 2: The Tutor's Role and Effective Strategies for Online Tutoring. Edinburgh: Heriot-Watt University
- Čollák, J. (2011). Profesionálna športová činnosť ako závislá práca? *Justičná revue*. Roč. 63, č. 10, s. 1400-1408. ISSN 1335-6461
- Dubayová, T., & Kochová (Hafičová), H. (2016). Mentor ako facilitátor školskej úspešnosti žiakov z rómskeho etnika na strednej škole. In *Pedagogická revue: Školstvo a pedagogika v meniacich sa podmienkach* (pp. 74-87).
- EOC EU Office [EOC]. (2011). Guidelines – Promoting Dual Career in the EU (DCG). Athletes-To-Business.
- EU Guidelines on Dual Careers of Athletes. (2012). Recommended policy actions in support of dual careers in high-performance sport. EU.
- European Commission. (2007). White paper on sport. (COM(2007) 391 final). Belgium: European Communities. ISBN 978-92-79-06563-7
- Gavala-González, J., Castillo-Rodríguez, A., & Fernández-García, J. C. (2019). Dual career of the U-23 Spanish canoeing team. *Frontiers in Psychology*, 10, 1783. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01783>
- Hafičová, H., Rosinský, R., & Dubayová, T. (2022). Online tutoring: Process, communication and preparation of didactic materials. Prešov: ISBN (online version) 978-80-570-3566-4.
- Hobson, A. J. (2012). Fostering face-to-face mentoring and coaching. In S. J. Fletcher & C. A. Mullen (Eds.), *Mentoring and coaching in education* (pp. 59-73). SAGE Publications. ISBN 978-0-85702-753-5
- Klímová, A. (2022). Duální kariéra sportovců v českém prostředí. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Fakulta tělesné výchovy a sportu. 81s.
- Križan, L. (2018). "Zo zmluvy o príprave talentovaného športovca k zmluve o podpore duálnej kariéry športovca": Odporúčané opatrenia na súčasnú f inancnú podporu športových organizácií i talentovaných slovenských športovcov vo veku 15 až 23 rokov pri rozvoji ich duálnych kariér vo vrcholovom športe v Slovenskej republike. In *Magister Officiorum* 2(2018), 84-90.
- Kuračka, P. (2018). Štart športovca po skončení aktívnej športovej karéry- aké sú možnosti a aká je realita? [online]. Bratislava: *Magister Officiorum* 2(2018). Lepeňová, D., Hargašová, M. (2012). Kariéra v meniacom sa svete. In *Kariérová výchova a kariérové poradenstvo pre žiakov*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, ISBN: 978-80-8052-407-4
- Leška, D. (2005). *Sociológia športu*. Bratislava: ICM AGENCY, 2005. ISBN 80-969268-4-5, s. 103-140.
- Longo, A. F., Siffredi, C., Cardey, M. L., & Aquilino, G. D. (2016). Age of peak performance in Olympic sports: A comparative research among disciplines. *Journal of Human Sport and Exercise*, 11(1).
- López-Flores, M., Hong, H. J., & Bowtina, G. (2020a). Dual career of junior athletes: Identifying challenges, available resources, and roles of social support providers. *Cultura, Ciencia y Deporte*, 16(47), 117-129.
- López-Flores, M., Penado, M., Avelar-Rosa, B., Packevičiūtė, A. & Ābeļkalns, I. (2020b). May the Mentor be with You! An innovative approach to the Dual Career mentoring capacitation. *Cultura, Ciencia y Deporte*, 16(47), 107-116.
- Madsen, D. Ø. (2016). SWOT analysis: A management fashion perspective. *International Journal of Business Research*, 16(1), 39-56.
- Malenovská, K. (2018). Problém profesionálních športovcov po ukončení kariéry. *Magister Officiorum* 2(2018), 55-57.
- Mateo-Orcajada A, Leiva-Arcas A, Vaquero-Cristobal R, Abenza-Cano L, Garcia-Roca JA, Meroño L, et al. (2022). Spanish Pre-Olympic Athletes' Motivations and Barriers to Pursuing Dual Career as a Function of Sociodemographic, Sport and Academic Variables. *Front Psychol*. 2022; 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.850614> PMID: 35548536
- Moravec R., Kampmiller, T., Vanderka, M., Laczó E. (2007). *Teória a didaktika výkonnostného a vrcholového športu*. UK v Bratislave, FTVŠ, SVSTVŠ, Bratislava, 2007. ISBN 978-80-89075-31-7.
- Mullen, C. A. (2012). Mentoring: An Overview. In: Fletcher, S. J., Mullen, C. A. (Eds.). *Mentoring and coaching in education*. Thousand Oaks (CA): SAGE Publication, 2012. Inc. 542 s. ISBN 978-0-85702-753-5
- Nová, J. (2016). Duální kariéra ve sportu a nutnost její institucionalizace v České republice. *Studia sportiva*, 2016, č. 1, 76-84.
- Pallares, S., Azócar, F., Torregrosa, M., Selva, C., & Ramis, Y. (2011). Modelos de trayectorias deportivas en waterpolo y su implicación en la transición hacia una carrera profesional alternativa. (Athletic Career Models in Water Polo and Their Involvement in the Transition to an Alternative Career). *Cultura_Ciencia_Deporte*, 6(17), 93-103. doi:10.12800/CCD.V6I17.36.
- Prusáková, V. (2009) *Andragogika a poradenstvo*. Prednáška č. 10, 33-35. Dostupné na internete: https://is.muni.cz/el/1451/jaro2009/nk401a/um/Prusakova_prof_vzd_prednasky.pdf
- Reguly, T. (2019). Duálna kariéra športovca. FTVŠ UK v Bratislave. *Bakalárska práca*. 44s.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ÚDAJOV

Repčík, J. (2020). Pripravenosť slovenských atlétov na ukončenie športovej kariéry. Záverečná práca. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodných vzťahov, 37s.

Riksidrottsförbundet. (2018). Swedish national guidelines for elite athletes' dual career. Stockholm: Normy AB.

Rovaniemen ammattikorkeakoulu (RAMK) /University of Applied Sciences/. (2010). INTECS Network Building. Dostupné na internete: https://www.dualcareer.eu/wp-content/uploads/2017/01/INTECS_9.9.2010.pdf

Sakáčová, Z. (2010). Kariérne poradenstvo pomáha pri ukončení športovej kariéry. *Studia sportiva*, 4(1), 101-108, 2010.

Sánchez-Pato, A., Isidori, E., I. Calderón, A., Brunton, J. (2017). An Innovative European Sports Tutorship Model of the Dual Career of Student-Athletes – A handbook. UCAM Catholic University of Murcia. 78-84-16045-67-9.

Sánchez-Pato, A., Calderón, A., Arias-Estero, J.L., García-Roca, J.A., Meroño, L., Isidori, E., et al. 2016. Design and validation of a questionnaire about the perceptions of dual career student-athletes (ESTPORT). *Cult Cienc Dep.* 2016(11), 127-147. <https://doi.org/10.12800/ccd.v11i32.713>

Sochor, L. (2021). Stúdie potencionálnych markerů souvisejících s involucí ve vybraném Sportu. Magisterská práca. Masarykova univerzita, Fakulta sportovních studií, Centrum univerzitního sportu. 115s.

Šimonek, J. (2017). Dvojité kariéry športovcov na Slovensku [online]. [cit. 8.1.2024]. Dostupné na internete: http://www.ktvs.pf.ukf.sk/images/Dissemination%20materials/Monografia%20DC4AC_svk/Monografia%20DC4AC_2017.pdf

Taylor, G. (2018). TASS TASTE Workshop, Bath 2018.

Vaquero-Cristobal, R, Maciá-Andreu, M.J., Díaz-Aroca, A., Meroño, L., Garcia-Roca, J.A., Abenza-Cano, L, et al. (2023). Exploring the perception of barriers to a dual career by student-athletes with/ out disabilities. *PLoS ONE* 18(5): e0286152. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0286152>

Večeřová, B. (2019). Pohybová výkonnosť mladých volejbalistov a volejbalistiek v útvaroch talentovanej mládeže z hľadiska hráčskych funkcií. Diplomová práca. FTVŠ UK v Bratislave.

Vidal-Vilaplana, A., Valantine, I., Staskeviciute-Butiene, I., Gonzalez-Serrano, M.H., Capranica, L., Calabuig, F. (2022). Combining sport and academic career: Exploring the current state of student-athletes' dual career research field. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 2022, 31. 100399. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2022.100399>

Wood, W. B., Tanner, K. D., (2012). The Role of the Lecturer as Tutor: Doing What Effective Tutors Do in a Large Lecture Class. *CBE-Life Sciences Education*, 11, 3-9.

Wylleman, P., Alfermann, D., Lavallee, D. (2004). Career transitions in sport: European perspectives. *Psychology of sport and exercise*, 2004, 5(1), 720s. doi:10.1016/S14690292(02)000493

Wylleman, P., Reints, A., De Knop, P. (2013). „A developmental and holistic perspective on athletic career development,” in *Foundations of Sport Management. Managing High Performance Sport*, eds P. Sotiariadou and V. DeBosscher (New York, NY: Routledge), 159-182.

Zákony:

Zákon č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní

Zákon 131/2002 Z.z. o vysokých školách

Webové stránky:

www.alkp.sk

HYPERLINK „<http://www.DC4AC.sk>“www.DC4AC.sk

www.dualcareer.eu

www.eduera.sk

www.euroguidance.sk/nckp/ocenenia-2023

www.fsport.uniba.sk

www.futbalsfz.sk

www.kariernykompas.sk

HYPERLINK „<http://www.loss.sk>“www.loss.sk

www.minedu.sk

HYPERLINK „<http://www.mpc-edu.sk>“www.mpc-edu.sk

www.olympic.sk

www.olympics.com

www.rozvojkariery.sk

www.statpedu.sk

www.tvojspace.sk

www.uniba.sk

www.uniza.sk

PRÍLOHY

PRÍLOHY

PRÍLOHA A

DOTAZNÍK O VNÍMANÍ DUÁLNEJ KARIÉRY ŠTUDENTOV – ŠPORTOVCOV ESTPORT SK (SANGHÉZ-PATO ET AL. 2016)

Milé respondentky a respondenti.

Vopred Vám ďakujeme za to, že ste sa rozhodli participovať na našom výskume duálnej kariéry študentov-športovcov, ktorý realizuje v rámci medzinárodného projektu Slovenský olympijský a športový výbor, FTVŠ UK v Bratislave a Slovinský olympijský výbor. Duálna kariéra (DK) v športe má umožniť talentovaným športovcom skĺbiť študijné povinnosti a športovú prípravu a súťaženie tak, aby mohli oboje vykonávať plnohodnotne a zároveň zvýšiť ich predpoklady pre lepšie zamestnanie sa. Cieľom nášho výskumu je monitorovať aktuálne podmienky zosúladenia akademickej a športovej kariéry študentov-športovcov SŠ a VŠ, ich spokojnosť / nespokojnosť s aktuálnym nastavením DK na Slovensku. Radi by sme získali relevantné informácie, na základe ktorých by bolo možné predkladať legislatívne návrhy na zmeny a transformácie v rámci DK. Taktiež by sme chceli formulovať odporúčania pre potreby trhu práce zamerané predovšetkým na uznanie kvalifikácie a zručností študentov-športovcov získaných počas športovej kariéry a zvýšiť ich zamestnanosť po skončení športovej kariéry. Účasť na výskume je anonymná a dobrovoľná. Vyplnením dotazníka vyjadrujete svoj súhlas s účasťou na výskume, ako aj súhlas s použitím dát pre výskumné účely. V prípade, že ste k dnešnému dňu nedosiahli plnoletosť (18 rokov a viac) prosím informujte o zámeroch výskumu Vášho zákonného zástupcu. V dotazníku neexistujú správne alebo nesprávne odpovede, preto Vás prosíme, aby ste odpovedali, čo najúprimnejšie a podľa vás najvhodnejšie.

Vyplnenie dotazníka trvá približne 15-20 minút.

Financované Európskou úniou.

Projekt je realizovaný v rámci schémy Erasmus+.

A) SOCIODEMOGRAFICKÉ A KONTEXTOVÉ PREMENNÉ

Otázky: 1-14

1. Pohlavie: Označte iba jednu možnosť.

- muž

- žena

2. Vek (uved'te číslom):.....

3. Rodinný stav: Označte iba jednu možnosť.

- slobodný / slobodná

- ženatý / vydatá (žijúci v spoločnej domácnosti)

- ženatý / vydatá (žijúci oddelene)

- rozvedený / rozvedená

4. Máte deti (odpovedajte "áno / nie"; ak áno doplňte "číslo" koľko): .....

5. Akému športu sa venujete? .....

6. Na akej súťažnej úrovni sa danému športu venujete? (je možné označiť aj viac odpovedí) Začiarknite všetky vyhovujúce možnosti.

- regionálne súťaže

- vysokoškolské súťaže

- celoslovenské súťaže (ligy, majstrovstvá SR)

- medzinárodné súťaže - európske (majstrovstvá Európy a iné...)

- medzinárodné súťaže - svetové (majstrovstvá Sveta, svetový pohár a iné...)

- olympijské hry, zimné olympijské hry

- Iné: .....

7. Na akej výkonnostnej úrovni daný šport vykonávate? Označte iba jednu možnosť.

- amatérska úroveň - rekreačná (nesúťažná)

- amatérska úroveň - výkonnostná (súťažná)

- amatérska úroveň - vrcholová

PRÍLOHY

- poloprofesionálna úroveň - výkonnostná
- poloprofesionálna úroveň - vrcholová
- profesionálna úroveň - vrcholová

8. V akom štádiu Vašej športovej kariéry sa aktuálne nachádzate? Označte iba jednu možnosť.

- na začiatku športovej kariéry
- na vrchole športovej kariéry (dosahovanie vrcholných výkonov po dobu min. 3-5 rokov)
- na konci športovej kariéry

9. Aký je stupeň Vášho dosiahnutého vzdelania? - vyberte možnosť a do kolónky "Iné" uveďte názov školy. Začiarknite všetky vyhovujúce možnosti.

- základná škola
- základná škola so športovou triedou
- stredné odborné bez maturity
- stredné odborné vzdelanie s maturitou
- stredné odborné vzdelanie s maturitou - na strednej športovej škole/gymnázium
- gymnaziálne
- vysokoškolské I. stupňa (Bc.)
- vysokoškolské II. stupňa (Mgr., Ing.)
- vysokoškolské III. stupňa (PhD.)

- Iné: .....

10. Koľko rokov na danej škole študujete? (uveďte číslom) .....

11. Aký druh štipendia dostávate? Označte iba jednu možnosť.

- oslobodený od platenia školného
- čiastočne odpustenie školného
- sociálne štipendium
- finančné príspevky na dopravu, ubytovanie atď.
- štipendium nedostávam

- Iné: .....

12. Dostávate aj inú finančnú pomoc alebo plat? Od akého subjektu? (je možné označiť aj viac odpovedí) Začiarknite všetky vyhovujúce možnosti.

- športový klub
- športový zväz
- rezortné stredisko vrcholového športu (ŠKP, DUKLA, NŠC)
- Slovenský olympijský a športový výbor
- súkromný sektor - sponzor
- tretí sektor - grant, nadácia
- nedostávam

- Iné: .....

13. Kde trénujete? (je možné označiť aj viac odpovedí) Začiarknite všetky vyhovujúce možnosti.

- školské zariadenie
- klubové zariadenie
- zväzové zariadenie
- Iné: .....

PRÍLOHY

14. Pracujete - privyrábate si alebo ste zamestnanec mimo športovej činnosti (okrem profesionálnej zmluvy)? - ak áno do možnosti "Iné" uveďte kde. Začiarknite všetky vyhovujúce možnosti.

- áno
- nie
- Iné: .....

B) DUÁLNA KARIÉRA

Otázky: 15-20. Duálna kariéra (DK) v športe má umožniť talentovaným športovcom skĺbiť študijné povinnosti a športovú prípravu a súťaženie tak, aby mohli oboje vykonávať plnohodnotne a zároveň zvýšiť ich predpoklady pre lepšie zamestnanie sa.

15. Prečo ste sa rozhodli pre štúdium? (vyberte najvhodnejšiu možnosť) Označte iba jednu možnosť.

- aby som si zvýšil / zvýšila šance uplatnenia na trhu práce
- pretože ma baví študovať a chcem sa vzdelávať
- na podporu sociálnej interakcie
- pre získanie vysokoškolských skúseností - vyskúšanie si štúdia na VŠ

16. Zasahuje Vám štúdium do športovej kariéry? - vyberte jednu možnosť z prvých dvoch a ak uvediete "áno", tak uveďte v možnosti "Iné" prečo. Začiarknite všetky vyhovujúce možnosti.

- áno
- nie
- Iné: .....

17. Zasahuje Vám športová kariéra do štúdia? - vyberte jednu možnosť z prvých dvoch a ak uvediete "áno", tak uveďte v možnosti "Iné" prečo. Začiarknite všetky vyhovujúce možnosti.

- áno
- nie
- Iné: .....

18. Považujete sa viac za: - vyberte jednu možnosť z prvých dvoch a do "Iné" napíšte prečo? Začiarknite všetky vyhovujúce možnosti.

- študenta športovca - uprednostňujem viac školu
- športovca študenta - uprednostňujem viac šport
- Iné: .....

19. Čo je pre Vás dôležitejšie? - vyberte jednu možnosť z prvých dvoch a do "Iné" napíšte prečo? Začiarknite všetky vyhovujúce možnosti.

- štúdium
- športová kariéra
- Iné: .....

20. Ako veľmi je náročné zosúladiť športovú kariéru s akademickým životom? Označte iba jednu možnosť.

- veľmi ľahké
- ľahké
- ani ľahké ani ťažké
- ťažké
- veľmi ťažké

B.1. Akademická kariéra

Otázky: 21-58. zamerané na štúdium. Duálna kariéra (DK) v športe má umožniť talentovaným športovcom skĺbiť študijné povinnosti a športovú prípravu a súťaženie tak, aby mohli oboje vykonávať plnohodnotne. Ide o zosúladenie/prepojenie štúdia a športovania. Duálne vzdelávanie je vytvorenie podmienok pre náhradné vyučovanie (konzultácie) počas neprítomnosti študenta športovca z dôvodu jeho športovej prípravy alebo súťaže. V dotazníku neexistujú správne alebo nesprávne odpovede, preto Vás prosíme, aby ste odpovedali úprimne a podľa vás čo najvhodnejšie.

PRÍLOHY

21. Ako hodnotíte učebné osnovy duálneho vzdelávania na Vašej škole? Označte iba jednu možnosť.

- veľmi pozitívne
- pozitívne
- ani pozitívne ani negatívne
- negatívne
- veľmi negatívne

22. Ako hodnotíte dištančné vzdelávanie duálneho vzdelávania na Vašej škole? Označte iba jednu možnosť.

- veľmi pozitívne
- pozitívne
- ani pozitívne ani negatívne
- negatívne
- veľmi negatívne

23. Aké máte očakávania po skončení štúdia? Označte iba jednu možnosť.

- chcem pokračovať v štúdiu
- chcem pracovať v odbore, ktorý som vyštudoval / vyštudovala
- chcem pokračovať v športovej kariére
- chcem pracovať v inom odbore, než v akom som vyštudoval / vyštudovala
- Iné: .....

24. Tréner vás podporuje: Označte iba jednu možnosť.

- v štúdiu
- v tréningu
- aj v štúdiu aj v tréningu
- ani štúdiu ani v tréningu - nepodporuje

25. Máte podporu rodiny: Označte iba jednu možnosť.

- v štúdiu
- v tréningu
- aj v štúdiu aj v tréningu
- ani štúdiu ani v tréningu - nemám podporu

26.-37. Vyjadrite sa k jednotlivým tvrdeniam: V každom riadku označte iba jednu možnosť.

- úplne
- nesúhlasím
- skôr
- nesúhlasím
- ani nesúhlasím ani súhlasím
- skôr súhlasím
- úplne súhlasím

26. Ak je škola ďaleko od miesta môjho bydliska vnímam to ako jednu/o z prekážok/obmedzenie duálnej kariéry.

27. Ak je tréningové centrum ďaleko od miesta bydliska vnímam to ako jednu z prekážok duálnej kariéry.

28. Nemyslím si, že je možné zosúladiť/prepojiť štúdium so športovou kariérou, vždy je to prekážka.

29. Moje zamestnanie mi neumožňuje sa dostatočne venovať štúdiu a je prekážkou v duálnej kariére.

30. Starostlivosť o príbuzných mi neumožňuje sa dostatočne venovať štúdiu a je prekážkou v duálnej kariére.

31. Som často unavený / unavená , čo je dôvod, ktorý mi neumožňuje dostatočne sa venovať štúdiu a je prekážkou v duálnej kariére.

PRÍLOHY

32. Chýba mi pravidelný režim, čo je dôvod, ktorý mi neumožňuje dostatočne sa venovať štúdiu a je prekážkou v duálnej kariére.

33. Strácam sociálny kontakt, kontakt so spolužiakmi, čo vnímam ako prekážku v duálnej kariére.

34. Príliš vysoké školné vnímam ako prekážku v duálnej kariére.

35. Necítim, že mám dostatočnú podporu školy a to vnímam ako prekážku/obmedzenie v duálnej kariére.

36. Školský rozvrh nie je dostatočne flexibilný a to vnímam ako prekážku v duálnej kariére.

37. Tréningový rozvrh nie je dostatočne flexibilný a to vnímam ako prekážku v duálnej kariére režim, čo je dôvod, ktorý mi neumožňuje dostatočne sa venovať štúdiu a je prekážkou v duálnej kariére.

38. Kto Vás podporuje pri hľadaní rovnováhy medzi štúdiom a športovou kariérou / tréningom? (je možné označiť aj viac odpovedí). Začiarknite všetky vyhovujúce možnosti.

- rodina

- tréner

- priatelia

- vyučujúci

- rovesníci, spolužiaci

- školskí poradcovia

- nikto z vyššie uvedených

- Iné: .....

39. Aplikujú učitelia formy vyučovania, ktoré podporujú duálnu kariéru? Vyberte jednu možnosť z prvých dvoch a ak uvediete "áno", tak do "Iné" uvedte aké?

- áno

- nie

- Iné: .....

40. Koľko rokov potrebujete na absolvovanie aktuálneho akademického stupňa školy/štúdia? Označte iba jednu možnosť.

- 1 rok

- 2 roky

- 3 roky

- 4 roky

- 5 rokov

41a. Koľko hodín týždenne trávite štúdiom - účasť na prednáškach a seminároch (prezenčne alebo dištančne)? Uvedte číslo koľko hodín týždenne: .....

41b. Koľko hodín týždenne trávite ďalším štúdiom - okrem účasti na prednáškach a seminároch? Uvedte číslo koľko hodín týždenne: .....

42. Poznáte právne predpisy týkajúce sa duálnej kariéry športovcov? Označte iba jednu možnosť.

- áno

- nie

- neviem o tom, že také dokumenty existujú

43. Poznáte usmernenia a školský poriadok týkajúci sa študentov športovcov? Označte iba jednu možnosť.

- áno

- nie

- neviem o tom, že také dokumenty existujú

44.-58. Vyjadrite sa k tvrdeniam: V každom riadku označte iba jednu možnosť.

- úplne

- nesúhlasím

- skôr nesúhlasím

PRÍLOHY

- ani nesúhlasím ani súhlasím

- skôr súhlasím

- úplne súhlasím

44. Škola využíva virtuálne nástroje (online) na promovanie a podporu duálnej kariéry športovcov.

45. Je pre mňa dôležité, aby som ovládal / ovládala učivo, ktoré sa učíme.

46. Som ochotný / ochotná investovať svoj čas, aby som dosiahol / dosiahla vynikajúce študijné výsledky.

47. Som presvedčený / presvedčená, že to čo sa naučím počas štúdia neskôr aj využijem.

48. Viac ma teší, keď dostanem vynikajúce známky v škole než to, keď uspejem vo svojom športe.

49. Mám isté pochybnosti o tom, že by som bol schopný / bola schopná mať vynikajúce študijné výsledky.

50. Som si istý / istá, že môžem získať akademický titul / maturitné vysvedčenie / výučný list.

51. Nie je pre mňa dôležité mať lepšie známky než moji spolužiaci.

52. Väčšina mojich študijných predmetov je pre mňa pútavá zaujímavá.

53. Dôvodom, pre ktorý som sa rozhodol / rozhodla študovať je získanie akademického titulu / maturitného vysvedčenia / výučného listu.

54. Dosiahnuť vynikajúce študijné výsledky nestojí za veľkú námahu.

55. V akademickom prostredí to zvládam ťažšie náročnejšie úlohy.

56. Štúdium je pre mňa dôležité na získanie vedomostí a zručností.

57. Dosiahnutie akademického titulu / maturitného vysvedčenia / výučného listu je dôležité, pretože obohacuje moje vedomosti.

58. Je pre mňa dôležité získať akademický titul / maturitné vysvedčenie / výučný list najmä z dôvodu, že mi to pomôže nájsť prácu.

B.2. Športová kariéra. Otázky: 59-73 zamerané na šport

59. Som spokojný / spokojná s monitorovaním vašich športových výsledkov školou v rámci duálnej kariéry (pre zohľadnenie výsledkov pri štúdiu). Označte iba jednu možnosť.

- veľmi nespokojný / nespokojná

- čiastočne nespokojný / nespokojná

- ani nespokojný / nespokojná, ani spokojný / spokojná

- čiastočne spokojný / spokojná

- veľmi spokojný / spokojná

60. Koľko tréningov v priemere absolvujete týždenne? Označte iba jednu možnosť.

- 1   - 2   - 3   - 4   - 5   - 6   - 7   - 8   - 9   - 10

- Iné: .....

61. Koľko hodín v priemere trénujete týždenne? Označte iba jednu možnosť.

- menej ako 5 hodín

- 5-10 hodín

- 11-15 hodín

- 16-20 hodín

- viac ako 20 hodín

62. Ako veľmi súhlasíte / nesúhlasíte s názorom, že duálna kariéra Vám pomáha zvládať štúdium? Označte iba jednu možnosť.

- úplne nesúhlasím

- skôr nesúhlasím

- ani nesúhlasím ani súhlasím

- skôr súhlasím

- úplne súhlasím

PRÍLOHY

63. Ako veľmi súhlasíte / nesúhlasíte s názorom, že štúdium Vám zasahuje do športovej kariéry? Označte iba jednu možnosť.

- úplne nesúhlasím
- skôr nesúhlasím
- ani nesúhlasím ani súhlasím
- skôr súhlasím
- úplne súhlasím

64a. Škola, ktorú navštevujem, ponúka služby: V každom riadku označte iba jednu možnosť.

Výživový poradca	- áno - nie
Fyziológ cvičení – športový fyziológ	- áno - nie
Športový lekár	- áno - nie
Fyzioterapeut	- áno - nie
Analýza športového výkonu	- áno - nie
Športový psychológ	- áno - nie
Športové zariadenia	- áno - nie

64b. Škola, ktorú navštevujem, ponúka služby (ohodnoťte kvalitu služieb - Výživový poradca; Fyziológ cvičení – športový fyziológ; Športový lekár, Fyzioterapeut; Analýza športového výkonu; Športový psychológ; Športové zariadenia - uveďte jedno hodnotenie 1-nízka kvalita až 5-vysoká kvalita) - v riadku je potrebné označiť jednu odpoveď:

- 1-nízka kvalita
- 2-skôr nižšia kvalita
- 3-priemerná kvalita
- 4-skôr vyššia kvalita
- 5-vysoká kvalita

65.-71. Vyjadrite sa k tvrdeniam o využívaní vyučovacích nástrojov: Označte iba jednu možnosť.

- nikdy
- takmer nikdy
- niekedy
- takmer vždy
- vždy

65. Bežne využívam "virtuálny kampus" tzn. čiastočné alebo úplné online vzdelávanie za asistencie vyučujúceho.

66. Bežne využívam "online fóra".

67. Bežne využívam "online úlohy".

68. Bežne využívam "online stránky na chatovanie".

69. Bežne využívam "videokonferencie / Skype / MS Teams / Zoom".

70. Bežne využívam "facebook".

71. Bežne využívam "twitter".

72. Čo je pre Vás najťažšie zorganizovať si popri štúdiu? Označte iba jednu možnosť.

- denný harmonogram tréningov
- tréningové sústredenia
- súťaže
- Iné: .....

PRÍLOHY

73. Čo plánujete robiť po skončení športovej kariéry? Označte iba jednu možnosť.

- venovať sa naďalej športu (napr. ako športový odborník - tréner a pod.)
- pracovať v odbore, ktorý som študoval
- žiť z úspor

74a. Viem o činnosti alebo som spolupracoval na škole s/so: (je možné označiť aj viac odpovedí).

- športovým poradcom
- študijným poradcom
- kariérnym poradcom
- športovo-študijným poradcom
- žiadnym poradcom

B.3. Športový / študijný poradca. Otázky: 74-84 zamerané na poradenstvo v oblasti duálnej kariéry. Výsledky tejto časti nám umožnia zlepšiť situáciu s využívaním športových / študijných poradcov na Slovensku. Ak ste sa nestretli so žiadnym poradcom na vašej škole - môžete niektoré otázky vynechať a prejsť na koniec dotazníka a odoslať ho.

74b. Funkciu športového / študijného poradcu pre duálnu kariéru a jeho služby hodnotím: Označte iba jednu možnosť.

- veľmi negatívne
- negatívne
- ani negatívne ani pozitívne
- pozitívne
- veľmi pozitívne

75. Športový / študijný poradca pre duálnu kariéru so mnou udržiaval kontakt. Označte iba jednu možnosť.

- úplne nesúhlasím
- skôr nesúhlasím
- ani nesúhlasím ani súhlasím
- skôr súhlasím
- úplne súhlasím

76. Športový / študijný poradca ma kontaktoval tento rok, aby mi poradil: (je možné označiť aj viac odpovedí).

- áno osobne v škole
- áno telefonicky
- áno prostredníctvom textových správ
- áno emailom
- nie, nekontaktoval ma

77. Koľkokrát Vás športový / študijný poradca celkovo kontaktoval? uveďte počet: .....(číslo)

78. Myslíte si, že spolupráca športového poradcu a školy Vám uľahčila duálnu kariéru - prípravu na povolanie? Označte iba jednu možnosť.

- áno
  - nie
-

PRÍLOHY

79.-82. Vyjadrite sa k tvrdeniam: “potrebujem... V každom riadku označte iba jednu možnosť.

- úplne nesúhlasím
- skôr nesúhlasím
- ani nesúhlasím ani súhlasím
- skôr súhlasím
- úplne súhlasím

79. Potrebujem športového – študijného poradcu, ktorý mi zodpovie otázky a poradí v mojej duálnej kariére.

80. Potrebujem využívať služby športového – študijného poradcu, kvôli štúdiu.

81. Potrebujem využívať služby športového – študijného poradcu aj na osobnú podporu.

82. Potrebujem využívať služby športového poradcu kvôli pomoci s organizovaním času.

83. Chceli by ste, aby Vám športový / študijný poradca pomáhal aj s/so: (je možné zaškrtnúť viacero odpovedí).

- administratívnou pomocou k výberu štúdia
- výberom predmetov
- plánovaním skúšok
- zmenou termínov skúšok
- prispôbením štúdia na základe tréningového a súťažného harmonogramu
- kontaktovaním vyučujúcich
- riešením administratívnych záležitostí
- využívaním “virtuálneho kampusu”
- učením
- Iné: .....

84. Ako Vám pomáha v duálnej kariére študentský športový poradca? (je možné zaškrtnúť viacero odpovedí)

- nemáme študentského športového poradcu
- so zapisovaním známk
- s prípravou na skúšky
- pomoc pri pracovnom zaťažení
- s praktickými predmetmi
- informuje ma o akýchkoľvek zmenách

Koniec dotazníka

Veľmi pekne ďakujeme za Vašu spoluprácu :-)

PRÍLOHY

PRÍLOHA B

DOTAZNÍK O VNÍMANÍ DUÁLNEJ KARIÉRY ŠPORTOVCOV PRE ŠTUDIJNÝCH PORADCOV (TOMÁNEK A KOL. 2023)

Milé respondentky a respondenti.

Vopred Vám ďakujeme za to, že ste sa rozhodli participovať na našom výskume duálnej kariéry športovcov, ktorý realizuje v rámci medzinárodného projektu Slovenský olympijský a športový výbor, FTVŠ UK v Bratislave a Slovinský olympijský výbor. Duálna kariéra (DK) v športe má umožniť talentovaným športovcom skĺbiť študijné povinnosti a športovú prípravu a súťaženie tak, aby mohli oboje vykonávať plnohodnotne a zároveň zvýšiť ich predpoklady pre lepšie zamestnanie sa. Cieľom nášho výskumu je monitorovať Vaše skúsenosti a aktuálne podmienky zosúladenia akademickej a športovej kariéry študentov-športovcov SŠ a VŠ a športovcov po skončení športovej kariéry. Radi by sme získali relevantné informácie, na základe ktorých by bolo možné predkladať legislatívne návrhy na zmeny a transformácie v rámci DK. Taktiež by sme chceli formulovať odporúčania pre potreby trhu práce zamerané predovšetkým na uznanie kvalifikácie a zručností študentov-športovcov získaných počas športovej kariéry a zvýšiť ich zamestnanosť po skončení športovej kariéry. Účasť na výskume je anonymná a dobrovoľná. Vyplnením dotazníka vyjadrujete svoj súhlas s účasťou na výskume, ako aj súhlas s použitím dát pre výskumné účely. V dotazníku neexistujú správne alebo nesprávne odpovede, preto Vás prosíme, aby ste odpovedali, čo najúprimnejšie a podľa vás najvhodnejšie.

Vyplnenie krátkeho dotazníka trvá približne cca 10 minút.

Financované Európskou úniou.

Projekt je realizovaný v rámci schémy Erasmus+.

Prosíme Vás uved'te Vaše skúsenosti.

Začiarknite všetky vyhovujúce možnosti.

1. Aké predpisy upravujúce duálnu kariéru športovcov poznáte?

- zákony (celoštátne)

- usmernenia (rezortné-ministerské)

- smernice (interné-školské)

- Iné:.....

2. Považujete vyššie uvedené predpisy za dostatočné a vytvárajúce vhodné podmienky pre zosúladenie štúdia a športovania a prečo? Označte iba jednu možnosť.

- áno

- nie

- Iné: .....

3. Považujete existujúce úľavy z vyučovania za vhodné riešenie pre zosúladenie štúdia a športovania? Označte iba jednu možnosť.

- áno

- nie

- Iné: .....

4. Aké náhradné metódy a formy vyučovania považujete za dostatočne kvalitné? Začiarknite všetky vyhovujúce možnosti.

- offline vyučovanie (náhradné zo záznamu)

- online vyučovanie (aktuálne s triedou)

- online vyučovanie (mimo vyučovacieho času ale s vyučujúcim)

- dodatočné prepisovanie si poznámok zadávanie individuálnych úloh

- Iné: .....

PRÍLOHY

5. S čím sa na Vás najčastejšie obracajú študenti športovci? .....

6. Boli ste špeciálne školení ohľadom podpory duálnej kariéry pre študentov športovcov a kde? .....

7. Aké konkrétne činnosti vykonávate? Ako pomáhate žiakovi-študentovi? (je možné zaškrtnúť viacero odpovedí)

- so zapisovaním známok

- s prípravou na skúšky

- pomáham pri pracovnom zaťažení

- pomáham s praktickými predmetmi (zabezpečovanie docvičovania)

- poskytujem informácie o akýchkoľvek zmenách

- Iné: .....

8. Čo považujete za potrebné v danej oblasti zlepšiť? .....

Koniec dotazníka.

Veľmi pekne ďakujeme za Vašu spoluprácu :-)

PRÍLOHY

PRÍLOHA C

DOTAZNÍK O VNÍMANÍ DUÁLNEJ KARIÉRY ŠPORTOVCOV PRE ŠPORTOVÉ ZVÄZY/ORGANIZÁCIE (KAPLÁNOVÁ A KOL. 2023)

Milé respondentky a respondenti.

Milé respondentky a respondenti. Vopred Vám ďakujeme za to, že ste sa rozhodli participovať na našom výskume duálnej kariéry športovcov, ktorý realizuje v rámci medzinárodného projektu Slovenský olympijský a športový výbor, FTVŠ UK v Bratislave a Slovinský olympijský výbor. Duálna kariéra (DK) v športe má umožniť talentovaným športovcom skĺbiť študijné povinnosti a športovú prípravu a súťaženie tak, aby mohli oboje vykonávať plnohodnotne a zároveň zvýšiť ich predpoklady pre lepšie zamestnanie sa. Cieľom nášho výskumu je monitorovať Vaše skúsenosti a aktuálne podmienky zosúladenia akademickej a športovej kariéry študentov-športovcov SŠ a VŠ a športovcov po skončení športovej kariéry. Radi by sme získali relevantné informácie, na základe ktorých by bolo možné predkladať legislatívne návrhy na zmeny a transformácie v rámci DK. Taktiež by sme chceli formulovať odporúčania pre potreby trhu práce zamerané predovšetkým na uznanie kvalifikácie a zručností študentov-športovcov získaných počas športovej kariéry a zvýšiť ich zamestnanosť po skončení športovej kariéry. Účasť na výskume je anonymná a dobrovoľná. Vyplnením dotazníka vyjadrujete svoj súhlas s účasťou na výskume, ako aj súhlas s použitím dát pre výskumné účely. V dotazníku neexistujú správne alebo nesprávne odpovede, preto Vás prosíme, aby ste odpovedali, čo najúprimnejšie a podľa vás najvhodnejšie.

Vyplnenie krátkeho dotazníka trvá približne cca 10 minút

Financované Európskou úniou.

Projekt je realizovaný v rámci schémy Erasmus+.

PO SKONČENÍ ŠPORTOVEJ KARIÉRY

Nasledovná sekcia je zameraná na zisťovanie ťažkostí vo vybraných oblastiach, s ktorými sa stretávajú športovci po ukončení športovej kariéry.

1 a. Kvalita vzdelania športovcov po športovej kariére je: Označte iba jednu možnosť.

- veľmi nízka
- nízka
- ani nízka ani vysoká
- vysoká
- veľmi vysoká

1 b. Kvalita vzdelania športovcov po športovej kariére je: uveďte písomne najproblémovjšie oblasti. ....

2 a. Prax a uplatnenie na trhu práce je: Označte iba jednu možnosť.

- veľmi nízka
- nízka
- ani nízka ani vysoká
- vysoká
- veľmi vysoká

2 b. Prax a uplatnenie na trhu práce je: uveďte písomne najproblémovjšie oblasti. ....

PRÍLOHY

3 a. Informovanosť a záujem športovcov o doplnenie vzdelania (odbornej spôsobilosti – certifikáty, kurzy) je: Označte iba jednu možnosť.

- veľmi nízka
- nízka
- ani nízka ani vysoká
- vysoká
- veľmi vysoká

3 b. Informovanosť a záujem športovcov o doplnenie vzdelania (odbornej spôsobilosti – certifikáty, kurzy) je: uveďte písomne najproblémovjšie oblasti. ....

4 a. Informovanosť a záujem športovcov o semináre, webináre, konferencie, workshopy a i. orientované na uplatnenie na trhu práce po skončení športovej kariéry je: Označte iba jednu možnosť.

- veľmi nízka
- nízka
- ani nízka ani vysoká
- vysoká
- veľmi vysoká

4 b. Informovanosť a záujem športovcov o semináre, webináre, konferencie, workshopy a i. orientované na uplatnenie na trhu práce po skončení športovej kariéry je: uveďte písomne najproblémovjšie oblasti. ....

5 a. Finančná pomoc športovcom po skončení športovej kariéry je: Označte iba jednu možnosť.

- veľmi nízka
- nízka
- ani nízka ani vysoká
- vysoká
- veľmi vysoká

5 b. Finančná pomoc športovcom po skončení športovej kariéry je: uveďte písomne najproblémovjšie oblasti. ....

6 a. Personálna pomoc pre športovcov po skončení športovej kariéry je: Označte iba jednu možnosť.

- veľmi nízka
- nízka
- ani nízka ani vysoká
- vysoká
- veľmi vysoká

6 b. Personálna pomoc pre športovcov po skončení športovej kariéry je: uveďte písomne najproblémovjšie oblasti.....

7. Iné ťažkosti športovcov po skončení športovej kariéry: uveďte písomne najproblémovjšie oblasti. ....

PRÍLOHY

DUÁLNA KARIÉRA A INFORMÁCIE

8. Majú športové organizácie/zväzy evidenciu/databázu s informáciami o športovcoch po skončení športovej kariéry? Ak áno, ktoré z nasledujúcich informácií databáza zhromažďuje (zaškrtnite 1 alebo viac možností): Začiarknite všetky vyhovujúce možnosti.

- Identifikačné údaje osoby (meno, priezvisko, rok narodenia, bydlisko a i.)
- Informácie o dosiahnutom stupni vzdelania
- Informácie o oblasti uplatnenia osoby na trhu práce
- Informácie o pracovnom kontrakte (SZČO, zamestnanec na full-time, part-time, dohodu o vykonávaní práce a i.)
- Iné: .....

9a. Majú športové organizácie/zväzy informácie o tom, či je športovec: študent-športovec alebo neštudent-športovec? Označte iba jednu možnosť.

- áno
- nie
- Iné: .....

9b. Odlišuje sa v niečom prístup organizácií/zväzov voči študentovi-športovcovi a neštudentovi-športovcovi? Ak nie, uveďte len nie. Ak áno v čom: .....

10 a. Ako športové organizácie/zväzy hodnotia úroveň duálnej kariéry športovcov-študentov? Označte iba jednu možnosť.

- veľmi nízka
- nízka
- ani nízka ani vysoká
- vysoká
- veľmi vysoká

10 b. Ako športové organizácie/zväzy hodnotia duálnu kariéru športovcov-študentov? Uveďte písomne najproblémovejšie oblasti.....
.....

PRÍLOHY

PRÍLOHA D

DOTAZNÍK O VNÍMANÍ DUÁLNEJ KARIÉRY ŠPORTOVCOV PRE TRÉNEROV (ANTALA A KOL. 2023)

Milé respondentky a respondenti.

Vopred Vám ďakujeme za to, že ste sa rozhodli participovať na našom výskume duálnej kariéry športovcov, ktorý realizuje v rámci medzinárodného projektu Slovenský olympijský a športový výbor, FTVŠ UK v Bratislave a Slovinský olympijský výbor. Duálna kariéra (DK) v športe má umožniť talentovaným športovcom skĺbiť študijné povinnosti a športovú prípravu a súťaženie tak, aby mohli oboje vykonávať plnohodnotne a zároveň zvýšiť ich predpoklady pre lepšie zamestnanie sa. Cieľom nášho výskumu je monitorovať Vaše skúsenosti a aktuálne podmienky zosúladenia akademickej a športovej kariéry študentov-športovcov SŠ a VŠ a športovcov po skončení športovej kariéry. Radi by sme získali relevantné informácie, na základe ktorých by bolo možné predkladať legislatívne návrhy na zmeny a transformácie v rámci DK. Taktiež by sme chceli formulovať odporúčania pre potreby trhu práce zamerané predovšetkým na uznanie kvalifikácie a zručností študentov-športovcov získaných počas športovej kariéry a zvýšiť ich zamestnanosť po skončení športovej kariéry. Účasť na výskume je anonymná a dobrovoľná. Vyplnením dotazníka vyjadrujete svoj súhlas s účasťou na výskume, ako aj súhlas s použitím dát pre výskumné účely. V dotazníku neexistujú správne alebo nesprávne odpovede, preto Vás prosíme, aby ste odpovedali, čo najúprimnejšie a podľa vás najvhodnejšie.

Vyplnenie krátkeho dotazníka trvá približne 5-10 minút.

Financované Európskou úniou.

Projekt je realizovaný v rámci schémy Erasmus+.

Všeobecné údaje

1. Pohlavie: Označte iba jednu možnosť.

- žena

- muž

2. Vaši zverenci navštevujú: Začiarknite všetky vyhovujúce možnosti.

- základnú školu

- strednú školu

- vysokú školu

3. Ste trénerom: Označte iba jednu možnosť.

- kolektívneho športu

- individuálneho športu

Prosíme Vás uved'te Vaše skúsenosti.

4. Ako ovplyvňuje štúdium na škole tréningový proces Vašich zverencov?

.....

5. Ako zvládajú plniť tréningové povinnosti Vaši zverenci vo väzbe na školské povinnosti?

.....

6. Čo je možné v tomto smere tolerovať a akceptovať zo strany trénera?

.....

7. Stretli ste sa so študijným poradcom na škole a ako prispel k zosúladeniu školy a športovej kariéry Vašich zverencov?

.....

PRÍLOHY

8. Diskutovali ste so svojimi zverencami o ich očakávaniach v tom ako im môže štúdium pomôcť pri ich pracovnom uplatnení sa po skončení štúdia / športovej kariéry? .....

9. Ako by malo vyzerat' optimálne prepojenie štúdia a tréningového procesu? .....

.....

Koniec dotazníka.

Veľmi pekne ďakujeme za Vašu spoluprácu :-)

